CONSTANTIN STOICIU
VIAȚA
E O PLIMBARE CU
PĂLĂRIA PE CAP
Lista lui Alex. Ștefănescu
Strada Ficțiunii

Constantin Stoiciu

Viața e o plimbare cu pălăria pe cap

Prefață de Alex. Ștefănescu

ALLFA
2014

Strada Ficțiunii

EDITURA ALLFA

Această carte în format digital intră sub incidența drepturilor de autor și a fost creată exclusiv pentru a fi citită utilizând dispozitivul personal pe care a fost descărcată. Oricare alte metode de utilizare, dintre care fac parte împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială a textului, punerea acestuia la dispoziția publicului, inclusiv prin intermediul Internetului sau a rețelelor de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme – altele decât cele pe care a fost descărcată – care permit recuperarea informațiilor, revânzarea sau comercializarea sub orice formă a acestui text, precum și alte fapte similare, săvârșite fără acordul scris al persoanei care deține drepturile de autor, sunt o încălcare a legislației referitoare la proprietatea intelectuală și vor fi pedepsite penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

VIAȚA E O PLIMBARE CU PĂLĂRIA PE CAP
Constantin Stoiciu

Copyright © 2014 Editura ALLFA

ISBN ePub: 978-973-724-923-4
ISBN PDF: 978-973-724-924-1
ISBN Print: 978-973-724-762-9

Redactare: Elena Georgescu
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Anca Tach
Design copertă: Alexandru Novac

Editura ALLFA
Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512, București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuție:
021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi:
comenzi@all.ro

www.all.ro

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

CONSTANTIN STOICIU

Scriitor, cineast, ziarist, Constantin Stoiciu a plecat din România în 1981. Fondator, la Montreal, în 1983, al editurii de literatură generală de expresie franceză, Humanitas, el a publicat *Le roman du retour* (1992), *De l'insouciance* (1994), *Fragments frivoles d'éternité* (1998), *Le fuyard* (2002), *La pâtisserie* (2007) – traduse și editate în România –, *La surprenante dignité d'un inconnu qui étouffe* (1999), *L'Addition* (2006), *Pelerinii* (2002),

Răfuieli (2009) și *O natură fericită* (2011). A semnat cronici în *Cotidianul* (2000-2001) și, din 2007, semnează bilunar în revista *Cultura*.

Vocea autorului

„Autorul n-a purtat decât de două ori în viață pălării. În adolescență, probabil pentru a impresiona vreo colegă de liceu, câteva săptămâni, în plină iarnă, până i-au degerat urechile. Mai de curând, s-a întâmplat ca autorul să primească în cadou o pălărie neagră, cu borurile căzute, dintr-un material moale. Era tot iarnă și, cum nu reușea s-o poarte fără să pară nici supărat pe lume și nici prea binedispus, autorul a renunțat la ea și a început să scrie povestea lui Timotei și a vieții care e o plimbare cu pălăria pe cap.“

Farmecul istorisirii

Constantin Stoiciu nu are nevoie de o prezentare. Deși s-a expatriat și s-a stabilit în Canada în 1982, la 42 de ani, numele său nu a fost uitat. Îl cunosc iubitorii cinematografului românesc (ca scenarist al unor filme care s-au bucurat de succes: *Dimineţile unui băiat cuminte*, 1967 (premiat la Festivalul de la Cannes), *Decolarea*, 1971, *Vilegiatura*, 1973, *Filip cel Bun* și multe altele). Îl cunosc iubitorii literaturii române (ca autor al volumelor *Dimineața*, 1966, *Peștele de fontă*, 1968, *Trufie*, 1974, *Pasarela*, 1979 etc.). Chiar și cărțile scrise în franceză și publicate la Montréal (*Le Roman du retour*, 1992, *De l'Insouciance*, 1993, *Fragments frivoles d'éternité*, 1998 ș.a.) au fost – multe dintre ele – traduse în română și citite și în România.

Foarte cunoscută este în țara de origine a scriitorului și activitatea sa de editor (datorită, probabil, și litigiului pe care l-a avut cu Gabriel Liiceanu, pe tema numelui Editurii Humanitas, editura lui Constantin Stoiciu cu același nume, din Canada, fiind mult mai veche).

Iată că acum Constantin Stoiciu ne propune o nouă carte, plăcut ritmată, plină de viață și de vis, marcată de experiența sa de cineast. Este o plăcere să citești această carte. Poți chiar să-ți închipui, când o deschizi, că te așezi într-un fotoliu și te uiți la un film.

Protagonistul „filmului“, Timotei, este un „om fără însușiri“, dar, în mod paradoxal, și un personaj bizar, din cauza inaderenței sale la stilul de viață al epocii. Modul său de a trăi nu este compatibil nici cu comunismul, nici cu perioada postcomunistă. Moștenitor al unei mătuși, Agata, părăsită în ultimii ei ani de viață de toată familia în afară de el, trăiește fără griji, alunecând în reverii la serviciu (este funcționar) și contemplând lumea în timpul său liber, pe care îl cheltuiește calm și voluptuos (doar în *Jurnalul* lui Mihail Sebastian mai găsim acest epicureism citadin, propriu perioadei faste dintre cele două războaie mondiale). Titlul romanului, foarte bine găsit, descrie concis un destin: *Viața e o plimbare cu pălăria pe cap*. Să trăiești viața ca pe o plimbare cu pălăria pe cap pare simplu și nepericulos, dar în lumea comunistă devii suspect dacă porți pălărie, dacă vorbești limbi străine, dacă te afișezi cu femei frumoase.

Timotei este portretizat cu artă de Constantin Stoiciu (care are, de altfel, un remarcabil talent de portretist, aducând în prim-plan, pe rând, personaje greu de uitat):

„În ciuda anilor care se adunau, Timotei nu-și arăta vârsta. (...) Era înalt, avea trăsături regulate, ochi verzi, puțin melancolici, dantura întreagă, își tundea la timp părul negru albit la tâmple, și-l pieptăna cu cărare pe stânga, se bărbierea la sânge și se parfuma lejer cu lavandă; nici slab, nici gras, aproape greutatea ideală, începutul vag de chelie din creștetul capului trecea, printre femeile de vârstă apropiată ca o dovadă că-și păstrase virilitatea, ceea ce era adevărat.“

Nimic nu tulbură plăcerea de a trăi a lui Timotei, nici măcar coalizarea împotriva sa a unor rude care vor să-l deposedeze de moștenirea rămasă de la bătrâna Agata. Când adversarii săi îl declară iresponsabil și îl aduc în fața unei comisii medicale, el se supune examenului, calm, surâzător, deși trist în sinea lui.

Psihiatrii dau verdicul „sănătos“, considerând discreta lui melancolie ca și unele bizarerii de comportament drept devieri nesemnificative de la o conduită-standard.

„Acțiunea“ romanului se desface în volute largi și calme ca fumul de țigară într-o încăpere fără curenți de aer. Fiecare nou personaj adus în scenă are povestea lui. Plină de grație (o grație aproape coregrafică) este evoluția relației dintre Timotei și Manuela, nevasta atrăgătoare și libertină a unui bărbat tânăr din familie, trimisă să-l seducă pe Timotei pentru a-l determina să renunțe la moștenire. Deși știe în ce scop este curtat de ea, Timotei nu vrea să rateze momentul. O invită la o plimbare cu mașina pe frumoasa femeie cu veleități de actriță, o duce undeva, în Bărăgan, într-o gară mică și abandonată (condusă cândva de tatăl lui) și, în clădirea pe jumătate ruinată, îmbătându-se cu amintiri (al căror farmec partenera lui nu-l înțelege, fiind lipsită de sensibilitate), face dragoste cu ea cu o liniștită dăruire, fără să-și piardă nicio clipă luciditatea.

Să tot citești o asemenea carte, care nu te bruschează, ca atâtea altele, publicate în vremea noastră, ci te cucerește cu farmecul dintotdeauna al istorisirii. Romanul are dramatism, dar un dramatism artistizat, realitatea brutală este convertită de Constantin Stoiciu integral în literatură.

Alex. Ștefănescu

... În consecință, voi toți cei care
ați vrut să schimbați lumea
și n-ați înțeles chiar nimic duceți-vă în...
mamelor voastre, și sunt politicos.

Dino Buzzati

Dedicat celor încă nedumeriți

Prolog

S-a întâmplat ca din primăvară până la începutul toamnei anului 201… să călătoresc foarte des cu trenul între București și Constanța pentru o poveste de familie nici azi rezolvată. Cu destulă bătaie de cap, am reușit să călătoresc mai mult ziua. Nostalgie de orășean mai curând literară, îmi place să privesc pe fereastră chiar dacă nu e nimic altceva de văzut decât stâlpi, drumuri și copaci dincolo de care se întind lanuri de porumb, de grâu, de floarea soarelui, câmpia, dealuri sau munți; îmi plac gările și frenezia lor în puținul timp în care trenurile opresc; îmi plac și gările părăsite pe care trenul le lasă în urmă ca și cum s-ar lepăda de o amintire supărătoare.

L-am văzut pentru prima oară pe Timotei într-una din aceste gări părăsite spre sfârșitul primăverii. Era îmbrăcat așa cum îl știam, costum cu vestă și cravată, pantofi de vară și pălărie de paie de care nu s-a mai despărțit până în toamnă. L-am văzut apoi de fiecare dată când treceam spre Constanța sau București la fel îmbrăcat, de câteva ori, când ploua, adăpostit sub o umbrelă albă. Am locuit cândva, în altă viață, în același bloc cu el, în Titan, avea o garsonieră la etajul patru și era funcționar sau profesor pe undeva. Nu ne-am cunoscut prea bine, ne încrucișam uneori, ne salutam, schimbam câteva vorbe. Îl găseam puțin ciudat și trist, dar nu puteam spune pe atunci de ce. Se flecărea la bara unde se băteau covoarele și în

piața improvizată în marginea grădinii cu nuci că nu e însurat cu o frumusețe bucureșteană care i se agăța de braț de îndată ce ieșeau din bloc; nu înțelegea să-l împartă cu amatoarele de aventuri, numeroase, în cartierul abia construit. Într-o zi frumusețea a dispărut și n-a mai fost văzută niciodată. După câtva timp a dispărut și Timotei, dar numai câteva săptămâni. Când s-a întors, era ca și cum abia s-ar fi trezit din somn și mi s-a părut și mai trist ca altădată. La bara de bătut covoare și în piață a fost încurcat după aceea cu o blondă de la parter cu zâmbet alunecos și sâni generoși, o ducea uneori dimineața în oraș cu Trabantul; bărbatul, care făcuse filme, îi fugise în Germania și o lăsase cu un băiețel. Zvonul s-a stins brusc când blonda a început să fie vizitată aproape zilnic de poetul vitalist și romantic revoluționar Vasile Nicolescu, personaj detestabil al lumii literare românești căruia îi datorez părul albit peste noapte datorită unui film și a unui roman mutilate din motive ideologice. Pe atunci își vânduse și Timotei Trabantul.

L-am pierdut din vedere când m-am mutat și nu mi-am mai amintit de el decât în dimineața în care, după zece ani de exil, am trecut prin cartier. N-am mai întâlnit pe nimeni cunoscut. Grădina cu nuci fusese îngropată sub blocuri, bara de bătut covoarele în care băiatul meu își rupsese un dinte ruginise, blonda se măritase cu un norvegian și nimeni nu mai știa nimic despre Timotei după ce-și vânduse garsoniera.

La începutul toamnei, pentru ultima oară în drum spre București, am călătorit în același compartiment cu un avocat sau un comis voiajor. S-ar fi putut să nu fie avocat și nici comis voiajor, avea ceva milităros în felul cum stătea costumul negru fără nicio cută pe el, în expresia sfidătoare a obrazului și în felul de a vorbi, sec, ca și cum fiecare cuvânt rostit ar fi avut ceva definitiv. Când trenul a trecut prin gara părăsită și silueta lui Timotei încremenit la adăpostul umbrelei albe în mijlocul

peronului m-a frapat din nou, avocatul sau comis voiajorul, așezat pe bancheta din fața mea, la fereastră, a întors și el capul să-l privească. Atunci am simțit că picioarele îi tremurau.

— Mă înșel, a zis după ce trenul s-a îndepărtat, sau tipul de-adineauri, cu umbrela, v-a intrigat?

— L-am cunoscut cândva, am răspuns.

— Îmi datorează libertatea, a continuat pe tonul lui sec. Mi s-a mai povestit despre nebunia asta a lui de a privi trenurile care trec, dar n-am crezut. Acum m-am convins. Râse la fel de sec, scurt, cazon: Mă întreb dacă doi-trei de închisoare nu l-ar fi răcorit la cap. Libertatea e un bun prețios, cred că sunteți de acord...

— Bineînțeles, dar dacă nu vă cer prea mult, cu ce s-a făcut vinovat?

— Îmi cereți prea mult. Tot ce vă pot spune e că în cariera mea cazul lui a contat. În fine, ca să vă faceți totuși o idee, vă amintiți poate de o fostă vedetă de televiziune, o știristă cum se zice cu un barbarism, și de scandalul din urmă cu doi ani...

— Îmi amintesc, da, vag. (Citisem ceva în ziare, pe Internet.) Dar ce-a căutat el în povestea asta?

— Viața e parșivă, cred că sunteți de acord. (Am înclinat capul, nu puteam să nu fiu de acord.) Chiar și cei mai obișnuiți, mai neînsemnați, mai simpli oameni sunt puși câteodată în situații, ca să zic așa, cunoașteți cuvântul, inextricabile. Frica, prostia, lașitatea, stupoarea, nebunia îi pierd... În cazul în speță, mi-a fost destul de greu să-l salvez. În fine, am avut multă simpatie pentru el, chiar și un fel de prietenie...

A tăcut și am tăcut și eu. Ciudatul, tristul, anonimul, obișnuitul, neînsemnatul Timotei din anii tinereții în care locuiserăm în același bloc de prefabricate din Titan amestecat într-un scandal erotico-politic și eșuat într-o gară părăsită unde trenurile nu opreau niciodată, curios destin! Dar fără hazardul

călătoriei cu trenul în același compartiment cu un avocat sau un comis voiajor, amândoi experți în mistificarea realității, nu mi-aș mai fi amintit niciodată de el și nici n-aș fi ținut să aflu ce s-a întâmplat în acel sfârșit de vară.

1

Se povestește că Timotei a găsit că viața merită cu adevărat trăita abia după moartea subită a unei mătușe care-l făcuse singurul ei moștenitor. Nu era o concluzie prea originală, dar la vârsta lui – între cincizeci și șaizeci de ani, femeile preferau ambiguitatea, bărbaților nu le păsa și el întreținea cochet misterul –, sănătos, cu dantura întreagă și peste noapte fără griji materiale, alta mai potrivită ar fi fost și mincinoasă și păguboasă. Nu știa totuși ce-l așteaptă.

Deposedată de partea ce credea că i s-ar fi cuvenit din moștenire, familia – o soră, un cumnat, fiul și nora lor și câțiva verișori pe care nu-i mai întâlnise de la cutremurul din 1977 – îți amintise brusc de el. Un apartament într-o vilă de toată frumusețea în apropierea Arcului de Triumf cu tot ce era în el, un Jaguar uitat în garaj și câteva conturi bine garnisite la bănci din țară și străinătate în dolari și euro, ranchiuna familiei fusese previzibilă și-l lăsase rece. Rătăcire sau nu sentimentală rămasă definitivă din motiv de moarte subită, mătușa ținuse să-și răsplătească nepotul iubit. El fusese singurul din familie care o văzuse îmbătrânind de la o zi la alta, încetișor, cu un fel de sfială, din ce în ce mai mirată de ravagiile feței și ale trupului. Îi însoțise căderea penibilă, îi ascultase lamentările vesele și triste, îi alinase suferințele mărturisite cu jumătate de gură – o chinuiau durerile de spate –, îi plânsese moartea și o îngropase.

Nimeni altcineva din familie nu venise la înmormântare și, fără câțiva vecini și cunoscuți, și ei cu un picior în groapă, ar fi însoțit-o singur pe ultimul drum.

Apartamentul vândut cu tot ce era în el chiar și la prețul mizerabil la care se vindeau locuințele, dacă se mai vindeau din cauza crizei ce se abătuse și asupra țării, vândut și Jaguarul, fără a mai socoti dobânzile și banii din conturi, i-ar fi triplat renta pentru următorii cincizeci de ani. Dar, spre stupoarea familiei care mai trăgea nădejde că un avocat uns cu toate alifiile și un judecător cu vederea mai slabă ar face să triumfe justiția, nu vânduse nimic. Păstrase apartamentul lui de două camere din Iancului și nu locuia în cel moștenit decât la sfârșit de săptămână, când se plimba de câteva ori cu Jaguarul până la Snagov și înapoi. Tentativa familiei de a fi pus sub tutelă pentru pierderea vădită a minților o suportase cu o resemnare veselă, testamentul olograf al mătușii fusese contestat exact pentru același motiv.

Cumnatul detestat din totdeauna copios luase conducerea ostilităților și Timotei ținuse să-l avertizeze că-și pierde timpul; și-l pierdea și el, de altfel. Înainte de a fi târât în fața unei comisii medicale, o ultimă încercare de a fi reprimit în grațiile familiei se întrupase în soția tânără, nostimă, elegantă și parfumată a nepotului văzut ultima oară când era încă un pușt care nu știa ce profesiune să-și aleagă. Alesese regia de film și, se pare, câștigase un premiu la un festival în străinătate cu un scurt metraj de ficțiune în care viitoarea sa soție interpreta o tânără goală pușcă suspendată de un trapez în balans sub privirile câtorva bărbați în uniforme de milițieni. Juriul, câțiva francezi sau spanioli și un chinez care trăia în Statele-Unite, descoperise în filmuleț o denunțare a comunismului. Era tot ce-și amintise Timotei din discuția între doi critici auzită la televizor despre debutul cinematografic remarcabil al

nepotului și al actriței trimisă să-l seducă; de când era rentier și vroia să adoarmă rapid și cu mulțumirea că are și alte preocupări decât cele legate de bani și de familie, privea canalul cultural al televiziunii naționale.

Era într-o duminică și, curtenitor, înainte de a-i oferi o cafea, un suc sau un pahar de vin alb, citindu-i în ochii verzi curiozitatea, îi arătase apartamentul. O însoțise dintr-o cameră în alta, cu un pas în urmă, hotărât să ghicească ce corp se ascunde sub pantalonul lărguț și puloverul ce-i cădea pe coapse. Tulburat de tăcerea nostimei femeiuști ce se strecurase printre mobilele masive, din alte vremuri, cu agilitatea unei feline care mai dădea timp prăzii să se salveze, nu reușise. Avea totuși glezne frumoase și-l fixa severă cu ochii ei negri, bine înfiptă pe tocurilor pantofilor, când reveniseră în salon și Timotei o invitase să se așeze. Îl refuzase scuturându-și zulufii roșcați, ceruse un pahar cu apă, lăsase urme de ruj pe pahar, și rostise cu un icnet de ciudă: «Ați fi putut să ne scoateți din c... pe pe toți!»

Ușor contrariat de ușurința și precizia cu care actrița numise situația în care se găsea familia, Timotei recunoscuse fără cuvinte, cu brațele ușor desfăcute, că avea dreptate. Și, tot fără cuvinte, dar zâmbitor și cu capul puțin aplecat pe spate în semn de dublă fatalitate, o lăsase să înțeleagă că preferase să iasă el din ceea ce ea ținuse să repete lăsând încă o urmă de ruj pe pahar. Nu era sigur că ea a înțeles, dar era aproape sigur că o va mai întâlni, foarte sigur că va căuta filmulețul premiat al nepotului și la fel de sigur că în câteva săptămâni se va găsi în fața unei comisii medicale.

Era un apartament cât se poate de burghez, spațios, cu tavanul înalt, cu arcade și o terasă ce dădea spre curtea unde, printre sălcii și flori perene, câteva bănci din fier forjat și un balansoar invitau la lene și la contemplare. S-ar fi putut ca tot

ce se găsea în el – mobila, covoare persane, tablouri, sculpturi, bronzuri, bibelouri, oglinzi, argintărie, veselă și porțelanuri – să fi aparținut aghiotantului galonat al regelui Carol al II-lea, care construise vila. Sau fetei lui din flori care o moștenise și o împărțise în două apartamente, cel de la etaj pentru ea și soțul ei bancher, iar cel de la parter pentru fiul lor și descendența sa numeroasă și tembelă. Și unii și alții fuseseră expulzați după război și vila cu tot ce era în ea confiscată pentru a adăposti, la parter, familia muncitorească a unui ilegalist extras din închisoarea Doftana pe jumătate mort, și la etaj mătușa și soțul ei care pierduse degetul cel mare și cel arătător de la mâna dreaptă în Spania și revenise în țară pe tancurile sovietice. Ca să-și comande un costum proletar pentru activitățile de zi cu zi, îi fusese recomandat atelierul unui croitor de încredere. Acolo o reîntâlnise pe Agata. O cunoscuse când tancurile intraseră în București, mai păstra florile de câmp primite și amintirea sărutului ei cast pe obraji. Era o fetișcană în floarea crudă a vârstei care învăța croitoria și, după probe, meșterul îi lăsa să se retragă în cămăruța disimulată în spatele atelierului, unde se întâlniseră ani de-a rândul cei câțiva ilegaliști din cartier pentru a pregăti revoluția. Se căsătoriseră pe furiș la biserică și el o purtase în brațe din stradă până în dormitorul cu alcov al apartamentului. Era una din amintirile pe care ea i le povestea lui Timotei, cu aceleași cuvinte și suspine de încântare și de regrete pentru timpul care trecuse atât de repede, de fiecare dată când, îmbătrânită, el îi cuprindea mijlocul și o încuraja să mai urce o treaptă.

Familia, pe vremea când era cu adevărat o familie numeroasă și cumnatul detestat încă nu se încrustase, fantasmase mult pe seama apartamentului și bogăției acestei mătuși, soră, verișoară, cumnată – Agata pentru cei care aveau dreptul s-o tutuiască, Tanti pentru ceilalți, *dumneaei* pentru toți

când se încălzeau spiritele. Cei mai bătrâni, primiți în scurte vizite, sfârșiseră prin a-și rumega invidia ce-i măcina cu voluptatea celor care n-au ales nici locul și nici cel mai potrivit moment istoric să trăiască, cei de vârstă mijlocie și ultimii născuți și veniți în familie, care nu mai apucaseră să fie invitați, moșteniseră sau își însușiseră doar invidia. Ostracizarea se petrecuse după moartea lui Gheorghiu-Dej. Numele fostului Secretar general al partidului muncitoresc nu mai spune poate azi nimic tinerelor generații, dar la dispariția lui s-a plâns mult, de bună voie, din empatie pentru boceală generală sau din teama de a nu trezi suspiciuni și interpretări altfel îndreptățite în epocă. Printre cei care n-au plâns s-a aflat și soțul Agatei, căzut la pat oficial de durere. Nu pentru că n-ar fi regretat sincer trecerea în neființă a unui protector și tovarăș de convingeri, ci pentru că frica de a fi evacuat din apartament îi secase lacrimile. În câteva zile numai dotase ușa de la intrare și cea de serviciu cu două noi rânduri de yale și de zăvoare și o lună întreagă zăcuse în pat cu frisoane și coșmare. Avea să fie unul dintre cei care contribuiseră cu sârg, în cazul său și cu talent, la sanctificarea lui Ceaușescu – până și puțoilor li se povestește azi cine a fost și cât rău a făcut. După executarea lui Ceaușescu căzuse iar la pat și schimbase din nou yalele și zăvoarele. Noaptea cobora el, încă în putere, pe scara de serviciu, sau urca fostul ilegalist, scheletic, se trânteau în fotolii, beau un pahar de votcă, fumau și nu spuneau nimic. Orice și-ar fi spus nu i-ar fi făcut să se simtă mai uniți de aceeași frică decât tăcerea și zgomotele stinse care se auzeau din stradă. Scăpaseră, fuseseră uitați, nu le venise poate rândul. Fostul ilegalist murise în vară, după alegeri, și la înmormântarea lui prietenul de tăcere – nu-și vorbiseră niciodată prea mult – îmbrăcase iar uniforma de general în rezervă și numai câțiva clănțăi tinerei se excitaseră de pomană amintind cine fusese și

ce făcuse; într-unul din ziarele lor apăruse și fotografia vilei, dar în afară de un evreu plecat cândva din țară, care ar fi vrut s-o cumpere, nu se mai întâmplase nimic. Moștenitorii galonatului lui Carol al II-lea nu mai apăruseră, și chiar daca ar fi apărut, îi aștepta cu revolverul purtat la șold când venise pe tanc, câteva sute de gloanțe și nepotul avocat al răposatului ilegalist priceput la măsluirea actelor. În toamnă se răfuia în *România Mare* cu detractorii trecutului și, împreună cu câțiva camarazi din armată convertiți în afaceriști, importa cărbune din Rusia. Câștigase bani buni din comisioane, o avere, dar fără să se bucure, îi câștigase din dușmănie împotriva lumii care se dăduse peste cap și-i făcuse praf și pulbere viața trăită pentru un ideal.

Povești. Basme. Istorie.

2

Comisia medicală găsise că Timotei era în toate mințile, dar putea fi considerat un om ciudat și cam trist, ceea ce nu constituia o noutate nici pentru el, nici pentru familie și nici pentru cei care-l cunoșteau. Nu-l citise nici pe Nietzche, nici pe Cioran, dar avea ideile lui fixe despre viață, un accident pe care majoritatea semenilor îl luau în serios, cum luau în serios și sufereau căutând adevărul din lipsă vădita de înțelepciune și de putere de a trai fără ambiții. Înainte de a fi invitat insistent să părăsească încăperea amenajată ca o sală de tribunal mai apucase să aducă la cunoștință comisiei că nu mai învățase nimic altceva de-a lungul anilor care trecuseră de când fusese tânăr decât să-și lege șireturile în fundă fără să le privească și să facă nod cravatei cu spatele la oglindă. Ar mai fi vrut să spună ceva și despre cei care, ciudat, nu purtau pălării, dar privirea severă a unuia din doctori cu urechi mari îl împiedicase. În posesia dovezii scrisă, semnată și ștampilată că următorul recurs al familiei nu putea fi decât un proces interminabil, ieșise pe culoar regretând că nu profitase de răbdarea și curiozitatea inițială a comisiei de a povesti că în viața lui, de când fusese conceput, în nopțile care precedaseră abdicarea regelui Mihai, și până târziu, bărbat în toată firea, ciudățeniile se ținuseră lanț; erau poate un capriciu, o ironie a soartei, un privilegiu, altul în locul lui ar fi făcut o carieră

frumoasă ca activist sindical sau de partid sau ar fi luat-o razna, el preferase să rămână ceea ce era și nu se sfiia să afișeze deseori un zâmbet subțire dar fără echivoc de fudulie. Zâmbise, de altfel – își zâmbise sieși –, descoperindu-se din creștet până tălpi în geamul porții care ducea în stradă, și, spre mirarea paznicului, întârziase să se privească. Îi plăcea cum arată.

Avea aerul unui profesor de pe timpuri din cauza unei serviete negre cu catarame de alamă, din ce în ce mai uzată și lăbărțată de la un an la altul, de care nu se despărțea niciodată, și din felul cum se îmbrăca, zi de zi în costum cu cravată, cu pantofii lustruiți și cu pălărie în funcție de capriciile vremii. Vecinii de bloc mai curioși chiar îl credeau profesor. De limba română sau ceva istorie sau geografie după felul îngrijit cum vorbea, chiar pretențios deseori, și după clătinarea ușoară a capului și brațele suspendate câteva clipe în aer într-un soi de fatalitate amuzantă când era oprit uneori pe scară cu «dom' profesor» și iscodit dacă auzise despre ultima ispravă a tinerilor din cartier. Nu-i cunoștea pe toți, dar atât cât putuse de-a lungul anilor să-și dea seama cu puținul interes avut din totdeauna pentru existența intimă a celorlalți, erau oameni de treabă și n-ar fi servit la nimic să le spună că visase cândva să fie profesor, dar că împrejurările vieții și lipsa lui de ambiție făcuseră din el un funcționar la primăria capitalei.

Se născuse la șase luni și jumătate, când noua republică populară decreta naționalizarea băncilor și a marilor averi capitaliste. La cinci ani citise singur în ziare despre moartea lui Stalin și, pentru că în cartier se terminase radioficarea și la difuzorul instalat în camera mare a casei se plângea în hohote, a încercat și el să plângă în hohote. În iarna când tramvaiele circulau printre munți de zăpadă și vântul bătea nebunește a mâncat pentru prima oară în viață portocale aduse acasă de câțiva militari într-o sanie trasă de cai și a crezut multă vreme

că era răsplătit pentru orele petrecute ascultând la difuzor știrile despre dezăpezire și Cotele apelor Dunării. Avea 15 ani și, exact în ziua când Ceaușescu era ales Secretar general al partidului comunist, cunoștea femeia – o copilă, de fapt, plină de alunițe cum nu mai avea să întâlnească niciodată – în gara Videle, unde Timotei senior, tatăl, era șef; erau viciul lui proustian alunițele, marea lui dragoste din anii maturității avea două pe fese, perfect simetrice, un regal, dar ele nu făcuseră din ea o femeie pentru toată viața și nici din el un bărbat care să creadă că s-au terminat femeile cu alunițe; ea fugise în Turcia și el se internase pentru o cură de somn. Cutremurul din 1977 l-a prins soldat în permisie, în capitală, cu pantalonii în vine. Dacă n-ar fi sărit din balcon înainte de a se bucura de alunița de la rădăcina nasului a unei cuceriri trecătoare, n-ar fi fost scos după două zile din dărâmături pe jumătate mort și cu un picior rupt la ordinul lui Ceaușescu, și n-ar fi fost lăsat la vatră înainte de termen. Liceul terminat la seral, a coborât pentru prima oară la subsolul primăriei capitalei, slujbaș cu acte în regulă și pe viață, în dimineața în care Ceaușescu denunța invadarea Cehoslovaciei. Pe posesoarea alunițelor perfect simetrice o întâlnise în 1981, la referendumul pentru dezarmarea nucleara a lumii, votaseră la aceeași școală.

Până la moartea Agatei împărțise un birou la primul etaj cu alți doi colegi; dacă întorcea capul, privirea i se oprea la ferestrele etajului clădirii de peste drum. Sau bătea soarele sau erau prea întunecate sau prăfuite geamurile dar nu vedea altceva decât siluete de bărbați și de femei ocupați, ca și el și colegii lui, să țină ordine în treburile și finanțele primăriei. Ani la rând, primăvara, de mult, unul din colegi nu-și mai amintea, iar celalalt era prea tânăr, văzuse și un tei înflorit, dar fusese smuls din rădăcini într-o zi de toamnă când s-a rupt cerul și a bătut vântul ca pe mare. Siluetele de peste drum și amintirea

teiului înflorit nu schimbau nimic nici în scurgerea poticnită a orelor și nici în somnolența rutinei, dar erau suficiente ca a doua zi să împingă ușa blocului la șapte și jumătate, să arunce o privire la comerțul deschis zi și noapte din balconul de la parter al blocului din față, să răspundă cu o fluturare a pălăriei zâmbetului vânzătoarei cu bigudiuri colorate, și să se grăbească să nu întârzie.

Se putea spune că o făcea de o viață și, fiind vorba de viața lui și nu a altuia, trebuia să admită că așa stăteau lucrurile. Nu se întrebase niciodată în ce măsura treburile primăriei mergeau cum mergeau și datorită lui, dar se considera privilegiat că la primul etaj avea un birou, un scaun cu o pernuță pe care o schimba la răstimpuri, de câțiva ani și un ordinator ce-i dădea încă de furcă, un salariu, un apartament de două camere decomandate plătit și o fereastră dincolo de care era o fereastră. Mulți oameni aveau și mai puțin și erau mulțumiți. Negăsind cuvintele potrivite atunci când tot soiul de neisprăviți îl pisau să le explice ce simțea cu adevărat, spunea și el că era mulțumit; o mulțumire rușinoasă și puțin lâncedă, ca o povară de care nu se mai putea dezbăra; era destul de indulgent cu sine. Revoluția sau ce fusese îl expediase la subsolul clădirii pentru câteva lungi și deprimante luni; mai lucrase acolo în primii ani de funcționăreală. La următoarea reorganizare administrativă, se găsea la parter într-un hol în care sufla curentul și publicul vocifera și se agita neștiind încotro să apuce pentru a-și rezolva problemele, iar la ultimele trei reorganizări fusese uitat în biroul de la etaj. Dacă nația își stăpânea elanurile revoluționare pentru alți câțiva ani, de aici avea să iasă la pensie luând cu el pernuța scaunului ca singura amintire. Nu-l supărase niciodată condiția în care viața îl încremenise. Într-o bună zi avea să plece pentru totdeauna și doar sora lui mare, emotivă, și câțiva prieteni și cunoscuți mai puțin ocupați aveau

să-și aducă aminte că existase.

Un om din popor, ar fi putut să scrie ziarele dacă tinereii excitați n-ar fi fost ocupați cu isprăvile politicienilor, ale noilor bogați, ale vedetelor și ale târfelor, un arhetip îngrămădit în statistici și sondaje, un număr în fișierele poliției, un vot printre milioane de voturi, un funcționar la primăria capitalei! Un *nimeni*, le-ar fi dus Timotei gândul până la capăt dacă le-ar fi citit, dar el nu mai cumpărase și nu mai citise ziare de când dispăruse *Scânteia*; îl abona automat, în numele prieteniei ce-i lega, secretarul de partid de pe vremuri; murise, prostul, de inimă rea la câteva săptămâni de la execuția lui Ceaușescu. În pauza de prânz de la birou, colegul mai în vârstă, care cumpăra cu religiozitate *Evenimentul zilei* de când apăruse cu bulina lui roșie, îl ținea la curent cu faptele diverse și, ca desfătare intelectuală, îi citea fragmente din ce-au mai scris Cărtărescu, Mihăieș, Tismăneanu și Patapievici. Găsea că între găinile care nășteau pui vii și bunicele violate cu degetul ale lui Cristoiu din anii de început ai ziarului și ceea ce gândeau și scriau «senatorii» despre popor, politică, țară și lumea în care se întâmpla să trăiască și el, nu era cine știe ce diferență, dar poate că exagera din ignoranță și invidie.

3

Nicio îndoială, era un om ciudat. Funcționărimea primăriei de la primul etaj era deseori intrigată și distrată de accesele lui subite de delăsare, de apatie, de amorțire, de somnolență. De câteva ori pe zi, începea deodată să împingă hârtiile cu o lentoare ce tăia răsuflarea colegilor, își ridica brațele pe birou, își înfunda capul în ele și gemea încetișor, ca și cum i s-ar fi scurs sângele din vene și-și aștepta sfârșitul. Se târa din când în când, clătinându-se pe picioare, până la toaletă, se spăla îndelung cu apă rece, revenea cu aceiași pași nesiguri, se trântea epuizat în scaunul cu pernuță și privea dincolo de fereastră la fereastra de peste drum. Nu fusese niciodată mai zelos decât ceilalți, nu-i ceruse nimeni să fie și, de altfel, după o viață de hârțogăreală, nu credea nici că ar fi în stare și nici că ar fi adus un mare folos primăriei; era funcționarul ideal.

— Crizele tale pot fi interpretate, îi spusese într-o seară, spre sfârșitul anului 1989, pentru a mia oară, secretarul de partid mort de inimă rea, la un pahar de vin băut în bucătăria cu aragazul aprins, să fie cald. Sunt interpretate…

— Știu că ai încurcaturi din cauza mea, se apărase Timotei, dar e peste puterile mele. Mă apucă și seara, acasă, niciodată dimineața. Doctorii zic că e din cauza stresului, a stratului de ozon, știi cum bat câmpii când n-au habar. Că nu se moare din asta. Dar ai văzut, în restul timpului mă țin de treabă.

— Nu trăim vremuri obișnuite, Timotei. Fă un efort.

Îl mai făcuse și altădată fără niciun rezultat, poate unde pentru el vremurile fuseseră totdeauna neobișnuite. Se apropiau de altfel sărbătorile și toată suflarea etajului, a primăriei, a capitalei, a țării intrase în frenezia procurării dacă nu a unui porc întreg, a câtorva fleici și coaste cu șorici și grăsime, a câtorva picioare pentru răcituri, fie și a unui cap. Crizele lui nu mai intrigau, nu mai distrau, nu mai îngrijorau, nu mai erau interpretate, cum se mai întâmplase în preajma sărbătorilor, ar fi putut rămâne toată ziua cu capul culcat pe brațe sau fixând prostrat fereastra de peste drum și nimeni n-ar mai fi găsit nimic de zis. Din porcul salvat de controlul miliției la intrarea în București, colegul mai în vârstă care avea mașină și neamuri la țară i-a vândut o jumătate de cap fără urechea păstrată pentru tobă, niște carne macră și o damigenuță de vin. Nu se hotărâse ce întrebuințare să le dea – își gătea singur, ciorbe și câteva feluri care aveau același gust – când și-a spart plămânii în Piața Palatului. Erau extrem de rare împrejurările în care, bine dormit și bine dispus, sub impulsul de nestăpânit al unui sentiment confuz de solidaritate – sau instinct de turmă, nu-și dădea seama de fiecare dată –, își putea îngădui alături de alții un moment mai lung sau mai scurt de indignare, de revoltă sau de delir. În 21 decembrie 1989, în Piața Palatului, unde funcționărimea primăriei fusese trimisă să-l asculte și să-l aplaude pe Ceaușescu, își pierduse însă cu adevărat cumpătul. Era atât de odihnit și de bine dispus, atât de pierdut și în același timp atât de surprins că făcea corp comun cu mulțimea placidă din piață că, atunci când, inexplicabil, izbucniseră primele huiduieli, s-a trezit și el huiduind, urlând, tropăind și fluierând din tot sufletul și din toți rărunchii; dacă nu s-ar fi scăpat în pantaloni și ar mai fi avut putere, ar fi năvălit și el în balcon să fluture steagul găurit; prostul de prieten și coleg, secretarul de

partid, se prăpădise de inimă rea fără să-i mai vorbească. Se putea spune că-și adusese contribuția la căderea socialismului și a dictaturii; o contribuție modestă, anonimă, pe măsura lui, cum se cuvenea, de altfel; stimabilă, dacă ar fi fost luată în seamă, dar, în entuziasmul de a celebra martirii și de a recompensa eroii rămași în viață, fusese trecută cu vederea.

În drum spre casă, pe jos, cu chiloții și pantalonii înghețați și convins că duhnește a urină din creștet până în tălpi, piciorul rupt la cutremur a început să-l doară. A șchiopătat bine, vizibil, până când a doua reorganizare a primăriei l-a urcat de la subsol la parter; de la o zi la alta, crizele de epuizare, de apatie, de delăsare și de somnolență s-au rărit și în cele din urmă au dispărut complet. Mai șchiopăta puțin – numai celor care nu-l cunoșteau li se mai întâmpla să descopere privindu-l cum merge grăbit – când și-a regăsit scaunul cu pernuță din biroul de la primul etaj.

4

Anii cunoscuți și intrați în istorie sub vocabula pernicioasă *tranziție* aveau să rămână pentru Timotei, pe măsură ce treceau și el ar fi vrut să nu se mai termine, și au rămas, cei mai fericiți din viața sa. Haosul, năuceala, isteria, distrugerile, jafurile, destrăbălarea, schizofrenia în care țara se pierduse – atât cât putea să înțeleagă singur și ascultându-i interesat pe unul pe altul mai informați, mai pricepuți, mai guralivi – îi dădeau o stare de permanentă euforie, o vagă convingere că posedă argumentele dezgustătoare ale celor care aveau dreptate, un sentiment mai limpede și mai profund ca altădată de împăcare sufletească. Ciudățeniile lui deveniseră ciudățeniile țării. Când avea ocazia, rară altminteri și oricum inutilă, deplora, plângea, își sfâșia cămașa de durere pentru ceea ce se întâmplă; de un scepticism țâfnos în privința viitorului, își rezerva totuși dreptul de a-și recunoaște posibila eroare de apreciere dacă realitatea urma să-l contrazică; nu vroia să se creadă că în funcționarul ideal al primăriei capitalei somnolase un ipocrit trezit de hazardul istoriei și, mai ales, că regreta trecutul.

Dacă regreta ceva din trecut, era liniștea, pacea sumbră dar lipsită de temeri a Bucureștiului, a cartierului, a străzilor, a blocului. S-ar fi putut să fie printre puținii, dacă nu chiar singurul în acei ani care avea impresia perplexă că nimeni nu mai vorbea normal, pe un ton măsurat, convivial, că

gesticulația tuturor nu mai era la fel de cumpănită ca altădată când n-o cerea o împrejurare particulară, că o ranchiună și o dușmănie îndelung stăpânite și rumegate căutau prilejul, și-l găseau deseori, de a se manifesta, de a lovi, de a răni, de a distruge. O nervozitate delirantă bântuia în capitală, în cartier, pe străzi, în bloc, poate în toată țara. Se vocifera, se striga, se urla, se împingea, se învârteau amenințător brațele în aer, se foloseau coatele mai vârtos ca niciodată pentru a urca în tramvai, se claxona, automobilele păreau să nu mai aibă țevi de eșapament, se trânteau ușile, se dădea sonorul televizorului la maxim, se cobora și se urca pe scări cu icnete zgomotoase; de la mic la mare, bărbați, femei nu numai că țineau să se știe în sfârșit că există, dar și că existau mai mult decât ceilalți și înțelegeau să bage pumnul în gura celor care se îndoiau.

Frenezia procurării porcului de Crăciun și a mielului de Paște era o suavă amintire. În locul ei se instalase furia, disperarea, nebunia căpătuirii peste noapte cu orice preț. Niciodată nu s-a jefuit mai mult ca în acei ani, de la cei sus-puși la trepădușii lor și la măruntul cetățean turmentat de schimbări și de libertățile o, cât de înșelătoare! ale noii lumi capitaliste, niciodată nu s-au făcut atât de repede și de misterios averi imense, niciodată contrabanda de bijuterii în aur turcesc, de automobile furate pe continent, de tot ce se putea cumpăra pe nimic sau șterpeli și vinde pe lei care se depreciau de la o zi la alta n-a fost mai înfloritoare, niciodată goana după dolari și mărci n-a fost mai secătuitoare, niciodată nu s-a fugit din țară mai mult ca atunci și niciodată frustrările și dramele n-au fost mai numeroase și n-au lăsat urme mai adânci și de nevindecat. Se îmbătrânea peste noapte, se murea din nimica.

Timotei a întinerit în acei ani. După fuga în Turcia a alunițelor perfect simetrice, se neglijase, făcuse pe holteiul boem întărâtat împotriva femeilor, se îmbrăcase la întâmplare,

bătrânicios, dar îi trecuse, devenise un domn. Cumpărase la kilogram de la turci și primii chinezi ajunși în țară câteva costume, cămăși, chiloți, maieuri, cravate, pantofi și ciorapi; era mirat el însuși, dimineața, când se căuta în oglinda agățată de ușa șifonierului, cât de mult se schimbase și cât de tânăr și de bine arăta. Pe atunci vânzătoarea din balcon nu-și punea bigudiuri colorate și nu-și rădea subsuorile, își ascundea cu un strat gros de pudră alunița mică de pe bărbie și ochii învinețiți de bărbatul gelos și la pândă și nu-l privea decât printre pleoape. Trecuseră ani buni de când se încurcase cu una din femeile care se morfondeau în blocul lui și în cele învecinate, câțiva dintre vecini rumegau încă detaliile picante ale aventurii și ale scandalului care-i pusese capăt, dar cum amatoarele nu dispăruseră și dorința lui devenea la răstimpuri insuportabilă, prefera să caute aiurea, unde mai căutase.

Nu prea departe, de altfel. Din comoditate, din teamă de a nu fi dezamăgit și din graba de a-și regăsi cât mai repede liniștea. Avea o singură amintire plăcută din lunile petrecute în subsolul primăriei, o colegă de la arhive, cam țigănoasă și cam șleampătă, fără aluniță, dar care emana și promitea o senzualitate năucitoare; se culcase cu jumătate din funcționarii în rut care se încumetau să bată drumul până la casa de la marginea Bucureștiului unde locuia; nu era pretențioasă, pretindea doar să fie anunțată, pentru a nu se trezi cu mai mulți amatori deodată. O vizita sâmbăta sau duminica, o sticlă de vin, fursecuri și dulciuri și un buchețel de flori îndesate în servieta cu catarame de alamă.

5

I-au trebuit câteva săptămâni pentru a o cuceri pe Norina. Era vară și, la sfârșit de săptămână, când nu mai suporta căldura sufocantă din apartament, se urca în tramvai spre seară și cobora în centru. Plimbări de singuratec pus la patru ace, cu mâinile încleștate la spate și pălăria de paie împinsă pe ceafă, etern Mitică bucureștean ieșit pe Calea Victoriei să-i contemple pe noii boieri ai țării lâncezind în gradina hotelului Hilton, să caște ochii la vitrinele magazinelor de lux și să tragă cu urechea la conversațiile străinilor ieșiți și ei la plimbare; obosit, strivind între dinți o înjurătură, să caute apoi o crâșmă și să bea o bere cot la cot cu poporul său.

În ciuda anilor care se adunau, dar nu-și făcea prea multe griji, Timotei nu-și arăta vârsta; deși nu-l băgase în seamă decât din toamnă, vânzătoarea cu bigudiuri colorate știa să aprecieze un bărbat. Era înalt, avea trăsături regulate, ochi verzi puțin melancolici, dantura întreagă, își tundea la timp părul negru albit la tâmple și-l pieptăna cu cărare pe stânga, se bărbierea la sânge și se parfuma lejer cu lavandă; nici slab, nici gras, aproape greutatea ideală, începutul vag de chelie din creștetul capului trecea, printre femeile de vârstă apropiată ca o dovadă că-și păstrase virilitatea, ceea ce era adevărat. Familiei puțin îi păsa, prietenii, cunoscuții, colegii de birou nu aveau nicio părere în această privință, dar nu puteau să nu observe că,

deseori, în prezența lui, femeile îi găseau mai puțin atrăgători decât el. Știa și el, plăcuse totdeauna femeilor și se străduise să le placă și el, dar nu exagera, fiindcă stătea prost cu certitudinile în privința lor. Avea un fel al lui, o stângăcie insolentă, o tristețe, o privire filtrată în care se amestecau dorința și respingerea, o voce a cărui timbru promitea șoapte amețitoare și gesturi a căror tandră bruschețe nu păreau să caute decât abandon și suspine; îi lipsea o mustăcioară pentru a avea aerul unui seducător mereu la pândă.

Într-o sâmbătă era o lansare la o librărie de pe Calea Victoriei. Un opusucul de Brukner sau Glucksmann – nu-și mai amintea, nu avea de ce să-și amintească –, corifeii francezi ai dreptei neoliberală sosiți în persoană să-și mângâie pe creștet emulii dâmbovițeni. De cum a intrat, ochii i-au căzut pe decolteul adânc al Norinei ce lăsa să se vadă o aluniță pe curbura sânului stâng și nu i-a mai dezlipit decât pentru a o cântări cu bucurie din creștet până în tălpi și de a-i sorbi surâsul pierdut de acceptare; în aerul stătut al librăriei, a omagiat-o recunoscător cu o balansare elegantă a pălăriei. N-o așteptase după lansare, nu mai avea vârsta când nu-și putea stăpâni pornirile, n-o mai avea nici Norina, știau amândoi că se vor regăsi curând ca doi tinerei avizi de prostioare.

Ceea ce se întâmplase.

6

Timotei împinse în sfârșit poarta de sticlă a clinicii unde comisia medicală găsise că nu-și pierduse mințile și coborî în stradă. Se uită în jur, nehotărât încotro să apuce. Plouase puțin de dimineață, cerul era încă întunecat, se apropia toamna. Nu-i plăcuse niciodată ploaia, nici măcar ploile de vară, scurte, cu bulbuci și cu spume, care înveseleau și răcoreau orașul, lipeau rochiile și fustele, în anii când se mai purtau, pe trupurile femeilor și zăpăceau bărbații; i se întâmplase și era o amintire agreabilă. Considerase totdeauna de aceea că achiziția unei umbrele ce risca să fie întoarsă pe dos dacă vântul se pornea mai tare era nu numai o cheltuială și o enervare inutile, ci și o concesie nemeritată făcută unui fenomen natural asupra căruia nu avea niciun control; o șapcă, o pălărie, servieta cu catarame sau nimic erau mai mult decât suficiente pentru a traversa o situație dezagreabilă.

— Domnu’ profesor !... Domnu’ profesor !...

Pornit la întâmplare pe una din străduțele care duceau spre Piața Romană, Timotei se opri și întoarse capul spre bărbatul care-l strigase și se apropia cu pași mărunți și elastici, avea probabil resorturi sub tălpi. Nu-l cunoștea. S-ar fi putut să fie un vecin mutat de curând în bloc pe care nu-l remarcase. Sau doctorul cu urechi mari, care nu ridicase ochii la el, câteva secunde, o privire înveselită, decât atunci când povestise despre

șireturi și nodul cravatei.

Nu avea urechile mari, mai curând mici și strâmbe, dar ochii negri, și ei mici, care păreau să i se plimbe în orbite independent unul de celălalt, aveau ceva iscoditor și vesel în ei. Era scund și durduliu, tuns scurt și pieptănat după ultima modă – dacă Timotei reținuse bine din plimbările lui de sfârșit de săptămână –, cu o creastă ce i se întindea de la frunte până în creștetul capului. Cămașa roz, cu mânecile suflecate până deasupra coatelor noduroase, îi atârna peste blugii largi răsuciți de două ori pe glezne deasupra baschetților cu talpa groasă. În jur de 40-45 de ani. Oprit, se clătina ușor pe picioare, nerăbdător sau din obișnuință; avea ceva caraghios în el, cum au anumiți clovni care stârnesc zâmbete și râsete de îndată ce-și fac apariția din culise.

— N-am avut ocazia să vă cunosc, spuse Timotei cu politețea lui obișnuită.

— Vă cunosc eu, domnu' profesor ! Știți bine, sunt foarte frecvente în viață situațiile de acest gen. Celebritățile nu sunt niciodată surprinse când sunt recunoscute pe stradă și strigate pe numele mic. În cazul nostru, oameni obișnuiți, mi-a făcut plăcere să vă recunosc și vă înțeleg nedumerirea…

Vorbea repede, își trecea greutatea de pe un picior pe celălalt cu un fel de încăpățânare, ca și cum ar fi căutat un echilibru imposibil de găsit; obrazul rotund i se înroșise puțin.

— Aveți vreme de pierdut, mai spuse, vă invidiez. Ah, cât vă invidiez! Dar se întâmplă să am și eu puțină vreme de pierdut. Ce ziceți, ne așezăm undeva să bem o cafea, un suc, ceva? S-a făcut frumos. Vroiam de mult să vă vorbesc. E în interesul dumneavoastră, puțin și al meu…

Făcuse deja câțiva pași săltați înainte, se oprise legănându-se pe picioare, se răsucise, își rotise brațele în aer, chemându-l, și se îndepărtase iarăși cu aceiași pași elastici. La colțul

străduței, nu departe, era terasa improvizată pe trotuar a unei cafenele. Timotei îl văzu cum se așează la o masă, cum împinge un scaun, îl caută cu privirea și-i face semn că-l așteaptă.

Intruziunile în existența lui simplă și până de curând monotonă și previzibilă, care nu încurca pe nimeni, mai puțin frecvente și de o natură mai nocivă decât abordarea pe stradă de către un necunoscut caraghios și guraliv, stârneau totdeauna în Timotei o furtună. Inima îi bătea să-i spargă pieptul, stomacul i se strângea și maxilarele i se încleștau. Nemișcat în mijlocul trotuarului, reuși să se calmeze și să găsească intrigantă și în același timp amuzantă certitudinea caraghiosului clovn că va sfârși prin a se așeza la aceeași masă cu el și-l va asculta. Puțin spus că nu era obișnuit nici să bea o cafea la miezul zilei pe o terasă și nici să se întindă la vorba cu necunoscuții. I se întâmpla uneori în vacanțele lui de singuratec la munte – avea pielea sensibilă și soarele mării îi făcea rău –, când nu știa ce să facă toată ziua și femeile cu alunițe și dispuse să i le lase pradă viciului sau inocent erau rare sau atât de hotărâte să se arate în lume ca mame și neveste atente și iubitoare că nu-și mai vedeau decât odraslele răzgâiate și bărbații cu borsetă pe burtă. De ani de zile își jura să nu mai calce în stațiunea în care mirosul inconfundabil al generațiilor de sindicaliști în concediu gratuit se încrustase pentru veșnicie și de ani de zile își călca jurământul din comoditate, din obișnuință, din resemnare; poate că fiecare individ mai bătrâior ce-și câștiga cinstit pâinea păstrase sau descoperise de-a lungul celor douăzeci și doi de ani de capitalism sălbatec că un concediu fără a respira din adâncul plămânilor acest miros puternic, învăluitor și înviorător, de sindicalist ce-și plătește la timp cotizația și se știe aparat de confrerie nu era cu adevărat un concediu; simțea și el la fel, de vreme ce petrecuse Paștele cu Norina la Predeal, ea numai drăgălășenii și el cu borseta pe

burtă și o mustăcioare pe gustul ei, fină, o idee de mustață ce cobora delicat pe la colțurile gurii, gâdilatul ei o înnebunea de plăcere, el era din ce în ce mai convins că într-o dimineață se va trezi metamorfozat într-o mustață enormă.

— Va recomand un capucino, domnu' profesor, este excelent, se întâmplă să-l cunosc pe patron, a trăit câțiva ani în Italia și știe ce înseamnă o cafea! Ați observat, nu mă îndoiesc, s-a umplut Bucureștiul de cafenele. Ne place, domnu' profesor să stăm la taifas, suntem în Orient, la porțile lui, de unde se vede totul și-ntr-o parte și în alta. Tragem cu ochiul și ne dăm cu presupusul…

Timotei lăsase pălăria și servieta pe un scaun, mutase un altul la umbră sub umbrela care vindea Coca-Cola, se așezase și netezea cu palma dungile pantalonului. Îl privea pe necunoscut dintr-o parte, cu capul puțin aplecat, îl auzea și nu-l auzea și îi simțea picioarele tropăind sub masă; vorbea să umple timpul până ce avea să vina comanda făcută cu o mișcare zvâcnită a mâinii și două degete înfipte în aer pentru două capucino clasice – «Clasice, Tanți, și spune-i patronului că sunt aici!» – și ochii îi jucau în orbite, se temea probabil să nu piardă nimic din ce se întâmplă în jur; era un colț de stradă agitat și zgomotos, se opreau mașini, porneau, manevrau să parcheze la indicațiile unui țigan slăbănog, se trânteau portiere, se țipa și cerșetoarea bătrâna și invalidă ghemuită pe un scăunel lipit de gardul de beton al clădirii de peste drum urina.

— …dar pe cine să crezi? Pe mine, pe dumneavoastră, pe țiganul de peste drum, pe patronul cafenelei ăsteia? Cui să-i dai dreptate? Vocație fiind datul cu presupusul, tot omul are umori personale matinale, ranchiune adunate de-a lungul zilei trecute, polițe și datorii de plătit, dileme și idei. Când iese în lume nu e decât un pachet de nervi, de flegmă, de revoltă, de consternare. Trăim într-o țară aproximativă, domnu' profesor

!...

Ceștile cu capucino servite și Tanți gratificată cu o palmă pe fund – tânără, urâțică, cu sânii revărsați peste tricou, buricul gol și pulpe zdravene, părea să nu fi băgat de seamă –, patronul se opri la un pas de masă și aștepta ca zgomotul țevii de eșapament al unei mașini să se stingă înainte de a se apropia și de a-și lovi vag și jucăuș tocurile pantofilor:

— Nu v-am văzut de mult, domnule maior, ce plăcere și onoare!...

— Mă scuzați, domnu’ profesor.

7

Maiorul, de bună seamă polițist, fiindcă atât cât putea să judece Timotei sub efectul surprizei, maiorii militari nu se deghizau în clovni, se ridică, agăță brațul patronului și-l antrenă țopăind în celălalt capăt al terasei, unde nu erau clienți. Timotei simți brusc soarele lovindu-l în ceafă. Să se ridice, să-și ia servieta, să-și aranjeze pălăria pe cap și să plece n-ar fi servit la nimic; s-ar fi salvat pentru câteva ore, poate o zi, două. Se mută pe un alt scaun, la umbră. Își aminti o întâmplare din tinerețe, când fusese trimis de primărie la Cluj, într-un schimb de experiență, și întâlnise un fost camarad de armată. O șatenă pistruiată se invitase la masa lor în restaurantul hotelului, dar nu se hotărâse cui să-i acorde favorurile nici după ce-i văzuse piliți. Bătuse la ușa lui după miezul nopții, făcuse prostia s-o primească și dimineață se trezise singur și în portofel doar cu bani pentru biletul de tren și țigări. Dispăruse și camaradul. O săptămâna mai târziu, un milițian în costum bleumarin apărea în biroul de la etaj al primăriei, îi băga sub ochi legitimația și-i cerea șoptit să-l urmeze. Îl urmase speriat până într-o încăpere sinistră, fără geamuri, a Miliției capitalei, unde un căpitan în uniformă i-a cerut să povestească în scris seara și noaptea petrecute la hotel și l-a lăsat singur. Povestise, semnase, s-a uitat la pereții vopsiți în cenușiu, i-a luat la rând, s-a uitat și la tavan și i s-a tăiat respirația. Căpitanul l-a găsit pe jumătate leșinat, a

citit declarația, i-a spus că șatena pistruiată și camaradul buzunăriseră jumătate din clienții hotelului și l-a sfătuit, ca de la bărbat la bărbat, să fie mai atent cu cine bea un pahar de vin și pe cine primește în pat.

— Viața trebuie trăită în general cu multă atenție, îi mai spusese.

Numai un răuvoitor ar fi putut pretinde că tânărul de atunci Timotei nu era atent cum își trăia viața; poate prea atent, prea sigur de sine, de unde și riscul unui moment mai lung sau mai scurt de neatenție; avea totuși o scuză pentru ceea ce se întâmplase la hotel, emoția de nestăpânit prilejuită de întâlnirea camaradului de armată și viciul său proustian, răvășitor, căpitanul cântărise bine lucrurile. Din acea zi, Timotei a început să creadă că atunci când nu sunt complet tembeli sau nu văd în jur decât vinovați ce-și așteaptă rândul, polițiștii în uniformă sau în civil merită să fie luați în serios. Chiar și atunci când, din prea mult zel sau prost informați, se înșelau; pacea, armonia și bunul mers al societății ar fi fost tulburate dacă ei ar fi pretins că sunt singurii care dețin adevărul, Timotei mai citise și el câte ceva.

Îl vedea pe maior legănându-se pe picioare și vorbindu-i patronului cafenelei și încerca să și-l imagineze în uniformă; nu reușea. Bău o gură de capucino, îl găsi gustos, mai bău o gură, își șterse buzele cu batista, aprinse o țigară și își spuse că lumea românească se schimbase mult – în bine sau în rău, nu era el în măsură să judece, fiindcă nimeni nu-l întrebase dacă și de ce și când și unde trebuiau făcute sau nu schimbări –, atât de mult că un maior se deghizase pentru el în clovn și în loc să-i ceară să-l urmeze în încăperea cu pereții cenușii îl invitase jovial pe terasa unei cafenele; era flatat și liniștit, fiindcă nu-și amintea ca în ultima vreme să fi fost mai puțin atent ca altădată cum trăiește.

— Vă gândiți la ce, domnu' profesor ?

— La o neînțelegere, spuse Timotei. Îi simțea picioarele bâțâindu-se sub masă. E cazul s-o lămurim. E prima oară când beau capucino, e delicios, mulțumesc pentru sugestie. Îl bem și după aceea ne vedem fiecare de-ale noastre…

— Imposibil, domnu' profesor, îmi pare sincer rău că vă dezamăgesc.

— V-ați înșelat de persoană, domnule maior. Nu sunt profesor.

— Știu cine sunteți, domnu' profesor. Ați fi mai liniștit dacă v-aș spune că nici eu nu sunt maior? Să nu-mi spuneți că nu știți că suntem ce-și imaginează ceilalți despre noi. Uneori ne place, alteori nu, până la urmă ajungem să credem și noi că suntem ce nu suntem…

— Am o rugăminte, nu mai dați din picioare.

— Mă tem că va trebui să vă obișnuiți. Obișnuiți-vă și cu gândul că vom avea poate lungi și dese conversații.

— Continui să cred că vă înșelați de persoană.

— Ia priviți astea. Scoase din buzunarul cămășii roz două fotografii puțin șifonate, le lipi pe masă cu fața în jos și le împinse spre Timotei cu câteva bobârnace. Vă zic ceva?

În prima fotografie dezlipită de pe masă era o femeie surprinsă la masa unui restaurant, cu o draperie roșie de catifea în fundal. La vârsta bună, ochi albaștri, obraz îngust și păr platinat strâns după urechi, buze cărnoase și senzuale crispate parcă într-un zâmbet etern, eroare probabil de nereparat a unei operații estetice, agățase în vârful degetelor ochelarii mari de soare și-i ținea în dreptul bărbiei. Timotei n-o cunoștea, dar chiar dacă ar fi cunoscut-o, nu-i stătea în caracter să povestească unui străin, fie el și maior deghizat, fără un motiv serios, despre femeile din viața lui. O lăsă pe masă tot cu fața în jos și trase cu unghiile cealaltă fotografie. Un bărbat care

ar fi putut să aibă vârsta lui. Obraz plăcut, bine ras, privire ușor pierdută. Pălărie neagră, clasică. Nu-l întâlnise niciodată și, chiar dacă l-ar fi întâlnit, nu și-ar mai fi amintit decât că purta pălărie. Lipi fotografia pe masă cu fața în jos.

— Nu știu cine sunt, spuse.

— Nu vă amintește niciuna nimic?

— Absolut nimic.

— Păstrați-le, domnu' profesor, le mai priviți și acasă.

— N-am văzut niciodată niciuna din aceste persoane, nu am ce să-mi amintesc! spuse Timotei agasat. Scoase portofelul, puse zece lei pe masă, luă de pe scaunul de alături pălăria și servieta și șovăi puțin înainte de a se resemna să le pună pe genunchi. De fapt, ce urmăriți, ce vreți de la mine?

— Nu mai puneți niciodată întrebări stupide unui polițist, domnu' profesor, s-ar putea să nu-i pice bine. Nu e cazul meu, dar breasla are sensibilitățile ei. Se ridică și, balansându-se pe picioare, își trase cămașa roz peste blugi. Se reașează și se aplecă peste masă, complice. Nu vă aduceți aminte de mine, n-aveți cum. Eram un mucos când ați plecat din cartier și ai mei abia se mutaseră. Erați singurul de pe stradă care purta pălărie. Un domn, ca și azi. Vă mai vedeam când treceați pe la părinți, dar dacă nu v-am uitat e mai mult din cauza tatălui dumneavoastră. A uniformei lui de ceferist. Cred că și de asta am vrut să port și eu uniformă. Am purtat până s-au schimbat ordinele. E o întâmplare că v-am reîntâlnit după atâția ani, mie îmi face plăcere, nu știu dacă și dumneavoastră… N-ați mai fost prin cartier. Nici eu. Fac rău unele amintiri. Acum faceți parte din lumea bună, întâlniți pe unu', pe altu', persoane importante, care contează, fără de care țara n-ar merge. Dama din poză face și ea parte, în felul ei, înțelegeți. Tipul cu pălărie, de asemenea… Poate îi întâlniți, poate nu, dar dacă îi întâlniți, dați-mi și mie de veste. Schimbăm o vorbă despre ei. Pe tip îl știu de la camarazi

și de la distanță. Pe damă am cunoscut-o și eu cândva. E amanta oficială a unuia din prietenii vecinului dumneavoastră de la parter, nepotul ilegalistului…

Se ridică, își trase cămașa peste blugi, scoase din buzunarul de sus o carte de vizită mototolită, o lipi pe masă și o împinse cu un bobârnac spre Timotei.

— Contez pe dumneavoastră domnu’ profesor, știu că aveți mult respect pentru singurele instituții care mai funcționează în patrie, poliția și biserica. Acum vă las, mai am și alte treburi. Sunteți invitatul patronului, mai spuse.

Traversă străduța din câteva țopăituri și se pierdu printre trecători, doar creasta din creștetul capului i se mai zări o vreme.

8

Timotei nu se gândise niciodată dacă avea un respect particular pentru poliție și biserică; probabil că nu-l avea. În cazul în care împrejurările l-ar fi obligat să înceapă să-l aibă, ar fi făcut se înțelege efortul cuvenit, dar împrejurările fiind neclare nu-l făcu; femeia din fotografie, bărbatul cu pălărie și maiorul deghizat în clovn – dacă era maior și nu unul din nebunii ce se înmulțiseră în anii din urmă în București – i-au ieșit de altfel complet din cap în aceeași zi.

Rămas singur la masa de pe terasa cafenelei, sorbise ultima gură de capucino, plescăise de plăcere, lăsase fotografiile să cadă printre hârtiile din servietă fără să le mai privească, strecurase bancnota de zece lei în portofel, pusese câteva monede lângă scrumieră și-i mulțumise patronului pentru invitație cu două degete duse la bordul pălăriei; pierdere de timp, politețe inutilă, patronul vorbea la telefon.

L-au sâcâit puțin în drum spre librăria Norinei ochii albaștri și zâmbetul înghețat al femeii din fotografie, dar și-a spus pentru a se liniști că zâmbetul nu-i era adresat și că ochii albaștri ai femeilor amintesc totdeauna ceva bărbaților; la aceeași concluzie ajunsese și un studiu al unei universități americane sau britanice, o auzise la televiziune într-una din nopțile petrecute cu Norina. Era în vacanța de Paște, când își bărbierise exasperat mustăcioara. Scandalizată de pierderea

delicatei podoabe masculine care o înnebunea de plăcere și învinovățindu-l confuz pentru ochii ei căprui, Norina îl bătuse ore în șir la cap să-și amintească femeile cu ochi albaștri pe care le cunoscuse; încercase, dar tot ce izbutise fusese să se rătăcească în aproximații care o întărâtaseră și mai tare. N-o mai văzuse decât o singură dată de atunci, pe fugă, la librărie. Agata se îmbolnăvise, murise, începuse nebunia moștenirii și considerase că nu era o idee prea fericită s-o facă părtașă la disputele lui cu familia.

N-o găsise la librărie. Dacă ar fi găsit-o, i-ar fi cerut poate să-l ajute să se mute definitiv în apartamentul Agatei, dar nu era sigur; când o văzuse ultima oară mai era funcționar la primărie și i-ar fi luat ceva timp până să-i explice, și ea să înțeleagă, că în locul mustăcioarei îi oferea să descopere împreună deliciile unui rentier în floarea vârstei. Renunțase și la tentația de a trece neanunțat pe la ea într-o sâmbătă sau duminică. I-ar fi deschis tăcut portiera Jaguarului, i-ar fi contemplat tandru stupoarea și alunița de pe sânul stâng transpirat, ar fi dat o fugă la Snagov, s-ar fi întors, ar fi oprit bolidul negru în fața vilei, i-ar fi întins mâna să coboare, i-ar fi cerut să închidă ochii, ea și-ar fi înfipt unghiile în mâna lui (avea obiceiul) și s-ar fi lăsat condusă până în apartament; care ar fi fost reacția ei după ce-ar fi deschis ochii, Timotei nu-și mai putea imagina.

La sfârșit de săptămână, când răsucea cheia în ușa apartamentului, închidea și el ochii înainte de a păși pragul; se simțea de fiecare dată ca un copil care știe că i s-a făcut un dar și își întârzie bucuria de a-l descoperi. Împingea ușa, se rezema de ea, căuta pe pipăite întrerupătorul, aprindea lumina și deschidea în sfârșit ochii. Traversa apoi una după alta camerele, palmele îi alunecau pe mobilele masive, oglinzile îi întorceau mârșav tremurul ușor al buzelor, pantofii i se înfundau în covoarele groase, ieșea în balcon, își încrucișa

brațele pe piept și privea îndelung și incredul sălciile, balansoarul și băncile din grădină. La fel privea și tablourile, și sculpturile și miile de cărți din biblioteca din birou. Întors în salon, cădea epuizat pe canapea; după vizita tinerei și nostimei actrițe trimisă de familie să-i frângă inima nu se mai ridicase toată ziua. Copilul din el era mulțumit. La fel de mulțumit ca și bărbatul în floarea vârstei care fixa vârfurile pantofilor și se întreba prostește dacă nu visează; nu visa.

Cărase câteva valize cu haine, dar nu se hotărâse să le desfacă. Nu se hotărâse nici ce să mai adune din cele două camere din Iancului; ar fi luat totul și nimic, de fapt, ar fi vândut apartamentul și ar fi uitat că trăise în el ani de zile sau l-ar fi păstrat ca un refugiu într-un trecut care fusese cândva al lui. Se mai agăța încă, stupid, își dădea seama, de acest trecut. Se trezea la aceeași oră dimineața, ieșea pe ușa blocului la aceeași oră, arunca o privire la vânzătoarea cu bigudiuri colorate și se îndepărta cu aceiași pași grăbiți pe aleea care ducea la stația de tramvai. Nu mai avea unde să ajungă la timp, pe scaunul de la biroul lui cu o fereastră care dădea spre o altă fereastră se instalase un tinerel; nu mai trecuse pe acolo din ziua în care înghesuise în servietă pernuța, o ceașcă de cafea, o farfuriuță ciobită, o ascuțitoare și niște hârtii pe care zmângălise de-a lungul anilor, ca să nu le uite, dar le uitase, câteva bancuri obscene auzite de la colegul mai vârstă; nu erau prieteni, băuse cu el o bere după ce se terminase programul și-i povestise vag despre motivele subitei pensionări, sănătatea, o mică moștenire, viața care merită trăită înainte de a fi prea târziu.

Ajuns la capătul aleii unde se terminau blocurile și începea șoseaua, privea limba de beton înălțată între trotuar și liniile de tramvai; de ani și ani, stația lui de tramvai, o stație oarecare, niciodată prea aglomerată; cealaltă, din care se mergea în sens

invers, spre periferie, și mai puțin. La răstimpuri, un șofer grăbit lovea un pieton la fel de grăbit, femeile țipau și izbucneau în lacrimi, bărbații se enervau și se repezeau care la șofer, care la rănit, venea o ambulanță, venea poliția, venea tramvaiul, toată lumea se grăbea să urce, stația se golea și era din nou o stație de tramvai oarecare până la următorul accident. A renunțat pentru totdeauna să mai ia tramvaiul, să coboare la întâmplare, să umble în neștire, să piardă vremea privind fără să vadă vitrinele magazinelor din mall-uri, să adoarmă la câte un film sau două până spre sfârșitul după-amiezii, când se întorcea de obicei acasă, în apartamentul de două camere, exact la două săptămâni după ce comisia medicală îl găsise în toate mințile și familia își exprimase dorința să-l întâlnească.

9

Mesagerul fusese tânăra și nostima actriță. Era într-o sâmbătă dimineața și se pregătea să se urce la volanul Jaguarului când o văzuse apropiindu-se. În lumina blândă a soarelui de toamnă, privind-o cum înainta zâmbitoare pe trotuarul denivelat – un zâmbet de un roșu aprins, ca și părul ce-i cădea pe umerii înguști – își spuse pentru prima oară ceea ce probabil ar fi trebuit să-și spună de mult: orice femeie tânără îi amintea într-un fel sau altul de marea lui dragoste din anii maturității. Că natura dăruise sau nu și nostimei actrițe o aluniță sau mai multe, ar fi putut să-l preocupe – vicios bătrân, îi trecuse o clipă prin minte unde le-ar fi preferat –, dar nu se cuvenea, nepotul se îngrijise s-o ia de nevastă și ea să-i devină nepoată; prin alianță, dar nepoată! Cu mâna pe portiera deschisă, gata de plecare, dar paralizat de seducătoarea apariție, își oferi plăcere de a o dezbrăca cu privirea, de a o contempla cu un mic frison de încântare și, pentru a se reculege, de a o agăța cu capul în jos de un trapez în balans ca în filmulețul pe care-l căutase și nu-l găsise.

— Bună dimineața… Tot nu știu cum să va spun, nene Timi, nene Timotei, unchiule…

Jucase aceeași cochetă încurcătură și cu ocazia primei vizite în numele familiei, Timotei o invitase să aleagă singură și ea nu-i mai spusese în niciun fel. Avea o voce plăcută, puțin răgușită și

alintată, iar mâna pe care i-a întins-o și el s-a grăbit să i-o prindă în amândouă palmele și s-o păstreze câteva clipe era mică și caldă.

— Timotei, Manuela, spune-mi Timotei.

Aveau să se tutuiască după ce-au ieșit din București. Ar fi fost stupid din partea lui Timotei să-și închipuie că ea îi acceptase propunerea de a-l însoți în fandoseala lui de șofer de sfârșit de săptămână la volanul unei mașini de lux, pentru că nu era altceva, din cu totul alt motiv decât acela de a-l convinge să reîntâlnească familia în vederea unei dorite reconcilieri dincolo de episodul regretabil al comisiei medicale. La fel de stupid ar fi fost și dacă, îndată ce-a demarat, n-ar fi observat, tulburat, cum trupul ei tânăr a fost brusc cuprins de o lascivă abandonare. A închis telefonul, l-a pus în poșetă, și-a încrucișat picioarele goale, și-a ridicat puțin fusta pe șolduri, și-a spânzurat în vârful degetelor un pantof și, cu palmele mici și fine adunate în poală, s-a cuibărit mai bine în scaunul învelit în piele catifelată, a închis ochii și a răsuflat adânc. În scaunul rigid al Trabantului de ocazie cumpărat cu bani împrumutați de la Agata, marea lui dragoste se prelăsa cu aceeași candoare lascivă; era o promisiune ale cărei detalii concrete, la capătul călătoriei, Timotei nu le-ar fi ratat nici mort. Găsi, în consecință, că era preferabil pentru el să creadă că tânăra, nostima și lasciva nepoată prin alianță se simțise deodată atât de bine că putea să-și petreacă o sâmbătă dimineața în compania sa curtenitoare de unchi prin alianță, încât uitase că el era un bărbat încă în putere. N-ar fi servit la nimic să-i aducă aminte. Din plăcerea echivocă, n-avea niciun sens să-și spună povești, de a o păstra cât mai mult timp alături o întrebă dacă are ceva împotrivă să schimbe destinația pentru o escapadă mai lungă.

— Merg unde vrei tu, Timotei, a spus ea fără să deschidă ochii.

— Nu ești așteptată?

— Timotei, se alintă ea cuibărindu-se și mai bine în scaunul catifelat, o femeie trebuie să se lase totdeauna așteptată…

Timotei a întors, a oprit la o benzinărie, a făcut plinul, a cumpărat o hartă, apă minerală și o sticlă de vin alb, un tirbușon, pahare de plastic, sandvișuri, cafea și țigări. Două ore mai târziu oprea în piațeta înconjurată de câțiva salcâmi cu frunzele arse de căldura verii din spatele unei gări de cale ferată din Bărăgan.

Vorbiseră puțin pe drum, nimicuri, complici ai dorinței de a păstra magia și echivocul surprinzătoarei pentru amândoi escapade într-o dimineață blândă de toamnă. Rulaseră o vreme pe autostradă, apoi pe șoseaua națională, traversaseră orașele și sate în care viața părea să se fi oprit pentru a nu le distrage atenția de la drumul pe care-l mai aveau de făcut; pe măsură ce bolidul negru înghițea kilometri, destinația finală – «O amintire», spusese misterios Timotei – își pierdea din importanță, nu mai era decât un pretext pentru a fi alături, pentru a se atinge la o schimbare de viteză, la o legănare a mașinii înscrisă într-o curbă, pentru a-și arunca din când în când o privire sau un zâmbet, pentru a schimba câteva cuvinte mai mult șoptite, pentru a se asigura că niciunul dintre ei nu va trăda.

10

Era o gară în care trenurile nu mai opreau de ani de zile și numai printr-un miracol nu fusese furată în întregime. Construită cândva între cele două războaie mondiale, clădirea din cărămidă roșie adăpostea la parter gara propriu-zisă, sala de așteptare și biroul șefului; o scară de lemn ducea din birou la etaj, unde era locuința ale cărei ferestre se deschideau spre peron și spre șinele de cale ferată. La un capăt al peronului mărginit de salcâmi era o fântână cu roată și un closet, iar la celălalt ruinele locuinței impegaților de mișcare. Dincolo de șinele de cale ferată era câmpia și liniștea ei profundă.

Timotei știa că amintirea care-l adusese în această gară părăsită nu-i va spune nimic Manuelei. Era prea tânără, prea nostimă – fermecător de nostimă cum se oprise în mijlocul peronului cu palmele împinse în șolduri, mirată, peste poate de mirată –, pentru a o înțelege. Era o amintire a unei amintiri, el însuși nu înțelegea de ce, de la o vreme, poate datorită anilor care se adunau, poate datorită singurătății, îi revine din ce în ce mai des în memorie. Văzuse gara cu ani în urmă, sindicatul îi rezervase de câteva ori un bilet de concediu la mare și prietenul secretar de partid nu reușise să i-l schimbe; chiar și acceleratele se mai opreau pe atunci, dar nu se gândise niciodată că ar putea coborî, și-o întipărise în memorie pentru a și-o reaminti cândva. Memoria avea secretele ei, dar putea

spune acum, imobil și el în mijlocul peronului, că și-o reamintise când Manuela închisese ochii și-l lăsase să aleagă încotro să pornească. Alesese în aceeași clipă. Nu știa drumul, nu știa dacă gara mai există, dar știa doar că dacă nu ajunge acolo în acea dimineață nu va mai ajunge niciodată și amintirea amintirii lui Timotei senior, tatăl, și-ar fi pierdut pentru totdeauna puterea de a-l mai tulbura; poate chiar ar fi uitat-o.

Timotei senior fusese șeful și, din lipsă de personal, impegatul de mișcare al gării spre sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial. Mobilizat ca ceferist, venea din Transnistria și ar fi ajuns cu certitudine la Odesa dacă trupele românești n-ar fi fost silite să se retragă. Timotei nu era născut pe atunci, dar Timotei senior povestea deseori despre anii petrecuți acolo. Erau doar câteva trenuri de pasageri pe zi, sătenii mai avuți aveau tarabele lor la Fetești și Constanța, trenurile de marfă cărau militari, tunuri și tancuri și treceau noaptea fără să oprească. Cu mâna la șapca de ceferist, Timotei senior saluta mecanicii, șefii de tren și călătorii, fugea în birou să telegrafieze că trenul trecuse prin gară, scria într-un registru numărul trenului și ora la care trecuse, își scotea apoi șapca, aprindea o țigară, își ridica picioarele pe marginea biroului și, în așteptarea trenului următor, i se mai întâmpla să aţipească. O dată a oprit o zi întreagă în gară un tren cu refugiați polonezi care mergeau la Constanța să se îmbarce pentru America. În schimbul unui borcan cu untură și carne s-a ales cu o motocicletă cu ataș. S-a învârtit cu ea prin piațeta din spatele gării și pe drumul care ducea în sat până i s-a terminat benzina. I-au confiscat-o tanchiștii sovietici. De două ori pe zi, dimineața și seara, trecea pe la acarii care moțăiau și ei între două trenuri, la intrarea în gară, la bariere. Tot de două ori pe zi vindea bilete sătenilor. În restul timpului era singur. Locuia la etaj, își gătea singur, o dată pe săptămână o bătrânică din sat făcea peste tot o

curățenie de mântuială și el spăla cu motorină podeaua sălii de așteptare. La o lună o dată, uneori și la două luni, un impegat de mișcare îl înlocuia pentru câteva zile și el dădea o fugă la București încărcat cu de-ale gurii să-și vadă nevasta, fiica abia născută, sora și mama. În ultimul an cât mai fusese acolo, la începutul nopții când nu mai treceau trenuri, lăsa gara câteva ore în grija unuia dintre acari pentru o văduvă din sat, tinerică și năbădăioasă. A cumpărat un cal și o căruță ca să-i fie mai ușor la dus și la întors din sat. Se mai pilea, adormea în căruță, dar calul învățase drumul și ajungea la timp să salute mecanicii, șefii de tren și călătorii. Ar fi rămas în acea gară din câmpia Bărăganului toată viața.

— Dacă vreodată ai să vrei să fugi de lume, îi spunea lui Timotei, nu există un loc mai potrivit.

Un val de aer fierbinte cu gust de praf și de metal a măturat peronul când trecu un tren de marfă și mecanicul îi salută cu un fluierat al locomotivei. Timotei îi răspunse cu o fluturare a pălăriei. Când trecu și ultimul vagon, Manuela își adună și răsuci într-o coadă părul incendiat de razele soarelui ajuns la zenit. Scutură din cap când termină, coada îi lovea obrazul, și Timotei îi atinse o clipă, tăcut, mijlocul cu vârful degetelor și plecă spre biroul șefului de gară. O privi de sus, de la etaj, din locuința devastată, prin golul uneia din ferestrele furate. Îi părea rău că-i povestise despre Timotei senior, surâsul ei lejer și incredul îl enervase, îl enervase și felul în care își îndepărta des părul de pe tâmple, ca și cum numai părul ei ar fi contat.

— Trebuie să fii nebun să trăiești aici! spusese ea cu un hohot de râs.

Timotei simțise brusc dorința să-i ardă o palmă. Era convins că ar fi făcut-o, și n-ar fi fost o palmă ușoară, dar a auzit și văzut trenul și primele adieri ale valului de aer fierbinte cu gust de metal și de praf au traversat peronul. Se calmase, ciudat, și

regăsise un început de înțelegere, dar și de compasiune pentru tinerețea ignorantă a nepoatei prin alianță; nu mai avea oricum pic de haz.

Ea îi simți privirea, ridică ochii la golul ferestrei, își scutură coada de cal și-i zâmbi; un zâmbet agasant. Cu un gest al mâinii, el îi ceru să aibă răbdare, și ea își scutură din nou coada în semn că avea răbdare. El scotoci fără grabă peste tot și găsi două lăzi, într-un bufet masiv tăiat pe jumătate cu toporul și fierăstrăul o lampă cu gaz cu fitilul aproape intact și în biroul șefului de gară o masă. Sub privirea ei curioasă și amuzată – era caraghios, transpirase, își murdărise costumul, dar nu vroia să renunțe la ce-și pusese în gând – cără totul la umbră, lângă peretele gării, adună pietre și aranjă picioarele mesei și curăță lăzile. Își scutură costumul și pălăria de praf, se spălă pe mâini și pe față cu apă minerală, aduse din mașină cumpărăturile, puse lampa în mijlocul mesei, o aprinse, destupă sticla de vin, umplu paharele și așteptă ca Manuela să se apropie.

Ea se așeză jucând o anumită solemnitate, se așeză și el rigid de cealaltă parte a mesei șubrede, agăță pălăria de un cui ieșit din zid, ciocniră tăcuți cu paharele de plastic, vinul era cald, mușcară din sandvișuri, trecu un tren de pasageri și câțiva călători agățați la ferestre își fluturară mâinile. Când dispăru și ultimul vagon, liniștea câmpiei se așternu iarăși profundă, palpabilă, aproape înfricoșătoare.

— Când nu te dezbraci în filmulețele lui nepotu-meu, rupse Timotei tăcerea, ce altceva faci tu în viață, Manuela?

— Mă dezbrac în filmele altora, răspunse ea imediat, ca și cum ar fi bănuit întrebarea. Goli paharul, își trecu vârful limbii peste buzele roșii și adăugă pe același ton de insolență și de mândrie: Mă mai dezbrac și pentru niște reviste. Am eu ceva care-i face pe regizori și pe fotografi să mă dezbrace…

— Bărbatul tău ce zice?

— Ar avea ceva de zis dacă mi-ar plăti el fustele, pantalonii, poșetele, cizmele, pantofii, cremele, parfumul, telefonul. Râse: Suntem un cuplu modern, Timotei, ce-ți închipui? Îmi mai pui puțin vin?

— Părinții tăi? îi umplu Timotei paharul.

— Când m-au văzut prima dată pe jumătate goală la televizor au crezut că înnebunesc. Bău câteva înghițituri, râse: Nu cred că s-au obișnuit, dar n-au ce face. De când s-a închis uzina unde era inginer, taică-meu e taximetrist, iar maică-mea îngrijește copii. Sunt amândoi săraci, triști și nostalgici. Nu mă mai întreba ce zic socrii.

— Nu te mai întreb.

Ea goli paharul, și-l umplu singură, îl bău dintr-o înghițitură și-și desfăcu bluza până la sutien. Timotei întoarse privirea. Trecu un tren de marfă, dar mecanicul îi descoperi probabil prea târziu să-i mai salute.

— Vinul ăsta e tare cald, o să mi se urce la cap, spuse ea cu un icnet cochet de râs. Știi, Timotei – își umplu iar paharul, îl bău pe jumătate, i se împleticea puțin limba –, eram în clasa întâia când l-ați împușcat pe Ceaușescu. Nu știu dacă ați făcut bine sau rău, nu prea înțeleg eu cum merge politica, dar știu că n-am ales eu lumea asta în care mă dezbrac. Se ridică brusc, își căuta echilibrul, îl găsi hlizindu-se și articulă plescăind din buze: Ești un unchi ciudat, Timotei, ciudat și drăguț. Ai tăi te detestă, dar mie îmi placi mult. Îmi place că m-ai adus și aici. Poate că tatăl tău avea dreptate, e cel mai potrivit loc ca să fugi măcar din când în când de lume. E prima dată când fug și-mi place. Să mă mai aduci aici. Acum închide ochii... Închide-i, Timotei, te rog!... Așa!...

Ar fi trebuit s-o împiedice, să se ridice și să-i întoarcă spatele, dar n-o împiedică, nu se ridică și nu spuse nimic. În liniștea adâncă a câmpiei, cu pleoapele strânse și cu un tremur

apăsat al buzelor, o auzi cum își scoate pantofii și cum, cu țipete mici și sufocat, pipăie cu picioarele goale plăcile sparte de beton ale peronului. O auzi cum își mișcă șoldurile ca să împingă fusta pe pulpe. Cum își scoate bluza. Auzi până și foșnetul catifelat al chilotului și al sutienului azvârlite parcă la picioarele lui.

Apoi deschise ochii.

11

Câteva zile mai târziu, la sfârșitul uneia din plimbările lui de solitar pe Calea Victoriei, Timotei a fost acostat și salutat de un bărbat care purta pălărie. Avea să afle că necunoscutul îl salutase clasic, ca în ghidul din 1889 al francezului Lamandie: pălăria ridicată cu un gest larg, grațios și brusc, păstrată o clipă în aer și repusă rapid pe cap. Pentru prima oară de când necunoscuți încercau să-i complice existența lui simplă, oprit în mijlocul trotuarului, Timotei n-a mai simțit cum inima îi bate să-i spargă pieptul, stomacul nu i s-a mai strâns, iar maxilarele nu i s-au mai încleștat decât o clipă. În clipa următoare, a ridicat pălăria, a ținut-o în aer și a repus-o pe cap poate cu ceva mai puțină grație, dar vădit obișnuit să răspundă la un salut civilizat.

Numele necunoscutului era Emil Soarec, dar pe cărțile de vizită se prezenta drept Șoarec. Se reinstalase în țară după Revoluție pentru a redobândi blocurile de locuințe, câteva vile, clădirile unor administrații publice, un spital, terenurile din București și o moșie a familiei din Banat confiscate de cealaltă revoluție, de la sfârșitul războiului. Avea nenumărate procese cu Statul și cu chiriașii care refuzau să-și părăsească locuințele sau să plătească mai mult. Se certa cu funcționarii și cu portarii. Samsarii se țineau după el, dar rezista tentației de a scăpa de griji. Se întâlnea cu foștii proprietari sau moștenitorii lor care

redeveneau încetul cu încetul mari proprietari. Petrecea o noapte, două pe săptămână în compania unei dame planturoasă, vis de adolescent împlinit, care aștepta să-i moară soțul. O viață agitată care nu-l împiedica totuși să se dăruiască cu trup și suflet prezentului și viitorului *Uniunii Purtătorilor de Pălării* (UPP) pe care o fondase și să cutreiere Bucureștiul și țara în căutare de noi aderenți.

— Specie rară, domnul meu, bărbatul cu pălărie în ziua de azi, i-a explicat lui Timotei în drum spre Piața Victoriei. Consecință a democratizării excesive și a dorinței pernicioasă de a rămâne până la moarte tânăr și sănătos. A umbla cu capul descoperit, chelios după ultima modă, sau cu șepci americane cu cozorocul larg, e o insultă adusă eleganței și bunului gust din ignoranță și proastă înțelegere a libertății. Aveți o altă explicație?

— Nu. Deocamdată, nu, a răspuns Timotei prudent. De fapt, nu m-am gândit…

— Eu, în schimb, am meditat îndelung la această chestiune, l-a prins Emil Șoarec de braț cu un hohot scurt de râs. Nu mai avem vârsta să fim luați drept un cuplu de poponari, cum bine se zice în această frumoasă limbă românească pe care mama a ținut să n-o uit. Ca pe vremuri, a mai spus agățându-și mâna și mai bine, cum se plimbau bărbații pe Calea Victoriei și pe urmă la șosea. Eu nu le-am apucat, mi-a povestit tata. Avea multe amintiri frumoase. Făcea comerț cu cereale, domnul meu. România era pe atunci grânarul Europei, cineva trebuia să vândă… Dar să revin la Uniunea noastră, a celor care poartă pălării.

— Uite că nu m-am gândit că ar putea să existe! Vă ascult, și-a reglat Timotei pasul cu pasul mai rapid al lui Emil Șoarec.

Au traversat braț la braț Piața Victoriei, și-au continuat plimbarea la *Șosea* și Emil Șoarec i-a făcut mai întâi un scurt

rezumat al istoriei accesoriului masculin care era pălăria. S-ar fi purtat și în antichitate sub o formă diferită, dar primele pălării care se asemănau cu cele cunoscute au fost semnalate începând cu secolul XIII și erau confecționate numai din fetru și mătase. În secolul XIX, când are loc o explozie delirantă a pălăriilor pentru femei, pălăriile bărbătești devin mai sobre. Pălăria *Bolivar*, inspirată de pălăria revoluționarului venezuelean, apare spre 1820, *Borsalina* în 1857, pălăria *Panama*, în timpul construcției Canalului Panama, în 1865, pălăria din paie spre sfârșitul secolului. Primele pălării au fost confecționate în România la mijlocul secolului XIX de un anume Joham Wohl.

— Forma și maniera de a purta o pălărie a exprimat din totdeauna o raportare particulară la ceilalți chiar și în absența unui statut social aparte, să spunem burghez sau proletar, a punctat Emil Șoarec cu o crispare a degetelor pe brațul lui Timotei. Dimpotrivă, jobenul, domnul meu, ca să vă dau un exemplu din filme – sunt un pasionat, vă mărturisesc în treacăt – e rezervat și azi milionarilor când merg în cluburile lor private. A purtat și tata în România. Mi-a confecționat și mie unul pentru o piesă, când eram copil. Un țăran de-al nostru poartă și azi pălăria cum știți, cu boruri mici, terfelită pe creștetul capului sau pe ceafă, când e pilit, dacă n-ar fi neagră și n-ar avea boruri scurte ai crede ca e un clop de oier. Proletarii o mai purtau duminica și la înmormântări, când se îmbrăcau frumos, la fel și funcționarii. Vorbesc în general. Au pierdut și obiceiul ăsta, știți mai bine decât mine... Sunteți funcționar, după cât pot să-mi dau seama.

— Am fost până de curând. La primăria capitalei.

— Tata a fost și funcționar, contează în societate, am mult respect pentru funcționari. Presupun că, din cauza pălăriei, ați reprezentat o excepție și nu v-a fost ușor.

— N-ați greșit. Am avut fel de fel de probleme din cauza ei. Ironii, glume proaste, sfaturi, nimic grav încât să renunț. O port din tinerețe…

— Sunteți genul de purtători care fac onoare Uniunii, dacă bineînțeles nu aveți nimic împotriva să aderați. Bănuiesc că funcția la primărie v-a cerut sacrificiul de a deveni membru al partidului dispărut.

— Sacrificiu e mult spus. Unul dintre cei patru milioane, numai că purtam pălărie, a râs Timotei. Să vă spun cinstit, e prima oară în viață când stau de vorbă serios cu cineva despre pălării, și-mi place.

— Mi se întâmplă extrem de rar să mă înșel când abordez pe un purtător în plină stradă. La fel de rar mă înșel în privința neutralității politice a viitorilor membri. Pot să pariez, domnul meu că nu sunteți nici liberal, nici democrat, nici socialist.

— Ați câștigat! a râs iar Timotei.

— E o dovadă de inteligență politică această neutralitate, un câștig enorm pentru Uniunea noastră. Ne oprim puțin? Am cam obosit.

S-au oprit pe o bancă. Era o după-amiază de sâmbătă frumoasă. Timotei și-a împins ușor pălăria pe spate, a aprins o țigară și a suflat fumul în sus. Emil Șoarec și-a scos și el pălăria și a pus-o pe genunchi. Avea un inel cu diamant pe degetul mic al stângii. Și-a lărgit nodul cravatei cu ochii la pălărie, a respirat adânc rotindu-și capul, a întins picioarele și a fixat din nou pălăria. Nu arăta ca o pălărie obișnuită, fabricată în țară, la Periam, în Timiș.

— Anglia, i-a înțeles Emil Șoarec gândurile și și-a repus pălăria pe cap. Ca membru al Uniunii v-o puteți procura la un preț avantajos, avem o relație bună cu fabricantul.

— Dar cum v-a venit ideea cu Uniunea? Mie nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap.

12

Era puțin după ce Emil Șoarec venise în România, redobândise o vilă de pe strada Paris și o golise de chiriași cu excepția planturoasei dame care îi câștigase îngăduința răsfățându-l cu farmecele abandonate de soțul muribund. Cunoștea Bucureștiul, cunoștea puțin și țara, își însoțise în câteva rânduri tatăl înainte de 1989 pentru cure la Clinica Anei Aslan și întâlniri discrete de afaceri în hotelul numit pe atunci *Flora*. Comerțul cu cereale era o amintire frumoasă, în Canada, la Montreal, lucrase pentru guvernul federal și participase la negocierile pentru centrala atomică de la Cernavodă. Nu redevenise milionar, cluburile private unde era membru nu impuneau jobenul, dar câteva bloculețe de locuințe, salariul și câștigurile la bursă îl îmbogățiseră spre bătrânețe suficient și fără mari eforturi și riscuri. Vanitatea și trufia de altădată regăsite, și-a pierdut din intensitate și dușmănia pentru comuniștii care-l deposedaseră de proprietăți și moșie și-l obligaseră să plece din România. Nu fugise. Plecase cât se poate de legal cu soția, cu micul Emil, cu pianul, argintăria, covoarele persane, bibelourile prețioase, blănurile, câteva mobile și mai multe tablouri de maeștri români cu valoare sentimentală. Se vizita cu ambasadorii și consulii României în Canada și murise la 87 de ani convins că tratamentele doctoriței Aslan îl întineriseră.

Emil Șoarec nu moștenise simțul afacerilor, studiase avocatura și se specializase în dreptul comercial pentru a-i face plăcere tatălui. Îi făcuse plăcere și mamei căsătorindu-se cu fiica unui fost ministru provincial, vecini de vilă în Outremont, cartierul burgheziei francofone. Femeie de carieră, profesoară de liceu, autoare de cărți despre strategiile de a controla anxietatea și stările depresive. Blondă, pală, fragilă, fidelă și depresivă, ar fi fost riscant pentru ea să nască. Avea și puțin sânge irlandez, dar moștenirea cea mai grea venea de la consangvinități, părinții erau veri primari, de altfel. Crescuseră oarecum împreună, studiaseră la același colegiu, Stanislas, și la aceeași universitate abia înființată, Universitatea Quebecului la Montreal. Descoperiseră împreuna revoluția sexuală, drogurile, trotskismul și maoismul, după care redeveniseră ceea ce erau din totdeauna, burghezi. Nu fusese o mare iubire, dar nici prea mică, mai de grabă o îngăduință reciprocă pentru adevăratele și necunoscutele sentimente ale celuilalt. O căsnicie calmă și agreabilă, burgheză în toate sensurile. Pierderea ei îl mâhnise mult pe Emil Șoarec.

Devenise de curând posibil să revendice bunurile de altădată ale familiei din România și călătoriile, chiriașa planturoasă, primul bloc evacuat complet și revândut unui afacerist evreu, și el reîntors în Bucureștiul natal, îl împăcaseră cu mâhnirea de a fi rămas singur și-l hotărâseră să se repatrieze definitiv. Sora soției pierdută, cu o constituție mai solidă, care-și îngropase de câțiva ani bărbatul și-i dădea târcoale, fusese singura persoană care-i regretase plecarea din Canada. În București se învârtea printre avocați veroși, judecători care așteptau să fie mânjiți, chiriași care-l plângeau pe Ceaușescu, escroci ce l-ar fi jefuit la cea mai mică neatenție. O lume agitată și periculoasă, pe care n-o bănuise niciodată, dar care, bizar, după viața de plictis și de rutină din Montreal, îi

plăcea, îi punea la încercare inteligența, reflexele, spiritul de conservare, vigilența. Seara se vizita cu moștenitorii lui Malaxa, ai lui Aushnit, ai lui Mociorniță, cu «foștii», își povesteau la un pahar de coniac ziua de alergături, de enervări și de silă, deplorau mizeria politică, mitocănia noilor bogați, starea catastrofală a țării, dar nu și-ar fi făcut niciunul bagajele înainte de a fi redobândit tot ce le aparținuseră. Se mai întâmpla să întâlnească la recepțiile ambasadelor și ale familiei regale bătrâni și bătrâne care duhneau a naftalină și literați care-și dădeau aere de burghezi și de boieri de altădată. Îi observa cu o anumită indulgență, străduință lor era meritorie, dar nesfârșiții ani de comunism lăsaseră urme de neșters și poate de nevindecat, pierduseră sensul și farmecul autentic al condiției de burghez și de aristocrat pe care îl conferea printre alte dovezi de bun gust vestimentar o pălărie bine confecționată și purtată după regulile artei. Într-una din aceste zile, după o lungă plimbare în centrul devastat al Bucureștiului unde nu întâlnise niciun bărbat cu pălărie și după ce dama planturoasă îl răsfățase parcă mai convinsă ca niciodată de binele pe care i-l face, ridicat în capul oaselor în pat, Emil Șoarec a avut revelația necesității urgente a fondării *Uniunii Purtătorilor de Pălării*.

— A venit așa, deodată, a spus Emil Șoarec cu o voce voalată de emoție. Nu eram în poziția și nici în compania cea mai potrivită pentru o astfel de revelație, dar era prea târziu să fac mofturi. Totul, domnul meu, totul mi-a fost deodată limpede în cap! Statut, drepturi, obligații! Cine a purtat pălărie fără întrerupere în ultimii opt ani ai fostului regim și până azi devine automat membru de onoare ai Uniunii! Pentru cei mai tineri sunt suficienți ultimii cinci ani. Accesul femeilor va fi hotărât la primul Congres pe care mă gândesc să-l organizăm în toamnă. Și, să vă mai spun ceva. Până când tot ce-a fost

confiscat de marțienii comuniști, cum zice unul căruia i-am uitat numele, nu ne va fi retrocedat, și fără această Uniune a noastră, fiindcă nu mă îndoiesc că veți adera, revoluția care a pus capăt comunismului n-ar fi completă, nu și-ar atinge toate scopurile! Înțelegeți în ce sens.

— Înțeleg, a spus Timotei, că v-ați dat o misiune.

— Puțin spus, domnul meu! E o chemare! O datorie! E ultimul vis al vieții mele! Le-am realizat pe toate, îl voi realiza și pe acesta! Priviți trotuarul din fața noastră și cel de peste șoseaua traversată de automobile. De un sfert de ceas n-au trecut decât un băiat și o fată pe patine cu rotile și un biciclist. Dezolantă priveliște!...

Era o după-amiază splendidă de sfârșit de vară. În visul său, Emil Șoarec vedea trotuarul plin de bărbați și de femei cu pălării. Calea Victoriei, o!, Calea Victoriei despre care tatăl îi povestise atât de frumos, era plină, de asemenea, de bărbați și de femei cu pălării care se plimbau fără nicio grabă privind vitrinele bogate, schimbând o vorbă cu cunoscuții, oprindu-se la o gradină, pe o terasă, așteptând seara să meargă la teatru, la operă, la cabareturi…

Emil Șoarec a tăcut privind visător trotuarele pustii.

13

Timotei a petrecut sfârșitul săptămânii în apartamentul răposatei Agata. Venise vineri spre seară, cumpărase ceva de mâncare, se uitase până târziu la televizor cu sunetul închis, trecuse de la un canal la altul, numai prostii, mâncase și dormise fără vise pe canapea. Sâmbătă dimineață s-a urcat din nou la volanul Jaguarului și și-a făcut plimbarea obișnuită până la Snagov și înapoi. S-a învârtit până după-amiază în apartament, mirat de mirarea de nestăpânit că-i aparține. L-a ridicat din fața televizorului cu sunetul închis și l-a invitat în grădină, unde pregătise un grătar, nepotul ilegalistului, avocatul și sfătuitorul lui.

Era cald. Doamnele, blonde, roșcate, platinate, elegante, săltate pe tocuri ascuțite ce se înfigeau în iarbă și le făceau să chicotească, supravegheau copiii, se dădeau pe rând în balansoar, transpirau, își fluturau fustele și bluzele să se răcorească, flecăreau modă și vedete de la televiziune și din revistele care le învățau cum să-și cultive emoțiile și pulsiunile sexuale, își șușoteau confidențe și râdeau fericite. De la masa lungă, între două șprițuri, bărbații le priveau înțelegători. Era așteptată, și avea să vină spre seară împreună cu soțul ei îmbogățit din afacerea parcărilor bucureștene, celebra politiciană care se ocupa de turismul țării. Sânii ei majestuoși, decolteurile ei adânci, coapsele generoase, picioarele lungi,

poșetele și pantofii ei de mii de euro se lăfăiau zi de zi în presă și la televiziune; înainte de a-i întărâta pe străinii care mai aveau îndoieli în privința viitoarei lor destinații de vacanță, un recent afiș cu ea în costum de baie îi întărâtase și mai mult pe masculii români. Un frison i-a traversat pe invitați când ea a și-a înfipt tocurile în iarbă și a trecut de la unul la altul pentru a primi pe mâna încărcată de inele sărutul ritualic și a le cântări, cu un zâmbet larg și încurajator, dorința haotică de a o poseda. Timotei i-a sărutat și el mâna, stângaci, și i-a trecut și lui o clipă prin cap cum ar fi dacă s-ar găsi cu ea în pat. Îndrăzneala gândului l-a făcut să roșească și ea, surprinsă, a murmurat:

— Mă bucur că va revăd…

Puțin zăpăcit, Timotei și-a reluat locul într-un fotoliu de răchită din apropierea mesei, a mai căutat-o din când în când cu privirea – se așezase în balansoar alături de soția nepotului ilegalistului și de o mamă brunetă care ținea în brațe un băiețel, se legănau încet înconjurate de celelalte doamne – și a ascultat atent ce se discuta. Adusă de directorul unei bănci, o revistă trecea din mână în mână. Revista americană *Forbes*, după calculele căreia planeta număra în primăvara acelui an 1014 miliardari, printre care și trei români.

— Cam puțini pentru cele șapte miliarde de locuitori ai planetei, spuse, glumeț, directorul unui cotidian de scandal, dezolant de puțin! Milionarii, câteva mii sau zeci de mii, mai dreg oarecum decorul, dar nu suficient. Umanitatea e pe undeva nedreptățită…

— Umanitatea, icni la fel de glumeț nepotul ilegalistului, noi suntem umanitatea! Își lăsă mâna, amical, pe umărul unui bărbat cu obraz rotund de adolescent întârziat și cu ochelari rotunzi de vedere: N-am dreptate, prim-ministrule?

— Îți spun după ce-o să fiu numit, Nicule.

— Dacă nu vine un cutremur, chestiune de zile, hai, de

săptămâni, lasă modestia! îi ciufuli Nicu părul pieptănat cu cărare și-l ținti apoi cu degetul pe directorul cotidianului: Miliardele au căzut din cer ca răsplată pentru binele făcut semenilor? Oare ? Au fost adunate sub ochii noștri, dacă n-am privit cumva în altă parte. Ca să zic așa, domnilor, și rămâne între noi, cei trei miliardari ai noștri ne-au buzunărit în plină zi și avem dreptul la o minimă recunoștință. Nu, prim-ministrule?

Ocupat să-și taie iar cărarea cu un piepten scos din buzunarul interior al sacoului, viitorul prim-ministru își clătină dubitativ capul.

— Când un pungaș ne buzunărește, spuse un dramaturg, senator de douăzeci și doi de ani, ne înfuriem, protestăm, strigăm prinde hoțul! și fugim la poliție, pretindem să-și facă datoria, chit că nu mai vedem niciodată culoarea banilor. Cum apare revista asta (o aruncă pe masă, demonstrativ), ne repezim să aflăm cine a mai strâns un miliard, cine a mai pierdut și cădem în melancolie financiară...

— E o meserie să faci miliarde, interveni sobru afaceristul parcărilor.

— Perfect de acord, spuse bancherul. E o meserie care se învață la vârsta potrivită în cercuri inaccesibile muritorilor de rând.

— Trebuie să ai și geniul speculațiilor, nuanță la fel de sobru afaceristul parcărilor.

— Sau o genă specială, spuse bancherul, care să te trimită la timp exact acolo unde e suficient să te afli pentru ca milioanele să înceapă să se adune.

— Cu găleata! izbucni în râs senatorul. Mă pierd între admirație nătângă pentru acești indivizi, invidie ucigașă și furie neputincioasă împotriva injustițiilor vieții.

— Râzi și te înfurii de pomană, se necăji bancherul. Așa faci tu totdeauna pe grozavul.

— O să mă iei iar cu teoriile tale economice.

— Te iau. Ele zic că utilitatea fiecăruia dintre noi, indiferent de meserie, se măsoară în banii câștigați. Cu cât câștigi mai mult, cu atât ești mai util societății, fiindcă binele colectiv nu poate prospera dacă veniturile totale nu cresc…

— Criză sau nu, să le fie, deci, sărăntocii recunoscători miliardarilor și milionarilor că se îmbogățesc de la un an la altul! Să ne fie nouă recunoscători, că avem și noi bănuții noștri! Pentru că, printr-un efect miraculos, profită și sărăntocii, dar nu-și dau seama. Cârcotași și ranchiunoși cum i-a făcut sărăcia, au un dinte împotriva bogaților și nu pândesc decât momentul potrivit pentru a-i deposeda… Pentru a ne deposeda!...

— A trecut vremea revoluțiilor proletare, spuse Nicu.

— Sunt replici dintr-o piesă pe care tot o scrie.

— Vă mai dau câteva, se înfoie dramaturgul. Rătăcirile ideologice au fost și sunt înăbușite în față. E vina noastră de neiertat că n-am știut, nu ne-am informat, n-am fost inspirați, ne-am născut proști și fără talente, n-am înțeles și ne încăpățânăm să nu înțelegem în ce lume trăim!

— Haida, de, zâmbi înveselit directorul cotidianului de scandal, dacă nici noi nu știm în ce lume trăim, cine să știe? N-om fi noi miliardari, dar l-am mânia pe Dumnezeu dacă ne-am plânge…

— Sugem sângele poporului! spuse răspicat dramaturgul-senator.

— Hai, că te-ai îmbătat!

Discuția s-a oprit brusc când a apărut în gradină milionarul Monda, «groparul națiunii»[1]. Purta încă doliu – barbă de câteva zile și tresă neagră la reverul hainei – după moartea ultimei lui amante în incendiul din vară a uneia din vilele lui. A sărutat mai întâi mâna doamnelor îmbujorate, tăcut, cu un zâmbet

subțire de suferință. A salutat și a schimbat apoi câteva cuvinte cu fiecare dintre bărbați despre afacerile și ocupațiile lor. A găsit câteva cuvinte chiar și pentru Timotei – «I-am cunoscut pe unchiul și pe mătușa dumneavoastră…» –, ceea ce vroia să spună că sicriile trecuseră prin unul din saloanele lui funerare. După care s-a retras cu Nicu și cu viitorul prim-ministru într-o margine a grădinii.

Petrecerea și conversațiile dezlânate au continuat până noaptea târziu. Timotei a ațipit de câteva ori în fotoliu, iar ultima oară când s-a trezit cei mai mulți dintre invitați plecaseră, chelnerul și femeia de serviciu strângeau masa și Monda nu terminase de vorbit cu Nicu. Dramaturgul-senator adormise în balansoar, bancherul și directorul ziarului spuneau pe rând bancuri obscene și doamnele aflate în preajmă se alintau mușcându-și buzele și astupându-și din când în când urechile. Plecarea lui Monda, cu un gest general de rămas-bun, a trecut aproape neobservată. Când Timotei s-a ridicat să plece și el, Nicu s-a apropiat, l-a luat de braț și i-a șoptit:

— Trebuie să te obișnuiești cu noi, nene Timi, e și lumea matale de-acum înainte…

— Mă obișnuiesc eu, Nicule, a promis el, dă-mi puțin timp.

---

[1] Constantin Stoiciu, *O natura fericită*, Alfa, București, 2012.

14

S-a întâmplat să plouă în dimineața când familia îl aștepta pe Timotei. O ploaie măruntă și rece. Cerul era jos, cenușiu și amenințător. Ploaia, explozia unui transformator sau a mai multora lăsase capitala fără electricitate, pradă haosului și dezolării. O tristețe, o răutate și o resemnare răvășitoare se citeau pe chipurile trecătorilor. Cu sau fără umbrele, furnicar uman gonit de nevoi pe străzi și pe bulevarde, înaintau haotic, parcă în somn și parcă spre niciunde, cu ochii la trotuarele acoperite de o mâzgă alunecoasă. În stațiile de tramvai, de autobuz și de troleibuz era o liniște desăvârșită, doar privirile se încrucișau involuntar încărcate de dușmănie și de ranchiună. Când se apropiau de o baltă acumulată la rigole sau în denivelările și gropile asfaltului, șoferii, mai ales femeile, apăsau pe accelerator și râdeau sardonic dacă reușeau, și reușeau!, să murdărească din creștet până în tălpi pe nefericiții care n-avuseseră prezență de spirit să se lipească de ziduri și de vitrine. La trecerile de pietoni scăpau cu viață, fără un picior rupt sau un infarct, și aici bărbații șoferi excelau, doar cei sprinteni sau încremeniți pe trotuare în așteptarea unei improbabile acalmii. Din când în când, liniștea lugubră era sfâșiată de furia asasină a claxoanelor, de urletele ambulanțelor și de răpăiturile de mitralieră ale sirenelor poliției.

Ajuns în acea dimineață la ora lui obișnuită la capătul aleii, Timotei constată cu un mic tremur al buzelor că tramvaiele erau imobilizate în ambele sensuri undeva între stații. Sub ploaie, cu zvonul devenit deja certitudine generală că pana va dura câteva ore bune, poate toată ziua, poate și toată noaptea, părea de neînțeles de ce limba de beton dintre trotuar și șinele de tramvai continua să fie ocupată. Doar dacă, din instinct de turmă, și-a spus zâmbitor, cei câțiva zeci de locuitori ai cartierului își imaginau că înghesuiala, agitația și vociferările lor furioase vor sfârși prin a produce suficientă electricitate pentru a urni tramvaiele de acolo unde încremeniseră.

Cu servieta ținută deasupra capului când cu o mână, când cu cealaltă, s-a răsucit pe călcâie, a cântărit cu privirea distanța pe care o avea de parcurs până la bulevardul Ștefan cel Mare unde erau de obicei taxiuri și treceau autobuze, a găsit-o acceptabilă și a plecat. Se anunțase o zi caldă si îmbrăcase un costum lejer cu vestă și încălțase pantofii de vară cu găurele. Înainte de a ieși, luase din cuier pălăria de paie în textura căreia i se întâmpla uneori să adulmece parfumul fugarei în Turcia cu alunițele ei perfect simetrice cu tot. Ploaia avea să-l ude leoarcă, dar numai o catastrofă, un cutremur, un război l-ar fi întors din drum; era superstițios. De altfel, se mai încălzise și cerul părea să se limpezească. Nu mai ocolea bălțile, călca hotărât și grăbit, privind drept înainte, era ca și cum ar fi fost singur pe șoseaua strivită de blocuri cenușii și triste, singurul căruia nu-i păsa de sirenele sinistre ale ambulanțelor, poliției și pompierilor, de coloanele de automobile blocate la intersecții, de claxoanele înnebunitoare, de gurile de canal înfundate care scuipau, clocotind, o apă murdară și pestilențială, de cerul din nou negru și amenințător.

— Plouă, dom’ profesor, plouă!

— Plouă, da, a zis Timotei.

Recunoscuse intonația cântată a vocii și a întors o clipă capul spre bărbatul scund, rotofei și negricios, cu un sac de plastic pe cap și pe umeri, care i se alăturase și călca în același ritm cu el. Vecinul de palier Sile – soție scundă, rotofeie și negricioasă, două gemene liceene scunde, rotofeie și negricioase –, omul tuturor uimirilor și candorilor posibile! Îi bătea la ușă și la miezul nopții și, din prag, cu un zâmbet până la urechi de scuză, frecându-și palmele de emoție, îl anunța cu tonul lui cântat de mulțumire că există o persoană în bloc care-l asculta totdeauna cu interes și-l ia în serios, ce l-a lăsat cu gura căscată la televizor, ce i-a mai trecut prin cap gândindu-se la una și la alta de parcă n-ar fi fost capul lui, ce-a mai aflat de la nevastă și fete despre ceea ce el credea exact pe dos și nu-i venea să creadă nici după ce-a aflat. Era mereu stupefiat că plouă, că ninge, că bate vântul, că e cald, că anotimpurile se succed, că pământul e rotund, se învârtește și nu cade...; o viclenie inocentă pentru a se face simpatic și a nu supăra pe nimeni, pentru a arăta că nu-i pasă să fie luat drept sărac cu duhul sau nătâng. Din iarnă, de când frigul făcuse nenumărate victime și el avusese proasta inspirație să lase la ușile apartamentelor și în cutiile poștale fluturași cu modele în culori de sicrie nu-i mai vorbeau decât cei pe care îi lovea nenorocirea; era tâmplar specializat în confecționarea de sicrie și, deloc ranchiunos, le făcea prețuri bune. Îi făcuse și lui Timotei, venise la înmormântarea Agatei, dar nu și la masa funerară, avea treburi.

— M-am trezit azi-dimineață, dom' profesor, spuse, cu impresia că nu toți cei pe care-i întâlnesc sunt cu adevărat în viață...

— Îți joacă feste meseria, domnule Sile. Dar ai început bine ziua de azi, eu sunt în viață. Poate mai în viață ca niciodată, dacă e posibil.

— E posibil, îl asigură Sile cu un hohot scurt de râs, mi se întâmplă și mie să mă simt așa, fără niciun motiv, de parcă aș avea în mine zece vieți. Dar ziceți, nu-i așa că vă întrebați după aia dacă o să aveți timp să le trăiți și că nu merită?

Timotei nu-i mai răspunse și Sile nu mai spuse nimic; spusese poate tot ce avea de spus și se liniștise sau, cuviincios, pentru că știa ce înseamnă, își lăsase vecinul de palier să guste bucuria de a se simți mai mult ca niciodată în viață. Mai târziu, în iarnă, când, din obișnuință sau uituc, bătea la ușa lui Timotei și nu-i mai răspundea nimeni, le povestea nevestei și gemenelor cât a fost el de mirat în acea dimineață să descopere că se trezise deodată singur pe trotuar. Timotei dispăruse în vreme ce el se oprise să-și ridice de pe ochi sacul de plastic care alunecase. Se uitase în dreapta, în stânga, în urmă, se ridicase pe vârfuri să caute peste capetele celorlalți trecători servieta neagră, dar n-o mai văzuse. Rămăsese locului, se uitase iar în jur, descoperise pălăria de paie a lui Timotei strivită de pașii trecătorilor, o ridicase, o scuturase de apă, nu mai era bună de nimic și o aruncase întrebându-se, și se mai întreba încă spre hazul nevestei și al fetelor – dar ele nu înțeleseseră niciodată nimic –, dacă Timotei era cu adevărat în viață când îl întâlnise și el nu vorbise decât cu fantoma lui sau ce-o fi fost, pentru că nu prea credea în fantome.

15

Timotei dispăruse într-adevăr. Fusese împins de un trecător grăbit sau cu bună intenție, se precipitase el când văzuse portiera din spate a unui taxi deschisă la un pas de el, n-ar fi putut spune; nu mai avea de fapt nicio importanță. Se împiedicase în servietă, se lovise de portieră, îl dureau fluierele picioarelor, își pierduse pălăria și taxiul ridicat cu două roți pe trotuar coborâse cu două zdruncinături pe șosea. Își trecea încă degetele prin părul ud, încercând să-l aranjeze, când recunoscu în oglinda retrovizoare privirea iscoditoare, haotică și vesela a maiorului. Nu mai avea părul adunat într-o creastă, îl pieptănase pe spate, în locul cămășii roz purta o bluza gri cu însemnele companiei de taxi cusute pe mâneca dreptei agățată de volan, doar ochii păreau să-i joace în orbite independent unul de celalalt, ca și prima oară când îl văzuse.

— Eu sunt, domnu' profesor, bună dimineața! Nu e o întâmplare, nu vă întrebați de ce și cum, suntem peste tot mai ales într-o zi ca asta când tot omul își iese din fire! Mi-a fost frică să nu va pierd, dar e un magnet care ne atrage unul spre altul…

— Mi-am pierdut pălăria, bâigui Timotei confuz.

— Păreți mai tânăr fără. Eu am făcut odată o pasiune pentru șepcile muncitorești de pe vremuri, vi le mai amintiți? Alea umflate, de ziceai că ai o claie de păr, cu cozorocul scurt.

Mă învârteam printre muncitorii în grevă, eram nostalgicul de serviciu, dar șefii au găsit că exagerez…

— Unde mă duceți? întrebă cu o voce mică Timotei, palpându-și fluierele picioarelor.

— Unde să vă duc? N-aveți o întâlnire cu familia?

— De unde știți?

— V-am mai spus, domnu' profesor, nu mai puneți întrebări stupide, am și eu sensibilitățile mele… Ce ziceți de pana asta de electricitate? Cine-o fi pus-o la cale ca să-i aducă aminte bucureșteanului că poate fi și mai rău? Primăria, guvernul, președintele, teroriștii, blestemul lui Ceaușescu, Europa, Rusia, China?

Maiorul tăcu. Manevra energic maneta de viteză, pleznea cu tălpile în pedale, tăia brusc calea altor mașini, trecea de pe o bandă pe alta, accelera, frâna, se oprea, cobora geamul, se înjura cu alți șoferi, îi bombănea mormăit, era la fel de bun șofer de taxi cum fusese și clovn. Ștergătoarele scârțâiau monoton și enervant pe parbriz; ploaia nu se mai auzea. La radio, între două melodii, reclame și concursuri, un purtător de cuvânt al poliției înșira accidentele, morții, rănițiii, șoselele, străzile inundate și cambriolagele.

— Îl auziți pe ăsta, domnu' profesor? E-nnebunit după catastrofe, și când se știe și ascultat face pe el de plăcere. Ia auziți-o și pe asta! Purtătoare de cuvânt, o putorică, o cunosc. De-o oră o ține-ntr-una cu vocea ei leșinată: se repară, se va repara, vă dăm iar lumina și-o să vină și șmecherul ăla de secretar de Stat care se ocupă de electricitate să vă dea și el lumină!... Nu, serios, domnu' profesor, nu v-ați săturat de băieții ăștia deștepți, de muzica asta de primitivi, de reclamele astea imbecile, de concursurile astea pentru proști?...

Dacă ar mai fi ascultat dimineața radioul, Timotei ar fi putut spune că s-ar fi săturat probabil și el cum se săturase și

maiorul, dar tranzistorul pe care-l lua cu el în vacanță i-l făcuse cadou Norinei la sfârșitul primăverii și nu mai cumpărase altul; de fapt, nu ascultase niciodată dimineața radioul, iar când îl asculta cu volumul dat la minimum, ceea ce mai auzea îi intra pe o ureche și-i ieșea pe cealaltă, era doar un zgomot de fond să nu se simtă prea singur.

Își aminti de fotografiile pe care i le lăsase maiorul – nicio îndoială, avea de-a face cu un maior –, erau pe undeva, prin servietă. Surpriza consumată de a-l vedea la volanul taxiului și de a se găsi el însuși pe bancheta din spate cu sau fără voie – era prea târziu să se mai întrebe –, frica de ceea ce-l putea aștepta scursă în tot corpul ca un fel de oboseală ce-i apăsa pieptul și-l sufoca, își spuse că fotografia femeii cu zâmbetul înghețat și ochi albaștri, amantă sau nu a unuia dintre prietenii nepotului ilegalistului, și cea a bărbatului cu pălărie, nu aveau în realitate nicio importanță. Nu erau decât un pretext ieftin al maiorului, o șmecherie polițistă, ca și povestea cartierului unde l-ar fi cunoscut, pentru a-i aduce aminte la răstimpuri că tot ceea ce făcea și poate tot ceea ce gândea era știut și consemnat în ordinatoarele și arhivele lor secrete. Dacă nu cumva, o noutate pentru puținele lui cunoștințe despre funcționarea respectabilei instituții care apăra ordinea stabilită, poliția se juca de-a literatura. N-avea rost, dacă așa stăteau lucrurile, să se întrebe de ce fusese el ales, un *nimeni* a cărui existență nu era observată decât de câteva persoane mai mult sau mai puțin de încredere și, la o adică, nu prea convinse că aveau de-a face cu cineva care merită să facă umbra pământului. S-ar fi putut totuși să nu fie singurul, s-ar fi putut chiar ca un maior sau un gradat oarecare deghizat în clovn, în șofer de taxi sau în funcție de împrejurări să se ocupe de toți *nimenii* din capitală și, de ce nu?, din țară și să-și petreacă timpul ca să afle despre ei tot ceea ce făceau și gândeau. Big Brother în sos balcanic. Se întrebă, în

schimb, dacă n-avea să-și dezamăgească maiorul, dacă n-avea să-i complice viața și să-i întârzie sau blocheze înaintarea în grad. Își pipăi pantalonii uzi, își mișcă degetele în pantofi, simți cum apa de ploaie adunată în ciorapi se scurge prin găurele și-și puse pe genunchi servieta. Zâmbi.

— Ce spuneați, domnule maior?

— Că nația nu mai știe de mult ce-i cu ea, răspunse maiorul.

În taxiul blocat în trafic, Timotei consideră că teoria maiorului despre nația care trecuse de bine, de rău vara și intra în toamnă blegită de cuțitul care doare, dar nu ajunsese încă la os, nu era lipsită de interes. De ce ținea să-l pună la curent cu ea, era o altă poveste. Îl provoca probabil, strategiile polițiștilor pentru a compromite pe cineva, pentru a afla exact ce gândește erau vechi, dar dădeau rezultate de vreme ce le mai foloseau. Maiorul admise că nu se pricepea la economie, dar după părerea lui România nu cunoscuse niciodată în istorie o perioadă atât de înfloritoare: tot omul avea o casă, mașină, frigider, televizor, telefon mobil și altele! O duce bine românul, se ambală maiorul, cum nici n-a visat neam de neamul lui!

— De ce se mai plânge atunci la televizor, domnu' profesor? Ce mai vrea? Nu-i ajunge?

— Nu știu, spuse Timotei.

Maiorul ridică vocea ca să-l asigure că nu-i ajungea românului. Și se explică: una-i să te aranjezi azi când cuțitul nu ți-a ajuns încă la os și alta-i să-ți ajungă mâine, poimâine, și o să ajungă, să te doară atunci al dracului, să-ți fugă pământul de sub picioare, să nu mai știi încotro s-o apuci și cu ce să umpli frigiderul! Cu asta ne răsplătește țărișoara noastră și ăștia care ne conduc, învârt cuțitul în rană și se hăhăiesc când ne vad că au făcut din noi niște legume.

— Vorbește cetățeanul, nu polițistul, domnu' profesor! Eu îl înțeleg pe poporan și am așa, o milă de el când i se pune de

scâncit. Și i se pune din ce în ce mai des și mai lung! Poporanul, a continuat maiorul și mai agitat, se lasă ușor adormit. De când i s-a băgat capitalismul pe gât, doarme în picioare cum doarme calul și-l visează verde pe pereți. Să ne-aducem aminte, domnu' profesor, că asta e meteahna noastră, stăm prost cu memoria, ca să nu zic că ni s-a stricat ceva în creier și nu mai avem deloc. Ceaușescu l-a făcut pe poporan din țăran muncitor, nu e cazul nostru, i-a făcut casă cu baie și calorifer, l-a pus la muncă și l-a speriat, a venit ce-a venit și Iliescu l-a lăsat pe poporan să se joace de-a buticarul de i-a trecut pentru veșnicie să mai fie întreprinzător. Constantinescu l-a învățat cu șomajul și cu plecatul în lume, Băsescu și marioneta lui Boc îl jumulesc și-l gonesc din țară să rămână numai ei și ai lor să fure ce-a mai rămas de furat. Așa l-a năucit ce s-a întâmplat și i se întâmplă de douăzeci și doi de ani, că poporanului nu i-a mai rămas decât să se fâțâie fudul prin molurile aduse de străini să-l facă să saliveze și să-i golească buzunarele până ce i-o ajunge cuțitul la os și o să rămână doar cu râvnitul și cu scâncitul! Atâta mai poate el! Atâta îl mai duce capul! Nu mai are, domnu' profesor din alea ce au bărbații, mă înțelegeți și mă iertați! Uitați-vă ce se întâmplă în lume, mișcă omenirea, mișcă tinerimea, e indignată, s-a săturat de capitaliști, a apucat-o frica de mâine, e criză, i s-a făcut dor de-o revoluție, la noi nimic! Cimitir! Câțiva rătăciți acolo, într-un parc, puși în țarc și păziți, să nu cumva să ia cu asalt guvernul sau să sară gardul Cotrocenilor, te-apucă râsul și plânsul! Și ăia, deștepții, intelectualii lui pește care se screm să se pună împreună și să tragă un partid de dreapta, exact ce-i lipsește poporanului să-i țină de cald la iarnă, când n-o avea cu ce să-și plătească întreținerea! Cimitir ziceam, cimitirul vesel, că la veselie și la scâncit nu ne întrece nimeni! Nație de legume, domnu' profesor! O să râdeți, dar îmi spun din ce în ce mai des că sunt plătit de pomană...

Brusc neliniștit de tăcerea lui Timotei, maiorul se răsuci cu tot bustul și-l văzu ghemuit în colțul banchetei, zâmbitor, cu palmele încrucișate pe servieta neagră. Se răsuci la fel de brusc și-și încleștă mâinile pe volan; pe rând, ochii săi negri îl căutau din când în când pe Timotei în oglinda retrovizoare. Dincolo de geamurile taxiului înțepenit nu erau decât mașini înțepenite, bărbați și femei privind prostește înainte, hotelul Intercontinental și clădirea Universității mânjite de ploaie, panourile reclamelor electronice de pe peluza Teatrului Național stinse, un polițist care trecea încolo și încoace fără rost învârtind în aer bastonul și ceasul care se oprise la ora 8 și 13 minute.

— Sunteți un om de principii, domnule maior, spuse Timote, un adevărat cetățean. Continua să zâmbească: Mi-ar părea rău să vă pierdeți salariul și din cauza mea.

— Nu-l pierd, domnu' profesor, nu-mi purtați de grijă! Haideți să nu ne mai jucăm. V-ați plimbat braț la braț pe Calea Victoriei și la *Șosea*, ca poponarii, mă iertați că v-o spun fără ocolișuri, cu președintele upepului Emil Șoarec și nu mi-ați telefonat. Sunteți iertat, dar n-o să se mai repete.

— N-am știut că e bărbatul din fotografie, bâigui Timotei deodată speriat.

— Pentru că n-ați privit acasă fotografiile, cum v-am zis! ridică vocea maiorul. Ați devenit membru?

— Nu, bâigui Timotei și mai speriat. A fost o discuție în general despre pălării și…

— Mă țineți la curent când deveniți! îl tăie maiorul.

— E o organizație interzisă?

— Deocamdată nu. Dar ăștia care vin din străinătate au tot soiul de idei. Mai ales ăia care revendică Arcul de Triumf, cum e Emil Șoarec. Ăsta are nume predestinat să roadă tot. Ori e nebun, ori pune ceva la cale cu Uniunea lui. Pe damă ați

întâlnit-o?

— Nu.

— Vă cred, dar o s-o întâlniți. Viața le aranjează pe toate, e a dracului de parșivă! Mai priviți fotografia, poate până la urmă o să va zică ceva.

— Am s-o privesc.

— Așa să faceți, pentru că mi-ar displace să vă forțez să vă revină memoria. Acum coborâți, sunteți invitatul poliției. Nu uitați că aștept vești despre *Uniunea Purtătorilor de Pălării*. Complimente familiei. Nepoata o fi nerăbdătoare să vă revadă…

16

Adela, sora mai mare a lui Timotei, trăise două mari iubiri, un divorț și o sinucidere ratată înainte de a se căsători și de a fi mamă. Trecuseră treizeci de ani de atunci și niciun bărbat n-ar mai fi făcut-o fericită, pentru că ea nu-și mai dorea să fie fericită. Fusese o fată și o femeie frumoasă și devenise o bătrânică plăcută la vedere, dar melancolică, tristă și resemnată. Se târa în viață la umbra soțului ei, a «inginerului», cum nu-i spusese niciodată altfel Timotei senior. Adela fusese totdeauna o icoană în fața căreia el se prosternase tăcut și murise fără să înțeleagă de ce ea se căsătorise cu acest inginer atât de sigur de el, atât de profund dușmănos și astfel de o vitalitate animalică. «Un monstru», îi spunea lui Timotei. «Mă rog la Dumnezeu să moară înaintea mea și Adela să reînvețe să trăiască».

«Inginerul» îi salvase viața Adelei. Pentru a recâștiga inima unui actor cabotin ea înghițise un pumn de somnifere și se prăbușise în fața teatrului unde fusese abandonată. Hazard nefericit, «inginerul» trecea cu mașina și, oprit, a trebuit s-o ducă la urgență. Fusese și el căsătorit și păstrase o amintire atât de urâtă și un dispreț în general pentru femei că numai dintr-o neglijență de neînțeles acceptase să fie tată. Ar fi vrut totuși ca băiatul să-i semene și la trăsături și la caracter, dar natura se răzbunase și se încăpățânase. Se răzbunase și se încăpățânase și

el și, dacă n-ar fi întâmpinat stupefianta rezistență a Adelei, ar fi reușit probabil să-i strice sufletul; Adela plătise și pentru îndrăzneala de a-l înfrunta și pentru că băiatul îi semăna numai ei, de parcă l-ar fi conceput singură, era sentimental, melancolic, puțin cu capul în nori, un artist în felul lui.

Adela găsise un minimum de sens al condiției de nevastă în foamea de nestăpânit a «inginerului». Devora orice, tot ce ea îi gătea, lingea farfuria și mai cerea, niciodată sătul, totdeauna înfricoșat că într-o oră sau două, chinuit din nou de foame, Adela nu va mai avea ce să-i pună pe masă. De când băiatul lor se căsătorise și se mutase, Adela bea toată ziua cafea rece, fuma țigară de la țigară, gătea, mătura, curăța, îngenunchea să replaseze unul câte unul franjurile covoarelor, hrănea înfometatul îndată ce panica, și-l asculta deseori până noaptea târziu explicându-i cartierul, capitala, țara, lumea, universul, emisiunile de la televiziune, găina fără pene la fund care făcea ouă maronii... El alegea emisiunile de la televiziune, ziarele și cărțile de citit, carnea, pâinea, legumele, el trăia și pentru ea și ea îi era recunoscătoare că o făcea în locul ei.

Răutatea, reacredința și ranchiuna lui erau atât de naturale și le asuma cu atâta plăcere perversă că scheletul lui de înfometat – credea Timotei – n-avea o altă explicație. Nu râdea niciodată, nu știa să râdă; probabil din cauza specialității lui, aparatura optică, învățata la Leningrad, privise lumea prin atâtea lentile deformate că-i era imposibil să găsească cea mai măruntă urmă distractivă în realitatea concretă și în existența semenilor.

Petrecuse zilele și nopțile revoluției în clădirea uzinei specializată în fabricarea de unelte de precizie, ceasuri cu cuarț, binocluri și alte instrumente optice sofisticate pentru nevoile armatei și ale forțelor de ordine. Făcea parte din biroul de partid, reproducea în ședințe lungi extrase din cuvântările

lui Ceaușescu și-și sugea disprețuitor buzele subțiri când își certa subalternii. Dovadă că ar fi înțeles sensul Istoriei, pretindea că, în absența lui, cuprinși de entuziasmul lor revoluționar buimac, muncitorii ar fi putut devaliza uzina. Tot el ar fi înarmat și trimis câteva patrule muncitorești pe bulevarde să apere revoluția. Unul dintre muncitori, un bătrân, căzuse sub gloanțele teroriștilor și, a doua zi, el calmase spiritele cu un scurt discurs despre sacrificiile fără de care, în momentele sale de răscruce, Istoria și-ar pierde elanul. Îi fusese, însă, imposibil, în aceeași zi, să-i împiedice pe muncitori să-l lege și să-l târască pe directorul uzinei la Prefectură ca pe un hoț ordinar. Recunoștea, nu se împăcase niciodată bine cu directorul de spiță veche, boierească, se detestaseră, de altfel, reciproc; umblat mult prin lume, cu neamuri în America, directorul îl vedea o dată pe săptămâna pe Ceaușescu și își cam merita soarta. Dar scăpase ușor, s-a întors o vreme la uzină, apoi au sosit neamuri din America, marea avere a familie de dinainte de război a fost încetul cu încetul redobândită și directorul a deschis *Marea Patiserie*, locul de întâlnire privilegiat al noilor stăpâni ai țării.[2] «Hoții de ieri și de azi.» I-a revenit lui, «inginerului», obligația murdară de a opri producția uzinei în așteptarea privatizării și de a concedia muncitorii. S-a pensionat în ziua în care a înțeles că nu va fi găsit niciodată un cumpărător, că utilajele vor fi vândute, multe la fier vechi, și din uzina de altădată nu va mai rămâne decât clădirea și ce nu mai merită să fie furat din ea. Nu se înșelase.

A mai găsit câte ceva de lucru la primul post de radio privat din țară sosit direct din Statele Unite prin bunăvoința unui afacerist evreu specializat în cosmetice; douăzeci și doi de ani mai târziu, radioului i se adăugase un canal de televiziune, studioul cinematografic al țării cumpărat pe nimic, un ziar dedicat sportului și reviste consacrate automobilelor, decorației

și grădinăritului. El n-a mai apucat această înfloritoare afacere, dar cum vorbea limba rusă călătorise la Moscova ca interpret și partener al negociatorilor pentru importul de gaze; mărunt acționar și profitor pe lângă răposatul soț al Agatei, dar câștigase suficient ca să-și rotunjească lunar pensia cu dobânzile pe atunci mari. Criza economică începută în 2008 și câteva plasamente la bursă, pierdute până la ultima centimă îl lăsaseră aproape numai cu pensia lui și cea de infirmieră a Adelei.

Timotei l-a găsit antipatic în ziua în care – îl întâlnea pentru prima oară, era după ce Adela ieșise din spital – i-a explicat cum funcționa primăria capitalei și cu ce se ocupă el, Timotei, și l-a detestat la câteva luni după căsătorie, când a întrebat-o pe Adela în fața lui la ce servește un frate în afară de a-l invita din când la masă. Adela se înroșise și Timotei plecase trântind ușile. Ea îi mai telefona, el niciodată, îi trimetea doar ei felicitări de sărbători și de aniversări. Se mai văzuseră la înmormântările părinților, împărțiseră cheltuielile, și de fiecare dată Timotei ascultase cu dinții strânși și palmele adunate în pumni de ce și cum își ratase în așa hal viața că numai înrudirea, altminteri nefericită, îl proteja de a nu fi reclamat primarului general al capitalei pentru incompetență crasă. După moartea Agatei, devenise pentru «inginer» dintr-o rudă pe cât de dușmănită, pe atât de străină și de inutilă, profitorul, la enervare chiar hoțul unui patrimoniu și a conturilor din țară și din străinătate, și dacă nu pretindea împărțirea acestora săracilor din București era că neisprăvitul avea o familie care o ducea greu. Manevrele de contestare a testamentului epuizate, invitația la o discuție ca între rude ce-și recunoșteau și regretau greșelile ascundea de fapt îngrijorarea că, ratat și tembel social cum era, Timotei n-ar fi știut să administreze moștenirea și trebuia ajutat. Cel puțin așa îl lăsase să înțeleagă Manuela când, reîntorși spre seară la

București de la gara părăsită, coborâse sprintenă și nostimă din Jaguar și-i reamintise că familia îl aștepta.

---

[2] Constantin Stoiciu, *Patiseria*, editura Tritonic, București, 2011.

17

Era ud din creștet până în tălpi când sună la poartă. Nu mai ploua, dar nefiind sigur că pana de electricitate fusese reparată, lovi cu o piatră adunată de pe jos în poarta de fier forjat. Strada era liniștită, atât de liniștită că se auzea cum picăturile de ploaie care se scurgeau de pe frunze loveau asfaltul. O mică gradină despărțea intrarea din stradă de treptele care duceau la două intrări ale clădirii locuită cândva de o singură familie. Fusese modificată de-a lungul anilor pentru a adăposti mai mulți locatari, zdruncinată de cutremure și strânsă ca-ntr-un corset de bare groase de fier pe care iedera se răsucise înainte de a se agăța de doua balconașe de lemn putrezit și de a urca până la acoperiș. Confiscată după fuga proprietarului în Elveția, «inginerul», de curând divorțat, fusese mai întâi chiriaș și apoi cumpărase jumătate din clădire cu tot ce era în ea. Apartamentul era la etaj, parterul adăpostea doar baza scării și un mic vestibul. Dacă fostul proprietar ar fi revenit după mai bine de treizeci de ani (murise imediat după ce fugise), ar fi fost plăcut surprins să regăsească micul vestibul de la parter aglomerat de același cuier cu ladă, niciodată folosit și de o colecție de umbrele și de bastoane, și apartamentul, în afară de câteva mobile, lustre și covoare, exact așa cum le abandonase; era o slăbiciune ideologică, remarcase Timotei cu ocazia uneia din vizitele dinainte de ruptură, când venise vorba despre

trădătorii de țară. Simbolul cel mai edifiant al acestei slăbiciuni tenace și hilare de a nu schimba și repara nimic îl reprezenta broasca ușii de la intrare. O broască veche, de pe timpuri, cu clanțele turnate în bronz și o cheie neagră strâmbată de atâta folosință. «Inginerul» era singurul care știa perfect hachițele broaștei, singurul care știa să răsucească cheia în ea cu un soi de tandrețe și nu plecase niciodată de acasă fără a le explica Adelei și băiatului cum s-o folosească pentru ca broască să nu se blocheze. Când se întâmpla ca unul din ei s-o blocheze și trebuia să-l aștepte pentru a ieși sau intra, supărarea și reproșurile lui țineau zile întregi, dar n-ar fi schimbat-o pentru nimic în lume. Niciun vizitator nu avea dreptul să atingă clanțele.

Timotei apăsa butonul soneriei și lovi încă o dată cu piatra în poartă. Parterul celeilalte jumătăți a clădirii era locuit, prin ușa crăpată câteva clipe s-a strecurat capul unei femei și, între picioarele ei brusc strânse, cel al unui câine care și-a înghițit lătratul. Timotei mai lovi o dată cu piatra în poartă și i se păru că aude cum cheia se răsucește în broască. Auzise bine. Ușa se deschise, «inginerul» coborî treptele, traversă mica grădină, deschise poarta, făcu un pas pe trotuar și se uită în dreapta și în stânga pe stradă.

— N-ai venit cu Jaguarul, spuse. L-ai făcut praf, ți-a confiscat poliția carnetul, ai uitat să conduci?

— N-am vrut să-ți mai fac sânge rău, spuse Timotei.

— Tu, mie? Hai, că ai haz. Intră.

Timotei nu-l mai văzuse de câțiva ani. Îmbătrânise mult, era și mai slab, umerii îi căzuseră puțin, își sugea buzele subțiri și ținea capul sus cu trufia lui din totdeauna, nu mai vedea prea bine, dar refuza să poarte ochelari. Își strângea nervos pleoapele, le ridica și în ochii lui lucea aceeași veche dușmănie. De-a lungul lunilor care trecuseră de la moartea Adelei vorbise

cu el doar la telefon, apoi cu avocatul lui (al familiei), după care își luase și el un avocat, nepotul ilegalistului. În ceea ce-l privea, îi lăsase pe oamenii legii să spele rufele murdare ale familiei. Cearta, expertizele, comisiile, procesele ar fi putut dura ani de zile, dar amândoi avocații erau tineri, aveau relații, iar miza conflictului și beneficiile erau mărunte în raport cu ceea ce puteau câștiga din războaiele moștenitorilor pentru redobândirea marilor averi confiscate în anii de început ai democrației populare.

— Uite în ce hal poate să arate un frate! spuse «inginerul».

Cu brațele ridicate, îl oprise pe Timotei în pragul ușii deschisă de la salon și i-l arăta Adelei cu o grimasă de mulțumire. Avea și de ce să fie mulțumit, pentru o dată Timotei îi ierta dușmănia, nu putea să arate deloc grozav; cu servieta neagră spânzurată în vârful degetelor, cu pantofii cu găurele prin care se scurgea ploaia adunată, cu hainele de vară șifonate și ude, cu părul vâlvoi și cu obrazul mânjit de apă era, fără îndoială, propria lui caricatură.

— Dacă-ți pică rău cum arăt, plec, spuse.

— Îți aduc un prosop, îi spuse Adela și-i atinse o clipă mâna. Nu, mai bine vin-o în baie, îl apucă de mâna și-l trase după ea.

— He, he, ricană «inginerul», sângele apă nu se face.

Era deja tolănit pe canapea, picior peste picior, își trecea limba pe lungimea unei țigări și nu întoarse capul când Timotei o urmă pe Adela; îl mai ținea de mână când au ajuns în baie. Îl împinse tăcută să se așeze pe marginea căzii, îi ceru cu privirea să-și dezbrace haina, să-și scoată pantofii și ciorapii, pipăi cămașa și pantalonii, le găsi ude, îi ceru la fel de tăcută să le dezbrace, îi aduse un halat, ciorapi și papuci, luă în sfârșit un prosop și-i șterse energică părul, fața, gâtul și pieptul; când mai era amândoi copii și ea sora mai mare, ea îi făcea baie, ea îl ștergea și, sărutându-l maternă pe obraji, ea îl înfășura într-un

prosop totdeauna prea mic pentru el.

— Hai în bucătărie să-ți fac o cafea până vin copiii, spuse.

— O să facă o criză de inima când o să mă vadă.

— Nu-l lua în seamă, are și el o vârstă.

— Am o sticlă de vin în servietă și niște trufe, cum îți plac ție. Am și niște cărți pentru copii…

— Bine, spuse Adela.

Aprinse aragazul, umplu un ibric cu apă, puse cafea și zahăr, mai puse cafea, amestecă, avea rețeta ei ca să iasă o cafea cu caimac gros și zaț în care să ghicească un viitor care se confunda cu prezentul. Purta o rochie albastră și largă, ce-i acoperea gleznele, cu dantelă la guler și la mâneci; își croia de mult rochiile, le cosea la mașină și le purta cu nonșalanța tinerei femei care fusese cândva; erau o cochetărie a ei în ceea ce-i mai ținea loc de viață după căsătoria și plecarea băiatului: cafeaua rece, țigările, hrănirea înfometatului, franjurile covoarelor replasate cu aceeași reculegere cu care ar fi lăsat să-i alunece printre degete perle de mătănii. Era încă frumoasă, o frumusețe tristă, sfâșietoare și de prisos.

Timotei avea s-o privească și mai târziu, în salon, cu aceeași dragoste de frate mai mic care n-a înțeles niciodată prea bine ce se întâmplă cu sora lui. Se așezase în fotoliul ei, pe brațele căruia erau într-o parte ceașca de cafea, iar în cealaltă țigările, bricheta și scrumiera. Făcuse cafea pentru băiat și Manuela, sosiți între timp și înghesuiți cuminți și gravi pe canapea, își hrănise înfometatul – o farfurie plină cu pârjoale, fără pâine –, schițase un zâmbet când îl văzuse crucit, fără voce, cu sângele urcat în obraji și în urechi de apariția lui Timotei în halatul său, ciorapii și papucii săi, și a tăcut pierdută în gânduri când el a început să vorbească.

18

O predică adresată direct lui Timotei, oaia neagră rătăcită, nerecunoscătoare și fără minte a familiei ce trebuia readusă pe drumul cel bun. Cu pleoapele strânse, îl fixa lung din când în când, ca și cum s-ar fi temut că nu-l ascultă sau că a dispărut cu halatul, ciorapii și papucii lui. Dacă n-ar fi fost pătruns de ceea ce spunea și de rolul de șef al familiei pe care și-l făcuse cadou s-ar fi întrebat cum era posibil ca Timotei să se simtă atât de bine în halatul prea strâmt pentru el, cu ciorapii ce-i acopereau doar gleznele și papucii prea mici și s-ar fi crezut îndreptățit să comenteze batjocoritor felul grotesc cum își strângea poalele cu mâna ca să nu-i alunece de pe picioare și cum își împingea fără rost labele în papuci.

Lipseau verii și verișoarele îndepărtate, despre care nimeni nu mai știa nimic, pentru ca familia să fie ceea ce nu mai fusese din anii dintre cele două războaie mondiale: un trib fondat de un macedonean ajuns în România după campania din 1918 a trupelor aliate conduse de mareșalul francez Franchet d'Esperey împotriva forțelor austro-germano-bulgare. Căzuse prizonier, îl văzuse de aproape pe mareșal în uniforma lui somptuoasă de învingător, evadase și traversase Dunărea în România ascuns sub burta unui catâr, câțiva galbeni în buzunar; povești printre alte povești, doar Timotei senior și le mai amintea. Constructor de drumuri și poduri, se căsătorise cu

o unguroaică din Transilvania, muiere aprigă și mândră, care-i născuse 12 copii. 11 băieți și o fată. Timotei senior se născuse primul, Agata ultima. Patru dintre băieți muriseră în război, doi pe frontul de est, doi pe cel de vest, eroi ai unei Românii aflată din totdeauna la răscrucea intereselor marilor puteri; pe ceilalți frați împrejurările vieții îi risipiseră în toată țara. Când s-a născut Adela mai trăiau trei frați, iar când s-a născut Timotei Timotei senior nu mai vorbea decât cu Agata; își amintea vag sau nu vroia să spună de ce se certase cu frații mai mici, dar se certase pe viață. Cei trei frați se certaseră și între ei, se împăcaseră, se certaseră iarăși. Se căsătoriseră, aveau copii, nepoți, muriseră și nici Timotei, nici Adela nu știuseră mai nimic niciodată despre ei și nici ei nu știuseră niciodată mai nimic despre Adela și Timotei. Neam de trufași și de încăpățânați, totdeauna cu harțag, totdeauna convinși că numai ei aveau dreptate.

Din fotoliul masiv în care se înfundase, poalele halatului prea strâmt ținute cu o mână ca să nu-i alunece de pe picioarele încrucișate, un papuc spânzurat în vârful degetelor și celălalt cu călcâiul lipit de dușumeaua rece, țigara fumată cu volute abil suflate când la dreapta, când la stânga, când în sus, când în jos, Timotei contempla pe rând ceea ce mai rămăsese din familie: o soră resemnată și tristă, un cumnat monstruos, un nepot despre care nu știa mare lucru și o nepoată prin alianță; își aminti că lipsise puțin ca un tren de călători să nu se oprească în gara părăsită pentru a admira goliciunea superbă a nostimei muieruște. În semiîntunericul salonului, țigara terminată, cu picioarele invers încrucișate, cu poalele halatului strânse din nou pe genunchi și papucul reținut în ultima clipă în aer cu o crispare a degetelor, Timotei se simțea ca un amfitrion care fusese sculat brusc din somn, se îmbrăcase la repezeală și catadicsise să-i primească și să-și asculte cumnatul declarându-i

în numele tuturor iubire, respect și admirație, de parcă ar fi fost muribund și se grăbeau să-și ia rămas-bun de la el; după toate mizeriile pe care i le făcuse, cumnatul schimbase strategia, îl îngropa de fapt cu fiecare cuvânt, plăcut la drept vorbind, și-l dezgropa la fel de plăcut pentru a-l îngropa din nou și dezgropa iarăși. Nu era prost; nu fusese, de altfel, niciodată.

— …Îți spun direct, Timotei ca-ntre bărbați, ca-ntre rude de-o viață, cu vorbe simple, bogăția zăpăcește pe cei care nu sunt obișnuiți cu ea. Te-a zăpăcit, dar te-am înțeles, a fost ca și cum ai fi câștigat la loterie fără să joci. Ne-a zăpăcit și pe noi, pentru că am crezut că o meritățm în aceeași măsură în care ai meritat-o și tu, și n-am jucat nici noi la loterie. Ni s-a urcat la cap, cumnate, sincer îți spun! Ce vrei, suntem oameni, avem slăbiciuni, avem idiosincrazii, mofturi, invidii, enervări, chef de ceartă. Ai crezut că ne-am războit cu tine, dar de fapt noi ne-am războit cu Agata, Dumnezeu s-o ierte totuși. Ne-am războit cu politrucul și afaceristul ei de soț, să-l ierte și pe el Dumnezeu, pentru că suntem creștini și avem datoria să-i iertăm chiar și pe ticăloși. Ei au strâns, ei au furat, ei au trăit ca boierii când o țară întreagă își plângea sărăcia. Ei, ticăloșii, s-au aranjat și după revoluție să fure, că altfel cum au ajuns miliardari și milionari un Patriciu, un Păunescu, un Voiculescu, un Columbeanu și nu mai știu care, cei o sută, trei sute, câți or fi? Ca să zic așa, mai pretențios, ca să înțeleagă și copiii și să țină minte, ne-am războit prin tine cu trecutul. Timotei bogat, cine ar fi crezut dacă Agata nu și-ar fi pierdut mințile? Pentru că, nu te supăra, dacă ar fi avut mintea întreagă s-ar fi gândit că mai existăm și noi pe lume. Bun, o știm cu toții, banii n-au miros, și nu cred că le simți nici putoarea trecutului, nici cea de după revoluție. Nu le-am fi simțit nici noi probabil, îți dau dreptate înainte de a mi-o cere. Dar, spre deosebire de tine, noi avem o răfuială și cu trecutul și cu prezentul. Mai ales copiii. Pentru tine, Timotei,

trecutul, prezentul, revoluția, comunismul, capitalismul, au fost tot o apă și-un pământ până să ajungi rentier. Primăria capitalei a rămas unde era și-nainte, biroul tău de la etaj tot acolo a rămas, funcționarii cu mânecuțe și pernuțe sub fund așteaptă tot acolo să iasă la pensie. Nu ți-a trecut niciodată prin cap că ai putea să fii într-o zi bogat, nici nu prea aveai habar ce înseamnă asta, dar uite că ești și tot n-ai habar. Nu ți-ai revenit încă din zăpăceală și nici n-ai dat semne că-ți vei reveni curând. Porți aceleași costume, aceiași pantofi, târăști după tine aceeași servietă, stai tot în alea două camere din blocul comunist, umbli pe jos prin ploaie. Ce să mai zic, se vede cu ochiul liber, în capul tău ești încă sărăntocul care ai fost din totdeauna și de care ți-e greu, poate chiar imposibil, să te desparți. Dacă aș fi răutăcios, ți-aș spune că nu toți oamenii merită să fie bogați. Și dacă li se întâmplă să ajungă bogați, cum ți s-a întâmplat ție, habar n-au ce au de făcut cu bogăția. E și cazul tău. Dar nu e prea târziu să înveți s-o meriți și să știi ce ai de făcut cu ea. Să zicem că sfaturile mele ți-ar cădea rău, dar copiii te pot ajuta să-ți cauți, eu știu, un costum ca lumea, pălării elegante, deși azi nimeni nu mai poartă, mă rog, o să-ți explice ei, se pricep, sunt artiști. Dar, oricum ai da-o, vrei, nu vrei, ești și victimă și vinovat, Timotei. Victima ideală a escrocilor și a destrăbălatelor și vinovat că te-ai trezit peste noapte printre profitorii țării. Nu știu dacă ne-ar fi plăcut și nouă să ne trezim la fel peste noapte, există totuși o echitate în lumea asta, dar împreună, în familie, am fi știut ce înseamnă și la ce servește bogăția și cum să ne ferim de escroci, fiindcă de destrăbălate nu s-ar fi pus problema. Să-ți mai spun ceva. Uzina încă nu fusese sortită dispariției când am scris și rescris guvernului și lui Iliescu că tot ceea ce furaseră înainte Ceaușestii și clica lui să fie împărțit egal poporului. Nu s-ar fi îmbogățit fiecare român, dar cu ceva tot s-ar fi ales și puțină dreptate s-ar fi făcut. Nu m-au luat în seamă, aveau planurile

lor. Așa că vezi, cumnate, ai ajuns să fii un profitor printre profitori și o victimă ideală printre victime pentru escroci și destrăbălate. Hai, ca să nu te îngrop complet, ești un profitor mărunt, un profitoraș. Bogăția ta nu e cine știe ce pe lângă cea a marilor lichele care au jefuit și jefuiesc țara, dar nu e nici nimic. Aș zice că pentru un holtei ca tine e mai mult decât de-ajuns dacă escrocii și destrăbălatele nu te lasă cu fundul gol, cum se zice. Chiar și dacă te-ai însura și, așa, ca-ntre bărbați, îți spun că ar fi timpul s-o faci cu o femeie serioasă, tot ar fi mai mult decât de-ajuns. Tu ai fost totdeauna un om ciudat. Ciudați suntem și noi, fiecare în felul său, nu-ți mai spun cum, știi foarte bine. Dar dincolo de ciudățeniile noastre ne leagă ceva superior omenește, sentimentul că facem parte din aceeași familie. O familie de ciudați, dar o familie! Și asta, Timotei, ține minte, e fundamental în viață!... Ți-am spus tot ce-aveam să-ți spun. Gândește-te bine la ce ai de făcut, nu trebuie să ne răspunzi acum. Important e că suntem din nou împreună, că neînțelegerile au trecut, că putem vorbi deschis. Uite că a venit și lumina. Mâncăm, Adela?

19

Era spre seară, se apropia ora închiderii, când Timotei a împins ușa librăriei de pe Calea Victoriei. Patapievici, președintele cu papion al Institutului Cultural Român semna, în picioare, grăbit, o ultimă dedicație pe ultima sa flegmă politică cumpărată de un cititor sfrijit care, în semn de prețuire, arbora și el un papion. Timotei a ținut ușa deschisă și l-a urmărit surâzător cu privirea până ce s-a urcat în mașina cu șofer care-l aștepta. Anunțată cu un afiș mare lipit pe geamul ușii, lansarea se terminase, dar câțiva clienți mai întârziau printre rafturile îndesate de cărți care, în marea lor majoritate, n-aveau să se vândă niciodată. Se aplecau, citeau numele autorului și titlul tipărite pe muchie, se aplecau și mai mult, citeau iarăși, se îndreptau, făceau un pas spre raftul următor și o luau de la capăt.

Norina îi supraveghea cu mâinile încleștate la spate. Lângă ea, un bărbat întârziat într-o vârstă, o expresie și o corpolență ambigue – mai curând îmbătrânit, mai curând cu o expresie de sumbră viclenie, mai curând gras –, își trecea din când în când limba peste buza de jos proeminentă și căzută, i se vedeau rădăcinile dinților; dacă nu cumva era un zâmbet de silă pentru indecizia ultimilor clienți ai zilei. Heidegger. O poreclă. Timotei îl mai văzuse. Era o celebritate, unul din intelectualii care profitase discret, dar cu sârg de privilegiile socialismului, își

inventase în noaptea Revoluției o biografie de dizident și, împroprietărit de la începutul anilor ’90 cu cea mai mare editură din țară, Editura Politică, se metamorfozase în capitalist pur și dur. Devenise între timp și proprietarul mai multor librării. Se credea și puțin filozof, publicase mai multe cărțulii despre necesitatea purificării morale a plebei degenerată de experiența socialistă.

Când l-a văzut pe Timotei, Norina s-a înroșit, și-a descleștat mâinile, a ridicat din umeri și a clătinat din cap; îl întreba ce caută acolo fără s-o fi anunțat. El i-a făcut semn că o așteaptă afară și a ieșit; o căutase și altădată fără s-o anunțe, ea îi venea în întâmpinare legănându-se provocatoare și zâmbitoare ca o femeie ce păstrase în trupul ei amintirea îmbrățișărilor lui focoase, schimbau câteva vorbe, ea își strecura câteva clipe mâna în mâna lui, el i-o strângea ca o promisiune, ieșea și o aștepta fumând și fâțâindu-se pe trotuar ca un adolescent în călduri. Nu înțelegea de ce s-ar fi putut supăra. N-o mai văzuse, ce-i drept, de aproape o lună, de când începuse nebunia comisiei medicale și a alergăturilor la bănci pentru a se lamuri în privința conturilor moștenite; era în toate mințile, dar fără ajutorul nepotului ilegalistului băncile nu i-ar mai fi dat probabil niciun sfanț. Oricum, nu era prima oară când trecea atâta timp între două nopți petrecute în patul lui îngust din Iancului; ea locuia cu mama și singura dată când el rămăsese până după miezul nopții în camera ei se terminase prost. Cu sau fără mustăcioară, dar se întâmplase ca atunci să mai poarte încă mustăcioara ce-o înnebunea de plăcere, îmbrățișările lui o făceau să chicotească și, odată mulțumită, să lăcrimeze cu lungi suspine; în acea noapte, bătrâna ei mama a năvălit speriată în cameră și i-a tras un perdaf de toată frumusețea.

La el, în Iancului, se mai întâmpla ca Sile, vecinul de palier, să sune agitat de una din trăsnăile care-i treceau prin cap. Dacă

nu-i deschidea la a patra sonerie, Sile înțelegea că nu e singur; o zi, două mai târziu, când se întâlneau pe scară sau pe aleea care ducea la stația de tramvai, îl felicita în felul lui și pentru alegerea cu Norina – o văzuse de câteva ori – și pentru că-i făcea față ca bărbat. «Doamna brunetă cu nurii a găsit ce căuta, domn' profesor, să nu-mi spuneți că nu-i așa!» Nu-i spunea, râdea doar ușurel, mulțumit. La fel de mulțumit era și când vânzătoarea cu bigudiuri colorate, care o văzuse și ea de câteva ori pe Norina la brațul lui, îl servea toată numai zâmbet și ocheade.

Norina îl mai tachina, dar sfârșise prin a se reobișnui fără mustăcioara lui și avea buna deprindere de a-l flata fie pentru desenul cravatei, fie pentru felul tineresc cu care purta pălăria. La ora închiderii librăriei – rareori se întâlneau la sfârșit de săptămână, când el o aștepta cu masa pregătită și o mica atenție, o floare, un flacon de parfum, o eșarfă – ei îi era foame. Luau troleibuzul, în Piața Iancului erau mai multe restaurante și ea alegea unde să meargă. Nu era pretențioasă, o ciorbă de văcuță sau de burtă, o friptură cu cartofi prăjiți, mânca pofticioasă și, fiindcă berea o balona, doar despre vin avea un cuvânt de spus; îi plăceau vinurile dulci, Timotei abia dacă bea un pahar, ea golea sticla. În drum spre patul care-i aștepta, ea i se agăța bine de braț, înveselită, fierbinte, puțin nerușinată.

După prânzul în familie și, cu mâna pe clanța sacră de la intrare, oferta dezinteresată făcută din nou de cumnat de a nu-l lăsa singur în fața escrocilor și a destrăbălatelor care-l pândeau la fiecare colț de stradă, Timotei trecuse pe acasă. Se odihnise, făcuse un duș, se schimbase, îmbrăcase un alt costum, încălțase alți pantofi și, cu o pălărie gri puțin împinsă pe ceafă, se privise în oglinda de pe ușa șifonierului și se găsise convenabil. Mult mai convenabil ca de obicei; în sfârșit, pentru anii lui, cuceritor.

— Tu dispari, apari, zău, Timotei, nu știu ce să mai cred!

N-o auzise venind, privea mașinile care treceau în viteză. Aruncă țigara, se întoarse, și-i prinse mâna întinsă; i-o sărutase totdeauna, cu pălăria ridicată, un bărbat de pe timpuri pe trotuarul pustiu al Căii Victoriei.

— Am o surpriză pentru tine, spuse oferindu-i, ca de obicei, brațul.

— Mi-ai făcut deja una! se scutură Norina și porni în direcția care ducea la troleibuz.

— Mergem în altă parte, spuse Timotei fără să se miște. Ți-am spus că am o surpriză…

Norina se opri, se răsuci pe tocuri, aruncă o privire la ferestrele librăriei și, înainte de a se hotărî să se apropie, îl măsură îndelung pe Timotei din creștet până în tălpi; mai târziu, în pat, după ce i-a uscat lacrimile de mulțumire cu sărutări, Timotei avea să-i spună că resimțise în privirea ei un fel de derută. «Era ca și cum mă vedeai pentru prima oară…»

Abia când trecu de el, țanțoșă, fără să-l privească, și se îndepărta cu pași mari, Timotei descoperi că era îmbrăcată cum nu-și amintea s-o mai fi văzut vreodată; împopoțonată, de fapt, după cât se pricepea el la gusturile și fanteziile femeilor, toată în vișiniu, de la pantofii cu tocuri înalte și pantalonii bufanți pe șolduri la ceea ce pentru el era un taior lăbărțat, și de la bluza decoltată să i se vadă sutienul vișiniu la eșarfa cu fundă ce-i trona în creștetul capului. Când a ajuns-o din urmă la colțul primei străzi, unde se oprise așteptând să se schimbe culoarea semaforului, a prins-o de braț, a tras-o lângă el și i-a șoptit galant:

— Dacă și chiloții sunt vișinii m-ai dat gata!

Erau, dar înainte de a se bucura de ei a trebuit să respecte ritualul ciorbei, fripturii și al sticlei de vin dulce. S-o lase să se agațe fierbinte și nerușinată de brațul lui până ce au găsit un taxi. S-o vadă cu gura căscată, brusc trezită, incredulă, tăcută,

speriată, când a deschis ușa apartamentului de la Arcul de Triumf. A trebuit să-i arate cameră cu cameră, colțișor cu colțișor. Să-i asculte oftăturile și exclamațiile de încântare cu un surâs îngăduitor de bărbat care n-a înțeles niciodată prea bine emoțiile femeilor. Să-i povestească despre Agata și despre moștenire doar atât cât să n-o sperie sau să-și facă iluzii. Să iasă pe terasă și apoi să coboare în curte. S-o prezinte nepotului ilegalistului ieșit și el pe terasă cu nevasta să respire aerul curat al serii.

— Bună seara, nene Timi. Doamna matale?

— Să zicem, Nicule. Doamna Norina.

— Sărut-mâna, doamna Norina. Soția mea, Silvia, vă salută și ea. Cu Crédit Général s-a rezolvat, nene Timi.

— Îmi spui tu mâine. Noapte bună.

— Noapte bună.

20

Norina era toată transpirată și tremura când, cuibărită în colțul canapelei din salon, Timotei a servit-o cu un lichior și și-a pregătit pentru el un pahar de whisky cu câteva cuburi de gheață. Deschidea pentru prima oară de la moartea Agatei bufetul imens din alte vremuri în care, de-a lungul anilor, se adunaseră zeci de sticle cu băuturi de toate soiurile și din întreaga lume, majoritatea cadouri. Răposatul soț al Agatei avea preferințele lui deprinse în tinerețe, vodcă și șampanie, înainte de a se îmbolnăvi Agata bea un păhărel de porto ca aperitiv și, la masă, vin roșu sec. În lunile în care se îngrijise de ea, Timotei descoperise whisky-ul, nu-i plăcea cine știe ce, dar după spusele Agatei, care-l pregătea pentru moștenire fără ca el să știe, numai proletarii beau țuică, bere proastă și vin făcut din surcele și îndoit cu sifon.

Era și Timotei emoționat când a lăsat paharul cu whisky pe masa joasă cu tăblia din cristal prin care se vedea o colecție de ceasuri de buzunar și s-a așezat cu genunchii strânși pe marginea fotoliului din fața Norinei. Privirea îi căzu pe funda eșarfei vișinii din creștetul capului. Zâmbi înveselit:

— Fă-te lejeră, Norina.

— Fă-mă tu lejeră, Timotei, râse ea lipicios.

O mai făcuse și altădată, când vinul dulce i se urcase la cap, mersul pe jos n-o dezmeticea și avea chef să fie alintată. În cele

două camere din Iancului, alintăturile până ce-o dezbrăca de tot ce purta pe ea se terminau repede, patul era aproape și nerăbdarea ei molipsitoare. La sfârșit de săptămână, când i se întâmpla să rămână peste noapte în apartamentul moștenit, dormea pe canapea. Azvârlise salteaua și așternuturile pe care zăcuse și murise Agata, pusese altele, azvârlise și plapuma și cuvertura și pernele, aerisise, aruncase și parfumurile și cremele și stropise peste tot cu oțet și lavandă. Dar simplul gând de a dormi singur în patul larg din dormitorul ce semăna cu dormitoarele din filmele cu bogătași dintre cele două războaie mondiale îl paraliza. Nu mai apucase să golească șifonierele, amânase, îi displăcea de fapt să-și înfigă mâinile în lucrurile de femeie ale Agatei și să respire aroma lor echivocă.

Era cu totul altceva s-o dezbrace pe Norina, să-i adulmece căldura fierbinte a trupului, să-i sărute alunița de pe sânul stâng și să-și înfunde obrazul în fiecare veștmânt înainte de a-l abandona pe dușumea ca o ofrandă pe altarul a ceea ce el considerase totdeauna a fi datoria unui bărbat față de femei: iubire sau nu, ele meritau puțină tandrețe și, pe cât posibil, ceea ce se cuvenea pentru a le auzi strigând, suspinând și plângând de mulțumire; credea că nu dezamăgise prea multe femei în această privință și nu păstrase decât o vagă amintire despre cele care-l dezamăgiseră.

Chilotul vișiniu agățat ca un trofeu de tăblia patului, lacrimile Norinei uscate cu sărutări și reproșul amuzant rostit că ea îl măsurase îndelung în fața librăriei ca și cum îl vedea pentru prima oară, Timotei coborâse din patul larg să caute o țigară.

— Cam așa ceva, spuse Norina.

— Cam așa ceva, ce? întoarse Timotei capul din pragul ușii.

— Că te vedeam pentru prima dată. Dar mi-ai plăcut tot ca atunci când chiar te-am văzut pentru prima dată. Am făcut și eu

niște fițe… Du-te și-ți ia țigările, îți spun când te întorci de ce.

— Ai făcut și tu niște fițe, de ce? se trânti Timotei, când se întoarse cu țigara aprinsă, în fotoliul din apropierea patului.

— Știi că eu am fost totdeauna sinceră cu tine.

— Știu.

— Tu ai dispărut, nu răspunzi niciodată la telefon… Cum să-ți spun, îmi dădea de mult târcoale… Heidegger, patronul… Știi cum îmi spune? Vișinica… Până la urmă am făcut sex cu el după o lansare… O dată…

— De când faci tu sex și nu dragoste?

— Așa se zice azi, Timotei, mai citește și tu!

Norina fusese totdeauna avidă de cultură, alintul și infidelitatea ei erau aproape scuzabile. Ascultând-o povestindu-i cu un fel de încântare copilăroasă ce se petrecuse în depozitul librăriei, Timotei a și văzut-o cu picioarele în sus pe o stivă de cărți și a măsurat cu mult calm libertatea pe care ea i-o oferea.

Heidegger, celebrul Heidegger și proasta de Norina! Oricât ar fi vrut să înțeleagă, Timotei nu înțelegea ce găsise Norina la el. Să fi dorit ea o rapidă purificare de tarele moștenite din viața trăită sub odiosul regim socialist printr-un contact direct, fizic, grotesc cu promotorul înverșunat al imperativului moral ce lăsa nația indiferentă? Imposibil, era o confuzie de persoană. Mult mai plauzibil, Norina se lăsase din nou antrenată într-una din aventurile ei culturale. Vânzătoare în librăriile capitalei din fragedă tinerețe, căsătorită câțiva ani cu un versificator pentru sărbătorile oficiale de pe stadioane și de la televiziune, nu era pentru prima oară, și poate nici ultima, când Norina își potolea setea de cultură tăvălită la repezeală, în depozite, pe o stivă de cărți, de un literator.

Când încă mai era tânăr și nu-și imagina că, înșelat, rana putea fi atât de dureroasă și atât de răvășitoare, Timotei se vindecase cât de cât dormind două săptămâni într-un sanatoriu

de la Predeal unde-i găsise un loc prostul de coleg, prieten și secretar de partid mort de inimă rea. Acum nu se simțea nici trădat, nici rănit, nu era primul bărbat din viața Norinei, nu era prima femeie din viața lui, marile pasiuni amoroase trecuseră pentru amândoi; jucau jocul dragostei plăcut surprinși de a-i descoperi capcanele; un pic târziu, un pic stângaci, el mai mult decât ea, poate pentru a compensa anii legăturilor trecătoare.

Se hotărî în sfârșit să-și întoarcă privirea spre ea, stătea în patul răvășit cu capul sprijinit de perna albă, își desfăcuse cocul și părul negru, bogat, îi cădea pe umeri și pe sânul cu aluniță. Tăcea și tăcu și el; indulgenți și obosiți, au contemplat împreună tăcerea.

21

Timotei a dormit neîntors cu Norina în patul larg și s-au trezit târziu. S-a făcut și mai târziu până ce ea s-a pieptănat, s-a îmbrăcat și a reușit să-și înnoade funda vișinie în creștetul capului. A urcat-o într-un taxi, i-a strecurat în mână o bancnotă de o sută de lei, i-a mângâiat bărbia cu vârful degetelor și i-a șoptit, să nu-l audă șoferul:

— Pune și tu ceva mai ca lumea pe tine, să nu mai arăți ca o paparudă…

— Unora le place! a râs ea sfidătoare.

Timotei nu se îndoia. A împins portiera, a înjurat și s-a răsucit pe călcâie. Când se întorcea de la cumpărături cu două plase, în apropierea televiziunii, apărut de niciunde, fondatorul și președintele *Uniunii Purtătorilor de Pălării*, Emil Șoarec, i-a tăiat calea balansând grațios pălăria în aer. Pălăria repusă pe cap, a întins mâna dornic să care și el una din plase.

— Bănuiesc că nu aveți nimic împotrivă să facem o mică plimbare, a spus nehotărât cu ce mână să poarte plasa.

— Tot respectul, și-a ridicat Timotei pălăria. Câțiva pași, desigur, cu plăcere.

— Se pare că locuiți pe aproape.

— Deocamdată doar din când în când. Am moștenit o mătușă.

— Nu găsiți că România a devenit o țară de moștenitori?

— Nu m-am gândit.

— Eu m-am gândit și cred că am dreptate.

— E adevărat că ați moștenit și Arcul de Triumf? și-a amintit Timotei ce-i spusese maiorul.

— Numai terenul, domnul meu, anumite publicații și rămășițele marțiano-comuniste exagerează. Tata mi-a spus că a aparținut unuia din străbunicii mei și l-ar fi cedat regatului din patriotism, dar eu nu cred și am s-o dovedesc cu documente. Sunt în căutarea lor. Vă pot spune fără nicio jenă, familia noastră a stat totdeauna prost cu patriotismul. Am fost totdeauna cetățeni ai lumii. Am anticipat mondializarea, domnul meu, găsiți că-i puțin lucru?

— Nu, nu găsesc, a recunoscut Timotei.

Au făcut mai mulți pași, fără grabă, ieșiți vădit la plimbare pe aleea care ducea la Monumentul aviatorilor, doi bărbați încă în putere, în costume lejere, cu cravate asortate și cu pălării deloc întâmplător gri, ca pentru o dimineață de sfârșit frumos de vară. Când Emil Șoarec a obosit, s-au oprit pe o bancă și au privit dezolați trotuarele pe care bărbații și femeile cu pălării se încăpățânau să nu apară. Un sfert, o jumătate de oră, Timotei a încercat să-și imagineze de unde i-ar putea supraveghea maiorul sau unul din oamenii lui, dar n-a reușit decât să-și facă puțin sânge rău. Dacă s-ar fi hotărât totuși să-l sune și să-i povestească ce se petrecuse, ar fi început prin a-i spune că plasa pe care i-o cedase lui Emil Șoarec nu era grea. O pâine, niște mezeluri și o sticlă de ulei, dar după câțiva pași, mereu nehotărât sau, mai de grabă, obișnuit să aibă totdeauna mâinile libere, Emil Șoarec o muta stângaci în cealaltă mână. I-ar mai fi povestit maiorului că, pășind tăcuți, și-a adus aminte de papionul lui Patapievici și al cititorului său sfrijit din urmă cu o seară. Era un accesoriu vestimentar care l-ar fi putut interesa pe Emil Șoarec și chiar îl interesase. Cum nu trăise în țară,

Timotei i-a evocat anii ambianței proletară și ai luptei de clasă, când cei câțiva care se hazardau să poarte papioane erau ridiculizați cu vocabulele de *filfizoni* sau de *papițoi*. Fusese și el luat peste picior, dar din cauza costumului, a cravatei și a pălăriei.

— Nu cunosc cuvintele, a zâmbit Emil Șoarec îngăduitor, dar îmi place cum sună. Cum vă spuneam când v-am întâlnit, eu m-am gândit mult la toate aspectele înainte de a mă repatria și de a reintra în drepturile mele de moștenitor. Ce s-a petrecut în țară, domnul meu, acum douăzeci și doi de ani a fost o brutală dar benefică reîntoarcere în Istorie. Regăsirea accesoriilor vestimentare din vremurile trecute e cât se poate de salutară, nu cred că aveți o altă opinie. (Timotei a clătinat din cap.) Moștenitorii, cum e cazul nostru, au un rol major de jucat, au o datorie, o misiune, vedeți bine! Papionul, lavaliera, blănurile, bijuteriile prețioase și la vedere, și-a regăsit Emil Șoarec plăcerea, elanul și aplombul de a-l instrui, îl rup pe purtător de muritorii de rând, nu contest această realitate socială. Oricât îmi displace s-o afirm, ostracizarea lor proletară în regimul trecut a fost justificată! Pălăria, însă, ceea ce confirmă intuiția și teoria mea care stau la baza Uniunii noastre, a fost tolerată. Ca și cravata. Trebuie să recunoașteți că plebea, vulgul, și luați cuvintele în sensul lor de mulțime gregară, versatilă, n-a fost niciodată capabilă să-și facă un nod ca lumea când o poartă la nunți, la botezuri și la înmormântări ! A scăpat, cred, o spun între noi, ca bărbați, pentru că așa cum atârnă, amintește falusul… Ne odihnim puțin?

Ar fi fost crezut sau nu de maior, dar chestiunea aderării la Uniune nu fusese adusă în discuția care urmase. Emil Șoarec își lua, desigur, toate precauțiile, vroia să cunoască omul înainte de a-i oferi carnetul de membru de onoare și Timotei găsea că e normal. Ceea ce n-ar fi povestit nici torturat era că Emil Șoarec

îi plăcea mult. Și nici că semăna într-un fel, prin pasiunea, tenacitatea și mândria de a purta pălării și de a fi fondat Uniunea cu prietenul și colegul mort de inimă rea care nu mai înțelegea sensul vieții fără partidul al cărui membru devenise și pe care-l slujise cu trup și suflet de la vârsta fragedă a marilor hotărâri și alegeri definitive. Făcuse la fel ca Emil Șoarec, îl observase, îl descususe, îi cântărise cuvintele și gesturile, convingerile și apucăturile înainte de a-i recomanda și susține intrarea în partid și de a-i rămâne prieten până în dimineața când îl auzise, siderat, huiduindu-l pe Ceaușescu.

Timotei nu-și prea dădea seama cum și cu ce l-ar putea dezamăgi pe Emil Șoarec, fiindcă, Uniune sau nu a purtătorilor, nu-i trecuse niciodată prin cap să renunțe la pălării. I-a fost mai puțin clară ideea de a milita pentru promovarea și răspândirea – o prevedere a statului – accesoriului vestimentar care nu fusese niciodată ostracizat în Istorie, dar la sfârșitul întâlnirii a acceptat că era o idee pe cât de inspirată pe atât de justificată și că nu i se cerea nimic deosebit pentru a și-o însuși și a-i da curs. Ignora maniera de a milita efectiv, dar presupunea că, în ceea ce-l privea, ca membru de onoare, avea să fie scutit de manifestări prea vizibile. Ar fi dat, desigur, de înțeles cât se poate de clar că nu era cea mai potrivită persoană de a le duce la bun sfârșit. Cum nu fusese nici în vremurile trecute, când prietenul și colegul mort de inimă rea nu-i ceruse niciodată să ia cuvântul în adunări, să care steaguri și portrete sau să strige lozinci la demonstrații. Nu-și făcuse, deci, griji inutile și, la despărțire, convins că nu se înșelase în privința meritelor viitorului membru al Uniunii, Emil Șoarec îl privise în față, îi apucase mâinile și-i declarase emoționat:

— Domnul meu, mâine, dacă nimic nu vă împiedică, ne vedem la sediul Uniunii!

22

A doua zi, la ora ceaiului care nu mai avea în el aristocratic decât ora, cum glumise vesel Emil Șoarec trecând pentru ultima oară plasa în cealaltă mână înainte de a i-o ceda, Timotei a luat troleibuzul și a sunat la ușa vilei din strada Paris. După toate aparențele înșurubată de curând lângă butoanele interfonului, o placă din alamă indica sediul *Uniunii Purtătorilor de Pălării* în apartamentul de la parter. I-a deschis ușa sediului, zâmbind sfioasă, o tânăra blondă și cârnă, cu tocuri înalte, fustă scurtă, șorț și bonetă albe de subretă. În haină cu vestă și fular roșu pe umeri, Emil Șoarec era în pragul salonului, zâmbitor și cu brațele întinse.

— Subreta noastră, a spus el așteptând ca pălăria lui Timotei să fie agățată în cuier, e dintr-un film de Bunuel, vi-l amintiți, desigur. Sau, dacă preferați, dintr-o comedie de bulevard. I-a apucat amândouă mâinile lui Timotei, i le-a strâns și, cu același zâmbet larg și călduros, i le-a scuturat de câteva ori. Să ne bucurăm ochii și sufletul cu priveliștea acestei tinere cu năsucul ei de vis, sunt convins că apreciați.

Timotei și-a adus aminte că fondatorul și președintele Uniunii era răsfățat de o damă planturoasă, dar a apreciat. Fără cuvinte. Învăluind cu o privire admirativă subreta cârnă și sfioasă. Mâinile în sfârșit libere, pipăi nodul bine legat al cravatei, tresa neagră de doliu de pe rever, nasturii închiși ai

hainei, fermoarul prohabului, aruncă o privire rapidă și la pantofi și, cu brațul lui Emil Șoarec pe umeri, păși în salon. Când subreta s-a strecurat pe lângă ei, felină, electrizând aerul, au contemplat-o amândoi cu un surâs de puerilă nostalgie până ce a dispărut în bucătărie.

— Să nu vă imaginați cine știe ce, se reculese primul Emil Șoarec, e o prezență ocazională. Ca fondator și președinte al Uniunii noastre mi-am rezervat privilegiul statutar de a face din când în când surprize agreabile Comitetului director. Vor întârzia puțin, s-a întrerupt iar probabil curentul pe undeva. Dar, ca să revin la privilegiul despre care vă spuneam, data trecută ceaiul a fost servit de o altă prezență ocazională în costum de baie de la începutul filmului mut. Bănuiți cu ce încântare s-a băut…

Timotei bănui cu o înclinare a capului. În mijlocul salonului mare, cu tavanul înalt, pe masa dreptunghiulară din lemn masiv înconjurată de două canapele și de două fotolii profunde erau un serviciu de ceai, delicatese, pahare de coniac, o cutie cu trabucuri cubaneze, o brichetă montată într-un suport de marmură și o scrumieră octogonală de cristal. De pe unul din pereții cu lambriuri, din fotografii îngrijit înrămate și de dimensiuni apreciabile, Buster Keaton, Humphrey Bogart, Jean Gabin, Orson Welles, Bourvil, Fernando Rey, Alain Delon, Belmondo și alți câțiva actori pe care Timotei nu-i cunoștea aminteau pasiunea gazdei pentru pălării și filme. O bibliotecă acoperea în întregime, din tavan până la dușumea, un alt perete. Un raft întreg era rezervat bronzului în mărime naturală al unei pălării clasice croită, Timotei nu se îndoia, după diametrul craniului gazdei. O pălărie de cow-boy era agățată pe peretele unui alt raft. De o parte și de alta a ecranului mare al televizorului erau o cameră de filmat cu manivelă și un aparat de proiecție la fel de vechi. Draperii grele

din catifea albastră acopereau pe jumătate ferestrele care dădeau în stradă, nu pătrundea niciun zgomot. Difuzoare ascunse risipeau în surdină acordurile muzicii din *Cetatea femeilor* de Felini.

— Purtați încă doliu, consideră Emil Șoarec că Timotei se impregnase îndeajuns de atmosfera particulară a salonului și-l invită cu o mișcare a brațelor să se așeze într-unul din fotolii. Dincolo de durere, anumite pierderi au și părțile lor bune, continuă cu privirea fixată pe inelul cu diamant de pe degetul mic. În cazul meu, de pildă, a trebuit să-mi pierd soția pentru a descoperi ce înseamnă fascinația pentru o femeie. Fascinația, ridică ochii de la inel, nu dragostea!

— Înțeleg, spuse prompt Timotei.

Nu înțelegea, de fapt, cum fascinația și dragostea pentru o femeie nu fac corp comun, dar nu era nici locul cel mai potrivit, nici momentul cel mai bun pentru a discuta o chestiune atât de delicată și nici nu vroia să-i strice plăcerea lui Emil Șoarec de a-i povesti cu atâta simplitate și încredere crâmpeie de viață; în ceea ce-l privea, nu se credea în stare s-o facă. Cu atât mai puțin maiorului. N-o făcuse de altfel cu nimeni, nici măcar cu prietenul mort de inimă rea, care-i povestea tot despre el, despre nevastă și copii, părinți, socri și neamuri fără nicio rușine, fără nicio jenă, ca și cum și-ar fi vorbit sieși pentru a stăpâni haosul întâmplărilor ce-l asaltau. Se simțea bine în salonul vast, elegant și cu lumina zilei filtrată de draperiile albastre de catifea. Poate prea bine. La fel de bine și de în siguranță ca în sufrageria mică și sufocată de mobile grele și întunecată a prostului care trăise și murise pentru Partid. La sfârșit de săptămână, după-amiaza, împinși fiecare în colțul canapelei cu arcurile obosite, cutia de table între ei, jucau pe câțiva lei sau se uitau la meciurile de fotbal, beau bere sau vin făcut de părinții prietenului și vorbeau nimicuri. Dincolo de

Atlantic, în nordul Americii de Nord, în altă lume abia bănuită cum era ea în realitate, căzut într-un fotoliu, Emil Șoarec își privea tăcut soția care asculta știrile despre starea vremii transmise de canalul de televiziune meteorologic; supraveghea presiunea atmosferică și deplasările norilor, convinsă că există o legătură cu starea ei depresivă și durerile de cap.

— Când nu era ocupată să-și scrie cărțile, așa îmi petreceam sfârșiturile de săptămână. Mai primeam, mai mergeam în vizită, la un concert, la o piesă. Niciodată împreună la cinema. Întunericul din sală o deprima. Dormeam, de altfel, cu lumina aprinsă, mă obișnuisem. Dar nu s-a pus niciodată problema divorțului, mai spuse Emil Șoarec fixând iar inelul cu diamant. Ridică brusc mâna și o ținu puțin în aer, cu degetul mic îndepărtat de celelalte. I-am făcut cadou unul asemănător femeii care mă fascinează…

— Nu vreau să fiu indiscret, prin ce? îndrăzni Timotei.

— E și pentru mine un mister, domnul meu această fascinație. Am întâlnit-o la câteva luni după pierderea soției. O româncă! Nu mi-aș fi imaginat niciodată așa ceva! N-aveam nicio cunoștință printre românii de la Montreal, mai citeam în ziare despre vreo hoție sau vreun mort în containerele în care traversaseră oceanul. Tata cunoscuse câțiva, legionari fugiți din Europa la începutul anilor ’50. Aveau biserica lor, ierarhiile lor, se adunau pe cuiburi, se răfuiau între ei și complotau împotriva comunismului. E singura moștenire pe care nu mi-a lăsat-o. În fine, unul din colegii de birou a avut un grav accident cerebral și am mers într-o zi la spital să-l vad. O legumă. Aici am întâlnit-o pe femeia care m-a fascinat în aceeași clipă când am intrat în rezervă. Mai exact, domnul meu, am împietrit în prag. A fost ca și cum aș fi primit o lovitură în plexul solar. Ca și cum aș fi fost lovit în moalele capului. Tot ceea ce știam despre femei mi s-a șters deodată din memorie și din suflet și n-a mai existat decât

ea ca o lumină…

— Ca o lumină, spuse Timotei impresionat.

— Ca o lumină, confirmă Emil Șoarec visător. *Et Dieu créa la femme*[3], adăugă după câteva clipe, vă amintiți desigur filmul lui Vadim…

Timotei nu-și amintea filmul pentru că nu-l văzuse, nu-l văzuse cu certitudine nici maiorul, dar povestea româncei care emana lumină nu l-ar fi lăsat indiferent. L-ar fi interesat și sosirea celor doi membri ai Comitetului director, frați gemeni, moștenitori în București și în provincie de apartamente, un bloc, terenuri și sediul unei ambasade africane. I-ar fi plăcut poate și fâțâiala subretei sfioasă în holul de la intrare, unde-i întâmpinase pe gemeni și se ridicase pe vârfuri pentru a le agăța pălăriile în cuier, și în salon, unde servise ceaiul. Se aplecase cu grație pentru a oferi fiecăruia un timp drămuit de a-i contempla pulpele sugrumate de jartiere negre și curbura pronunțată a feselor învelite tot în negru. A rămas în picioare, în apropierea canapelei și a fotoliilor, cu palmele adunate pudic pe șorțul alb, dăruind fiecăruia cu o mișcare lentă a capului un zâmbet sfios, și a mai turnat ceai și a umplut apoi paharele cu coniac aplecată la fel de grațios să i se vadă sânii păstrați într-un sutien de dantelă neagră. Când a dispărut în bucătărie și emoția cât se poate de firească și de sănătoasă și-a pierdut din intensitate, gemenii l-au felicitat pe Emil Șoarec pentru calitatea surprizei statutară și el a reamintit scopul principal al întâlnirii: aderarea lui Timotei ca membru de onoare la *Uniunea Purtătorilor de Pălării*. O formalitate. O formalitate și cooptarea în Comitetul director.

Dacă s-ar fi hotărât să-l sune, era tot ce-ar fi putut să-i povestească maiorului.

[3] Și Dumnezeu a creat femeia, în franceză în text.

23

I-a trebuit o zi lui Timotei să se mute definitiv în apartamentul de la Arcul de Triumf. Necăjit că-și pierde vecinul, dar asigurat că nimic nu-l va împiedica să-l viziteze în noua locuință, Sile i-a dat o mână serioasă de ajutor. A adunat, a cărat pe scări, a încărcat într-o camionetă, a descărcat și a urcat pe scări ceea ce Timotei considerase că merita luat. Nu mare lucru, mai de grabă amintiri, cărți, o veioză, un taburet, o tigaie, fleacuri, îmbrăcăminte, colecția de pălării. Când terminase, Sile a aruncat o ultimă privire în cele două camere și a spus ce trebuia spus și ce gândea de fapt și Timotei: «N-o luați în nume de rău, dom' profesor, dar la fel rămâne și după ce moare cineva care a trăit singur».

Era, desigur, un fel de moarte pentru Timotei, dar fără nimic înspăimântător; era un fel de sfâșiere, un fel de regret, un fel de tristețe de a se despărți de o viață pentru a începe o alta, necunoscută. Tot Sile a spus ceea ce trebuia spus după ce s-a învârtit în apartamentul de la Arcul de Triumf: «Asta-i nu-i casă, dom' profesor, e un muzeu cu chestii de pe timpuri! Dar o să vă obișnuiți…» Cam așa ceva începuse să creadă și Timotei, dar cum de la o zi la alta părăsea din ce în ce mai mult timpul obișnuit în care trăise nu vedea niciun inconvenient să se hotărască în sfârșit să devină și el o piesă de muzeu printre altele.

Se întunecase când Sile a dat pe gât un pahar de votcă, a refuzat supărat să fie plătit, a luat cheia apartamentului de două camere ca să poată intra dacă s-a spart o țeavă sau alt accident și l-a întrebat ce are de gând, l-ar fi închiriat sau poate cumpărat pentru gemene, erau domnișoare…

— Înțelegeți, dom' profesor, dacă e s-o facă până se mărită, s-o facă mai pe aproape, să văd și eu sau nevastă-mea cu cine…

— Sunt fete cuminți, domnule Sile, le cunosc, dar până mă gândesc ce să fac cu apartamentul, ai cheia, vezi dumneata…

— Numai la disperare, dom' profesor, aveți cuvântul meu!

Rămas singur, Timotei și-a pregătit ceva de mâncare, a deschis o sticlă de vin, a băut-o pe jumătate uitându-se la televizor fără să vadă și să audă nimic și s-a întins îmbrăcat în patul din dormitor. Chilotul vișiniu al Norinei spânzurat de tăblia patului l-a făcut să râdă; parșivă muiere. A adormit, s-a trezit spre miezul nopții, visase ceva urât, nu-și amintea ce, inima îi bătea să-i spargă pieptul, s-a liniștit dar nici pe canapeaua din salon n-a mai putut să adoarmă.

Și-a făcut o cafea și s-a dus în biroul cu pereții acoperiți de cărți. Răsfoise câteva din cărțile antifascistului care pierduse două degete în Spania, s-ar fi putut să aibă dreptate când scria despre minunățiile viitorului comunist, dar era un viitor atât de îndepărta că, în ceea ce-l privea, n-avea nicio șansă să-l apuce. La fel de puțin îl priveau și cuvântările la marile și micile adunări ale Comitetului Central al Partidului, și omagiile aduse în ziare și reviste lui Nicolae Ceaușescu de-a lungul anilor și meticulos strânse între coperte de piele. Praful și pulberea se alesese și de viitorul comunist și de gloria lui Ceaușescu! Praful și pulberea avea să se aleagă probabil și de capitalism și de lăudătorii lui, dar până una, alta trecuse de miezul nopții și el era mai treaz ca niciodată. S-a așezat pentru prima oară de când murise Agata în scaunul cu spătarul înalt, a aprins lampa

de birou, a tras o hârtie albă sub ochi, a deșurubat capacul unei sticluțe cu cerneală albastră cum nu mai văzuse de ani de zile și a înmuiat tocul. S-a semnat, pentru că altceva nu i-a trecut prin cap că ar putea scrie, și penița a lăsat o urmă fină pe hârtia uscată. S-a împins în spătar, și-a aprins o țigară și a băut o gură de cafea.

— N-ai somn, băiete, ce nu merge?

24

Îi bănuise prezența când o adiere venită de niciunde a mișcat hârtia pe care se semnase și un miros cunoscut de tutun, de metal și de fum de locomotivă i-a umplut pieptul, dar nu l-a văzut decât după ce i-a auzit vocea caldă, protectoare. Nu-l vedea de fapt prea bine, doar atât cât să-l simtă atât de aproape că ar fi putut spune că erau o singură ființă. Așezat în fotoliul din apropierea ferestrei pe jumătate acoperită de o perdea grea de catifea, acolo unde lumina din stradă și cea a lămpii de birou se pierdeau în pete de umbre mișcătoare, purta vechea lui uniformă și șapca de ceferist, iar în picioare încălțase galoși. La fel îl văzuse îmbrăcat și încălțat cândva, poate în tinerețe, într-o toamnă ploioasă, într-o gară al cărui nume nu și-l mai amintea.

— Ceva nu merge, tată, dar nu știu ce. Aveam viața mea modestă, oarecare, eram mulțumit, nu ceream și nu așteptam nimic de la nimeni, nimeni nu mă dușmănea și nu mă invidia. Îmi place și nu-mi place în căsoaia asta. Îmi place și nu-mi place că Agata m-a îmbogățit peste noapte…

— Ai fost și ai rămas un ciudat, băiete. Dar fii liniștit, nici eu n-aș fi fost mulțumit să trăiesc altfel decât am trăit.

— Cum făceai tu să dormi oriunde, pe orice, oricând?

— M-a învățat viața de ceferist, băiete.

— Nu-mi mai spune băiete, am aproape vârsta ta.

— Cum vrei tu, băiete. Dar să știi că nu dormeam, ațipeam

doar. Mă întindeam în pat, mă împingeam în spătarul unui scaun și-mi înfundam capul în piept, mă înfigeam bine în picioare, să nu cad, îmi rezemam umărul de un perete, închideam ochii și ațipeam…

— Pun puțin bila jos, ziceai, îmi aduc aminte.

— Un sfert, o jumătate de oră și mă trezeam înviorat. Când am fost mutat la București, la Triaj, lucram în tură, o zi, o noapte, o altă zi, o altă noapte, o zi și o noapte liber. După-amiaza îmi făceam siesta, puneam *România liberă* pe obraz, îmi acopeream mijlocul cu colțul unui cearceaf sau al unei pături și foaia de ziar se ridica și cobora la fiecare răsuflare. Ți-aduci aminte? Pândeați tu și Adela momentul în care foia de ziar nu se mai ridica, o trăgeați râzând de pe obrazul meu… Dacă se întâmpla să fiu liber sâmbăta sau duminica, mă bărbieream la sânge și mă îmbăiam. Scoteam din șifonier cămașa albă scrobită, costumul cu vestă și cravată, pantofii de comandă și pălăria, lodenul sau paltonul. Controlam dacă mama și-a buclat părul, s-a rujat și a îmbrăcat rochia, taiorul sau pardesiul care-mi plăceau, mă uitam și la voi, copiii, dacă sunteți bine pieptănați și aveți unghiile tăiate, și luam cu toții drumul apartamentului ăsta, al Agatei și a lui Sașa. Când vremea era frumoasă, mergeam pe jos, lăsam în urmă cartierul sărăcăcios, o luam pe lângă calea ferată și casele mizerabile ale țiganilor și traversam pasarela în Calea Griviței, pe la Ateliere. Mergeam în șir indian pe trotuarul îngust de pe strada Caraiman, printre căsuțele cu grădini construite cândva pentru ceferiști, ieșeam în Piața Domenii și ne găseam brusc în cartierul de vile al bogaților și afaceriștilor de altădată, al noii protipendade de partid, al înalților funcționari și al diplomaților. De aici mai aveam puțin până la Arcul de Triumf. Când vremea era urâtă, luam tramvaiele 11 până la Regiei, 24 până la Piața Matache și 3 până la mănăstirea Cașin. Agata ne aștepta cu masa pusă, o

ardeleancă între două vârste, nevasta șoferului, servea, strângea tăcută. Mama și Agata vorbeau de-ale lor, eu și Sașa ne retrăgeam aici, în birou, fumam, beam un pahar, două de vin, jucam table, glumeau pe seama nevestelor guralive, tăceam. Pe Sașa nu-l interesa mersul trenurilor și eu eram prea neînsemnat ca să-mi povestească despre ceea ce se petrecea în Comitetul Central al Partidului. Tu și Adela jucați fața-ascunselea, aveați voie peste tot....

— Au fost anii în care, dacă l-ai fi ascultat pe Sașa, ai fi putut să ajungi director pe undeva, ofițer sau activist, să urci în ierarhia militară sau a partidului, să ne mutăm într-o casă mai arătoasă și un cartier mai bun, să ai mașină cu șofer la poartă, pe care să-l trimiți să cumpere în magazinele speciale.

— Nu l-am ascultat, băiete. Mie îmi plăceau trenurile, gările, uniforma de ceferist, ceferiștii, oameni simpli, necăjiți, care munceau cu frica unui accident și a închisorii. Îmi plăceau casa noastră vagon din Giulești bombardată de americani și de bine, de rău reconstruită (ploua mereu prin acoperișul de carton asfaltat), puțul adânc din curte în găleata căruia puneam vinul și sifoanele la răcit, bolta de viță-de-vie sub care așezam masa în zilele toride de vară. Îmi plăceau tramvaiul 11, brutăria lui Bordâncă de la capătul străzii, oltenii cu opinci care se legănau purtând pe umeri cobilițe încărcate cu iaurt și smântână, sifonăria lui Sebe, de la șosea, vila cochetă a doctorului Logozea, chioșcurile cu legume proaspete și cârciumile de pe strada Castanului, olteanul cu dinți de viplă care lăsa la poartă în fiecare dimineață *România liberă*. Îmi plăceau stadionul și teatrul Giulești, cinematograful Triumf de la piciorul podului Grant, în șoseaua Grivița, cinematograful Lia, de la piciorul pasarelei Basarab, cinematografele Marna, Marconi, Buzești, unde comici mai distrau spectatorii înainte ca ultimele filmele americane și pe urmă cele sovietice de război să înceapă... Au

dispărut toți și toate de atunci.

— Nu l-ai ascultat din prea multă trufie, tată.

— N-am suportat niciodată să mi se spună ce am de făcut în viață. Nu m-a crescut nici tata, mereu pe șantiere, nici mama, mereu gravidă…

— Atât cât i-am cunoscut, ai avut ceva din ei amândoi, tată, o furie mocnită care exploda din te miri ce. Loveai deodată cu pumnul în masă, te ridicai, aprindeai o țigară și mergeai într-o parte și alta până îți trecea. Dar nu mai mâncai, împingeai farfuria cu latul palmei și vorbeai despre una și alta, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Asta am învățat-o de la mama Rosa, ea m-a crescut. Ți-aduci aminte? Marea ei plăcere nevinovată era cafeaua neagră băuta și vorbită de două ori pe zi, dimineața și spre seară, cu câteva țigări Mărășești. Aproape toată pensia ei de văduva de război o cheltuia pe cafeaua scumpă și greu de găsit în acele vremuri. Când am adus-o la București, am pus un pat pentru ea în camera mare, unde dormeai tu și Adela. A murit la 90 de ani asurzită de melodiile de muzică ușoară urlate la difuzorul stricat…

— Tu ai fost primul dintre cei zece frați și o soră care a terminat liceul. Când beai un pahar de vin mai mult declinai verbul a fi în latină și greacă suit pe masă într-un picior și cu brațele larg desfăcute, ca să-ți păstreze echilibrul. Mamei îi era frică mereu să nu cazi, Adela și eu râdeam pe rupte. Într-o zi ai căzut și ți-ai tăiat călcâiul într-un pahar care s-a spart. Mama a leșinat aproape…

— Mama… N-am vorbit eu niciodată cu tine despre femei, băiete, dar acum pot să-ți spun, era cea mai frumoasă macedoneancă din Constanța. L-am înlocuit pe un coleg câteva săptămâni, mama a coborât într-o dimineață din tren, venea de la niște rude din București, avea o valiză mică, ne-am privit

doar, a plecat, a revenit spre seară cu aceeași valiză…

— La Adjud nu te-ai mai întors decât la înmormântarea bunicilor și la căsătoriile fraților mai mici. Îți spuneau toți nene, erai cel mai mare. La una din aceste întâlniri te-ai certat tu cu ei, s-au supărat ei pe tine, n-a mai avut poate nicio importanță pentru că nu i-ai mai văzut niciodată.

— S-au certat și-ntre ei, după care a venit războiul cu morții săi și marea familie a încetat să mai existe. Mie mi-a ajuns mica mea familie. Am fost îndrăgostit toată viața, nebunește, de frumoasa mea macedoneancă. O văd și acum coborând din tren. Înaltă, subțire, brunetă, cu pielea obrazului de porțelan, cu încheieturile mâinilor și gleznele fine și fragile, natură împăcată pentru totdeauna cu soarta… Ea a dus greul casei, eu veneam, plecam, lăsam bani, ea s-a îngrijit de mama Rosa, ea te-a crescut pe tine și pe Adela. Se făcea frumoasă și fredona melodiile auzite la difuzor când veneam, știa că-mi place să-i adulmec fugar prospețimea trupului și s-o știu veselă. Se învârtea în jurul meu ca nu cumva să-mi lipsească ceva, ca nu cumva să simt că nu m-a așteptat și nu m-a dorit…

— Dar ai înșelat-o, tată.

— Am fost un bărbat ca oricare altul. Singur săptămâni, luni întregi, ani și ani la rând, într-o gară uitată de Dumnezeu, așteptau, coborau și urcau în trenuri tot soiul de femei. Alegeam, eram ales, toate se topeau după șapca mea de ceferist. Cu șapca pe cap făceau maniere când erau încă îmbrăcate și tot cu șapca pe cap se maimuțăreau în pat goale pușcă. O singură dată m-am pierdut cu firea pentru o tânără văduvă dintr-un sat din Bărăgan, îți povestesc altădată.

— Cu Agata nu te-ai certat niciodată.

— Am iubit-o, era femeie, era sora mea mai mare. A vrut să învețe croitoria și eu am găsit un atelier convenabil care s-o primească. Cu mine s-a sfătuit când a apărut pentru prima oară

în casă cu Sașa. Mi-a explicat el atunci ce se va întâmpla în țară, în Europa și în lume și ce-mi rămânea de făcut ca să am liniște: să intru în partid. Nu m-a tulburat atât viitorul țării, al Europei și al lumii, cât accentul lui rusesc. Dacă am avut vreodată un interes pentru politică, l-am pierdut când rebeliunea legionară a fost înăbușită. Că Agata l-a iubit sau nu pe Sașa, nu aveam de unde să știu și nici n-am vrut să știu, nu era treaba mea. Pentru mine Sașa a fost o curiozitate. I-am purtat o vreme portretul la demonstrații. Avea păcatele și maniile lui de politruc, povestea mereu cum pierduse două degete în Spania, credea în comunism, n-a ucis și n-a băgat pe nimeni în închisoare cu ceea ce scria, îi plăcea să ducă o viață bună, a luat-o bine razna cu Ceaușescu, dar a iubit-o și a răsfățat-o pe Agata. Cred că și ea îi era recunoscătoare pentru a fi salvat-o de la o viață de croitoreasă și de a fi făcut din ea o cucoană. Teribilă, băiete capacitatea femeilor de a-și ascunde sentimentele! Teribilă ușurința lor de a uita de unde vin și ce-au fost când încep să ducă o existență de huzur! Am îmbătrânit convins că nu am înțeles femeile și cu regretul că n-am să mai apuc să le înțeleg. N-am mai apucat…

— Până la urmă ai intrat în partid.

— Târziu. Altfel aș fi rămas toată viața impegat de mișcare. A trebuit să îmbătrânesc ca să-mi pară rău că nu l-am ascultat pe Sașa. Cred că mi-a părut rău de ciudă. O ciudă care m-a apucat în ziua în care m-am saturat brusc să mai fiu ceferist, eram inspector, și cartierul împânzit de blocuri începuse să-mi fie necunoscut. Îți aduci aminte, în acel an m-am pensionat medical, am vândut casa din Giulești pe nimica toată și m-am mutat cu mama la bloc, în spatele circului. Tu și Adela ați plătit acontul. Mama a fost fericită, avea apă caldă, calorifere, gaze la bucătărie, bărbatul acasă. La câteva săptămâni o dată, în costum, cu cravată, pălărie, cu pantofii lustruiți și cu mama la

braț veneam iar aici. Sașa murise, Agata ieșea din casă numai la cumpărături, nu mai avea nici șofer și nici servitoare, dar ne aștepta ca și înainte cu masa pusă, beam un pahar de vin, o cafea, ne uitam la televizor, la Dallas, timpul trecea greu. Nimic nu mai era ca altădată. Adela își pierduse mințile pentru actorul ăla cabotin, și le-a mai pierdut o dată și pentru monstrul care le știa pe toate, tu ai rămas burlac și n-am înțeles de ce, nu mai puteam să fac nimic pentru voi. N-am făcut niciodată prea mult, dar nici voi nu mi-ați cerut niciodată altceva decât dragoste și înțelegere.

— Într-o zi te-ai săturat să mai fii pensionar, să umbli cu plasa în magazine și piețe și să te întinzi la vorbe cu bătrânii blocului despre liftul stricat sau șobolanii din subsol. Șapca de ceferist agățată iar în vestibul, ai reînceput să inspectezi gările țării câteva luni pe an.

— Am fugit de moarte, băiete. Aș fi fost în stare să alerg prin toate gările lumii ca să nu mă prindă. Dar după ce a murit mama am înțeles că nu mai am scăpare…

25

Într-o zi, Timotei senior a ieșit în balcon și s-a urcat pe un scăunel șubred să caute o cutie în dulapul făcut de mâna lui ca să păstreze vechituri. Nu-i trebuia neapărat cutia, de fapt uitase ce era în ea, și-a amintit-o învârtindu-se prin casă și s-a hotărât deodată s-o caute. Era singur de câțiva ani, frumoasa lui macedoneancă murise după un accident cerebral, nu mai avea nici putere și nici răbdare să mai inspecteze gările și nici nu mai era dorit de șefii tineri de la căile ferate. Nu se plictisea, nu se plictisise niciodată. Făcea lungi plimbări în parcul circului, își gătea singur, cumpăra zilnic, la întâmplare, un ziar, *România liberă* nu-i mai plăcea, găsea că încăpuse pe mâna afaceriștilor, asculta știrile la radio și la televizor și, de când Timotei îl abonase la cablu, se uita până noaptea târziu la un canal turcesc, îi plăceau la nebunie dansatoarele din buric.

În acea zi, scăunelul șubred s-a rupt. Și-a răsucit o gleznă, s-a întins în pat și, până să închidă pentru totdeauna ochii, nu s-a mai dat jos decât să se cuibărească ore în șir într-un fotoliu, să mănânce pe fugă și să meargă la baie. Glezna s-a vindecat, dar îl durea șoldul pe care căzuse și credea că are palpitații. L-au luat în grijă Adela și «inginerul» ei, veneau să-l vadă, să-i cumpere, să-i gătească și să curețe aproape în fiecare zi. Timotei se ferea să-i întâlnească, telefona de câteva ori ca să se asigure că nu sunt acolo și nici nu sunt așteptați, era cu ochii la

fereastră și cu auzul la pândă, recunoștea dintr-o mie motorul mașinii lor și manevrele pentru a o parca. Dacă se întâmpla să vină, dispărea până să urce ei, se ascundea un etaj mai sus și aștepta să-i știe intrați.

Adela bea o cafea în picioare, fuma o țigară și se apuca tăcută de treburi. «Inginerul» trăgea un scaun în apropierea patului sau se așeza în celălalt fotoliu din micul salon, aprindea o țigară și-i explica lui Timotei senior de ce și cât de tare îl doare șoldul, cum să-și ia medicamentele, ce-i cu palpitațiile, cu pofta de mâncare, de ce nu mai vrea să iasă la plimbare și de ce-i plac dansatoarele din buric. Scotea o altă țigară, își trecea vârful limbii pe lungimea ei, s-o înmoaie, o aprindea și-i explica de ce vremea e frumoasă sau urâtă, de ce a căzut comunismul și cât o să dureze eternitatea capitalismului, cum se câștigau bani la bursă, cum e cu politica românească, cu unul cu altul de la televizor, de ce țara nu are cum să nu meargă prost și ce-ar trebui făcut să meargă bine, când se va termina petrolul, de ce a revenit moda fustelor scurte, a tocurilor cu vârf ascuțit și a bermudelor la bărbați. Ar fi putut să continue așa ore în șir, tăcerea și zâmbetul silnic al lui Timotei nu-l deranjau, și ar fi continuat, dacă Adela n-ar fi terminat ce avea de făcut și nu i-ar fi spus că a venit vremea să plece. Nu pleca până nu lingea o farfurie, două din ce-a gătit Adela. După care cerea răgaz pentru o țigară și o lua de la capăt cu alte explicații, nevoia bolnăvicioasă de a vorbi și de a fi ascultat îl teroriza, aprindea o altă țigară de la mucul celeilalte și nu se oprea din vorbit decât când îl auzea pe Timotei senior sforăind. Știa că se prefăcea de cele mai multe ori, dar nu îndrăznea să-i strice plăcerea nevinovată de a-l fi păcălit; era un fel de concesie, pentru că-l ascultă totuși și nu-l contrazicea niciodată. În mașină, îi explica Adelei de ce Timotei senior a adormit sau s-a prefăcut că doarme mai repede sau mai târziu decât cu o zi sau două în

urmă, de ce străzile sunt prea înguste sau prea largi, de ce nu cad blocurile când bate vântul, de ce există treceri de pietoni și semafoare electrice. Era inepuizabil. Nu obosea decât după miezul nopții, dar mai avea ceva de explicat și în pat. Explica și în somn.

Timotei își trăgea și el un scaun în apropierea patului sau se așeza în fotoliu după ce făcea cafea sau umplea cu vin, pe jumătate, două pahare. Beau amândoi tăcuți cafeaua sau vinul, fumau tăcuți și, deodată, Timotei senior începea să povestească despre accidentele de tren. Locomotive, vagoane tamponate, sărite de pe șine, răsturnate. Șefi, miliție, poliție, anchetatori, declarații, rapoarte, interogatorii, arestări, concedieri, vieți zdrobite care nu se mai reparau cum se reparau locomotivele și vagoanele.

Îl obseda și-l povestea mereu mai amintindu-și un detaliu, uitând un altul, un accident petrecut la Triaj, unde se formau trenurile de marfă după lungi sau pentru lungi călătorii în țară. Era în toamna anului 1954. La ora 3 noaptea, câteva vagoane s-au răsturnat și s-au făcut armonică, un vagon închis a sărit de pe șasiu. Peste șinele din jur, căzuse un munte de ciment amestecat cu grâu și ulei și un buldozer întors cu roțile în sus. Ancheta a început aproape imediat. Întrebări, răspunsuri, alte întrebări, alte răspunsuri, hârtii care se adunau pe masa anchetatorilor, dosare, rețineri.

— Eram la Triaj de la ora șase dimineața, povestea Timotei senior. Mâncasem la cantină, la prânz, dar seara n-am mai găsit decât pâine și salam. Ancheta s-a terminat pe la ora 16, n-am mai apucat să mănânc. Era ora 17 când am plecat spre casă, pe jos, 30 de minute. M-a ajuns din urma unul, Spicicov, planificator. Am vorbit despre accident. Cum și de ce s-a întâmplat, ce-ar fi trebuit făcut să nu se întâmple, deși un accident e un accident, se întâmplă. Când să ne despărțim, la

bariera Tremurici, mi-a zis: «Să vă citesc ceva». L-am ascultat, ce era să fac? A citit câteva versuri, o pastișă după Eminescu, și l-am oprit, i-am pus palma peste gură. I-am zis, măi Spicicov, e un proverb vechi, care se potrivește bine în cazul tău, țara arde și baba se piaptănă. Eu sunt neodihnit și nemâncat de 32 de ore, am mai avut și ghinionul cu accidentul, iar tu, dacă n-ai ce face la birou, te ții de prostii. Tovarășe șef, a zis el, eu am încredere în dumneavoastră, am crezut doar că v-ar face plăcere să vă decontractez puțin. Măi, omule, i-am zis, lasă-te de prostii că s-ar putea să-ți pară rău…

Timotei senior a fost urcat de doi indivizi la ora 22.30 într-o Volga neagră. L-au condus într-o curte mare, înconjurată de clădiri înalte. De parcă ar fi avut lepră, individul care se așezase lângă el, în mașină, pe bancheta din spate, se ferise tot drumul ca nu cumva să-l atingă. Un alt individ l-a coborât la subsolul uneia din clădirii, a bătut la o ușă, a zis «Triajul», ușa s-a deschis, au intrat amândoi, ușa a fost zăvorâtă și cel care deschisese și zăvorâse a spus: «După mine!» În încăperea cu fereastra zăbrelită în care l-au închis era o masă și două scaune. N-a îndrăznit să se așeze, s-a învârtit frecând zidurile cu umerii. Din când în când, ușa se crăpa, un individ își strecura o clipă capul, închidea ușa și răsucea cheia. Un individ a intrat în cele din urmă, s-a așezat la masă, a tras sertarul, a scos câteva coli de hârtie albe, un toc și o sticluță de cerneală.

— Ia loc, a zis. Mai aproape de masă. Scrie sus: Declarație. Cu majusculă. Pe rândul de jos scrie: Subsemnatul… funcția, locul de muncă, data nașterii, domiciliul, starea civilă, cu sau fără copii… Ai terminat? Bun. Ascultă ce-ți spun, caută să-ți amintești tot ce ai făcut de ieri dimineață până ce ai fost adus aici. Să nu ascunzi nimic, suntem informați.

A ieșit, a răsucit cheia în broască și Timotei senior a scris tot ce-și amintea că făcuse. Ușa s-a deschis, a apărut un alt individ,

a luat declarația, a ieșit și a închis ușa cu cheia. Un alt individ a apărut, l-a întrebat de ce n-a scris nimic despre timpul petrecut între orele 17 și 17.30 și i-a dat o altă coală hârtie. Timotei senior și-a amintit de discuția cu Spicicov despre accident și a povestit-o. Un alt individ a venit, a citit, a mototolit hârtia și i-a aruncat-o în piept. Nu-l interesau balivernele despre accident. El vroia să știe ce i-a citit Spicicov la bariera Tremurici și ce-au discutat. Cuvânt cu cuvânt, pentru a nu-l confrunta cu el și cu alții ca el! A scris cuvânt cu cuvânt. Se luminase de mult, razele soarelui se strecurau printre zăbrelele de la fereastră când un alt individ a deschis ușa. A citit, a clătinat din cap și i-a spus să aibă grijă să-și mențină declarațiile la proces. Să arate instanței de ce a considerat să nu asculte toată poezia. Și să nu uite că problema se punea pentru un trădător al clasei muncitoare, pentru un instigator. Important pentru noi, a mai spus, este ca în viitor, dacă astfel de indivizi vor mai încerca să defăimeze regimul, să ne contactezi imediat. Și a mai spus că e liber.

— Am venit pe jos acasă, băiete. Așa cum mă urcaseră în mașină, în pantaloni, cămașă și papuci. L-au condamnat la 8 ani pe Spicicov. Dacă n-ar fi recunoscut că i-am pus palma peste gură și nu i-aș fi spus să nu se mai țină de prostii, aș fi fost condamnat și eu. Așa era lumea făcută atunci, după război. Se schimbase brusc, prea brusc, apăruseră alți stăpâni și alte slugi, mulți nu înțelegeau ce se întâmplă nici măcar cu ei, darămite cu lumea. O vreme am vrut să aflu cine l-a trădat pe prostul de Spicicov, pe urmă m-am potolit. Dar am rămas cu un gust amar în mine, cu un fel de silă pentru mizeria din sufletul unora…

Timotei senior a murit într-o seară. Era în pat, a terminat de fumat o țigară, a stins-o cu grijă, a închis ochii și a oftat adânc. Adela era la căpătâiul lui. L-a sunat pe Timotei și i-a spus:

— Papa a murit ca un puișor.

26

Soneria de la intrare l-a trezit pe Timotei la ora 9 fix. Adormise cu capul pe birou și, în drum spre ușă, amețit, a văzut pendula din salon; o împiedicase să mai sune după ce Agata căzuse la pat. Soneria se auzi din nou, însoțită de câteva lovituri nerăbdătoare în ușă, cu un inel probabil, și de anunțul ca o somație că venise ziua și ora când electricitatea trebuia plătită. Timotei ezită înainte de a răsuci cheia în yală, de a trage lanțul și de a apăsa clanța. Aproape în aceeași clipa ușa fu împinsă de afară, dacă nu s-ar fi retras un pas l-ar fi izbit în față, și în pragul ei apăru maiorul.

— Lumina nu-i plătită de două luni, domnu' profesor, am venit să v-o tai!

Timotei nu-și amintea nici dacă a plătit-o, nici dacă n-a plătit-o – avusese atâtea pe cap! – și, chiar dacă și-ar fi amintit, maiorul deghizat în slujbaș al companiei de electricitate era deja în hol, se legăna elastic pe picioare și căuta cu privirea tabloul electric. Avea o geantă soioasă pe șold, un carnet de notat consumul într-o mână, un pix și un ghiul de aur gros pe degetul mijlociu în cealaltă, o legitimație plastifiată agățată de reverul bluzei albastră al unei posibile uniforme, în picioare basketii personali cu talpa groasă și pe cap o caschetă galbenă cu cozorocul lat.

— D'aia merge țara prost, zise, pentru că românul nu

plătește la timp ce are de plătit. Dacă se poate să nu plătească deloc, cu-atât mai bine. Dacă poate să fure, și mai bine. Nu e cazul dumneavoastră, domnu' profesor, vă știu un om corect, cu simțul datoriei, un cetățean responsabil, un patriot, dar cum s-a întâmplat să fiți neglijent vă ard!

— Glumiți, spuse Timotei.

— Deloc, domnu' profesor! Unde-i?

— Ce?

— Ați dormit prost, se vede. Tabloul, contorul...

— Pe undeva, nu știu.

— Vă cred, abia v-ați mutat. Îl găsim noi. Vă supăra dacă arunc o privire? Nu prea am ocazia să ajung prin casele înstăriților. Șefii, ăia mari, da, ca invitați, noi, ăștia, mărunții, rămânem în stradă să-i păzim, să nu le strice vreun neisprăvit digestia. Pot?

Era deja în pragul salonului, în echilibru precar, geanta soioasă de pe șold îl obliga la tropăituri mult mai dese ca altădată, când mergea se ținea probabil mai bine pe picioare. Pentru prima oară de când se deghiza lăsându-l pe Timotei să-și închipuie despre el ce-i poftea inima, ochii lui mici și negri îl fixau așteptându-i îngăduința de a păși mai departe fără să i se mai învârtească în orbite care încotro; dacă nu cumva își făcuse din nou apariția și cu misiunea de a inspecta apartamentul, politețea lui subită era dezarmantă.

— Mergeți, spuse Timotei, resemnat.

Maiorul abandonă geanta pe podea cu o mișcare bruscă a brațelor, puse deasupra carnetul și pixul, își scoase basketii fără să mai desfacă șireturile și, ghemuit, își trase ciorapii albi pe glezne. Ridicat, se clătină puțin, îl privi iar pe Timotei cu amândoi ochii, zâmbi stânjenit, se răsuci pe călcâie și dispăru țopăind în salon. Se opri după câțiva pași, își împinse mâinile la spate și se uită în jur, în sus, în jos cu buzele strânse și clătinând

ușor din cap. Făcea sau nu pe prostul, pe sărăntocul, pe țăranul mirat de ce vede și neconvins că există cu adevărat.

Timotei se duse în bucătărie, puse de cafea turcească, prăji două felii de pâine, le unse cu unt, le mâncă, bău un pahar mare cu apă – micul lui dejun de o viață –, pregăti două cești și o scrumieră pe o tavă și trecu în salon.

— Domnul maior e servit, spuse.

— Îmi frângeți inima mea dură de copoi, domnu' profesor, și nu s-ar spune că n-am cunoscut în viață persoane remarcabile! Dar dumneavoastră sunteți chiar special. De la două camere dintr-un bloc comunist, v-ați mutat într-un decor de film american cu îmbogățiți care vor sfârși la pârnaie, dacă-mi permiteți să vă spun impresia mea. Mie mi-ar fi pleznit capu' de fericire și de fudulie, dumneavoastră nimic! Aveți sânge rece, domnu' profesor...

Terminase vizita, era în picioare, ciorapii albi îi căzuseră și degetele adunau nervos covorul; cu mâinile încleștate la spate se legăna atent, stăpânit, păstrase șapca galbenă cu cozoroc larg pe cap și ochii îi jucau iarăși în orbite independent unul de celălalt. Se trânti brusc în fotoliul din fața măsuței, bău cafeaua din câteva înghițituri, aprinse o țigară, se cuibări mai comod și începu să-și bâțâie picioarele; tăcerea lui Timotei, așezat în colțul lui pe canapea, părea să-l aranjeze, pentru că de fiecare dată când sufla fumul în sus, își cobora unul din ochi asupra lui și zâmbea încurajator.

— De la o vreme, spuse într-un târziu, eu sunt cam exasperat, domnu' profesor. Mă lamentez în mine și înjur tot în mine, că ocupația nu-mi permite s-o fac în gura mare. Am încredere în dumneavoastră, d'aia îmi și permit să vă fac părtaș la ce gândește cetățeanul care sunt. Scoase o hârtie mototolită din buzunarul de sus al cămășii și o netezi cu latul palmei. Am scris tot, ca să nu uit. Citesc, da? Vă întreb și mă întreb, ce s-a

întâmplat cu țara noastră? Cum de am ajuns aici? Noi unde am fost când a început jaful? Nu vorbesc de găinari, vorbesc de ăia mari, de neatins! Cine ne-a luat mințile? Cum de am orbit și am surzit cu toții? Cum de am lăsat ca o mână de pungași îmbuibați să ia în stăpânire țara și istoria ei? Ce ne mai rămâne acum de făcut decât să ne plângem de milă, să fim scârbiți, neputincioși, exasperați și nici măcar între noi să nu ne mai auzim?...

— V-am auzit, spuse Timotei.

— Mă cam ambalez, domnu' profesor, mă iertați. Pături hârtia și o împinse în buzunarul cămășii. Acum, că ați schimbat, ca să zic așa, de condiție socială, că faceți parte din forțele vii ale țării, cum se zice, poate că nu vă mai întrebați ce mă întreb eu și nu știu ce să-mi răspund. E dreptul dumneavoastră, dar întrebările rămân, măcar cu atâta lucru puteți fi de acord. Înțelegeți, nu prea am cu cine să schimb fără frică o vorbă, nevastă-mea își pune mâinile la urechi când mă aude, iar camarazii, ce să vă mai zic?

— Ați venit parcă pentru lumină, spuse Timotei.

— Lumina, da, ne putem aranja domnu' profesor. Sunt plătit 300 de lei pentru fiecare debranșare. Mi-i dați, notez că nu v-am găsit acasă și vă duceți azi să achitați factura. Acum, cealaltă poveste. Nu m-ați sunat după vizita la Emil Șoarec. Ați uitat, n-ați vrut, ați crezut că nu merită să-mi povestiți despre jartierele și sutienul negru ale fetei noastre. Dacă nu v-ar fi găsit simpatic nu v-aș fi iertat. Dar e pentru ultima oară. Acum, cu dama din fotografia pe care v-am dat-o. În urmă cu câteva zile a fost o petrecere aici, n-a apărut și ea? De obicei, nu pierde ocazia. Să înțeleg că nu v-ați uitat la fotografie? Nu v-ați uitat. Dacă vă spun că ați avut în tinerețe o aventură cu mama damei...

Haina era în holul de la intrare, Timotei se ridică, merse să caute portofelul, reveni, puse trei bancnote de o sută pe tavă și

se împinse iar, tăcut, în colțul canapelei.

— Îmi creați probleme, domnu' profesor și nu-mi place, le am pe ale mele, nevastă, copiii, șefii, o țeavă de la baie care s-a spart. Vă spun sincer, mă puneți în mare încurcătură. Mucosul care v-a cunoscut în cartier când erați tânăr v-a păstrat o amintire frumoasă. Cetățeanul din mine vă simpatizează, vă apreciază amabilitatea, are încredere în cetățeanul care sunteți, dar am și eu o răbdare, domnu' profesor, ca să nu mai vorbesc de răbdarea pe care șefii n-o au... Mă scuzați, mai aveți puțină cafea? Am plecat pe fugă azi-dimineață...

Timotei aduse ibricul de la bucătărie, îi umplu ceașca și se așează din nou, tăcut, în colțul canapelei. Maiorul goli pofticios ceașca, aprinse o altă țigară și suflă fumul în jos, într-o parte și alta, pe lângă picioarele care-i tremurau; sutele nu mai erau pe tavă.

— N-aveți nimic să-mi spuneți. S-ar putea să aveți dreptate, am mai cunoscut cazuri, dar le-am rezolvat până la urmă. Trăim uneori întâmplări care se șterg complet din memorie. Au fost prea neplăcute, prea superficiale, prea contrare firii și ideilor noastre și dacă ni le-am reaminti ne-ar face rău, ne-am simți rușinați sau vinovați. Cu atât mai mult dacă le-am povesti altora. La fel e și cu amintirile întâmplărilor fericite, sunt ale noastre, prea intime, nu vrem, nu putem să le împărțim cu nimeni, s-au ascuns și ele undeva în memorie, le mai visăm poate din când în când. E o amnezie benefică în ambele cazuri, protectoare. Nu vă spun nimic nou, domnu' profesor, încerc doar să ajungem la o înțelegere. Dacă am fi fost prieteni, nu m-aș fi supărat că nu vă amintiți o întâmplare sau alta, o persoană sau alta, că nu-mi povestiți când e cazul să-mi povestiți. Dar nu suntem prieteni, domnu' profesor și nici nu vom fi vreodată. Eu nu sunt decât un amărât de polițist și dumneavoastră un civil care nu-l ia în serios...

27

Când Timotei a cumpărat apartamentul din Iancului, blocul nu avea nici măcar fundațiile turnate. Era după cutremurul din 1977 și, cum spuneau paznicii gropii adânci săpată, se refăcea proiectul pentru ca blocul să nu cadă nici dacă ar fi venit sfârșitul lumii. Din cauza burlăciei, colegul și prietenul mort de inimă rea se agitase mult să-i obțină repartizarea, fusese chiar vorba la un moment dat de o căsătorie de formă cu șleampăta senzuală de la subsolul primăriei. Timotei trecea la două-trei zile, după serviciu și la sfârșit de săptămână, să vadă dacă s-a întâmplat ceva între timp, dar nu se întâmpla nimic, paznicii îi povesteau ce-i mai povestiseră. Privea deseori groapa și asculta aceeași poveste în același timp cu el, o mamă și fetița ei de 4-5 ani.

Numele mamei era Maria-Eva și al fetiței Titica. Titica avea ochi albaștri, o surpriză pe cât de plăcută pe atât de intrigantă pentru părinți, amândoi cu ochi negri. Chestiunea paternității fusese evocată superficial, și numai din principiu, de dragul evocării literare. În luna când Titica a fost concepută, părinții nu s-au părăsit decât cel mult câteva ore, poate și mai puțin, erau în vacanță la mare, în satul 2 Mai unde, cu îngăduința autorităților, boemii țării își puteau pune pe atunci poalele-n cap. Tineri, în plină formă fizică și intelectuală, amatori de nudism și de lungi chefuri în gradină țărăncii care-i găzduia de

ani de zile, își doriseră mai de grabă un băiat. Gurile rele pretindeau că mama, prozatoare și ziaristă cu gura mare, profitase de mahmureala mai lungă a soțului poet pentru a se culca pe fugă cu un prieten al familiei, și el poet, care pusese de mult ochii pe ea și ea pe el. Nici prietenul poet n-avea ochi albaștri, dar era blonziu și anunța la câteva săptămâni o dată că se va sinucide.

Când le găsea la marginea gropii viitorului bloc sau când veneau mai târziu decât el, Timotei își ridica pălăria și o învârtea de câteva ori în aer, Maria-Eva îi răspundea la salut cu zâmbet fermecător și un murmur și o îndemna pe Titica să-i spună «Bună ziua, domnule profesor»; tatăl, poetul, poet, lăsa pe seama cerului chestiunea fundației, a construcției și a mutatului din casa-vagon părintească. Maria-Eva era o mamă blondă, naturală, cu sâni mici, cu coapse înguste (născuse prin cezariană) și picioare cam scurte, dar frumoase și puternice. Câteva alunițe pe linia gâtului se pierdeau pe curbura umărului drept ca o invitație pe care Timotei nu s-ar fi simțit în stare s-o refuze, în cazul în care ar fi fost formulată.

În aceeași zi în care au început să fie turnate fundațiile sub ochii lor, Timotei și-a plimbat delicat vârful degetelor și apoi buzele pe alunițe și a avut dreptul să meargă mai departe. Cu dinții strânși, Titica era la televizor, în sufrageria colegului și prietenului plecat în vacanță cu familia, dar ce bucurie a simțurilor această încleștare, Maria-Eva pe genunchii lui Timotei, încolăcindu-l cu picioarele ei cam scurte, dar frumoase și puternice!

Când colegul și prietenul s-a întors din vacanță și primul etaj al blocului s-a ridicat parcă peste noapte, Agata i-a primit la ea. Maria-Eva venea cu Titica, beau cu toții un ceai, o cafea, o limonadă, Agata rămânea cu Titica în salon, îi citea povești cu radioul dat tare sau se uitau la televizor, și amanții se refugiau

în camera de oaspeți. Ridicat sub ochii lor – constructorii credeau că sunt o familie care ținea să se convingă cât de solid va fi blocul –, fiecare etaj din cele 14 terminate într-o toamnă era urmat de o vizită la Agata. Începând cu etajul 4, Maria-Eva și Timotei dispăreau imediat în camera de oaspeți. În salon, Titica încerca să înțeleagă ce înseamnă o carte scrisă împreună de maică-sa și de «domnul profesor»; era mare când a citit-o semnată numai de Maria-Eva cu titlul «Camera de oaspeți» și nu i-a folosit la nimic să afle ce se poate întâmpla într-o cameră între un bărbat și o femeie, știa. Când al zecelea etaj a fost terminat și vizita ritualică a avut loc, Agata a început să creadă ca nepotul ei iubit, Timotei, își găsise în sfârșit femeia potrivită.

După ce s-au mutat, Timotei la etajul 11, familia la etajul 14 – fusese dorința expresă a poetului, etajul –, s-au întâlnit aproape în fiecare zi. Pretextul blocului în construcție epuizat, dar apropierea prea tentantă pentru a o ignora, Maria-Eva cobora grăbită și temătoare că Titica va coborî și ea să-i povestească «domnului profesor» isprăvile ei de elevă în clasa întâia, ceea ce se și întâmpla dacă absența se prelungea. Deseori urca și Timotei, poetul era plecat sau zăcea beat turtă în dormitor, Titica știa că nu trebuie să se miște din fața televizorului, iar ei se încleștau în bucătărie cu dinții strânși, regăsind puțin crispați bucuria simțurilor.

Păreau amândoi convinși sau, mai de grabă, încercau să se convingă că nu trăiau o aventură, ci o relație trupească fără obligații, calmă, fără pasiune, fără iubire, cu doar atâta afecțiune și tandrețe cât nici ea și nici el să nu sufere. «Un ritual voluptuos», spunea Timotei. «Numai lejeritatea tinereții și înțelepciunea bătrâneții pot inventa ce se întâmplă cu noi», glumea Maria-Eva. Când urca, Timotei îi aducea Titicăi o carte de povești, o păpușă, un creion, o gumă, un caiet și Mariei-Eva un măr, o caisă, o pară, un ciorchine de strugure, niciodată

flori, din precauție. Înainte de a coborî, Maria-Eva îl plimba pe Timotei în fața bibliotecii și, dacă el întârzia să aleagă, alegea ea pentru el și-l iscodea apoi dacă a citit și ce-a înțeles, și așa s-a întâmplat ca el să afle ce-i cu viciul sau «proustian» pentru alunițe. Au fost lunile, anul în care s-a gândit să se înscrie la fără frecvență, la Universitate, pentru a deveni profesor de orice, și ar fi făcut-o, dar cum trebuia să existe un sfârșit, a existat un sfârșit. Într-o seară, poetul s-a trezit brusc din beție și s-a repezit la bucătărie să bea un pahar cu apă. Nu l-a mai băut, a încremenit o clipă în prag, a bâiguit demn «Oh, pardon!», s-a retras și a așteptat în sufragerie, lângă Titica, nici el nu știa ce, și beția l-a adormit din nou. A făcut a doua zi dimineață scandal, a golit un șifonier cu lucrurile Mariei-Eva, le-a cărat în fața ușii apartamentului lui Timotei și a urlat în casa goală, Maria-Eva era la redacția ziarului unde lucra și Titica la școală. Le-a dus tot el înapoi, Sile i-a dat o mână de ajutor, înainte ca Titica și bătrâna ei bonă să vină de la școală, le-a înghesuit în șifonier și a plecat.

Era un poet căruia îi plăcea sa bea, dar suficient de bun poet pentru a avea sinecura lui la o revistă lunară de literatură. Două săptămâni a dormit la părinți și, dacă Maria-Eva și Titica n-ar fi venit să-l ia acasă, nu s-ar mai fi întors niciodată. S-au mutat după câteva luni, au făcut un schimb de locuință, vecinii de la etajele 11 și 14 știau de ce, bârfa s-a întins o vreme în tot blocul, s-a amestecat cu altele, s-a stins. Doar Sile, când se grăbea câteodată, dimineața, să-l anunțe pe Timotei ce l-a mai mirat peste noapte, se mira mai întâi că n-a găsit în fața ușii lucruri de femei. «S-au cuminți nevestele năbădăioase din bloc, domn’ profesor?», întreba cu un hohot mic și sfios de râs; nevasta lui fusese totdeauna cuminte, băga mâna în foc.

Timotei n-a mai știut nimic ani de zile de Maria-Eva, de Titica și de poet. Mai dădea din când în când peste cărțile lor, le

răsfoia și se întreba prostește ce-a fost în capul poetului dacă tot ce-a putut să spună când și-a văzut nevasta pe genunchii lui fusese «Oh, pardon!». Poet. Și râdea singur pe înfundate. L-a văzut pe poet în noaptea Revoluției pe platoul studioului 4 al televiziunii naționale, zicea ce ziceau și ceilalți despre dictator, libertate, popor, viitor, bogăție. Pe Maria-Eva a întâlnit-o într-una din plimbările lui în centru, nu se schimbase prea mult, era tot blondă, doar zâmbetul ei își pierduse din farmecul de altădată, era puțin înghețat. S-au îmbrățișat ca niște vechi și simple cunoștințe, fără amintiri comune, s-au întrebat ce mai fac, cum se întreabă, și au răspuns cum se răspunde, puțin grăbiți, fără a spune mare lucru, au mai schimbat câteva vorbe și, când Timotei a vrut să afle vești despre Titica, ea a râs cum râdea cândva în brațele lui: «Îi plac la nebunie bărbații…»

28

Titica avea 17 ani, ochi albaștri zăpăcitori, părul negru, sâni și coapse în formare și noaptea Revoluției transmisă în direct la televiziune a prins-o în patul poetului cu gânduri sinucigașe despre care se mai bârfea la ocazii că i-ar fi tată. Consecința acestei nopți agitată cu urmări fundamentale în istoria țării a fost apariția în literatura română a primului roman cu o poveste de incest asumat între un tată și fiica sa. Premiul acordat de o revistă din provincie la rugămintea părinților încântați de talentul și premoniția literară a progeniturii lor, ochii ei albaștri, sânii și coapsele împlinite de femeie, dicția simpatic lătrată și culcatul cu alesul român la conducerea celei dintâi televiziuni private din țară finanțată de evreul american care făcuse avere în cosmetice i-au deschis drumul spre celebritate. La ora 19, sute de mii de români, poate milioane, se prosternau în fața televizorului pentru a-i admira ochii albaștri, tăietura adâncă a decolteului, pulpele goale încrucișate sub pupitru și, în treacăt, pentru a asculta știrile simpatic lătrate despre catastrofele petrecute în țară și în lume. Un dezmăț. Luni în șir fotografia ei în diverse ipostaze care de care mai echivoce și isprăvile ei amoroase au apărut și au fost pe larg povestite în revistele și ziarele destinate fetișcanelor în călduri, femeilor frigide, tinerilor imberbi, bărbaților de vârstă mijlocie inhibați sexual și bătrânilor libidinoși. Ferestrele și balcoanele

câtorva blocuri din București au fost acoperite cu cearceafuri din care, fotografiată în picioare cu fusta primăvăratecă deasupra genunchilor și tocuri înalte, Titica zâmbea cu toți dinții și cu amândoi sânii trecătorilor care-și pierdeau vremea și șoferilor prinși în trafic.

O revistă serioasă în acei ani, *Dilema*, s-a simțit obligată să-și aducă și ea obolul pe atunci mai puțin dilematic la celebrarea tinerei știriste și scriitoare fără de care televiziunea n-ar mai fost ceea ce devenise, o mașinărie de cretinizat, iar literatorii români nu s-ar fi angajat cu entuziasm și dăruire în tratarea marilor teme ale epocii, sexul, incestul, masturbarea, homosexualitatea, drogurile. Ministru al Culturii în primul guvern post-socialist rămas în istoria măruntă a nației recăzută în capitalism ca autor al împroprietăririi amicului Heidegger de pălăvrăgeală filozofică și de înalte studii în Germania federală cu cea mai mare editură a fostei republici socialiste, Editura politică, fondatorul și directorul revistei a invitat-o deci pe Titica la o cafea, o delicatesă, o Coca Cola, câteva țigări și un dialog sincer despre istorie, viață, celebritate, literatură și televiziune. Se mișca greoi, își îngrijea barba ca pe o amantă capricioasă și nu purta încă lavaliera de boier dâmbovițean. Reputația de fost dizident persecutat de Securitate întâmpina o anumită rezistență, altminteri de înțeles pentru cei care-i cunoșteau trecutul de servitor și profitor discret al socialismului, dar îi dădea deja un aer de vagă suferință, de reculegere interioară, dacă nu chiar – depindea de empatia sau idiosincrazia interlocutorului – de complicitate cu îngerii din preajma Mântuitorului.

Pe scurt, Titica a fost impresionată până la lacrimi, s-a pierdut în scuze pentru ținuta lejeră – era vară – și n-a mai știut cum să stea țeapănă în fotoliu pentru ca privirea dilematicului moralist al plebei să nu i se strecoare involuntar în decolteu.

Din același motiv nobil de refuz al concupiscenței posibile și-a ținut strâns lipiți genunchii și nu și-a dezlipit palmele de pe pulpele goale și bronzate. Interviul n-a fost publicat niciodată, dar o copie integrală a înregistrării poate fi consultată, cu aprobările necesare, în arhiva poliției; banda originală a fost distrusă din neglijență sau din crispare ideologică imediat după schimbarea conducerii Fundației Culturale Române.

În acea vară lumea bună a Bucureștiului, lumea bună a țării, lumea care conta economic, politic și cultural petrecea și nu se sfiia s-o arate. Pusă la patru ace, dușată și parfumată se destrăbăla spre deliciul prostimii prea ocupată cu mizeriile vieții pentru a fi invitată la sindrofii. Avea toate motivele s-o facă, afacerile duduiau, moralul era bun, încrederea în viitor neștirbită și cronicarii plătiți să-i cânte osanale la datorie. O mare familie, de fapt, constituită din mezalianțe de conjunctură, dar solidară, forțele vii ale țării, după cum lătra simpatic Titica seară de seară înfiptă senzual în mijlocul ecranului televizorului.

Într-una din aceste seri, odată înșirate veștile bune despre burtăverzimea capitalei, mai numeroase ca altădată decât catastrofele, și după primele împușcături ale nelipsitului film american, Titica și-a refăcut machiajul, s-a rujat, și-a împrospătat parfumul, și-a luat poșeta și a coborât în stradă. Nu se mai culca de ani de zile cu poeți și cu romancieri, prea săraci și prea cârcotași; renunțase, de altfel, să mai scrie, mai exact, îi secase inspirația. Din tandrețe de a fi făcut din el un tată incestuos, îl mai vizita la răstimpuri pe poetul care-și amâna sinuciderea de la o săptămână la alta, de la un an la altul. Se ținea încă bine, dar în lipsă de evenimente sociale și politice semnificative se mobiliza mai greu, obosea repede și-și dregea moralul cu câteva pahare de votcă păstrată la frigider. Dintr-un amant în altul, nu prea numeroși totuși, dar suficienți înstăriți

și cunoscuți pentru a se arăta cu ei în lumea bună fără să-i dezamăgească pe fotografii și ziariștii care n-o pierdeau decât arareori din vedere, Titica devenise aproape o profesionistă atât a îmbrățișărilor rapide, chinuite și hazlii în mașini, cât și al molfăitului îndelung și pasional în vile și apartamente luxoase. Refuzase câteva cereri în căsătorie, îi plăceau cadourile scumpe, le pretindea de fapt, dar accepta și bani ca să-și cumpere singură ce dorea. Era una din cele mai bine plătite știriste, își mai ajuta părinții cu salarii de mizerie, dar cea mai mare parte a banilor o cheltuia pe îmbrăcăminte și încălțăminte, dresuri și chiria unui apartament mobilat dintr-o vilă nouă în Dorobanți.

În acea seară de vară, Titica se hotărâse să se culce în sfârșit cu un milionar în dolari și mărci. Mâncase de câteva ori cu el, oarecum oficial, ca știristă mai rotunjea frazele pentru a le putea lătra simpatic, mai strecura câte un zvon, i se întâmpla chiar să dialogheze cu câte un specialist în catastrofe sau crime crapuloase; se lăsase înghesuită în drum spre casă în mașina cu geamurile fumurii, îl stârnise, era timpul să-i dea posibilitatea râvnită de a-și dovedi bărbăția de care tot făcea caz. Înalt funcționar în comerțul exterior al vremurilor apuse, ofițer sub acoperire și spion ocazional în numeroasele deplasări în lumea largă, se convertise cu naturalețe și pricepere în afaceri. Misterioase. Probabil arme. Căsătorit, doi copii, jucător de rugbi în tinerețe, una, două, poate trei amante cunoscute, nu prea plăcut la vedere, dar fără complexe. Supravegheat discret la cererea ultimului ministru de Interne, fost subaltern terorizat în anii călătoriilor în Occident.

(«Ne țineam după fundul lui, domnu’ profesor, eu și un coleg, eram locotenent, ar fi vândut arme prin Africa și alimentat cu prospătură românească bordelurile de lux din Europa. Cum se urca în mașină cu una nouă, hop și noi! Titica,

mă rog, era tot timpul pe sticlă, dar poți să știi cu femeile?... Nu era frumoasă și nici prea bine făcută, picioare cam scurte, dar avea pe dracu'n ea, îți venea să spargi ecranul televizorului...»)

Hummer-ul cu Titica alături de milionar, picior cam scurt peste picior cam scurt, a pornit spre Buftea. Drum asfaltat până în poarta unei clădiri gândită și construită ca un vapor în satul prăpădit din marginea lacului, mașini de lux alunecând sub privirea siderată a unei țărănci din vecinătate ieșită în picioarele goale să-și adune gâștele. Gazde civilizate, mari directori de o viață în ministere și afaceri cu terenuri, doi, trei «foști» hotărâți să supraviețuiască interminabilelor procese de redobândire a averilor cândva confiscate în numele poporului, masa bogată, comeseni aleși pe sprânceană, câțiva intelectuali de modestă anvergură și fudulie, servitori servili, ici și colo conversații în engleză pentru a face plăcere fiicei gazdei abia întoarsă de la Londra de dragul părinților cu noutăți, fuste, taioare și întrebarea chinuitoare dacă merită sau nu să mai trăiască în România.

Înainte ca lampioanele să se aprindă în marea grădină, invitații să se retragă în grupuri mici și milionarul să-și vâre mâinile sub fusta Titicăi, toată lumea s-a distrat ascultând poveștile unui cuplu de pensionari, foști mari activiști de partid. Expulzați de foștii proprietari din vila din București, cumpăraseră în sat o casă și o renovaseră; cultivau legume, creșteau păsări și, la apropierea iernii, un porc. În studioul cinematografic de pe celălalt mal al lacului, cumpărat pe nimic de același afacerist specializat în cosmetice pentru care lucra și Titica, debarcau de câțiva ani, în fiecare vară, echipe de cineaști americani. Pensionarii scoteau barca păstrată în fundul grădinii, traversau lacul și stăteau la coadă așteptând ca un bărbos cu cercei în urechi sau o femelă cu inele în nas și la buric să-i găsească sau nu buni să figureze în filmul lor. Din

rațiuni vădit artistice erau aleși totdeauna în cuplu. Făcuseră de trei ori războiul de Secesiune, pușți în mână și moarte eroică pe câmpul bătăliei. Fuseseră o dată fermieri care lucrau niciunde pământul cu o vacă scheletică. Din nou fermieri care-l ajutau pe șerif să împuște câțiva indieni. Servitori într-un castel bântuit de fantoma foștilor proprietari. Victime ale lui Dracula. Trecători care cad în plină stradă sub gloanțele răfuielii între două bande de traficanți de droguri…

— Nu ne-ați văzut niciodată în filmele astea?

Nimeni nu-i văzuse, dar au râs cu toții bine dispuși, pentru a le face plăcere. Tot pentru a le face plăcere – erau bătrâni, făcuseră închisoare, scormonitorii în arhive după trecuturi dubioase îi mai vânau din când în când –, gazdele și câțiva dintre invitați au evocat anii de glorie ai activismului lor partinic. Sub efectul aceleași emoții, pensionarii au lăcrimat. S-a lăsat o lungă tăcere și, dacă servitorii n-ar fi aprins lampioanele, n-ar fi adus perne și n-ar fi deplasat fotoliile de lemn, pentru ca mici grupuri să se constituie pe afinități și amintiri comune, petrecerea s-ar fi împotmolit în nostalgie și regrete pentru tot restul serii.

— Ah, America! a oftat cineva și fiecare a înțeles ce-a vrut.

Se găsea printre invitați și o rudă a gazdelor venită din Canada pentru o scurtă sau mai lungă vizită, în funcție de succesul afacerii pe care intenționa s-o pună pe picioare: un birou de emigrare. Erau anii în care sute, mii de fabrici închise, după valul de aventurieri, inconștienți, hoți și curve fugiți pe continent și de acolo, în containere, în America de Nord, inginerii și tehnicienii rămași fără slujbe se pregăteau să plece și ei în lume. Bine făcut, între două vârste, cap mare și trăsături pronunțate, o claie de păr negru ondulat, graseind, trimisul destinului, cum glumise verișoara sosită de la Londra, profitase de mișcarea spre fotolii și șezlonguri pentru a împărți cărți de

vizită; nimeni dintre cei prezenți nu intenționa sa emigreze în Canada, dar nu strica să se știe că există la București cineva hotărât să depopuleze România.

Cum milionarul își înfundase fața în poala ei și mâinile lui îi cotrobăiau sub fustă, Titica a prins cartea de vizită cu vârful degetelor, a fluturat-o puțin în aer, căutând zâmbitoare unde s-o pună și, din lipsă de un loc mai sigur, a lăsat-o să-i alunece între sâni.

— Gigi, a șoptit flatat trimisul destinului.

(«În noaptea aia am cunoscut-o, domnu' profesor, după miezul nopții, când s-a terminat petrecerea. Mergea pe jos spre București, am văzut cu ochii mei cum s-a dat jos din Hummer și a trântit portiera, veneam în urmă cam la vreo cincizeci-o sută de metri, aveam farurile mari aprinse, trecusem de restaurantul *Doi cocoși*. Drum în câmp pe atunci. M-am prezentat, i-am arătat legitimația, avea un ochi învinețit și a zis că vrea să dea declarație. S-a urcat pe bancheta din spate în Dacia prăpădită, că pe atunci poliția era săracă, n-a mai scos o vorbă și m-am oprit la secție, să dea declarația. S-a răzgândit, a scris doar că mergea pe jos pentru că vroia să ia aer și s-a semnat. Am mai ținut-o, s-o vadă de aproape și camarazii, a dat autografe, și-a pus ochelari de soare să fie fotografiată, după care am dus-o acasă, s-a așezat lângă mine. Eram ca un mucos care simte prima dată cum miroase o femeie… M-a invitat să urc, să beau un pahar de ceva, fusesem amabil cu ea și înțelesese că nu toți polițiștii sunt mitocani și analfabeți. Nu era reglementar, dar am urcat. Șaișpe ani de-atunci, nu venise ordinul cu deghizatul ca la americani, nu eram băiat urât și nu mă lovise damblaua cu țopăitul și tremuriciul picioarelor… Ar fi cazul să vă las, e cam târziu, mai sunt și alții care nu și-au plătit lumina. Ăștia suntem, domnu' profesor, neam de neglijenți. Ne mai vedem zilele astea…»)

29

Pentru Timotei, până s-o vadă la televizor lătrând simpatic știrile și pe imensele cearceafuri agățate pe fațadele blocurilor arătându-și ochii albaștri, sânii obraznici și pulpele bronzate, Titica nu mai crescuse. Nici când Maria-Eva îi spusese despre ea că-i plăceau la nebunie bărbații, oricât ar fi încercat să și-o imagineze, Titica rămânea pentru el tot fetița care-și ținea mâna în mâna mamei, nu se mișca din fața televizorului, asculta cuminte poveștile citite de Agata, îi spunea serioasă bună ziua sau bună seara, domnule profesor, se înroșea când primea în dar fleacurile pe care i le aducea și, cum se întâmplase de mai multe ori, îi prindea mâna, i-o strângea și-i șoptea ca un secret isprăvile ei de elevă în clasa întâia.

Timotei n-a observat nici când a dispărut de pe imensele cearceafuri și nici de la televizor și în locul ei a apărut și a lătrat știrile la fel de simpatic o altă tânără cu decolteu adânc și pulpe bronzate. Pentru că nu avea niciun motiv să-și mai amintească de ea, nu-și mai amintise. Ascultându-l pe maior povestindu-i despre ea, el își amintise de fapt, pe bună dreptate și cu multă plăcere, de Maria-Eva. Ceea ce, până la proba contrarie, nu prezenta niciun interes pentru poliție și pârlitul ei de ofițer dat în damblaua tremuriciului și a bâțâitului din picioare. Îl păstrau de bună seamă în pâine pentru talentul de a se deghiza, de a trăncăni și de a se lamenta, cetățean cu simțul dreptății și

al provocării, pe seama realităților mizerabile ale țării; în vremurile trecute cineva l-ar fi turnat și ar fi putrezit de ani de zile în pușcărie.

Timotei îl privise pe fereastră cum se îndepărtează țopăind pe strada pustie. Se oprea din când în când să-și treacă geanta soioasă de pe un umăr pe celalalt, își aranja șapca galbenă și pornea iarăși; undeva, la capătul străzii, un alt angajat al companiei de electricitate, geanta soioasă și șapca galbenă cu cozorocul lat, suna la o poartă. Îl văzu pe maior oprindu-se în dreptul unei porți, verificând probabil numărul într-un carnet, sunând, așteptând legănându-se să i se răspundă, și intrând; nu mințise, mai erau și alții care neglijaseră să-și plătească lumina și, dacă se aranja să nu-i găsească acasă, la sfârșitul zilei avea să adune o sumă frumușică.

Cu un tremur apăsat al buzelor, Timotei se întrebă dacă imaginația nu-i joacă o festă. Dacă nu-l inventase pur și simplu pe maior. Un polițist cum nu văzuse și nu cunoscuse niciodată – privirea îi aluneca totdeauna peste ei, iar de cunoscut nu prea cunoscuse – și n-avea probabil să întâlnească niciodată. Dacă nu-l deghizase în funcție de umori și de împrejurări. Dacă nu făcuse din acest caraghios un pretext pentru a-și explica aderarea la fantezista *Uniune a Purtătorilor de Pălării* și a-și aminti de Maria-Eva. Și dacă nu-i oferise în plus motivul supravegherii lui Emil Șoarec și a femeii cu ochi albaștri și zâmbet înghețat – în fotografiile și mai mototolite găsite printre hârtiile din servietă într-una era clar Emil Șoarec, iar în cealaltă Titica sau orice altă femeie – pentru a-l avea din când în când în preajmă, magician uimit el însuși de îndemânarea de a scoate din pălărie tot ce-i trece prin cap. Un fel de a-și pigmenta existența tot atât de ternă acum, când locuia într-un muzeu, se plimba în Jaguar, nu-și mai făcea griji în privința banilor și se învârtea în lumea care conta, ca atunci când era funcționar la

primărie, avea două camere, mergea cu tramvaiul, trăgea de salariu de la o lună la alta și lumea lui era colegul de birou care spunea bancuri obscene și-i rezuma articolele intelectualilor în vogă, vânzătoarea cu bigudiuri colorate și Sile, tâmplarul de sicrie.

Dar Timotei știa că nu are atâta imaginație. De fapt, avea foarte puțină și o consumase din totdeauna pe costume, cămăși, cravate, pălării și pantofi. În rest, chiar să fi avut, nu vedea la ce i-ar fi folosit. Lui îi ajungea realitatea imediată, cea de zi cu zi. Îi prisosea cel mai adesea, cum se întâmplase în această dimineață. Dincolo de ea nu mai exista nimic care să-l intereseze cu adevărat. De fiecare dată când, înainte de a coborî la etajul 11, Maria-Eva îi punea în mână un roman, el o mângâia pe coapse și-i amintea că el era un bărbat al lucrurilor concrete, pe care putea să le vadă, să le atingă, să le simtă rezistență, moliciunea, căldura. «Bine, bine, știu că ți-e frică de cuvinte», spunea ea cuibărindu-se o clipă la pieptul lui, «dar citește, o să-ți cadă bine la suflet». El citea, nu știa dacă îi face sau nu bine la suflet, simțea doar câteodată un fel de frison și gândurile se porneau să vagabondeze. Dar cel mai mult îi plăcea, citind, că afla tot soiul de lucruri despre oameni, locuri și vremuri îndepărtate sau apropiate, era ca și cum Maria-Eva avea secretul lor și i le dăruia numai lui cu aceeași bucurie a simțurilor ca atunci când i se dăruia ca femeie.

Timotei îmbrăcă haina, își aranjă cravata, perie puțin pălăria, strecură fotografiile în portofel, găsi factura de electricitate, luă servieta, se uită în oglindă, constată surprins și încântat că cearcănele lăsate de noaptea prost dormită îi dădeau un aer distins, de bărbat la o anumită vârstă cu preocupări serioase, și ieși.

Adresa atelierului unde se confecționau sicrie a aflat-o de la vânzătoarea cu bigudiuri colorate, iar cea a Mariei-Eva de la

Sile. Vânzătoarea îl văzuse coborând din Jaguar și nu-l mai privise galeșă, ca altădată, își acoperise cu palma nelipsita vânătaie și-i trântise pe tejgheaua îngustă pachetul de țigări și restul, iar Sile zâmbise cum zâmbea el, sfios:

— Vă cheamă amintirile, dom' profesor, n-aveți ca alții nevastă și gemene…

30

Maria-Eva și poetul se mai mutaseră de câteva ori, dar de la Revoluție locuiau într-unul din apartamentele oferite scriitorilor în Centrul civic pe nimica toată de primul guvern post-socialist; o ultimă concesie făcută guralivilor națiunii înainte de a-i lăsa pentru totdeauna în voia soartei capitaliste. Ziarul la care lucrase Maria-Eva dispăruse, se angajase la unul nou, dispăruse și acesta, iar în ultimii ani colabora unde se nimerea, cu ce se nimerea și pe cât de mizerabil se plătea; gura ei mare nu mai impresiona pe nimeni. Revista lunară a poetului supraviețuise prin miracol, apărea când apărea și n-o mai citeau decât cei care semnau gratuit în ea, salariul era atât de mic că poetului i se părea un act eroic, un sacrificiu pentru perenitatea amenințată a literaturii naționale, efortul de a trece o oră, două pe la redacție de câteva ori pe săptămână pentru a pălăvrăgi cu cei câțiva colegi rămăși în viață despre ultimele scandaluri politice. Dar se descurcau. Greu. Mai aveau ani buni până la pensiile derizorii, și dacă vindeau apartamentul, cum plănuiseră, se puteau muta liniștiți în satul bunicilor poetului, unde moșteniseră o casă în paragină și un petec de vie cu viță nobilă.

— Măcar băutura n-o să ne mai coste, spuse Maria-Eva.

Își regăsise zâmbetul fermecător din tinerețe, era tot blondă, dar se îngrășase, își ascundea începutul de burtă sub

blugii care-i strangulau fesele și-i ceruse lui Timotei să aștepte puțin în fața ușii, ca să-și arunce papucii și să-și pună pantofi cu tocuri înalte; purtase totdeauna, ca să pară mai înaltă și cu picioare mai lungi. Roșise ca o copilă când Timotei i-a pus în brațe un buchet de orhidee și a căutat cu privirea unde să lase o sticlă de whisky.

— Pentru poet, spusese, să nu mă dea afară în pumni.

— Oh, Timotei, au trecut atâția ani!...

— A uitat?

— Nu, nu-i mai pasă. Oricum, nu-i acasă. Hai, intră, intră, domnule profesor!

Era ca și cum și-ar fi găsit amândoi, deodată, pentru câteva lungi clipe, o eternitate, lejeritatea tinereții. Dar n-au îndrăznit mai mult, ceva i-a oprit, o jenă, o stinghereală, anii care trecuseră și-i adunase fiecare în felul său, Maria-Eva cu exasperare, Timotei în felul său ciudat, ca o recompensă. Sticla și pălăria abandonate sub oglinda cuierului, Timotei a alunecat cu vârful degetelor peste alunițele de pe gât ce se pierdeau la încrengătura umărului, s-a recules, și-a retras mâna și a șoptit:

— Ești singura femeie pe care o visez...

Când încă mai așteptau să fie turnate fundațiile blocului îndrăznise într-o zi să se apropie de ea, să-și ridice pălăria, s-o lipească de inimă, ca dovadă că nu glumește – nu glumea, o visa mult, deseori până la secătuire –, și să-i șoptească aceleași cuvinte. Atunci, pe malul gropii în care Titica împingea cu vârful pantofilor bulgări de pământ, ea își aplecase puțin capul spre el, de parcă ar fi vrut să vadă mai limpede imaginea pe care o bănuia în visele lui. Mai târziu, de-a lungul lunilor, anului, cât furaseră cu nerușinare vieții și împrejurărilor ei bucuria pură și smintită a simțurilor, de fiecare dată când el i le șoptea, ea îi apuca mâna, i-o strângea o clipă, i-o săruta cu vârful buzelor și i-o îndepărta cu bruschețe, parcă mulțumită și

jucăușă, parcă neîncrezătoare și ironică. La fel făcuse și în holul de la intrare înainte de a-l trimite în sufragerie, de a-i pune pe măsuța din fața canapelei ultimele ei cărți și ale poetului și, mișcându-se agitată și bocănind cu tocurile pantofilor între sufragerie și bucătărie, să-i povestească ce se întâmplase cu ea și cu poetul ei în anii care trecuseră.

— Ani și ani de viață de mizerie într-o țară încăpută pe mâna leprelor! Tu n-ai trăit pe o altă planetă doar visându-mă, nu? Ai mai învârtit și hârtiile la primărie. Te pomenești că te-ai și-i însurat…

— Nu m-am însurat. Hârtiile le-am mai învârtit, da, dar din primăvară le învârtesc alții, spuse Timotei când ea aduse din bucătărie o sticlă de apă minerală. A murit Agata, mai spuse, dar ea dispăruse iar în bucătărie.

— Și ce crezi tu despre lumea asta în care trăim? Tava cu cafea și niște fursecuri pe măsuță, Maria-Eva se așezase în sfârșit pe un taburet, își scosese pantofii și-l fixă pe Timotei așteptând să-i răspundă. Nu crezi nimic, și-a răspuns tot ea, nerăbdătoare. Te cunosc, Timotei. Nu crezi nimic, pentru că orice ai crede știi că nu ești luat în seamă și ar fi o pierdere de timp să-ți spargi capul cu întrebări. Poate că ai dreptate, dar nu te sufoci câteodată?

— A murit Agata, spuse el.

— Am auzit. Dumnezeu s-o ierte. Te-am întrebat dacă nu te sufoci câteodată, dacă nu-ți vine să-ți iei câmpii?

— Nu, de ce? La ce bun? ridică Timotei din umeri vag intrigat. Mă mai enervez, dar de sufocat, nu, niciodată, iar să-mi iau câmpii, unde? Tocmai am fost să plătesc lumina. Două, trei cozi, înghesuială, balamuc, telefoane, vociferări, miros de transpirație de te trăznea. Ăsta e prețul luminii, Maria-Eva, restul sunt vorbe în vânt. Frumoase, nobile, dar în cărți și în vânt. Treabă de poeți, nu de nimeni ca mine. Dar nici voi și nici

cei ca mine n-au schimbat niciodată lumea și nu fac revoluții…

— Ești teribil! izbucni în râs Maria-Eva. Nu cred că mai există un altul ca tine. Nu te supăra că-ți spun, au trecut atâția ani, e ca și cum nu s-ar fi întâmplat niciodată, dar m-am întrebat de multe ori ce-a fost cu noi atunci când am căzut unul în brațele celuilalt? M-ai luat drept o gâsculiță, eu te-am luat drept profesor, tu mi-ai șoptit că mă visezi numai pe mine…

— Nu mințeam, o întrerupse Timotei foarte serios, nu s-a schimbat nimic de atunci, și azi ești singura femeie pe care o visez. Pe cuvânt!

— Domnule profesor, domnule profesor…

Târziu, în tăcerea grea care s-a lăsat, Timotei își aminti de ce venise, scoase din portofel fotografia femeii cu ochi albaștri și zâmbet înghețat și o lăsa pe măsuță. Maria-Eva aruncă o privire, o dezlipi brusc cu unghiile, o sfâșie nervoasă, strânse în pumni bucățelele și izbucni în plâns.

— Abia azi-dimineață am înțeles cine e, spuse Timotei.

— N-am văzut-o de anul trecut, de când s-a întors din Canada, izbucni Maria-Eva cu o furie rece, înghițindu-și lacrimile, și nici nu vreau s-o mai văd până ce nu-și scoate de pe obraz zâmbetul ăla idiot! Am înțeles-o, am iertat-o pentru toate, și câte n-a făcut!, dar pentru strâmbătura asta de fericire permanentă, de parcă ar trăi în paradis, de parcă ar fi tot timpul în călduri, niciodată! Nu pot, mă doare inima, dar nu pot! Nu pot nici măcar s-o privesc într-o fotografie, darămite în față! De unde o ai? Fotografia, de unde o ai?

— Mi-a dat-o un polițist. Un maior care se tot deghizează…

— Trebuie să fie același care a venit și aici săptămâna trecută, dar purta uniformă. Cam dezarticulat. Vroia să știe dacă sunt la curent cu ce face fiică-mea și ce cred. I-am spus că nu cred nimic, pentru că nu știu nimic despre ceea ce face și nici nu vreau să știu. A spus că mai trece. Dar ție de ce ți-a dat

fotografia?

— Ca s-o recunosc când o întâlnesc și să-l anunț.

— Să-l anunți, ce?

— Că am întâlnit-o.

— Unde s-o întâlnești tu, Timotei?

— Ar fi amanta unui prieten al lui Nicu, nepotul ilegalistului, dacă îți mai aduci aminte, era un puști când… N-am apucat să-ți spun, m-am mutat în apartamentul Agatei.

— Ai moștenit-o! exclamă Maria-Eva. Cum vă mai aranjați voi și numai eu și bărbatu-meu suntem cu capul în nori! Vorbesc în general, nu te supăra, iartă-mă, moștenește pe cine vrei!...

Timotei tăcu, clătină doar din cap și întârzie să scuture scrumul țigării nefiind sigur că va nimeri scrumiera. Găsise totdeauna că, neînsoțită de puțină enervare, plăcerea nu prea avea haz. Pierduse de mult obișnuința de a trăi sentimente limpezi în raport cu femeile – i se întâmplase doar o singură dată, cu o singură femeie, de altfel, marea lui dragoste – și, în liniștea care se lăsase din nou, amintirea lunilor, anului în care un profesor și o gâsculiță, tineri libertini, febrili și fără principii fuseseră amanți, avu deodată ceva derizoriu în ea. O amintire și teama de a o uita pentru totdeauna.

31

Zâmbetul obscen și etern al Titicăi, fruct carnal al romancierei și ziaristei cu gură mare și al unuia dintre poeții care sfidau în curul gol socialismul și-și sărbătoreau îndrăzneala îngurgitând cantități imense de votcă, era poate un alibi, un privilegiu, un triumf al frivolității într-o lume românească unde frivolitatea nu mai supără pe nimeni. Cel puțin așa își spuse Timotei când Manuela, nepoata nostimă, se așeză lângă el, în Jaguar, și-i zâmbi aproape la fel cum zâmbea Titica în fotografia sfâșiată.

— Unde mă duci, Timotei?

Avea să fie o după-amiază trăznită, cum Timotei nu trăise nici în anii când era un adolescent care se pieptăna cu creastă de cocoș, purta cămăși cu guler înalt, pantaloni strâmți și pantofi cu talpă dublă tăiată din anvelope uzate și se scălămbăia cu prietenii în parcul cartierului urlând și dansând Rock-and-Roll. Erau poate gustul amar și tristețea lăsată de întâlnirea cu Maria-Eva sau năstrușnica de Manuela și tinerețea ei răvășitoare care-l făcuseră să-și uite vârsta și cumpătarea. Să găsească motiv de râs din te miri ce. Să salute trecătorii cu largi volute în aer ale pălăriei. Să se învârtească pe călcâie ca un titirez. Să sărute mâinile vânzătoarelor. Să glumească cu polițiștii la stopuri. Să-și golească buzunarele de mărunțiș când întâlnea un cerșetor. Să suporte cu stoicism și surâzător

înjurăturile și claxoanele șoferilor când, distrat, se trezea pe o bandă greșită a șoselei.

La sfârșitul după-amiezii era ca scos din cutie. În afară de pălărie, de negăsit, costum nou, cămașă, cravată, ciorapi și pantofi noi, totul plătit până la ultimul bănuț cu diabolica invenție, cardul, pentru care Nicu îl târâse de câteva ori la bancă, asigurându-l că, la banii lui, putea să-și permită din când în când să facă o nebunie. Considerase că o făcuse după ce o îndemnase pe Manuela să-și aleagă ce dorește dintr-un magazin pentru femei din Dorobanți. Înfundat într-un fotoliu, în timp ce aștepta ca ea să se hotărască, privirile de invidie amestecată cu dușmănie ale vânzătoarelor îl necăjiseră. Iar când ea a ales, în sfârșit, un taior, l-a sărutat pe obraji, l-a luat de braț, s-a strâns lângă el și le-a urat vânzătoarelor să aibă și ele noroc de un unchi ca el, Timotei a fost tentat să le pedepsească spunându-le că nu mai există de mult în țară unchi care fac cadouri scumpe nepoatelor sau, dacă mai existau, el era singurul.

— M-a apucat un chef nebun de viață, spuse Timotei. Mi-a mai trecut acum, dar a fost ceva ca o furtună…

— Eu am tot timpul, râse Manuela, ușurel, ca o scuză.

Erau în grădina restaurantului *Picolo Mondo*, se întunecase și se răcorise, la mesele învecinate se fuma narghilea, aroma tutunului plutea plăcuta în aer și frânturile de cuvinte în arabă sunau ca o muzică ritmată de foșnetul frunzelor și de zgomotul tacâmurilor. Își zâmbeau pentru a atenua exaltarea echivocă a orelor petrecute împreună și a intimității serii care-i aștepta.

— Cheamă-ți bărbatul, spuse Timotei.

— Nici nu mă gândesc, se scutură Manuela, e în stare să strice totul din plăcerea de a strica! De când a luat premiul, numai el are dreptate! E nepotul tău, dar nu-l cunoști, într-o zi o să semene perfect cu socru-meu.

Timotei o contemplă surâzător. Ea nu era decât o copilă

nostimă de douăzeci de ani și el, în fond, un bătrânel. Își aminti ziua când luase primul salariu de la primărie, câteva sute de lei, și, pentru a respecta ritualul rezervat noilor angajați, își invitase colegii de birou la o bere și o gustare. Mai șchiopăta pe atunci, purta un costum al lui Timotei senior, cam uzat, cam lustruit și ajustat oarecum de croitorul care mai ținea atelier în cartier și-i făcuse cadou prima pălărie de bărbat și câteva cravate. Pantofii erau fără îndoială o reușită a cizmarului de peste drum de casa familiei, îi lucrase cândva pentru un vecin care nu mai apucase să-i poarte, îl strângeau puțin, aveau blacheuri și, din când în când, scârțâiau doar atât cât să-i aducă aminte că erau noi. Iarna îmbrăca un palton recroit dintr-o manta de la uniforma de ceferist a lui Timotei senior și-și proteja pantofii cu galoși. Era sărac, dar așa cum se îmbrăca și cum se ținea drept arăta bine pentru cei aproape douăzeci de ani ai lui, părea cineva, o persoană matură, deosebită, cu ceva ocupații importante, dar căruia îi făcea plăcere sau era obligat prin natura ocupației să se amestece cu lumea obișnuită. Când se urca în tramvai își scotea pălăria și, dacă nu era aglomerație, o agăța cu dexteritate sub degetele care țineau servieta neagră (cadou al Agatei, îi aparținuse lui Sașa) iar când era înghesuială, o agăța cu aceeași dexteritate de degetele care apucau mânerul de piele sau o bară. Nu-l supărau privirile curioase, mirate, ironice, nici apostrofările glumețe sau batjocoritoare, le găsea normale, le pândea, erau recunoștința pentru grija și tenacitatea lui de a fi luat drept ceea ce nu era, orice, n-avea nicio importanță, puțin îi păsa chiar și când se întâmpla, rar, extrem de rar, să fie luat ceea ce era de fapt, un mărunt funcționar care vroia să pară un altul. Descoperise înainte de a pleca în armată și a termina liceul, cei mai mulți dintre oameni țineau să se știe ce rost au în viață. Numai boemii, tembelii, țicniții și vagabonzii ieșeau oricum în lume, apartenența la o

comunitate particulară, doctori, contabili, muncitori, militari, scriitori, pictori, intelectuali..., transforma, metamorfoza, expresia, tunsoarea, vestimentația, felul de a vorbi, de a merge, de a gesticula defineau cel mai adesea de la prima privire, ce-i drept cu mai multă sau mai puțină claritate, o ocupație, o profesiune. Dar era suficientă o privire mai atentă, o intonație a unui cuvânt, un gest, un cuvânt în sine, un zâmbet pentru ca portretul să se clarifice și orice îndoială asupra rostului în viață a persoanei respective să se spulbere. Colegul și prietenul mort de inimă rea, născut la țară, primul din familie care învățase carte și umbla încălțat vara, era scund, slab, se tundea scurt, purta șapcă, își lăsa din când în când barbă, să pară mai matur, umbla și el în costum cu cravată, avea și el o servietă, diplomat, și, după felul cum mergea și privea în jur, cu o anumită condescendență, cu bucuria de nestăpânit a celor care au fie și o fărâmă de putere, nimeni nu gândea altceva despre el decât că e funcționar pe undeva; nu s-ar fi ascuns pentru nimic în lume, era mândria lui, a familiei, a satului. Înainte de a fi luat de Maria-Eva pentru prima oară drept profesor, poate unde visul lui pierdut găsise în cele din urmă o cale de a-l marca pentru totdeauna și privirea ei de scriitoare îl percepuse, Timotei acceptase să fie considerat – atât cât putuse să-și dea seama trăgând cu urechea, schimbând câteva vorbe cu necunoscuți – contabil, inspector de asigurări, țârcovnic, funcționar, țicnit inofensiv, slujbaș la morgă. Costumul curățat și călcat, cămașa albă apretată, cravata asortată, servieta neagră cu catarame de alamă, pantofii erau platoșa lui, zidul dincolo de care nimeni nu putea pătrunde fără voia lui pentru a afla cine este el cu adevărat. Singurul care știuse din totdeauna fusese Timotei senior. Câte ceva reușise să afle mai târziu și marea lui dragoste, dacă n-ar fi fugit în Turcia ar fi aflat poate totul.

S-au oprit la restaurantul *Monte Carlo* din parcul Cișmigiu, peste drum de primărie, unde funcționărimea nu prea venea din cauza prețurilor decât în preajma sărbătorilor, cu ocazia aniversării vreunui șef sau șefuleț sau când un ultim angajat trebuia să-și plătească intrarea în confrerie. Ca totdeauna, pentru orice eventualitate, fusese invitată și șleampăta de la subsolul primăriei. Era prima dată când Timotei călca pragul unui restaurant mai ca lumea. Pentru că el plătea, chelnerii aveau să se învârtească servili în jurul lui, să-i ofere mai întâi lui să guste vinul și să miroasă dopul, să nu-i lase paharul gol și să i se adreseze cu «domnule director»; la fel sau cu «tovarășe director» i se adresau și colegii, era partea distractivă a ritualului. S-au așezat la o masă în apropierea lacului, era la începutul toamnei, cald, plăcut, îndrăgostiții se mai plimbau cu barca și o țigancă tânără, cu ochi negri în flăcări, vindea flori și-i simțea pe cei care, înveseliți sau întristați de băutură, vroiau să-și cunoască viitorul. Le apuca palma între palmele ei mici și fierbinți, își plimba buricul degetelor pe liniile vieții, ale inimii, ale fericirii, ale sănătății, ale banilor și ghicea ce trebuia ghicit pentru ca viitorul să nu sperie sau să nu bucure mai mult decât se cuvenea pentru câțiva lei.

În acea după-amiază și seară Timotei s-a împrietenit cu colegul care avea să moară de inimă rea, a cheltuit aproape tot salariul și, puțin băut, a vrut să-și cunoască și el viitorul. Tânăra țigancă i-a privit palmele pe rând, le-a pipăit îndelung cu buricul degetelor, a suflat peste ele murmurând ceva, i le-a întors, le-a mai privit o dată, a suflat și a murmurat iarăși, le-a apropiat de ochi, le-a dat drumul cu bruschețe, ca și cum s-ar fi ferit să i le mai atingă, și a izbucnit: «Pai, matale, ori nu ți-a dat Dumnezeu nimic, ori ți le-a dat pe toate, și viață, și inimă, și amor, și sănătate, și bani, că o să se termine lumea și matale încă o să mai trăiești dacă o fi să fie așa!» I-au privit cu toții

palmele, nu aveau nicio cută, erau netede, pielea era întinsă, nu se strângea nici când își aduna degetele, o ciudățenie, poate doar dacă țiganca i le vrăjise, fiindcă și Timotei le vedea așa pentru prima oară și era la fel de mirat și de înveselit ca și colegii.

— Nu mi s-a mai întâmplat de atunci sau poate n-am mai băgat eu de seamă…

Timotei tăcu, bău o gură de vin, aprinse o țigară și auzi din nou foșnetul frunzelor. Liniștea locului era și liniștea lui. Se simțea bine, mulțumit și întinerit, dar în privința tinereții exagera probabil. Manuela îl ascultase cu coatele ridicate pe masă și cu capul în palme, sorbindu-i parcă vorbele. Începuse poate să-i placă amintirile lui, dar cel mai sigur era că-i plăcea lui să i le povestească și avea cui. Nu mai avea, de altfel, de mult, de mult cui să-și povestească amintirile; prins adesea în mrejele memoriei, sfârșise prin a se obișnui să-și ascundă tristețea. Purta în el, din totdeauna, o bunătate și o generozitate în care, cum se întâmplase și acum, căuta și găsea puterea de a nu fi cinic, răbdarea de a se refugia în umilință, înțelepciunea de a fi prost.

O privea printre pleoape pe Manuela. Se cuibărise în scaun după ce el tăcuse, se uita la coroana teiului cu buzele strânse și-și clătina capul în ritmul frunzelor care foșneau. Un tablou frumos. Căuta pesemne să-i spună ceva, dar nu găsea cuvintele potrivite, tinerii au mari dificultăți să vorbească vârstnicilor singurateci și nostalgici. Încă puțină tăcere și Timotei ar fi vrut să sufere. Nu terminase de povestit tot ce se mai întâmplase în acea seară după hilara descoperire a palmelor lui vrăjite poate de țigancă – colegul și prietenul se înfuriase la un moment dat și țipase: «La masa asta e un comunist, aveți grijă ce vorbiți!», colegul care citea ziare și spunea bancuri obscene s-a îmbătat și a căzut în lac, el, Timotei, s-a trezit dimineața în patul

șleampetei și nu și-a mai adus aminte niciodată cum ajunsese acolo… –, dar era târziu, nostimei nepoate prin alianță i se făcuse somn, căsca, iar el nu știa la ce-ar mai fi servit să-și continue povestea.

— Hazardul, spuse deodată Manuela, ar fi putut să facă din tine un erou, Timotei, nu glumesc! Te-a ocolit la Revoluție, te ocolește și de atunci, dar cine știe, într-o zi, o să te înhațe… Erou sau nu, eu te iubesc. Mă duci acasă?

32

Lenea, apatia, somnolența, letargia, indiferența l-au lovit pe Timotei a doua zi dimineață, de cum s-a trezit, târziu, spre prânz. A avut doar puterea să se bărbierească, să îmbrace un halat, să coboare pe scara de serviciu și să sune la Nicu. Din prag, confuz, cu o voce mică, a rugat-o pe femeia de serviciu, care trebăluia în bucătărie, să-i cumpere pâine, carne, ouă, legume și țigări. A urcat și s-a întins pe canapea. Telefonul a sunat de câteva ori, dar nu s-a ridicat. A adormit, s-a trezit când femeia de serviciu i-a adus ce-i ceruse, și-a făcut două ouă ochiuri, a băut o cafea fără zahăr, s-a întins din nou pe canapea și a privit tavanul. Și-a spus că ar fi putut rămâne așa, sleit, imobil, până la sfârșitul vieții.

Parcă nu fusese niciodată într-o stare atât de proastă, golit de orice dorință, secat de orice curiozitate, incapabil să-și adune gândurile, un trup amorf în care mai pâlpâia un fel viață. Nu se simțise atât de străin de el însuși nici în anii îndepărtați ai adolescenței, când doctorii îl priveau ca pe o ciudățenie și-l sfătuiau pe Timotei senior să aibă răbdare, timpul avea să le rezolve pe toate, progenitura lui trăia mai intens decât alții tulburările vârstei și poate nu i-ar fi stricat să cunoască femeia.

Apăruse pe atunci un radio adevărat în casă. Mama Roza murise, Adela mergea la cinema cu primii ei băieți, întârzia mereu și se furișa în camera ei înroșită până în vârful urechilor

și nervoasă, macedoneanca o cocoloșea înțelegătoare și Timotei senior, când se întâmpla să fie acasă, o privea cu dragoste și cu teamă că unul din îndrăgostiții ei să nu-i fi făcut ce nu se cuvenea făcut. Timotei nu vedea ce se întâmplă în casă decât ca printr-o ceață și nu auzea decât murmure ininteligibile. Zăcea în pat, se târa până la scara de la intrare, sub vița-de-vie, la umbră, ieșea în stradă, se așeza pe bordura trotuarului și învârtea câteva pietricele între degete. Se întindea iar în pat, asculta știrile, reportajele, muzică ușoară, cotele apelor Dunării, auzea, nu auzea, radioul rămânea deschis de când se trezea până seara, când adormea.

Nu era un elev prost, ci doar leneș și distrat. Cearta, pedepsele, cu atât mai puțin bătaia, nu aveau niciun efect, îl înfundau și mai tare în absență și letargie când era în criză. Consultat, Sașa avea să găsească poate explicația cea mai exactă: fără să-și dea seama, fără să se poată apăra, Timotei era sensibil la capriciile realității. Era un fel de seismograf al realității, al epocii. Un fenomen. O ciudățenie. Dacă n-ar fi fost convinși că realitatea e o plastilină ușor de modelat pentru a corespunde dogmelor care le justificau puterea, guvernanții ar fi trebuit să-l cheme în preajma lor pe Timotei și să identifice în crizele lui erorile de judecată, rătăcirile ideologice și iluziile. Timotei senior a râs neîncrezător. Avea și de ce, Sașa vorbea în general, glumeț, dar mai târziu, în apropierea morții, îi povestise că-i făcuse un raport lui Ceaușescu despre ciudățeniile din viața lui Timotei și înzestrările lui particulare (nu îndrăznise să spună supranaturale), după care avusese o conversație mai lungă cu el. Era la sfârșitul anilor de liberalizare, anii fericiți ai socialismului românesc, după vizita în Corea de Nord, și numai țăranul superstițios care rămăsese în fond Ceaușescu a făcut ca Timotei să nu fie adoptat într-un fel sau altul de Partid și supravegheat ca un oracol.

În vara acelui an Timotei senior și-a luat fiul cu el la Videle, unde fusese numit șef de gară. O femeie între două vârste din sat le gătea, spăla și făcea curățenie în locuința prin care, de-a lungul anilor de când exista gara și fusese construită, trecuseră zeci de șefi de gară cu sau fără familiile lor și, la plecare spre o altă gară sau spre niciunde, uitaseră sau abandonaseră câte ceva, un scaun, o masă, un pat, o cratiță, mai multe, farfurii, tacâmuri, un tablou, un binoclu. Erau de toate în camerele mari, răcoroase și proaspăt văruite, Timotei senior nu luase de acasă decât haine și așternuturi. De toate, de asemenea, pentru a îngriji grădina de zarzavaturi lăsată de șeful de gară înlocuit. Îi vânduse și câteva găini lui Timotei senior și-l sfătuise să cumpere un porc, clima locului le convenea și era o cocină într-o margine a grădinii.

Criza îl ținea pe Timotei în camera a cărei fereastră dădea spre peron. Mutase patul, cărase câteva perne, când se trezea se rezema în ele și privea în neștire peronul, călătorii, trenurile, cerul, magazia de dincolo de căile ferate și o bucată de câmpie de pe care vântul ridica din când în când praful. Nu exista radio în locuință, dar era ca și cum l-ar fi ascultat fără să audă prea bine ce transmite, lipseau doar cotele apelor Dunării. Nu-l durea nimic, zăcea pur și simplu golit de viață, își aduna puținele puteri și ofta din când în când sfâșietor.

Femeia de serviciu se speriase la început, Timotei senior o liniștise. Era îmbătrânită înainte de vreme, curată, dar urâțită de necazuri, avea palme mari, muncite, și umbla în picioarele goale în casă. Dacă ar fi fost să-și ridice fusta și să-și scoată chiloții de bumbac, ar fi făcut-o mai curând pentru Timotei senior, bărbat în putere, în brațele căruia știa ce găsește, și nu pentru băiețelul lui fără vlagă, dar i-ar fi fost oricum rușine. Din una în alta, a înțeles totuși ce i-ar trebui poate lui Timotei pentru a reveni la viață. Tot învârtindu-se cu treburi prin casă,

tot trăgând cu ochiul la el, răstignit în pat cu bustul gol și pantaloni scurți – era cald în august –, un copil slăbuț, i se vedeau coastele, cu pielea albă, cu brațe subțiri și un zâmbet stins, obosit, inima de femeie i-a cedat, dar mai mult decât să-i împingă capul în sânii goi și să-l legene suspinând, n-a îndrăznit. A doua zi n-a venit, a trimis în locul ei o fină, o zăpăcită care, de când fugise cu un tractorist și ai ei o aduseseră acasă cu miliția, înnebunise bărbații din sat. În aceeași zi, spre prânz, Timotei și-a descoperit viciul proustian pentru alunițe – natura dăruise cu prisosință copila curviștină – și a revenit la viață. La București, în Piața Palatului, la aceeași oră, Ceaușescu condamna invazia Cehoslovaciei de către trupele sovietice.

— Te-am trimis la București înainte să se îngroașe gluma…

— Ce-am mai plâns în tren, tată, ce-am mai plâns!

— Ce-a mai plâns și zăpăcita aia! Nu ți-am mai spus, a tot venit la gară până în iarnă, mă ruga smiorcăind să te aduc înapoi. Am înscris-o la o școală de acari. Pe urma s-a măritat cu un impegat și au făcut trei băieți. Văd că nu ești bine, băiete.

— Nu sunt. Am avut poate ieri prea mult chef de viață.

— Mi s-a întâmplat și mie o dată. Când eram în gara aia din Bărăgan. Într-o zi, într-o primăvara, am uitat de toate. Și de mama Roza, și de mama și de Adela. Parcă n-ar mai fi existat niciodată. Exista numai văduva de război din sat. O țărăncuță săracă, o bucățică de femeie năbădăioasă în rochie neagră, cu batic negru legat la spate și bocanci ai bărbatului mort pe front purtați fără ciorapi. Avea tălpi mici și palmele la fel, când le luam în palmele mele mi-era teamă să nu le frâng din neatenție. M-am dus cu ea la Fetești și i-am cumpărat pantofi, ciorapi și altele. Seară de seară, când nu mai erau trenuri, chemam un acar la gară, mă urcam în căruță și dădeam bice calului. Mă aștepta ieșită în poartă. Tremura toată când, cu ochii închiși, mușcându-și buzele, nu știam dacă plânge sau e bucuroasă, își

scotea rochia, își desfăcea baticul și părul castaniu îi cădea pe fruntea înaltă, pe umeri și pe sânii mici…

Timotei senior tăcu. Era pesemne din nou vreme urâtă acolo de unde venise, fiindcă purta, ca și în noaptea când fusese în birou, haina de la uniformă închisă până la nasturele de sus și șapca de ceferist, iar în picioare, peste pantofi, galoși. Se așezase pe scaunul din capul masei, unde se așeza și când venea în vizită la Agata – scaunul de la celalalt capăt al mesei era rezervat lui Sașa, după moartea lui nu se mai așezase nimeni –, îl mutase îndelung încolo și încoace, cum făcea totdeauna și oriunde s-ar fi aflat, până i se părea că i-a găsit locul cel mai potrivit. Lumina obosită a după-amiezii de sfârșit de vară desena ici-colo umbre șovăitoare. Lungit pe canapea, Timotei somnola când auzise picioarele scaunului frecând parchetul și știuse, fără să deschidă ochii, că nu putea fi nimeni altul decât Timotei senior. Îl imita jucăuș când era copil, mișca și el scaunul încolo și încoace până o enerva mai întâi pe Adela, așezată lângă el, și apoi pe ceilalți. În afară de Timotei senior, care-l îndemna să continue și decreta fără drept de apel: «Un bărbat prost așezat la masă își pierde jumătate din bărbăție!»

— Nu mai opresc trenurile în gara din Bărăgan, spuse Timotei.

— Iarna era cumplită, se prefăcu Timotei senior că nu l-a auzit. Sufla, urla și răscolea zăpada vântul de ziceam că mă zboară cu gară cu tot. Veneau acarii pe rând să spargem lemne și să facem focul în birou, sus, în locuință, și în sala de așteptare. Dar tot era frig. Iar când se oprea vântul se lăsa o liniște dumnezeiască. Nu știu de ce, dar atunci mă simțeam mai fericit ca niciodată că sunt om și sunt în viață. Pe urmă venea primăvara, înfloreau salcâmii din spatele gării și câmpia de dincolo de calea ferată părea că respiră, unduia la soare ca un animal enorm care se trezea…

— Nu erau accidente.

— Nu. Trenurile veneau, opreau, plecau sau treceau fără să oprească, lăsau în urma lor o aromă de fier, de fum și de praf și eu eram prestidigitatorul care le-a scos din pălărie... Să-ți mai povestesc ceva. Nu ți-am povestit nici despre asta. Multe nu ți-am mai povestit. Oare de ce n-am găsit noi timp să vorbim mai mult? Ce ne-a împiedicat să vorbim? Eu nu știu, tu știi?

— Erai mereu plecat, mereu cu treburi. Pe urmă am plecat eu de acasă...

— Nu știi nici tu. Nici eu n-am vorbit prea mult cu tata. Nu știu de ce n-am făcut-o, dar tare rău mi-a părut după ce s-a prăpădit și tare rău i-a părut și lui! Ție nu-ți pare rău că n-ai vorbit mai mult cu mine?

— De când ai plecat, da, îmi pare rău.

— Poate că așa trebuie să se întâmple. N-ai copii, n-au să știe niciodată ce înseamnă asta. Și nici tu n-ai să știi, ca părinte...

— Vroiai să-mi povestești ceva.

— Da, îți povestesc. Când mergeam la școala de impegați, la Iași, am stat în gazdă la un evreu, erau mulți pe atunci acolo. Avea magazin de pânzeturi și de stofe în centru. Bătrâior, cu burtă și bărbie dublă, cârcotaș la bani, altfel om de treabă. I-a murit un neam în America și s-a trezit moștenitor. A luat vaporul, a încasat banii, ar fi putut rămâne, dar era prea dulce viața la Iași, așa că luat iar vaporul și a apărut în târg cu o tinerică. Roșcată, deloc urâtă. Un fel de rudă, zicea, fiindcă o rupea în românește. Nevasta a zis ce-a zis, dar n-a avut de ales. I-a aranjat camera de lângă camera mea. Îl auzeam pe bătrânel prin zid cum se străduiește și cum îl îndemna ea, Fuck-me, Fuck-me!... A murit în patul ei. Nevasta și copiii s-au certat ce s-au certat cu ea pentru moștenire, bani mulți, aur, diamante, ce-o mai fi fost, până la urmă s-au înțeles. Nu eram însurat pe atunci. Ea pusese ochii pe mine, pusesem și eu ochii pe ea,

înțelegi. A cumpărat o căsoaie pe Copou și m-a luat în gazdă la ea. S-a măritat cu un bătrân, îl îndemna și pe ăsta la fel și eu trebuia s-o potolesc, era plata găzduirii... Și, uite așa, într-o seară, stăteam ca tine, întins pe canapea cu ea lângă mine, mi-am adus aminte că aveam și eu un neam în America. Îl știam numai din fotografii. Un unchi, frate al mamei, bunică-ta Steliana, plecat de tânăr, marinar, aventurier. Trebuia să fi făcut avere, nu? Tot emigrantul pe Pământul Făgăduinței face avere, așa se credea și pe atunci. Roșcata stătea mai mult cu mine decât cu bătrânul ei și i-am spus tot ce știam despre unchiul Ion. A scris la americani și după vreo câteva luni a venit o scrisoare de la ei. Murise. Căzuse de pe schelă de la un zgârie-nori, nici vorbă de avere. Dar, să vezi, era vorba de un alt John cu același nume. Nu mă certasem cu frații, am rugat-o și pe mama Steliana să caute, să-și aducă aminte, să scormonească și să-mi spună tot ce aflaseră despre John al nostru, milionarul din America. Și-au adus aminte, au scormonit, au mai descoperit câte ceva, și-au împărțit milioanele și eu am rugat-o pe roșcată să le scrie din nou americanilor. Au mai găsit câțiva Johni, dar de al nostru n-au reușit să dea sau s-au plictisit să-l tot caute. Sau poate plecase în America de Sud, se făceau și acolo milioane. I-am lăsat pe frați să-l caute. Săracul John, dacă ar fi știut că neamurile îl pândesc să moară ca să pună mâna pe milioanele lui, ar fi dat poate un semn de viață...

33

Când a auzit din nou scaunul frecându-se de parchet și a simțit cum un val de aer cald cu gust de fier, de fum și de praf îl învăluie, Timotei s-a ridicat brusc în capul oaselor. A fost din nou câteva clipe în mijlocul peronului uneia din gările unde Timotei senior îl lua cu el în copilărie și, ținându-l strâns de mână, salutau amândoi trenurile. Împinsă, perdeaua de la ușa întredeschisă care dădea în balcon flutura încă sub adierea aceleași adieri amețitoare.

Uimitor cum zgomotele și mirosurile copilăriei i se întipăriseră în memorie și amintirea lor era totdeauna la fel de clară și de intensă, de parcă le-ar fi auzit și simțit pentru prima oară! Prăjiturica lui Proust, madelena lui Proust – altă lume, alte obiceiuri, alte gusturi, altă literatură – nu evocase niciodată în el nimic altceva decât gustul marmeladei vândută la băcănia de la colțul străzii în felii groase tăiate din calupul păstrat într-o cutie de lemn – ultimele rezerve ale armatei. Secretele copilăriei lui erau silueta tatălui în mijlocul peronului unei gări, salutând trenurile cu mâna la șapca, zgomotul pașilor lui pe dalele de ciment din curtea îngustă a casei, zgomotul porții de tablă trântită cum numai el o trântea, al aromei de tutun, de fum de locomotivă cu cărbuni și de fier impregnată în uniforma lui de ceferist, al vârfului cuțitului care zgâria o cruce în pâine înainte de a fi tăiată, al lavandei însetat adulmecată când brațul

mamei îi prindea umerii înguști și osoși de copil și el se strângea înfiorat la pieptul ei; în amintirea lor regăsea emoțiile și bucuriile anilor în care viața și lumea păreau să fi fost inventate numai pentru el.

Copilării.

Timotei își spuse că nu are niciun rost să se ridice de pe canapea fiindcă teama că nu va ști ce are de făcut îl va împiedică să se țină pe picioare. Că viitorul – imediat, cel din minutele, orele următoare, cel de a doua zi, viitorul în general – îl va înghiți fără să afle cum va arăta de fapt. Că-l va devora. Își mai spuse că trecutul în care se pierdea ca un orb era o nebuloasă din care nu trăgea niciun învățământ folositor pentru ce trăia. Că nu-i rămânea decât prezentul. Decât să zacă întins pe canapea în salonul străin, imens, încărcat cu mobile grele, apăsătoare – aveau să-i fie totdeauna străine salonul, mobilele, tablourile, sculpturile, apartamentul? Nu-i rămânea decât să se baricadeze. Dar cum acest viitor imediat se prezenta atât de exact, înspăimântător de exact – să răsucească încă o dată cheia în yala dublă de la intrare (montată de Sașa când Ceaușescu venise la putere) și în cea de la ușa de serviciu (montată tot de Sașa), să tragă zăvorul triplu de la ușa de la terasă (Sașa), să acopere ferestrele cu draperiile grele de catifea și tot ce mai însemna după el a se baricada pentru prima oară în viață –, nu găsi puterea să se ridice.

S-ar fi lungit din nou pe canapea dacă n-ar fi sunat telefonul. Era pe măsuța de alături, la îndemână, s-a răsucit doar puțin, un efort necesar pentru a nu-l mai auzi sunând, și a ridicat receptorul. Înainte de al lipi de ureche, știu cine-l chemă. Maria-Eva. Îi plăcuse totdeauna vocea ei. Dacă se gândea bine, ar fi putut spune că, în puținele cuvinte schimbate pe marginea gropii unde așteptau amândoi să fie turnate fundațiile blocului, îi plăcuseră mai întâi alunițele și vocea ei de gâsculiță și numai

după aceea restul. În romanul ei «Camera de oaspeți» făcea din timpul petrecut pe marginea gropii momentul privilegiat a ceea ce povestea că fusese o mare iubire; scriitorii au acest dar miraculos de a conferi realităților trăite semnificații inexistente.

— Ai întâlnit-o?... Timotei, te întreb dacă ai întâlnit-o pe Titica, mă auzi?

— Te aud. N-am întâlnit-o. Când s-o întâlnesc?

— Mă suni dacă o întâlnești. Înainte de a-l suna pe maior. Îmi promiți? Nu, mai bine o iei de mână și vii cu ea la mine.

— Nu mai e un copil, Maria-Eva.

— Sigur, spun prostii. Dar abia am început, mă auzi, da? Să nu închizi!

— Te aud, spune, nu închid.

— De ce a trebuit tu să vii și să mă scoți din minți? De ce a trebuit să vii și să răscolești în mine amintiri pe care le-am crezut pentru totdeauna îngropate? Timotei, așa ceva nu se face, nu e cinstit, n-ai inimă, nu meritam asta după tot ce-a fost între noi! Aveam viața mea, liniștea mea, furia mea împotriva lumii de azi, amărăciunea mea cu Titica, numai tu mai lipseai! Ce-ai crezut tu, sunând la ușa mea – ți-a dat adresa ăla care ne tâmplărește sicriele, sunt sigură, s-a uitat totdeauna la mine de parcă i-ar fi fost frică să nu-l violez sub ochii nevesti-si și a gemenelor –, ce-ai crezut sunând, că mi-am pierdut memoria, că n-a mai rămas nimic în trupul meu din îmbrățișările tale? Că m-am culcat cu tine ca o păpușă de cauciuc, ca o vacă nimfomană care, odată leșinată de plăcere, uită cu cine a făcut-o?...

Ce-o fi fost Dumnezeule în capul și în sufletul ei când l-a întâlnit la marginea gropii în care mai bine se arunca, să toarne constructorii peste ea tone de beton, să o zidească așa cum fusese zidită Ana lui Manole, în loc să se lase zidită în brațele

lui? Adolescentă, gâsculiță cu fața răvășită de acnee, care nu visa decât să-i pună unul o pernă pe cap și s-o defloreze, asta fusese! Dintre toți bărbații pe care-i cunoscuse, poeți, romancieri, ziariști, cineaști, câți or fi fost, până și bărbatu-său, pe care-l iubise, că altfel n-ar fi făcut-o pe Titica, a trebuit să se îndrăgostească tocmai de el! Puțin zis îndrăgostească, să i se frângă inima după el, să sufere, să plângă pentru un nimeni de la primăria capitalei, pentru o apariție, o nălucire cu servietă de activist de partid și pălărie de țărănoi, îmbrăcată cu costumul de înmormântare și venită în capitală să vadă cum merg tramvaiele fără cai, nu-i așa că fusese nebună? Iresponsabilă? Proastă ca noaptea? Femeie?...

Și să nu îndrăznească niciodată să-i spună că urlau în ea dorința, nevoia și nerăbdarea să-l audă șoptindu-i că o iubește, că nu poate trăi fără ea, toată salata sentimentală pentru cretina care fusese și a rămas! Lejeritatea tinereții, ce glumă idioată! Orgoliu de scriitoare și de ziaristă cu gura mare, care nu putea fi decât libertină, curvișteină cu pretenții, când în realitate ea nu era decât o femeie care iubea, care a crezut că după atâția ani s-a vindecat, dacă te poți vindeca de iubire vreodată...

Ce-ar fi putut să-i spună el cu frica lui de cuvinte? Nimic! Dacă ea nu i-ar fi pus în mână cărți ar fi uitat să vorbească, ar fi scos numai sunete de mascul în erecție. Exact ce le place femelelor în călduri. Era și ea, dar el aprindea focul dorinței. El, care-i spunea că era singura femeie pe care o visa și în aceeași clipă Dumnezeu îi lua mințile. Da, îi plăcea în brațele lui, nu se simțise la fel în brațele niciunui alt bărbat. Abia deschidea el gura, ea o lua de mână pe Titica, să nu creadă poetul cine știe ce, și alerga ca năuca. De atunci i se trăgea poate Titicăi pasiunea ei dementă pentru bărbați, avea și el o vină...

Și pe urmă, în bloc, a avut-o la dispoziție mai mult decât ar

fi avut o nevastă cu dureri de cap și fițe. Domnul era servit când i se punea *d'une partie de jambes en l'air*,[4] și i se punea, că-i plăcea și lui la nebunie să o țină în brațe, suia câteva trepte, cobora amanta cu Titica după ea, câte n-o fi văzut și auzit, sărăcuța! În seara când a dat bărbatu-său peste ei, în loc să o fi luat cu el, și ea l-ar fi urmat țipând de bucurie, el și-a ridicat pantalonii și a întins-o. Iar după ce i-a pus poetul lucrurile ei în fața apartamentului, în loc să le bage înăuntru și să o aștepte cu flori și șampanie și să înceapă să-și trăiască iubirea fără să se mai ascundă, a dispărut. Cât l-a mai urât ea atunci, cât l-a mai disprețuit că s-a purtat ca un derbedeu, că nimic din ce citise în cărțile pe care i le-a dat și nimic din ce trăise cu ea nu l-a făcut să aibă inimă. A dispărut, s-a aranjat să nu mai fie văzut până au schimbat apartamentul, poetul murea de rușine și toți masculii din bloc îi dădeau ei târcoale. Pentru el, totul se terminase, pierduse o amantă, găsea el alta, pentru ea totul reîncepea...

Cât a plâns ea pe furiș, cât s-a chinuit să uite, să stingă durerea și umilința, cum a devenit ea nevastă fidelă să-și plătească păcatul de a-l fi iubit! A crezut că s-a vindecat când a scris romanul așa cum ar fi vrut, cum visase ea că ar fi trebuit să fie ce-au trăit ei. O mare iubire în vremuri cumplite, cum i-a dat la început titlul, dar n-a mers la cenzură. A mai tăiat ici-colo, tăia din ea, din sufletul ei rănit, din visul ei, a mai scurtat și modificat, a ieșit doar o mare iubire într-o cameră de oaspeți și în vremuri imprecise, ca toate marile iubiri. Dar nu se vindecase, a continuat să-l poarte în ea, în fiecare atom al cărnii și al sufletului ei, femeie neghioabă, prea adânc rănită de lipsa lui de iubire pentru a-l uita...

Într-o zi, după Revoluție, când Istoria și-a bătut iar joc de România, nu s-a mai gândit la el. Nu l-a mai văzut în fiecare funcționar în costum și cu servietă, în fiecare nimeni încrucișat

pe stradă. Și anii au trecut, greu, mizerabili, Titica a ajuns o vedetă și s-a întins cu cine vrei și nu vrei, a plecat în Canada, Dumnezeu știe de ce și ce-o fi făcut acolo și s-a reîntors cu zâmbetul ei înghețat de fericire. Să nu crezi că e o făcătură ca fotografia Titicăi să ajungă tocmai la el și, după atâția și atâția ani, după o viață, el să reapară și să răscolească în ea toată iubirea nestinsă pentru el?...

— Spune-mi să vin, Timotei, spune-mi că mă dorești, spune-mi că de când m-ai revăzut s-a întâmplat un miracol în sufletul tău, că m-ai iubit din totdeauna și că regreți anii pierduți. Spune-mi că nu mai poți trăi fără mine, Timotei, și alerg din nou năucă să mă iei în brațele tale! Nu mai ești tânăr, ai început să chelești, ai cearcăne și cute la colțurile gurii și la ochi, nu te mai ții așa drept, te miști mai greu, doar privirea parșivă de holtei și mâinile nu ți s-au schimbat. Nici eu nu mai sunt tânără, am început să am burtă, parcă picioarele sunt mai scurte ca altădată, dar am încă putere în ele, sânii mei mici nu mi-au căzut și pielea e la fel de catifelată. Cheamă-mă, Timotei, cheamă-mă! Mai avem ani buni înaintea noastră! Puțin îmi pasă ce-o zică bărbatu-meu și lumea! Cheamă-mă, Timotei! De-aș fi la capătul lumii și tot te-aș auzi și aș veni, dar nu sunt la capătul lumii, sunt aici, aproape de tine!...

---

[4] Textual, o partidă de picioare în aer. În franceză în text.

34

Timotei n-a îndrăznit să se ridice de pe canapea până s-a întunecat. Era convins că, imediat după ce a închis scâncind telefonul, Maria-Eva n-a mai așteptat ca el s-o cheme, și-a adunat câteva lucruri într-o sacoșă, i-a spus adio poetului și s-a urcat într-un taxi. Că se află la poartă, în stradă, intrigată că nu e deschisă, dar răbdătoare, cunoștea bărbații, îl cunoștea pe Timotei. Dacă nu-l sună, nu lovea în poartă și nu-l strigă era numai ca să-l întărâte, să-i pună la încercare dorința, să trezească în el bărbatul iubitor, masculul flămând. Cum făcea și când cobora de la etajul 14 sau când urca el de la etajul 11, își dădea un timp nebun s-o instaleze pe Titica în fața televizorului, să verifice cât de tare l-a lovit beția pe poet, să mute un scaun sau o farfurie, să se fâțâie în jurul lui fluturându-și bluza și fusta să-i adulmece parfumul și să i se vadă fundul gol sau trăgând anapoda de blugi ca sa și-i scoată.

O cunoștea și Timotei. Smuls din starea de letargie, mai mult decât înviorat de surprinzătoarea, stupefianta, incredibila, răvășitoarea mărturisire, fremătând de viață ca un tinerel nărăvaș, ar fi fost gata să-i deschidă și s-o conducă în camera de oaspeți pentru a retrăi amândoi bucuria smintită de altădată a simțurilor. Câteva ore, o noapte, două, dar pentru anii care-i mai aveau înainte, pentru toată viața i se părea prea neclar, prea hazardat, oricât de mare era iubirea ei si oricâtă tandrețe,

înțelegere și poate chiar, într-o zi iubire, ar fi arătat el. Fiindcă nu putea spune cu mâna pe inimă pe care totuși o avea că fusese vreodată atât de îndrăgostit de ea încât să sufere, să-și piardă somnul, să bea în neștire ca să uite, să se dea cu capul de pereți și să se lase adormit două săptămâni, amintire dureroasă, de nerăscolit din toamna îndepărtată când descoperise că era înșelat și posesoarea alunițelor perfect simetrice fugea în Turcia. Nu, bunăvoință până la cer, nu era pregătit pentru o conviețuire de o viață nici cu Maria-Eva și cu pretențiile ei de scriitoare și de ziaristă, nici cu Norina și aventurile ei culturale, pe scurt, cu nicio femeie. I se întâmpla să fie ipocrit, dar să pară fericit mai mult de două-trei săptămâni, ca într-o vacanță, că se trezește în fiecare dimineață, săptămâni, ani în șir, până la sfârșitul lumii cu aceeași femeie alături nu se credea în stare. Înțelegea că-i datora un răspuns, o explicației Mariei-Eva, ceva care să contrabalanseze cât de cât strigatul ei disperat de iubire, să nu rămână în amintirea ei un bărbat fără inimă, un derbedeu, un abrutizat, un nimeni. Dar avea nevoie de un timp de gândire – dacă merita cu adevărat să se gândească în loc să se repeadă să-i deschidă și s-o ia în brațe.

I se întâmplau prea multe în ultima vreme, mult prea multe. Se ridică de pe canapea, era întuneric, dar nu aprinse lumina, se duse la fereastră și trase puțin perdeaua. Privi poarta joasă din aluminiu, strada, o mașină care trecea, cerul înstelat și din nou poarta. Nu era sigur că Maria-Eva nu se găsea pe undeva, pe aproape, dar i se făcu brusc foame și se duse în bucătărie. Dormi îmbrăcat pe canapea și o visă în câteva rânduri, același vis, pe marginea gropii săpată pentru fundațiile blocului. O ținea pe Titica de mână și se legăna pe pantofii ei cu tocuri foarte înalte și ascuțite care se înfundau în pământul clisos, niște pantofi roșii pe care-i purta în ziua când o văzuse pentru prima oară. Zâmbetul ei fermecător, încercările de a-și smulge

tocurile din pământ și balansul primejdios pe marginea gropii îl trezeau. Adormea cu dinții și cu pumnii strânși, o visa din nou, se trezea și adormea din nou. La 5 dimineața era bărbierit, mâncat, cu valiza făcută și închisă și îmbrăcat cu unul din costumele lui vechi și cu un pardesiu de o sută de ori curățat, dar care arăta ca nou câteva săptămâni. În urmă cu un an plecase în ultima lui vacanță de funcționar al primăriei capitalei cu un tren personal care oprea în fiecare stație, n-avea cum să nu mai circule. În primăvară, când plecase cu Norina, își oferise și-i oferise luxul unui accelerat și banchetele cu plușul ros și jegos de la clasa întâia.

Personalul circula. A cumpărat un bilet pentru clasa a doua și s-a amestecat printre călătorii dimineții. A avut noroc și a găsit un loc la fereastră, în direcția mersului, o adevărată mulțumire. Trenul încă nu pornise și agitația peronului nu-i mai spunea nimic când și-a privit tovarășii de călătorie și ei l-au privit cu aceeași îngăduință pentru hazardul care-i reunise în același compartiment. Lângă el, un cuplu de vârstă mijlocie în doliu, mirosea parcă a tămâie și a lumânări stinse între buricele degetelor. Alături de cuplu, un profesor cu părul alb și fața suptă corecta extemporale pe servieta ținută în echilibru pe picioarele încrucișate. Ultimul loc de pe bancheta rigidă învelită în plastic maroniu era ocupat de un bărbat mușchiulos care, imediat după ce se așezase, își lăsase capul în piept, adormise și fluiera ușor între două respirații. Pe bancheta din față, un bărbat mai bătrâior, chel, buhăit și cu burtă, citea *Adevărul*, îl scutura din când în când, întorcea paginile, citea iar ceva și pufnea enervat. Soția lui, zdravănă, bucălată, proaspăt coafată și veselă, îl înghiontea și-i șoptea maternă: «Ai grijă, Puiule, face rău la cap!» Alături de ea, un caporal tânăr cu o medalie de bravură agățată pe buzunarul de la piept al uniformei și doar cu arătătorul și degetul cel mare la mâna dreaptă. În colțul care

dădea spre culoar, un preot între două vârste ce-și sugea mustața și barba rară și roșcată și murmura rugăciuni.

— Cine l-a votat din nou, domnule pe Băsescu ăsta? izbucni vehement cititorul ziarului când trenul ieși din gară și zgomotul ritmic al roților care călcau încheieturile șinelor invita la somnolență.

— Puiule, face rău la cap, ai grijă...

— Poporul, spuse profesorul desenând cu pixul în aer ceva imprecis, poporul l-a votat.

— Eu nu l-am votat. Dumneata l-ai votat? Cine l-a votat de-aici? Suntem poporul, nu?

— Oarecum, spuse bărbatul în doliu cu o voce mică, de suferință. Uite, cumnatu-meu, Dumnezeu să-l ierte, fratele mai mare al soției, liberal din tată-n fiu, și el credea că e poporul. Acum două zile și-a ieșit din fire ca dumneata pentru o chestie de principiu. N-are rost să v-o povestesc, o chestie de principiu, cum avem toți la un moment dat. S-a dus la prefect, un portocaliu ca mandatarul suprem, un hoț. Hoții sunt sensibili la chestiile de principiu, îi apucă scărpinatul. Abia a deschis cumnatu-meu gura și prefectul l-a dat afară. Cumnatu-meu, să turbeze, l-au scos în stradă cu poliția. Și când a dat să traverseze l-a făcut zob o ambulanță. Așa că, vezi dumneata, poporul e oarecum...

— E ca în Afganistan, spuse tânărul caporal pipăindu-și rădăcina nasului cu cele două degete de la mâna dreaptă. Nu știi când te lovește nenorocirea.

— Acolo le-ai pierdut? împinse profesorul pixul în aer.

— Degetele?, da. O grenadă de-a talibanilor. L-a spulberat pe un camarad și pe mine m-a umplut de schije, țineam mâna între picioare, mă învățaseră americanii...

— Ce-om fi căutând noi în războaiele lor? se întrebă profesorul mai mult pe sine răsucind pixul între degete. De la

Independență am tot făcut războaiele altora…

— Așa zicea și cumnatu-meu, ce mai discutam!

— Pedeapsa lui Dumnezeu, spuse cântat preotul. Prea multă curvăsărie, să mă ierte doamnele.

— Vorbești de cumnatu-meu?

— De țară, dragă domnule, de țară! spuse preotul cu o voce și mai melodioasă și-și făcu o cruce mare. Se duce țara de râpă, peste tot numai sărăcie, hoți și curve, să mă ierte doamnele, drogați și din ăia și din alea care se împreunează între ei și între ele, să mă ierte iar doamnele, ptiu, drace!…

— Poporul e prost! trânti cititorul ziarul pe tăblia de sub fereastră. Oarecum sau nu, e prost ca noaptea că l-a votat din nou pe șnapanul de marinar! Ce să mai vorbim? Suntem proști, asta e!

— Capul, Puiule. Să nu-mi faci aici un alt atac la cap, că…

— Ți-l fac, nu ți-l fac, lasă-mă dragă să spun ce am de spus!

— Prost, prost, spuse profesorul desenând iar în aer cu pixul ceva imprecis, dar uneori e atât de deștept de te sperie.

— Adică, după dumneata, se enervă și mai tare cititorul *Adevărului,* om subțire, cu carte, după cum te văd, a fost deștept când l-a votat pe rechinul ăsta care a furat flota țării și ce-o mai fi furat, că am auzit că e milionar, și l-a trimis la războiul americanilor pe băiatul ăsta ca să-și piardă bărbăția?

— În cazul de față a fost prost, admise profesorul fixând pixul.

— Deștepții nației, spuse bărbatul în doliu cu aceeași voce mică de suferință, l-au ridicat în slavi și ne-au prostit. Nu vorbesc de dumneata, se întoarse spre profesor, n-ai face naveta dacă ai fi în gașca lor. I-a cumpărat, că ăștia sunt ușor de cumpărat, le dai un oscior acolo, să-l roadă, și faci ce vrei cu ei. Ehe, câți n-a cumpărat și Ceaușescu! Că așa și pe dincolo cu comunismul, că de asta ne ardea nouă…

— Tu ai face bine, șușoti soția lui, să-ți ții gura. Nu vreau să te calce și pe tine vreo ambulanță.

— Eu îl regret pe Ceaușescu, spuse bărbatul mușchiulos din colțul banchetei fără să deschidă ochii. Om mare, îl respectau toți, regina Angliei îl plimba în caleașcă și nu se târa în genunchi nici în fața americanilori și nici a rușilor… Om mare!

— N-a vândut sărmana țară, cântă preotul, avea tot omul o slujbă și o pâine de mâncat, nu-și lua lumea-n cap…

— Dumneata nu spui nimic? lovi cititorul cu ziarul în tăblia de sub fereastră să-l atenționeze pe Timotei.

Privea pe fereastră cu sentimentul apăsător – și nu se înșela aproape niciodată când i se întâmpla să dea un sens momentului pe care-l trăia – că era pentru ultima oară când călătorea spre Predeal. Făcuse de atâtea ori, atâția ani acest drum, că putea spune cu ochii închiși unde se găsea. Indiferent cu ce tren ar fi călătorit. Recunoștea freamătul fiecărei gări, liniștea câmpiilor traversate, kilometrii înscriși pe bornele care însoțeau calea ferată, copacii singurateci, unduirile șoselei naționale, adierea munților. În primăvară îi făcuse o demonstrație Norinei, ea îi mângâiase emoționată mâna și se lipise strâns de șoldul lui, de parcă abia atunci îl descoperea ca bărbat și se hotărâse să-l păstreze – era puțin adevărat –, iar cei pe care hazardul îi adunase alături de ei pe banchetele de pluș jegoase se miraseră cuviincios că așa ceva era posibil. Încă ceva din ceea ce fusese viața lui avea să se termine, se termina cu fiecare kilometru parcurs, cu fiecare gară traversată, aluneca de prisos în memorie.

Ascultase totdeauna distrat ce se discuta în compartimentele în care călătorea și nu lua parte la ele decât foarte rar, de obicei să spună o banalitate care-i mulțumea suficient pe toți ca să fie lăsat în pace. Cel mai adesea se încăpățâna să tacă. Se trezise prost dispus dimineața, avusese o

zi proastă, n-avea chef de vorbă, nu-l interesau poveștile unuia, altuia sau ale tuturor, număra kilometrii, își sucea gâtul până pierdea din vedere siluetele impegaților de mișcare care întârziau în mijlocul peroanelor pustii, încerca să distingă ce-și spuneau cei care coborau din tren și erau așteptați sau cei care urcau și-și luau rămas-bun, mărcile mașinilor care treceau pe șosea, omora în felul lui, singur, timpul. Știa însă că, la un moment dat, cineva mai agitat va încerca să-l smulgă din indiferență și izolarea percepute pe bună dreptate ca un afront la adresa măruntei comunități de flecari. Presimțea acest moment, îl detesta, dar era pregătit să-i facă față. Așa încât, în această ultimă călătorie, atunci când ziarul a fost lovit de tăblie și întrebarea rostită, a întors capul și a spus zâmbitor:

— Domnul care și-a pierdut cumnatul vorbea despre deștepții nației. Am auzit că unul dintre ei, un fel de filozof, scrie o carte în care le explică proștilor pe înțelesul lor de ce sunt proști…

— Adică, nouă, mă, al dracului de deștept! hohoti cititorul ziarului *Adevărul*.

— Te pui cu ei, domnule? râse și profesorul.

— Dă-i în… de fripturiști! puse punct subiectului bărbatul în doliu.

Timotei întoarse din nou capul spre fereastră și ascultă iar, distrat, vorbăraia pornită să clarifice dacă România fusese sau nu băgată cu forța în Uniunea Europeană și în NATO și dacă nu li se trăgeau de aici toate necazurile.

35

Recepționistul hotelului îl cunoștea pe Timotei. Adunaseră anii împreună și-i schimbase deseori camera care nu-i plăcea cu o cameră la etajul trei, la capătul culoarului, unde zgomotele restaurantului nu se mai auzeau și de la fereastră se vedea muntele și apusul soarelui. Fusese trimis pe vremuri în Elveția să se perfecționeze, lucrase la Intercontinental, la București, făcuse puțin, mult pe spionul – era una din amintirile pe care le povestea numai clienților ca Timotei, ca să fie atenți ce și cu cine vorbesc –, dar venise acasă după Revoluție, isteria capitalei îl deprima.

— V-ați tăiat mustăcioara, observă.

— Prea multă bătaie de cap, găsi Timotei o explicație și se simți deodată foarte obosit.

— Dacă sunteți singur și nu așteptați pe nimeni, aveți noroc…

— Singur, ca în vremurile bune, spuse Timotei.

Recepționistul zâmbi înțelegător, se răsuci, prinse o cheie de pe panoul cu chei și i-o întinse:

— Îmi dați mâine buletinul.

Era cheia camerei de la capătul culoarului. Timotei abandonă valiza în hol, își scoase pardesiul și pantofii, se întinse pe pat și adormi în aceeași clipă. Se întunecase când l-au trezit foamea și mulțumirea că nu o mai visase pe Maria-Eva.

Își clăti obrazul, turnă câteva picaturi de lavandă în palmă, le risipi atent pe fălci și pe ceafă și, cu aceeași grijă de a nu lăsa nimic la întâmplare când se afla în vacanță, îndoi pardesiul pe braț cu căptușeala în afară, agăță pălăria de vârful degetelor și coborî la restaurant.

Masa lui, aproape de ușă, ca să poată vedea cine intră, distracție favorită în absența unei improbabile aventuri, era liberă. Mirosea a stătut, a fripturi arse, a umezeală și a urină când se împingea undeva, pe lângă estrada orchestrei, o draperie de pânză gălbuie. Nu-l deranja, era un miros cunoscut, îi amintea de tinerețe, poate și de aceea continua să vină, erau restaurantul și hotelul lui la munte. Nu aștepta niciodată pe nimeni, nu ținuse niciodată să facă noi cunoștințe și, chiar dacă mai văzuse pe unul, pe altul dintre cei care împingeau ușa restaurantului, nu găsea niciodată un motiv serios să-i salute; nici cei care-l mai văzuseră nu găseau și nu-l salutau. Erau zilele lui de singurătate trăită printre necunoscuți cu voluptatea celui care-i cunoaște secretele. Nu i se întâmplase niciodată nimic care să-l tulbure sufletește sau să-i strice ritualul celor trei mese, al siestei, al plimbatului prin oraș și, ocazional, fără entuziasm, din plictiseală, al unei scurte și obositoare excursii pe munte. Până și fugara în Turcia, cât era ea de voluntară și de capricioasă, îi respectase ritualul în cele trei concedii petrecute împreună. Din cauza mustăcioarei, fără nicio îndoială, Norina adăugase o îmbrățișare matinală și dormitul până la prânz, ceea ce nu-i displăcuse. Cele câteva aventuri de o noapte cu singuratece mohorâte se prelungiseră o vreme, două, trei dintre ele, în scrisori chinuite și telefoane cu lungi tăceri, și se terminaseră la fel de brusc și fără explicații cum începuseră. Dacă se gândea bine, și o făcuse deseori când se găsea la munte, fusese un sindicalist cuminte și, după Revoluție, chiar pe banii lui strânși lună de lună pentru concediu, nu vedea de ce n-ar fi

rămas. Și rămăsese.

Dar soarta hotărâse să se încheie și acest capitol al vieții lui.

Îl servi un băiat care învăța meserie pe seama lui și a puținilor clienți ai hotelului și ai restaurantului: ceafă de porc cu cartofi prăjiți, salată verde și o bere, mâncarea lui de seară în concediu, dar oricum nu aveau altceva. Lângă draperia de pânză gălbuie, alți băieți și fete de la țară așteptau fumând, chelnerii cu experiență și ospătărițele cu nurii plecaseră în Grecia, în Turcia, în Cipru, în Tenerife. Orchestra – un pianist, un violonist, un ghitarist și un basist – îmbătrânise odată cu el și cu recepționistul care avea memorie și spirit de observație. Fuseseră din totdeauna prea plictisiți și prea ocupați să vorbească între ei ca să-și aducă aminte de el. Dansase de câteva ori pe melodiile lor aproximative, ultima oară cu Norina, un tangou.

Nu mai intră nimeni în restaurant. Mâncă puțin, îi trecuse foamea, bău berea, fumă o țigară, puse banii sub scrumieră, îmbrăcă pardesiul și ieși. La recepție, o cameristă și recepționistul de noapte, nu-l cunoștea, pălăvrăgeau despre o femeie sosită la hotel în după-amiaza zilei doar cu poșeta, o poșetă mare cât o sacoșă. S-ar fi putut să vină cu acceleratul sau cu mașina, dar oricum ar fi venit, erau de acord că venea din București și trăia în străinătate.

— Le recunosc pe astea dintr-o mie, spunea camerista. Sau sunt curve sau sunt doamne.

— E o doamnă, spuse recepționistul, le recunosc și eu. M-am uitat bine la ea când i-am chemat un taxi. Cred că s-a înșelat de hotel.

— Fă-i o poză, ca amintire când se întoarce. Cât stă?

— O zi, două, depinde, a spus.

— O avea vreo întâlnire.

— A luat o cameră cu un singur pat.

— Ehe, câte nu se pot face într-un singur pat!

— Pai, să-i arați și lu' băiatu'.

— Pune băiatu' bănuțu'n sutien la fată și fata îi arată ce n-a văzut Parisu'!

Râsul cameristei și al recepționistului se auzea până în stradă. Oprit în fața intrării, Timotei se întrebă dacă să se întoarcă în cameră să se culce – i se făcuse iar somn – sau să respecte traseul plimbării obișnuite: puțin în centru, să se amestece printre vilegiaturiști și să privească fără niciun interes vitrinele, să treacă prin gară și să urce apoi până la clădirea fostei primării. Era frig. Își încheie pardesiul până sub bărbie, își înfundă mâinile în buzunare, pipăi pălăria și porni direct spre gară.

Dacă șinele de cale ferată, peronul, copertina, stâlpii de fier forjat care o țineau, gara aveau memorie, atunci își aminteau cu siguranță de el, tânăr funcționar la primăria capitalei sosit în concediu pentru prima oară cu biletul de la sindicat în buzunarul interior al hainei de la costumul de tergal și o valiză mică de burlac. Nu puteau să nu-l fi remarcat apoi an de an, aproape la aceeași dată, la mijlocul lui iulie – colegul și prietenul mort de inimă rea îl aranja mereu –, cel puțin din cauza pălăriei, detaliu vestimentar rar printre sindicaliști până când a început să poarte și Ceaușescu. Chiar și în anii când venise cu Trabantul, prima plimbare pe care o făcea era aici, la gară, să nu fie uitat. Timpul trecuse încetișor și, de la o vacanță la alta, se pregătea din ce în ce mai atent înainte de a pune piciorul pe peron sau de a-l ridica pe scara vagonului de tren. Valiza de burlac o înlocuise de trei ori cu alte valize de burlac, pălăriile și costumele, erau prea puțini cei care știau să le poarte și să le întrețină cum știa el; pantofii lui n-aveau moarte, călca cu toată talpa, ușor.

Ca de obicei, se plimbă de la un capăt la altul al peronului,

consultă mersul trenurilor, nu se anunța niciunul înainte de o oră și ceva, aruncă o privire în sala de așteptare, nu era nimeni, mai traversă o dată peronul, ieși în spatele gării, desluși în întuneric, agățată la poalele muntelui, clădirea fostei primării și porni fără grabă într-acolo. Drumul urca și respira greu când ajunse. Rezemat cu spatele de balustrada de fier dincolo de care se căsca o mică prăpastie, apoi orașul de jos, apoi șoseaua națională și apoi gara, fixă intrarea în clădirea construită de regele bocancilor și pantofilor din România de dinainte de război, Mociorniță. Fusese redobândită de nepoata lui, o văzuse la televizor, frumoasă, englezită, puțin trecută, într-o zi, nu știa de ce, dar era convins că ea avea să urce sau să coboare treptele de la intrare sub ochii lui și el avea să-i spună că Timotei senior purtase în Transnistria bocanci făcuți în fabrica bunicului Dumitru cu pingele de talpă și nu de carton cum se povestea în anii luptei de clasă. Un bec puternic ardea deasupra ușii de la intrare și etajul era luminat, dar nu se vedea nicio mișcare. Trecu o mașină pe străduța îngustă și pietruită, de undeva se auzea o melodie romantică, de pe timpuri, și nepoata legendarului industriaș întârzia din nou să se arate; nu știa ce pierdea.

36

Cobora spre hotel când vocea unei femei l-a oprit: «Domnul profesor Timotei, domnul profesor?...» Nu cunoștea vocea, s-a răsucit, lumina era slabă, și a așteptat ca tânăra femeie – nu putea fi decât tânără după felul cum pășea și cum purta pe umăr o poșetă imensă – să se apropie. N-o vedea încă bine când a ridicat pălăria, a ținut-o în aer și, când ea a fost la un pas de el, înainte de a o repune pe cap cu același gest inimitabil, a trecut-o fugar prin dreptul inimii.

— Domnul profesor, nu m-am înșelat...

Titica! S-a strâns brusc la pieptul lui, cum făcea când era o copilă care mai cerea puțin răgaz înainte de a se așeza cuminte în fața televizorului. O împinse ușor, o privi o clipă în față – zâmbetul ei era mai puțin înghețat ca în fotografie – și o cuprinse stânjenit în brațe. Adulmecă parfumul puternic și necunoscut, simți moliciunea catifelată a jachetei strânsă pe talie și căldura corpului ei și își spuse că trebuia să aleagă între amintirea copilei nevinovată și cea a femeii ce-și arăta pulpele lătrând știrile la televizor și poza pentru reclamele agățate pe fațadele clădirilor. Alese amintirea copilei.

— Știi, spuse ea cu obrazul înfundat în pieptul lui, nu cred că există alt bărbat pe lume care salută femeile cu pălăria cum le saluți tu. Așa o salutai pe mama când ne întâlneam la groapa pentru fundații, am știut de atunci că n-am să uit asta niciodată.

Își strecură mâna sub brațul lui și porniră cu pași măsurați, ca într-o plimbare de vilegiaturiști care au timp de pierdut. Pot să-ți spun Timotei? Îți spun Timotei, nu te superi, am crescut. Cum de ești aici?

— E locul meu de vacanță. Tu?

— Eram în drum spre Sinaia cu… cu cineva. Ne-am certat și l-am lăsat să se ducă singur. Avea oricum niște întâlniri. La ieșirea din Predeal a intrat cu mașina într-un stâlp. Era cam băut. L-au scos de bine, de rău din ce-a mai rămas din mașină. Vin de la spital. Să vezi mâine ce-o să fie, când vor năvăli javrele de la ziare și televiziune!... Vreau să beau ceva, mi-e frig, nu vrei și tu? Noroc că te-am întâlnit, altfel aș fi înnebunit singură toata seară cu tembelul ăla în spital!...

Și când era mică vorbea la fel de mult, dacă ar fi fost lăsată și-ar fi povestit la nesfârșit isprăvile de la școală, de fiecare dată și mai agitată, și mai hotărâtă că numai ei i se putea întâmpla așa ceva. Lătratul ei la televiziune, Timotei și-l amintea ca un ecou ce se pierdea. Acum avea o voce care urca parcă din gâtlej, puțin aspră, senzuală, fără vârstă. O privea cu un fel de tandrețe tristă în lumina filtrată a restaurantului. Era o altă femeie decât femeia respingătoare din fotografia maiorului. Era ca și cum, în răstimpul care trecuse de când îl oprise pe stradă și o salutase înainte de a o recunoaște și momentul în care intraseră în restaurant și privirile bărbaților o învăluiseră ca pe o pradă posibilă, iar cele ale femeilor ca pe o rivală – își amintiseră probabil de anii ei de glorie ca știristă –, copila care fusese și pe care ar mai fi vrut s-o păstreze în memorie crescuse sub privirea lui tandră și tristă pentru a deveni o femeie cunoscută și în același timp necunoscută. Paharul cu coniac legănat și plimbat sub nări și băut cu vârful buzelor, țigara aprinsă și uitată în scrumieră, degetele trecute la răstimpuri prin păr o înstrăinaseră, erau gesturile consumate ale femeii

care se știa privită și știa să atragă atenția. Ochii ei albaștri și modulațiile vocii fără vârstă, aproape șoptite, erau încă ale copilei care ținuse minte ce fusese între el și Maria-Eva. Și își dădu deodată seama că, fără buzele umflate și înghețate într-un zâmbet care spunea totul și nimic, Titica era de fapt Maria-Eva din ziua în care o întâlnise pe Calea Victoriei. Nu înțelegea de ce, dar îi făcu plăcere această asemănare izbitoare dintre mamă și fiică. Și apoi descoperi câtuși de puțin mirat, ca și cum hazardul se hotărâse să încurce și mai mult lucrurile, că Titica purta un inel cu diamant pe degetul mic al stângii. Îi prinse mâna și alunecă cu vârful degetelor pe micul diamant.

— Îl cunosc pe bărbatul de la care-l ai, spuse.

— Pe Emil? Emil Șoarec? Moștenitorul Arcului de Triumf? Nu se poate!... A, bineînțeles, din cauza pălăriei.

— Mi-a vorbit mult despre tine.

— E nebun, Timotei! Nebun, dar inofensiv! Nu știu dacă a înnebunit înainte de a-l întâlni, dar e singurul bărbat pe care l-am făcut fericit. N-ai să mă crezi, Timotei, dar toți bărbații pe care i-am cunoscut de când sunt femeie – și am cunoscut câțiva și în România și în Canada – s-au nenorocit. Unul a murit împușcat, altul a ajuns în închisoare, unul a rămas paralizat după un accident cerebral, unul a ajuns cerșetor, tembelul din spital o să umble în cărucior... Mama zice că s-ar fi nenorocit și fără mine, eu i-am ajutat doar să câștige timp.

— Ce faci tu în viață în afara de a nenoroci bărbații? întreba Timotei surâzător.

— Nimic, Timotei, absolut nimic. Scriu un roman de ani de zile, dar nu ajung să-i dau de capăt. Adică tot nimic. Nu-i așa că nu-ți vine să crezi?...

37

Multe altele nu i-au venit lui Timotei să creadă încă din acea noapte și în zilele care au urmat. Prins, înhățat, târât într-un fel de furtună, de vârtej, de nebunie, teama că nu va mai ști ce-i cu el, unde va fi purtat și cum va scăpa, dacă mai avea vreo șansă să scape și să înțeleagă de ce a trebuit să i se întâmple ce i se întâmplă, i-a dat complet peste cap obiceiurile, i-a stricat somnul, i-a tăiat pofta de mâncare și, din nou, după ani și ani, a reînceput să șchiopăteze. S-ar fi urcat în primul tren, dar n-a mai fost posibil.

Reîntoarse din drum, puse pe drumuri, mobilizate în numele dreptului populației de a fi pusă la curent cu accidentul grav al unui posibil viitor prim ministru, tată iubitor al unui drăgălaș băiat de doi ani, soț exemplar și politician cinstit, carismatic și reformist, câteva javre tinerele de la ziare și televiziune erau în holul hotelului când Timotei a intrat cu Titica agățată de brațul lui. Făcuse parte din tagma lor, au recunoscut-o, legăturile ei trecute cu bărbații serveau încă de referință novicelor dornice de glorie. S-a aprins în aceeași clipă un reflector, două camere de luat vederi s-au apropiat, flașurile aparatelor de fotografiat au sclipit și un microfon strâns ținut între degete cu unghii pătrate și ojate în maroniu a fost împins în buzele surâzătoare ale Titicăi însoțite de o întrebare plină de subînțelesuri: «Ați fost văzută la spital plângând în hohote,

sunteți în compania galantă a domnului, credeți că accidentul va avea și consecințe politice?» Flatat, întrebarea fluturându-i pe la urechi, a zâmbit și Timotei. Aflat în planul doi, decor indispensabil pentru a situa exact locul în care amanții se destrăbălau după ce-l schilodiseră pe posibilul viitor prim ministru – versiunea emotivă și simplificată din acea noapte a accidentului –, până ce i s-a făcut semn că nu mai e nevoie, recepționistul a pus la loc și a desprins de câteva ori de pe panoul cu chei o singură cheie. La televiziune și în ziarele de a doua zi s-au văzut bine, clar și fără drept de appel, și cheia și cuplul care, indiferent la soarta țării și a reformelor promise, continua să se țină strâns de braț și să zâmbească sardonic. Inconfundabilul editorialist cunoscut pentru a fi avut cea mai nefericită copilărie din țară, a rezumat doar în câteva rânduri, după toate aparențele gândite pe fugă, dar de o mâhnire fără margini, semnificația reală a faptului altminteri divers. Scurtat la televiziune pentru a proteja urechile copiilor și ale persoanelor sensibile, răspunsul la întrebarea rostită de unghiile pătrate și ojate în maroniu – «În politică, nu știu, e posibil, dar în capul câtorva tâmpite ca tine, cu siguranță!» – ar fi fost încă o dovadă că adevăratele, dacă nu și singurele preocupări ale românilor, erau politica și sexul. Două săptămâni mai târziu, un pamflet ucigător, în limbaj de mahala, la adresa concetățenilor primitivi, abrutizați, obsedați de sex și de scandaluri cu iz sexual, într-un cuvânt inapți pentru democrație și civilizație, apărea în *România literară* sub semnătura la fel de inconfundabilă a profesorului universitar americanofil Mihăieș; cotidianul *Evenimentul zilei*, revista *22* și situl Internet *Contributor* l-au reluat câteva zile după aceea. Prompt, în același ziar, în aceeași revistă și în același sit, Tismăneanu, a reamintit cititorilor contribuția lui inestimabilă, opera lui mondial recunoscută, la îngroparea comunismului și,

generos cu cei care-l luau în serios, a mărturisit o nevinovată simpatie pentru posibilul viitor prim ministru, copilăriseră, la vârste diferite, în cartierul Primăverii.

După agitația din holul hotelului, schimbul acrimonios de replici dintre javrele de la ziare și de la televiziune și Titica agățată și mai strâns de brațul lui, câteva înjurături de o parte și de alta strivite între dinți, cele două camere de luat vederi și fotografii furând ultimele imagini ale ușii ascensorului care se închideau, salvându-i, Timotei a crezut că va avea parte de o noapte liniștită. Se înșelase atât de tare că l-a pufnit râsul când, ajunși la etajul trei, un fotograf i-a însoțit cu flașurile aparatului până ce a închis ușa camerei; fără să spună nimic, ca și cum ar fi fost de la sine înțeles, Titica i-o luase înainte și s-a întins pe pat. N-a spus nici el nimic, a continuat să râdă pe înfundate și să-și clatine capul neîncrezător, mirat, intrigat, stupefiat de ceea ce i se întâmpla. Scaunul de la micul pupitru din cameră avea un picior care se clătina și s-a așezat pe marginea patului, Titica i-a prins mâna și i-a strâns-o puternic. S-ar fi putut să râdă și ea pe înfundate, dar nu și-a putut da seama din cauza zâmbetului ei înghețat Au fumat aceeași țigară tăcuți. S-a ridicat de câteva ori, șchiopătând, Titica îi dădea drumul la mână, el crăpa ușa, fotograful pândea încă, se reașeza pe marginea patului și ea îi prindea iar mâna. Orice ar fi fost de spus era de prisos. Târziu, când a plecat în camera ei, Titica l-a sărutat pe obraji.

N-a mai reușit să adoarmă. Cum închidea ochii, cum unghiile pătrate și ojate în maroniu îi apăreau sub pleoape, insuportabile, și simțea dorința să izbucnească în râs. Dimineața, obosit și prost dispus, instalat la masa lui în restaurant și așteptând micul dejun, s-a văzut pentru prima oară în viață la televizor. Era și nu era el la braț cu Titica, zâmbea și nu zâmbea el, nu auzea nimic, sunetul era probabil închis, dar nu i-a displăcut cum arăta. Nu i-a displăcut nici

zâmbetul înghețat al Titicai, pentru împrejurarea prin care trecuseră îl găsi chiar foarte nimerit. Se gândi să se ridice și să se apropie de televizorul spânzurat lângă estrada orhestrei, pentru a-și verifica prima impresie, dar privirile curioase ale ospătarilor care trândăveau fumând lângă draperia galbenă l-au ținut în scaun. Tot așa imprecis văzu și cum arată ce mai rămăsese din mașina intrată într-un stâlp, și culoarul spitalului traversat de câteva infirmiere grăbite și cu picioarele frumoase, și camera în care zăcea înfășurat în bandaje, de nerecunoscut, și pus sub perfuzie posibilul viitor prim ministru. După un lung panoramic al vilei, în curtea căreia încă se mai lucra, și primele lacrimi de surpriză și de durere ale soției ieșită cu băiețelul drăgălaș de doi ani în brațe, ușa restaurantului s-a deschis, Titica a intrat furibundă, a aruncat poșeta imensă pe un scaun și, așezată în fața lui Timotei, i-a prins mâna:

— Iar au apărut javrele! Nu mă părăsești, Timotei o clipă, te implor! Sunt cu tine, nu cu tembelul! Ce m-o fi apucat atâta milă de el, nu știu, dar tare mi-e milă!...

Echipa de televiziune, fotografii și tânăra cu unghii pătrate și ojate în maroniu erau deja în restaurant, dar au terminat repede și s-au retras în holul hotelului, așteptând alte ocazii, eventual mai picante, pentru a ține țara la curent cu evoluția scandalului toamnei. Fotografiile aveau să apară a doua zi, imaginile în buletinele de știri de la prânz, singurele noutăți fiind că amanții și-au luat micul dejun, posibilului viitor prim ministru i se schimbaseră bandajele și mașina cu soția și drăgălașul băiețel de doi ani trecuse de Băicoi.

Primele îndoieli despre autenticitatea relației amoroase dintre Timotei și Titica au apărut tot spre prânz. Trezit în timp ce o studentă la medicină aflată în practică îi evacua delicat urina din vezică, sub efectul perfuziei și al morfinei celebrul de acum accidentat a întrebat-o pe infirmiera șefă dacă femeia

care călătorise cu el în mașină e la fel de grav rănită ca și el. În urmă cu o seară, încă lucid, îi dăduse tot ei numărul de telefon al Titicăi. N-a mai apucat s-o vadă, era pe masa de operație, dar hohotele ei de plâns s-au auzit în tot spitalul și li s-au dat semnificația cuvenită. Infirmiera șefă a reconfirmat sub jurământ intensitatea hohotelor la telejurnalele de la ora 17. Câțiva vilegiaturiști informați de mersul evenimentelor și-au amintit că o văzuseră pe Titica coborând furioasă din mașină și îndreptându-se spre hotelul unde erau găzduiți și ei. La telejurnalele de la ora 20 s-a anunțat oficial că posibilul viitor prim ministru călătorea spre Sinaia în compania câtuși de puțin nevinovată a fostei și celebrei cu câțiva ani urmă știriste. Din motive deocamdată necunoscute – o dispută sau o ruptură programată – îl abandonase în mijlocul Predealului. Hohotele de plâns pe culoarele spitalului nu fuseseră decât un spectacol, pentru că se consolase – sau regăsise – în aceeași seară cu un ilustru necunoscut. Prezența soției cu drăgălașul băiețel de doi ani la căpătâiul soțului și tatălui iubit, căruia i se schimbaseră pentru a treia oară bandajele – imagini sesizante, lacrimi sincere, bebelușul legănat, etc. –, avea să rămână în istoria recentă și măruntă a politicii românești ca o dovadă că, atunci când interesele superioare ale țării o cereau, infidelitatea unui posibil viitor prim ministru era un accident de parcurs. Mai puțin grav decât cel cu mașina, supărător, dar suportabil. «Bărbații înșeală, e natura lor, iar natura femeilor este de a ierta și de a se răzbuna», demonstrase toată dimineața un psiholog la *Antena 3*. Cum nimeni nu se îndoia, soția i-a dat în direct dreptate doar în privința iertării.

În dimineața de după accident, din cauza precipitării evenimentelor, a fost cât pe-aci ca un detaliu important, poate chiar cauza accidentului, votca și cele câteva sticle de bere băute la prânzul copios luat la *Paralela 45*, să fie trecut cu

vederea. Importanța personajului, binele reformelor făgăduite țării în cazul în care președintele în funcțiune urma să aibă bunul simț și înțelepciunea de a-i încredința formarea unui guvern de uniune națională, a impus poliției inexperimentată din Predeal câteva lungi ore de ezitare salutară între cantitatea de alcool îngurgitată și efectul la fel, dacă nu și mai devastator pentru reflexele unui bărbat, al disputei cu persoana de sex feminin care-l însoțise până în centrul stațiunii.

Ziariștii trimiși urgent la spital unde era așteptată soția cu drăgălașul băiețel de doi ani – insistența asupra copilului trebuia înțeleasă ca o prezență a purității, ca o speranță, ca o rază binefăcătoare de lumină în obscuritatea și decăderea morală a societății românești, a lămurit chestiunea la mijlocul săptămânii una din damele răscoapte de la revista *22* –, Timotei și Titica s-au retras în fotoliile din colțul cel mai întunecat al holului hotelului pentru a hotărî ce le rămâne de făcut. Recepționistul care-l cunoștea pe Timotei a depus ziarele abia sosite de la București pe măsuța din fața lor și i-a încurajat filozofic:

— Se întâmplă atâtea în țară fără să știm de ce că nu merită să vă pierdeți cu firea.

— Mulțumesc, a zis Timotei.

Exact atunci s-a apropiat și comisarul-șef al poliției din stațiune. Și-a ciocnit tocurile, a împins șapca uniformei sub braț, s-a aplecat spre Titica și a invitat-o șoptit, politicos, mieros să schimbe cu el câteva vorbe.

— Nu mă refuzați, a ridicat vocea, e foarte important, vă rog.

— Nu vă refuz, dar n-am nimic de ascuns față de domnul, a spus Titica încrucișându-și picioarele și oferindu-i comisarului-șef aceeași priveliște incitantă a pulpelor bronzate din anii când lătra știrile la televizor.

Timotei a descoperit abia acum că ea purta o fustă scurtă și, pentru că ziua se anunța călduroasă sau dintr-un motiv mai puțin clar pentru el, nu-și mai pusese ciorapi. De vârstă mijlocie, cu memorie bună, comisarul-șef s-a așezat cu genunchii strânși și șapca cu palmele încleștate deasupra în fotoliul de unde privirea își putea îngădui o anumită lejeritate a aprecierii profunzimii pulpelor bronzate, și a explicat scurt, fără ocolișuri, motivul pentru care îndrăznise deranjul:

— Când ați coborât din mașină n-ați luat din greșeală și o mapă de piele?

— Nu greșesc niciodată când cobor din mașini, a spus Titica încrucișându-și invers picioarele.

— Bineînțeles! a admis comisarul-șef înghițindu-și saliva și mutându-și privirea spre zâmbetul ei înghețat. Era pe bancheta din spate…

— Posibil, nu-mi amintesc. Îmi țin totdeauna poșeta la picioare. Am fost odată furată în Italia…

— Se fură și la noi, a spus comisarul-șef cu un mic oftat de resemnare. S-au adunat mulți curioși la accident, e posibil să fi dispărut atunci. Conținea un dosar important.

— Ați căutat în resturile mașinii? și-a arătat Titica dantura perfectă și, ca atunci când era o copilă, Timotei nu uitase, două gropițe fermecătoare i s-au săpat în obraji.

— Credeți că altfel aș fi îndrăznit să vă inoportunez? și-a păstrat comisarul-șef sângele rece cu un efort ce i-a încrețit fruntea îngustă. S-a ridicat brusc și s-a aplecat puțin lovindu-și tocurile: Vă doresc o zi bună.

— E la mine, a spus Titica după ce au rămas singuri.

— Ce e la tine? n-a înțeles Timotei.

— Mapa cu dosarul. Dacă tembelul vrea să le aibă, să plătească. Mi-e tare milă de el că s-a nenorocit, dar dacă nu plătește, dau dosarul javrelor și se nenorocește și mai tare.

— Nu e periculos?

— Nu mai mult decât să traversezi strada la întâmplare, și-a săpat din nou Titica în obraz gropițele fermecătoare. Să-ți spun ceva…

S-a aplecat și a întins mâinile pe măsuță. Când i-a prins mâna și l-a privit în față, Timotei s-a gândit la Emil Șoarec și s-a întrebat de unde ar fi putut veni lumina care-l fascinase: De la ochii ei albaștri? De la zâmbetul înghețat? De la gropițele fermecătoare din obraji? De la curbura grațioasă a gâtului și a umerilor? De la sânii generoși bănuiți sub bluza albă? De la vocea ei senzuală? Nu vedea nicio lumină, ci doar o femeie destul de frumoasă ajunsă la vârsta împlinirii depline dincolo de care începea decăderea ineluctabilă.

— Eu mai traversez de multe ori strada la întâmplare, a spus.

— Ție nu ți se poate întâmpla nimic, Timotei. Ai un Dumnezeu al tău care te protejează. Am vorbit de multe ori cu mama după ce am înțeles ce-a fost între voi. Tu auzi ce vrei, Timotei, vezi ce vrei, întârzii unde vrei, fugi de ce vrei, nimic nu te întoarce din drum. Zece revoluții să mai izbucnească în România, pământul să se învârtească invers, nimic nu-i va strica lui Timotei plimbarea prin viață cu pălăria pe cap. Fără cei ca Timotei am înnebuni cu toții, așa zicea mama. Te-a iubit, să știi, și cred că te mai iubește și azi.

— Spune-mi ce vroiai să-mi spui, și-a retras Timotei, încet, palma dintre palmele ei și s-a împins înfiorat în fotoliu.

— Îți spun, da. Te-am băgat într-o încurcătură și trebuie să știi cu cine ai de-a face. De când m-am întors din Canada mă învârtesc printre politicieni și bogați. Mă învârteam și înainte de a pleca, dar acum trăiesc pur și simplu printre ei. Sunt toți putrezi până în măduva oaselor. Poate m-am molipsit și sunt și eu puțin. Sunt, da, sunt. Nu mult, doar atâta cât să nu fiu luată

de un tembel drept o păpușă decorativă cu un zâmbet idiot pe buze. Le-am umflat ca să-i fac plăcere unui alt tembel. Eu am rămas cu ele pentru toată viața, tembelul o să moară la azilul de nebuni...

În seara aceleași zile, ajuns acasă, Timotei a deschis televizorul și și-a adus aminte că îl văzuse pe posibilul viitor prim ministru, adolescentul îmbătrânit cu ochelari de vedere, pe soția lui brunetă și pe băiețelul lor la petrecerea dată de Nicu. Și-a adus aminte chiar că, înainte de a adormi în balansoar, pilit, sumbru și încâlcit, dramaturgul senator a propus tuturor, cu excepția damelor, să se prezinte a doua zi dimineață la poliție și să ceară să fie judecați, condamnați și închiși după meritul ticăloșiilor și hoțiilor făcute. «Va invit la un sacrificiu unic în istorie», mai spusese, «e singura noastră șansă de a nu fi îngropați ca niște canalii și uitați!» Cum era fără îndoială încă una din replicile piesei pe care o scria, damele l-au asigurat în cor că le vor aduce pachete și toată lumea a râs.

Timotei își desfăcea valiza și se întreba unde să ascundă mapa cu dosarul posibilului viitor prim-ministru când a revăzut-o pe Titica din anii ei glorioși de știristă, pe tânăra cu unghii pătrate și ojate în maroniu încercând din nou să-i smulgă câteva cuvinte înainte de a se urca în acceleratul de București, și s-a văzut și pe el cu pălăria pe cap și cu valiza de concediu întârziind pe scara vagonului în mers pentru a arunca o ultimă privire gării. I-a plăcut această imagine, era ca un rămas-bun pentru totdeauna, ca o altă parte a ceea ce fusese viața lui care se încheia.

38

Telefonul a sunat până spre miezul nopții. Refugiat pentru prima oară în camera de oaspeți sumar mobilată, Timotei îl auzea ca prin vis, se trezea, până să nu-l mai audă privea tavanul pe care jucau umbrele luminii totdeauna aprinsă în gradină, se întreba cine ar putea fi, închidea ochii. Umbrele de pe tavan erau aceleași ca în serile petrecute în patul îngust cu Maria-Eva, își amintea bine. Sleiți de iubire, le priveau amândoi tăcuți. Îi simțea, ciudat, pe umăr, căldura obrazului și respirația ușoară. Nu dormise niciodată cu ea și acum îi părea rău. Se iubiseră totdeauna pe fugă, clandestin, hoți ai timpului drămuit, când frenezia trupurilor nu mai avea nevoie de cuvinte și tăcerile erau asemenea umbrelor care se mișcau pe tavan, amăgitoare. Când telefonul a încetat să mai sune și-a dat seama că uitase cum îi arăta pe atunci trupul. Era ca și cum ar fi strâns cândva în brațe, cu bucurie și voluptate, într-o altă viață, a lui, de bună seamă, un trup care ar fi putut fi al oricărei alteia dintre femeile cunoscute, al nimănui de fapt; alunița de pe linia gâtului era pentru el doar un semn, o măruntă pată pigmentată care-i scotea în evidență albul pielii, dar nu dezvăluia nimic altceva despre alcătuirea ei particulară de femeie. «Trupul e totdeauna gata să înșele, să trădeze», îi spusese ea odată grăbindu-se să se îmbrace. «Fără iubire, îl mai țin în frâu cuvintele. Fără iubire, fidelitatea e numai tăcere și regrete. Dacă

aș fi fost nevasta ta, nu te-aș fi înșelat niciodată…» Își aduse aminte că a râs, n-o crezuse.

Dimineața l-a trezit soneria de la ușa de serviciu. Când a deschis, a început să sune și telefonul. Era Nicu, i-a făcut semn să-l urmeze și s-a oprit în bucătărie. Nicu începuse să-i cunoască obiceiurile, Timotei nu auzea sau se prefăcea că nu aude nimic până ce cafeaua nu dădea în clocot, cele două felii de pâine cu unt nu vor fi mâncate, un pahar de apă rece băut, caimacul suflat, o gură de cafea sorbită, o țigară aprinsă și câteva fumuri suflate mulțumit în sus ca o sfidare a dimineții.

— L-ai lăsat pe primul ministru fără amantă, nene Timi, chicoti Nicu după ce sorbi și el o gură de cafea și își aprinse o țigară, ai făcut și matale ceva pentru țară…

— Zici? chicoti și Timotei.

— Chestia e că țara te roagă insistent s-o păstrezi.

— Am înțeles asta de ieri, Nicule, dar mă omoară maică-sa. Ți-aduci aminte de ea.

— Nu mi-aduc, dar mi-a povestit Titica, știu, te-aranjezi matale… Câteva săptămâni, nene Timi, pentru galerie, înțelegi?, să aibă țara ce ronțăi. Pe urmă i-o dai înapoi, dacă o mai fi cazul…

— Merită? Vreau să zic, merită să fie prim ministru? Titica zice că e un tembel.

— E tembel, nene Timi, dar e tembelul nostru.

Nicu semăna la fire bunicului ilegalist extras pe jumătate mort din închisoarea Doftana. Agitația, buna lui dispoziție permanentă, sociabilitatea și colecția lui de bancuri ascundeau un încăpățânat, un bătăios și un viclean. Tatăl, șters, acomodant, melancolic și familist, director în ministerul Comerțului, deputat și membru supleant al Comitetului Central al partidului, l-ar fi vrut ofițer. N-a mai apucat să-l vadă, a murit într-un accident de avion. În același an, prea tulburent pentru

disciplină și sobrietatea liceului militar, Nicu a fost exmatriculat. Încă în viață și bucurându-se încă de un oarecare prestigiu, bunicul s-a aranjat ca acest episod nefericit din existența nepotului să fie trecut cu vederea. La un an după Revoluție, Nicu devenea avocatul câtorva foști mari activiști de partid și gradați convertiți în politică și afaceri. Cuvântul lui atârna greu în cercul din care făcea parte viitorul posibil prim ministru și lui i se datora noua pistă lansată peste noapte și adusă la cunoștința țării la primele ore ale dimineții că accidentul s-ar fi putut datora frânelor mașinii traficate în parcarea restaurantului de la *Paralela 45* de «forțe obscure cărora democrația le stătea în gât», conform spuselor directorului cotidianului de scandal sculat cu noaptea-n cap.

Primele imagini ale experților poliției naționale coborând la Predeal, sculați și ei cu noaptea-n cap, și ale resturilor mașinii au fost transmise la televiziunile de știri în timp ce, retrași în salon, cu televizorul aprins și cu telefonul care suna pus sub o pernă, Timotei și Nicu își terminau cafeaua și a doua țigară. Posibilul viitor prim ministru fusese adus peste noapte la București și, pe culoarul spitalului, soția se întreba în lacrimi dacă n-ar fi cazul să fie operat la Viena; pentru prima oară, băiețelul drăgălaș de doi ani lipsea din imagine. Pe același culoar, un doctor dădea sictirit asigurări că starea generală a celebrului pacient se ameliora și perspectiva că nu va mai umbla niciodată pe picioarele lui era strict ipotetică chiar și în cazul în care ar fi fost operat de «măcelarii rămași în țară».

— Asta-i situația, nene Timi, și-a terminat Nicu vizita, contăm pe matale. Ai grijă cu telefonul, a mai spus din ușă, te mai ascultă unii, alții…

Întors pe canapea, Timotei moțăia cu sonorul televizorului închis când a simțit că se întâmplă ceva. A deschis ochii pe jumătate. Țara îi reamintea că are nevoie de el. El cu Titica la

braț intrând în hotel. El cu Titica la braț și tânăra cu unghii pătrate și ojate în maroniu care-i oprește în hol. El cu Titica la braț urcându-se în lift. El cu Titica la braț pe culoarul etajului trei. El cu Titica luând micul dejun. El cu Titica pe peronul gării din Predeal și tânăra cu unghii pătrate și ojate în maroniu care plimba microfonul de la unul la altul. Titica urcându-se în acceleratul de București. El pe scara vagonului.

Poate că visa, dar oricum nu-l mai mira nimic. Blocul din Iancului. Ușa apartamentului de două camere și butonul soneriei. Suportul de plastic cu numele lui scris de mână. Sile, nevasta și gemenele. Vânzătoarea cu bigudiuri colorate. Câțiva vecini pe care nu-i cunoștea decât din vedere. Biroul de la primăria capitalei, fereastra care dădea spre fereastra de peste drum. Colegul care răsfoia *Evenimentul zilei* și șleampăta de la subsol. Arcul de Triumf. Mănăstirea Cașin. Sașa în uniformă de general în rezervă. Sașa în civil cu doi pași în urma lui Ceaușescu într-o vizită pe un șantier. Cărțile lui Sașa. Intrarea în vilă, ferestrele și terasa apartamentului și mai înnobilate de soarele dimineții. Ușa de sticlă a clinicii unde comisia medicală îl găsise în toate mințile. Doctorul cu urechi mari care zâmbise neîncrezător când povestise că poate să-și lege șireturile și să-și facă nod la cravată cu ochii închiși. Emil Șoarec fotografiat cu privirea ridicată la Arcul de Triumf. Librăria de pe Calea Victoriei. Norina în mov de la funda din creștetul capului până la pantofi. Silueta fugară, masivă, sumbră de vânzător de pe timpuri la aprozar a lui Heidegger. Un taxi care frânează exact în dreptul picioarelor unei femei suite pe tocuri înalte. Șoferul care sare de la volan, ocolește botul mașinii, țopăie pe trotuar și deschide cu o plecăciune portiera din spate. Titica poartă o fustă scurtă din piele de culoare crem, o geacă din piele de aceeași culoare strânsă pe talie și o bluză albă ce-i scoate în relief sânii. Machiaj discret și zâmbet înghețat, dar simpatic.

Țara avea nevoie și de ea. Când se strecoară pe bancheta din spate i se văd o clipă chiloții roșii. Reclamă pentru berea Heineken.

Telefonul ascuns sub pernă sună din nou. Timotei ridică receptorul și vocea Mariei-Eva îl smulse în sfârșit din somnolență:

— Jură că nu s-a întâmplat nimic între voi!... Timotei, jură, mă auzi? Nu vreau să știu nimic altceva, jură că nu s-a întâmplat nimic între voi! Jură, pentru numele lui Dumnezeu!

— Jur!

Se aștepta ca Maria-Eva să-i mai spună ceva, dar ea închise cu un oftat de mulțumire. Închise și el. Telefonul sună din nou și, convins că Maria-Eva vroia să se asigure că auzise bine, ridică receptorul.

— Jur, Maria-Eva, spuse, nu s-a întâmplat nimic.

— S-a întâmplat, Timotei, urlă cumnatul detestat, s-a întâmplat ce trebuia să i se întâmple unui naiv și neisprăvit ca tine! Te-am avertizat că o să ajungi pe mâna unei destrăbălate? Te-am avertizat!...

Închis enervat cu latul palmei, telefonul reîncepu să sune aproape în aceeași clipă. Cu ochii la televizorul cu sunetul închis, Timotei își spuse că Maria-Eva își cunoștea bine fiica și avea toate motivele să fie îngrijorată. Cumnatul detestat avea poate și el puțină dreptate, în privința raporturilor lui cu femeile și cu țara fusese totdeauna de o naivitate înduioșătoare și neisprăvit ca nimeni altul. Își mai spuse, așadar, că țara era la mare ananghie și subit pudibundă (o noutate îngrijorătoare în lunga ei istorie de destrăbălare) de vreme ce armata de tinere javre ale canalelor de televiziune fusese trimisă să spele de păcatul infidelității un tembel posibil viitor prim ministru. I se părea de o dezarmantă cruzime că se năpustiseră asupra ultimelor luni din viața lui de holtei și de funcționar care

moștenise un fost general în rezervă și adulator al lui Ceaușescu pentru a face din el un amant compromițător pentru fosta lor colegă nu de mult celebră și revenită în țară după o escapadă în Canada. Se găsise de bună seamă, pentru prima oară în viață, într-un loc nepotrivit, într-un moment nepotrivit și într-o împrejurare nepotrivită. Nu era un sacrificiu prea mare ce-i cerea țara – niciodată țara nu-i ceruse lui, personal, un sacrificiu –, dar înțelegea să i se recunoască într-un fel sau altul și la momentul potrivit meritul de a nu fi ezitat o clipă și de a fi acceptat fără să protesteze (nici n-ar fi știut cum) că existența lui anonimă, insignifiantă, confortabilă, păstrată de o viață întreagă cu atâta devoțiune și pricepere, să devină subiect de flecăreală și de deriziune generală și să atenteze la viitorul țării. S-ar fi putut, de asemenea, să nu mai fie la curent cu gusturile și așteptările celor care se prăbușeau de dimineață până noaptea târziu în fața televizorului și credeau tot ce vedeau și auzeau, și nici cu aranjamentele și disputele politice; fusese totdeauna în întârziere, de fapt, dar chestiunea merita evocată pentru a-și face măcar o vagă idee despre ce-l mai aștepta. Nu-și făcu.

Șchiopătând, în drum spre baie, să se bărbierească, a întors pentru ultima oară capul spre televizor și a văzut taxiul oprindu-se în fața vilei. A încremenit. S-a dus la fereastră, a tras puțin perdeaua și a privit în stradă. Șoferul sărea de la volan. Când s-a reîntors în fața televizorului, șoferul deschidea portiera din spate. Pantofii cu tocuri înalte. Pulpele dezgolite. O clipă, chiloții roșii. Titica în întregime și tânăra cu unghii pătrate și ojate în maroniu. Soneria de la poarta înaltă de aluminiu. Butonul apăsat de Titica. Zâmbet înghețat și simpatic. Arătătorul ei, unghie sidefată tăiata rotund, care nu se dezlipește de butonul soneriei. Sau nu privește la televizor sau amantul bătrâior pune la grea încercare nervii țării.

Cu mici pauze, soneria risipea în apartament aceleași câteva note muzicale din Mica serenadă a lui Mozart. Timotei refăcu nodul cordonului de la halat, șchiopătă până în vestibul, aprinse lumina, bâjbâi după butonul care deschidea poarta de aluminiu și-l apăsă cu pumnul. Lovi la fel butonul care deschidea ușa de jos, de la intrare, așteptă câteva clipe, răsuci cheia în yală și deschise ușa apartamentului. Titica urca scara.

39

Era o coincidență nu lipsită de grație că, atât soția care-și pierduse virginitatea în brațele lui și-i născuse un băiețel drăgălaș, cât și Titica a cărei listă de amanți i se întâmpla deseori s-o lase perplexă, îl alintau la fel pe posibilul viitor prim-ministru: Piticu. Dintr-o plăcere inconștient perversă, femeile au deseori această tendință de a proiecta asupra bărbaților – soți sau amanți – ce-au mai păstrat din frustrările lor de adolescente. Piticu nu era nici pe departe scund și slăbuț, nici prea înalt și nici gras, ci de înălțime mijlocie și, datorită condiționării fizice intrată în moravurile românilor înstăriți odată cu democrația și capitalismul, poseda o musculatură prodigioasă și câteva tatuaje. Marea lui ispravă în viață, de altfel, până ce a intrat în politică. Predestinat, orice îndoială ar fi fost considerată complet neavenită. Născut și crescut în cartierul Primăverii, prieten de joacă și de școală cu nepoții lui Gheorghe Maurer, trăise evenimentele din decembrie 1989 și ostracizarea părinților ca o cutremurătoare nedreptate istorică. Nu-i trecuse niciodată prin cap s-o repare, ceea ce confirmă o mai veche observație: avea talentul, unii spuneau geniul, adaptării. Anii fericiți ai copilăriei aveau să rămână amintirile lui cele mai prețioase; când tristețea mediocrității vieții ce părea să-l aștepte îi strâmba obrazul rotofei de adolescent îmbătrânit, își scotea ochelarii de miop, înghițea în sec și le

evoca plângăcios. Multă vreme considerat un copil sensibil – o explicație posibilă a bâlbâielii, urinatului în pat și a fricii de noapte – era, de fapt, cam greu de cap. Rumega îndelung, pierdut, înainte de a cere să i se repete întrebarea sau de a-și da cu părerea despre o situație sau o persoană. Rareori spunea prostii, specialitatea lui erau banalitățile și generalitățile rostite cu o voce scăzută și cu o gravitate care treceau drept istețime. Avea astfel reputația printre colegii de partid și de deputăție și, în general, în opinia comentatorilor politici, unui bărbat chibzuit, cu bun simț, care cunoaște măsura lucrurilor și nu vorbește de dragul vorbitului; obrazul lui rotofei care se înroșea, tunsoarea scurtă, cărarea perfectă și ochelarii lăsau și publicului larg impresia de seriozitate, puțin jucată, fiindcă așa era în politică, dar, pe lângă alții, merita ascultat pentru că spunea exact ceea ce aștepta să i se spună.

Conceput târziu, din neatenție, când cei doi frați erau la liceu, nu s-ar fi născut niciodată dacă mama n-ar fi făcut greșeala să-i mărturisească Elenei Ceaușescu, după o partidă de vânătoare a bărbaților, că se pregătea să avorteze. Nășia promisă a cuplului prezidențial și partinic l-ar fi torturat în bine și în rău toată viața dar, din fericire sau din nefericire, în acel an, vizitele de lucru în țară și călătoriile în străinătate nu se găsise timp pentru ceremonie. Îl botezaseră nora și fiul lui Maurer; cum nimeni părea să nu-și mai amintească nici de Maurer și nici de fiu și de noră, aproape că uitase si el. Spre sfârșitul anilor ’70, după un divorț care agitase spiritele în cartierul Primăverii, nașa fusese trimisă pentru prima oară în viață să muncească în redacția revistei culturale unde soțul Mariei-Eva avea sinecura lui de poet. Legătura lor scandaloasă se terminase cu expedierea sârboaicei (familia se refugiase în România din Iugoslavia lui Tito) în Germania federală unde-o aștepta un viitor soț, medic. Venită în vizită în țară, nașa se

oferise să-i boteze băiețelul.

Piticului îi plăceau aceste regăsiri nostalgice și sentimentale ale trecutului de răsfăț, dar ceruse un răgaz de gândire. Îngrășată, masivă, cu un cap mai mare ca el, volubilă și afectuoasă, nașa transformase de-a lungul anilor divorțul, aventura cu poetul bețiv și flecar, expulzarea în Germania și căsătoria forțată cu medicul de încredere într-un act de dizidență de care revista *As* luase la un moment dat notă. Câteva cititoare fidele și de aceeași vârstă își amintiseră public că trecuseră cam prin aceleași împrejurări și ceruseră fondatoarei revistei, cunoscută în vremurile trecute ca scriitoare frumoasă cu plete blonde îndrăgostită de natură, să militeze alături de ele pentru recunoașterea lor ca dizidente atitrate; cererea a rămas fără urmări. Până la urmă, cu mii de scuze, Piticu renunțase. Nașa l-a iertat, l-a pupat de câteva ori pe obraji, i-a ciufulit părul stricându-i cărarea, l-a strâns la pieptul ei planturos, i-a făcut cadou băiețelului încă în fașă un mic automobil electric și s-a reîntors în Germania.

Băiețelul a fost botezat de Nicu, tot el îi căsătorise și părinții. Când i s-a întins tava cu obiecte de tot soiul care purtau în ele o idee confuză și tradițională de destin, băiețelul a cules cu mânuțele lui medalia de Erou al Republicii socialiste a bunicului ilegalist al nașului care și-a suflat nasul emoționat. Avea să i se explice băiețelului la vârsta cuvenită – și el ar fi înțeles sau nu, dar ce conta era explicația – că fără aceste regăsiri nostalgice și sentimentale ale gloriosului trecut de luptă comunist și ale răsfățului copilăriei taică-sau n-ar fi fost niciodată capabil să devină nici un devot exemplar al capitalismului și nici un politician fără complexe ideologice; îi lipseau câțiva ani și încă un mandat sau două de deputat sau senator pentru a se maturiza și a-și consolida reputația de reprezentant responsabil al celor care-l votau sau pentru a se

pierde pentru totdeauna printre profitori și iresponsabili. Felul lui greoi de a gândi, de a se hotărî, de a se mișca, banalitățile și generalitățile lui intrigau și în același timp plăceau. În primul lui discurs ca deputat, ce-ar fi putut fi considerat ca un proiect politic de viitor, dar niciunul dintre colegii prezenți nu-l ascultase cu adevărat și înregistrarea fusese ștearsă din greșeală, considera că, după douăzeci de ani de haos, de jaf, de improvizații și de incompetențe crase la toate nivelurile, țara, poporul resimțeau nevoia să se odihnească și să se gândească de două ori, de zece ori, de sute de ori înainte de a merge mai departe și cum va merge. Spusese ceva și despre Uniunea Europeană și NATO dar, ca patriot – naționalist și populist, avea să-l taxeze mai târziu *România liberă* –, precizase că era treaba țării și a românilor dacă se hotărau sau nu să lenevească oficial și dacă în acest răstimp bine meritat și sub control meditau sau nu serios la viitor. De dreapta, de stânga, de niciunde, comentatorii se întreceau aproape cu toții când în elogii reținute, când în reproșuri mai curând binevoitoare, dar niciunul nu-i punea în discuție frumusețea și armonia familiei.

Singura dramă din tinerețea lui fusese cunoașterea târzie a femeii. Începuse facultatea și continua să-și asculte prietenii povestindu-și înfierbântați aventurile fără să înțeleagă de ce colegele, femeile îi refuzau și lui aceeași bucurie. Nu se deosebea prea mult de ei. Nu era nici mai urât și nu-i lipseau banii pentru a plăti unei colege sau fâțe o dimineață petrecută pe una din terasele cafenelelor din Dorobanți sau o noapte într-unul din barurile din Herăstrău. Părul tuns scurt și pieptănat cu cărare și ochelarii păreau să le facă plăcere, pentru că toate îl ciufuleau și-i stricau cărarea, îi scoteau ochelarii și-l măsurau prin lentilele lor groase. Era doar mai lent, mai tăcut, mai timorat, mai împiedicat. Pierduse un timp enorm cu fete care nu-i ofereau mai mult decât gura și câteva mângâieri stângace

și dureroase pe sâni. Ratase adevărate ocazii dintr-o subită și de nestăpânit febrilitate și din nepricepere. În plus, transpira abundent. Când nu se mai putea stăpâni și un nod îi urca în gâtlej, avea nevoie de ceva timp până se oprea din tremurat și din gâfâit. Zâmbetul disprețuitor al câtorva femei dezamăgite și foșnetul veștmintelor îmbrăcate i se întipăriseră în memorie și în suflet ca o rană care nu se vindecase niciodată pe de-a întregul, fiindcă și după căsătorie când, dintr-un motiv sau altul, se vedea refuzat, se mai deschidea amintindu-i suferințele tinereții.

Și-a pierdut virginitatea odată cu intrarea în politică. Sfătuitorul, prietenul și colegul de avocatură Nicu se ocupase și prevăzuse și această împrejurare care urma să facă în sfârșit din el un bărbat întreg la trup și la minte. Microbuzul climatizat în care călătorea în compania câtorva mai vârstnici în deputăție pentru a lua pulsul alegătorilor și a le reaminti cine le vrea binele se oprise la căderea serii într-unul din hotelurile care mai funcționau la mijlocul anilor ’90 în complexul de odihnă Soveja; câțiva ani mai târziu nu mai era decât o ruină ce-și aștepta cumpărătorul pe nimica toată. Oficialii administrației și activiștii politici din împrejurimi, șefii poliției, doi popi, câțiva simpatizanți și funcționari aleși pe sprânceană, majoritatea sosiți cu neveste, îi așteptau cu masa pusă, o orchestră și o cântăreață bucureșteancă alăturată grupului la trecerea prin Focșani, unde era în turneu. Piticu descoperea pentru prima oară, cu bucurie, emoție și recunoștință, perpetuate și aduse la zi, bunele obiceiuri din vremurile socialiste când descindeau într-un colț de țară șefii, șefuleții, anchetatorii, ziariștii și artiștii cunoscuți și începea cheful. Așezat între dramaturgul pe atunci doar deputat liberal și cântăreața îmbrăcată în costum național, fusese prezentat drept o speranță a politicii românești. Ridicat la rândul lui în

picioare, mulțumise pentru aplauze și schițase vag, aproximativ, lent, monoton, dar fără bâlbâieli, ceea ce avea să constituie miezul primului lui discurs în Parlament. Când s-a așezat, după alte aplauze, a simțit cum mâna cântăreței i se strecoară între picioare și-i caută delicat bărbăția. Câteva clipe, poate un minut, cât să-l stârnească și să-i susure în ureche că e al ei pentru toată noaptea.

Scundă, plinuță, cu trăsături plăcute și privirea veselă, cu sâni mari și cu șolduri late, între două vârste, lascivă și maternă, cântăreața era fiica uneia dintre femeile de serviciu de la Gospodăria de Partid de pe vremuri și făcuse cândva din Nicu, în adolescență, un bărbat. În acea noapte, în camera hotelului care mirosea a igrasie, fredonând melodii încurajatoare, făcuse un bărbat și din tânărul Piticu. Până când a fost ales în Parlament, i-a rămas în felul ei fidelă și l-a învățat să fredoneze în același timp cu ea melodiile care-l linișteau și-i revigorau bărbăția. Când vroia să-l tachineze, Nicu îl ciufulea și pretindea că multe din detaliile despre necesarul viitor de lene și de eventuală meditație existențială a țării și a românilor i le șoptise cântăreața drept mulțumire pentru prestația lui în pat.

Piticu s-a căsătorit cu fiica unui colonel care, înainte de schimbarea regimului, trăise mai mult în străinătate. Era elegant, distins, inteligent, cunoscător al lumii și al secretelor ei. În trecerile lui prin țară, niciodată anunțate, ca și plecările spre destinații necunoscute, familiile se vizitau, locuiau în apropiere, pe aceeași stradă păzită de soldați la un capăt și la celalalt. Repatriat definitiv, trecut în rezervă cu grad de general pentru fapte de arme rămase necunoscute, își scria memoriile, pescuia, vâna și participa la ceremoniile Ligii masonice. El fusese cu ideea căsătoriei fiicei cu Piticu. Era o fată cuminte, timidă, educată, cu gust și maniere. Lucra la Fundația Soros și avea o pasiune calmă pentru acuarele. În adolescență, Piticu îi furase

sărutări pe gură și atingeri repezite pe sâni, dar nici el și nici ea nu crezuseră vreodată că va veni o zi în care, împinși de părinți, se vor regăsi, se vor place și apoi îndrăgosti. De parcă ar fi fost împreună de nenumărați ani, nu mai avea rost să-și spună că se iubesc; se îmbrățișau tăcuți, serioși, își făceau datoria conjugală. I-au trebuit trei zile lui Piticu s-o aducă în rândul femeilor și mai mult de o jumătate de an s-o convingă să învețe să fredoneze câteva din melodiile care-l făceau să se simtă viril și îndemânatec. O umfla râsul, dar fredona și i se abandona iarăși, pudică. A fredonat mai rar cât a fost însărcinată, iar după ce a născut și mai rar. Toate elanurile ei emotive s-au revărsat asupra drăgălașului băiețel, obrazul ei îngust, puțin sever, a căpătat expresia radioasă a femeilor pe care maternitatea le-a împlinit atât de mult că uitau cui îi datorau această metamorfoză.

Piticu s-a obișnuit. Deputăția, primele discuții, preparativele și aliațele pentru posibila lui ascensiune politică îi ocupau uneori toată ziua. Când ajungea mai devreme acasă, lucra la programul lui politic. Săptămâni în șir îi căutase un nume, câteva cuvinte bine gândite, bine simțite, bine aduse din condei, capabile dacă nu să entuziasmeze cel puțin să se întipărească subliminal în memoria lor cum se întipăreau publicitățile idioate despre bere; pus în practică, programul ar fi trebuit să declanșeze aceeași reacție imposibil de stăpânit ca în fața unei halbe de bere aburită într-o zi toridă de vară, aceeași poftă, bucurie și plăcere sănătoase de a o da pe gât. Renunțase, nu se putea hotărî, ar fi fost poate util să se consulte cu intelectualii care se excitau în ziare și la televiziune, erau și ei amatori de bere rece. Se concentrase asupra costurilor economice ale primei părți a programului. După un calcul sumar, erau cu mult mai mici decât cele curente de douăzeci și doi ani, când lenea genetică a nației și predispoziția sa naturală, istorică, pentru

deriziune și băşcălie nu erau ținute sub control, și meditația sa despre viitor, când se întâmpla să-și piardă timpul cu așa ceva, era minată de fatalism și de supunere oarbă. Energia enormă acumulată în perioada de timp imprecisă când românii ar fi urmat să întoarcă oficial și sub control strict spatele progresului, modernității, competiției, mondializării, cu alte cuvinte să oprească Istoria să-și mai facă o vreme de cap pe seama lor, și rodul meditației colective, de asemenea sub îndrumare și control stricte, nu puteau să nu declanșeze o nevoie națională imperioasă de rectificare curajoasă a prezentului și de reapropiere definitivă a viitorului. Cu un guvern de uniune națională, cu echipe de control bine alese și protejate, o nouă epocă ar fi început. O epocă de prosperitate, de justiție, de responsabilitate și de mândrie pentru un popor de care Istoria își cam bătuse totdeauna joc. Oricât aveau să-l ia peste picior cârcotașii, opoziția, sictiriții din presă, femelele, estropiații și guralivii de la televiziune, pentru prima oară de la aderarea forțată a țării la Uniunea Europeană și la NATO un om politic, un tânăr om politic, își asuma riscul de a propune un proiect de societate. Își punea în joc cariera politică, dar merita!

Titica a intrat brusc și devastator în viața lui când lucra la partea a doua a programului dedicată viitorului. Nu și-o amintea prea bine din anii ei de glorie ca știristă, dar reapariția ei după o absență de câțiva ani printre celebritățile invitate la o petrecere între amici politici în castelul Foișor de la Sinaia fusese îndelung și divers comentată. Piticu avea să afle mai târziu chiar de la ea, Titica își însoțise primul ei amant, tatăl incestuos din romanul de care nimeni nu-și mai aducea aminte, poetul îmbătrânit bine între timp, ale cărui comentarii și predicții politice deveniseră inconturnabile. El i-a prezentat-o. Piticu i-a sărutat mâna, ea l-a privit o clipă drept în față, el s-a fâstâcit puțin, poetul l-a bătut încurajator pe umăr și i-a promis

că va rămâne în viață ca să-i scrie într-o zi discursurile. Zâmbetul ei înghețat, ochii albaștri, pântecul ei fierbinte când, antrenat de buna dispoziția generală, s-a trezit dansând cu ea, l-au tulburat în așa hal că, înainte ca tangoul languros să se termine, a căzut stors, amețit și visător pe scaun. Titica s-a așezat lângă el, i-a prins mâna și a alunecat ușor cu unghiile în podul palmei. Ceva a explodat în capul lui, ea a tras scaunul mai aproape, s-a aplecat puțin, el i-a simțit căldura și parfumul trupului și ceva a explodat din nou în capul lui.

— Ce pot să fac pentru tine, Piticule? a șoptit ea.

Avea să facă mult mai mult, infinit mai mult decât făcuseră cele două femei cunoscute în viața lui săracă de bărbat. Noaptea, târziu, după sfârșitul petrecerii, Titica zgâriase cu unghiile la ușa camerei lui, un zgomot mic, abia perceptibil, dar insistent. Nu dormea, privea tâmp, dincolo de fereastră, crucea de pe Caraiman. S-a ridicat, s-a apropiat de ușă și a întrebat cine e. S-au auzit iar zgârieturile, a întredeschis ușa, a vrut să spună ceva, dar Titica și-a lipit palma de pieptul lui, pentru a o lăsa să intre. L-a împins, a închis ușa, a răsucit cheia, a scos-o din yală, s-a dus la fereastră și a deschis-o. Zgomotul cheii lovindu-se de asfalt a urcat până în cameră. Era ca într-un vis pe care Piticu nu-l visase niciodată, dar merita visat. S-a simțit deodată caraghios cum întepenise lângă ușă, în maieu, în chiloți de bumbac și cu ciorapii ridicați până sub genunchi, îi era totdeauna frig la munte. A articulat câteva cuvinte de jenă și de fâstâceală. Titica n-a spus nimic, a închis fereastra, s-a oprit în fața lui, l-a măsurat cu zâmbetul ei înghețat din creștet până în tălpi și i-a lipit un deget pe buze, să tacă. A privit-o cum se dezbracă în drum spre baie și poate că ar fi rămas toată noaptea lângă ușă, prostrat, și după ce-a văzut-o în pat, dacă ea nu i-ar fi cerut să i se alăture.

40

Eu, domnu’ profesor vă povestesc ce-au raportat camarazii mei de la București și din Montreal. Nimic din treburile lor, e secret de serviciu, presupuneți, dar totul despre persoana care interesează în acest moment crucial pentru viitorul politic al altor persoane mult mai respectabile. Nu sunt obligat s-o fac. În situația în care ne aflăm, alte metode ar fi fost mai apropriate, dar mi-am convins până la urmă șefii și mi-au dat mână liberă. Vă cunosc din copilărie, nimic suspect în existența dumneavoastră de cetățean n-a fost semnalat nici în anii dictaturii și nici în cei de azi, ai democrației, dar s-ar putea ca de data asta să fi călcat pe bec. Nu spun că sunteți un cetățean model, pentru noi, oamenii ordinii stabilite, nu există așa ceva, sunteți un cetățean fără Istorie, cu I mare dacă îmi permiteți să fiu puțin pretențios. Istoria v-a dat târcoale de când v-ați născut, dar n-a reușit să se lipească, aveți o chestie care a împiedicat-o. Pasăre rară, domnu’ profesor, poate chiar unică, să-mi întreb camarazii, într-o țară ca a noastră în care orice hahaleră nu are altă treabă decât să se întrebe de dimineața până seara de ce lumea merge cum merge, adică prost, și știe el ce-i de făcut să meargă pe placul lui. Cunoașteți.

Îmi permiteți să fumez?... Deschid fereastra, dacă e curent să-mi spuneți. Sau, dacă vă deranjează, deși vă știu fumător, trageți pe dreapta și fumați și dumneavoastră o țigară, că simt

că sunteți cam încordat. Înțeleg că v-am cam luat prin surprindere când v-am tăiat calea și v-am speriat, dar în general surprinderea care bagă frica în oase face parte din arsenalul nostru și, în particular, e una din tehnicile care merg cu caracterul meu. Eu am apreciat că aveți reflexe bune și ați frânat ca un șofer de meserie, dar cred că ați apreciat și dumneavoastră curajul meu de a vă ieși brusc în față și de a vă cere să opriți. Facem deseori exerciții din astea, se mai întâmplă ca unul din camarazi să fie tăvălit sub roțile mașinilor, dar, ce vreți?, ne sacrificăm pentru binele și ordinea din patrie. Dacă ar face-o tot românul, am trăi cu toții în rai, ar curge lapte și miere. Și nici n-ar trebui să mă scol cu noaptea-n, să mă cert cu nevasta că n-a periat uniforma, să aflu ce-a mai pus la cale domnul profesor și să ajung la timp acolo unde trebuie ca nu cumva să mă uit ca prostu' după Jaguarul care o ia în viteză pe șoseaua națională. Bună mașină, treabă nemțească, n-o să pot niciodată să-mi cumpăr una, până și vechiturile costă scump să le întreții, și consumă ca dracu', ca să nu mai zic că nu avem șosele pentru ele. Închid fereastra, da? Mulțumesc.

V-am mai spus că viața e parșivă? V-am spus. Dar nu v-am spus de ce și cum s-a întâmplat să vă invit la un capucino în dimineața în care ați fost declarat în toate mințile. Vă spun acum. Din una în alta mi-a ajuns într-o zi la urechi o conversație a persoanei care ne interesează în care erați pomenit dumneavoastră și mama respectivei, ați avut o relație în tinerețe cu ea. Observați că mi-e greu să pronunț numele persoanei, deși data trecută, când v-am povestit despre milionarul care i-a umflat un ochi și a lăsat-o în câmp, am făcut-o. Nu știam ce știu azi. M-a calmat puțin țigara, dar cum îmi vine numele ei pe buze, cum simt că mi se urcă sângele la cap. Pentru că, domnu' profesor, sunt furios contra acestei persoane. De ieri seară turbez împotriva ei. Când m-a apucat damblaua cu

bâțâitul și cu tremuriciul picioarelor, am zis că e un blestem, o pedeapsă pentru prostiile din tinerețe, că am o genă strâmbă, ceva de nevindecat, cum ați avut și dumneavoastră și mai aveți crizele de letargie. A trebuit să mi se încredințeze cazul persoanei și să mă pun la curent cu rapoartele despre ea, ca să înțeleg cui îi datorez starea care a făcut din mine distracția favorită a camarazilor și primul pe lista de concedieri când se va reduce bugetul ministerului. Din fericire, crește în fiecare an, pentru liniștea ei țara a avut și are nevoie și de unul ca mine.

De când se știe ca femeie persoana asta, domnu' profesor, Titica pe numele ei care mi se învârtește în cap ca o morișcă, nenorocește bărbații! E verificat, e documentat, e înregistrat, e confirmat! Nenorocește bărbații! Nu mă întrebați de ce, specialiștii noștri își bat de ieri capul. Cât a nenorocit pe unul, pe altul, pe unul ca mine, cât n-a pus în pericol interesele țării n-a fost nicio problemă. De două zile s-a schimbat calimera. Dacă ar fi nenorocit numai tatăl unui băiețel drăgălaș și soț al unei mame și soții iubitoare, ați văzut la televizor, ar fi fost în ordinea lucrurilor. Numai că, vedeți, erați din întâmplare sau nu la fața locului, rămâne să ne înțelegem sau nu, a nenorocit un om politic în care s-au pus multe speranțe și interesele țării au de suferit. Mă cunoașteți, nu-mi place să mă laud, dar după ce m-am pus la curent cu dosarul respectivei și ultima ei cucerire, am raportat șefilor că există acest risc. Nimic de zis, informațiile la acea dată nu permiteau o altă interpretare, o amantă cu sau fără experiență face bine în viața unui bărbat căsătorit și mai ales a unui politician care trebuie să semene poporului care și-a pus speranțe în el. Acum, ca să fiu cinstit, m-am căpătuit eu cu damblaua cu bâțâitul și cu tremuriciul picioarelor, dar cum m-a urcat ea, cum bine se zice, în al șaptelea cer în noaptea când am cules-o de pe șosea nu mi s-a

mai întâmplat niciodată și cred că nici n-o să mi se mai întâmple. Mă iertați de curiozitate, dacă vreți îmi răspundeți, dacă nu, nu, mama respectivei avea același har pentru al șaptelea cer? După câte știm, și cum vă vad în plină formă la vârsta pe care o aveți, n-a nenorocit niciun bărbat…

Mă iertați, n-am vrut să fiu mitocan, dar la mine curiozitatea e ca urticaria, mă mănâncă de-nnebunesc până nu aflu ce am de aflat. Cred că și de asta m-am făcut polițist. Când eram un pușți în cartier, v-am mai povestit?, nu contează, jocul meu preferat era să-mi spionez prietenii de joacă și pe urmă să-i chinuiesc cu întrebări. Cu ăia mai mici, nu era nicio problemă. Aflam într-o clipă tot ce se întâmplă la ei acasă, ce-au mâncat, ce-au cumpărat, pe cine bârfesc și înjură și când s-au culcat părinții, ce-au făcut în pat și cum. Ăia mai mari mai îmi dădeau câte una după ceafă, dar tot nu-i lăsam, se săturau să-i tot pisez și mă întrebau ei ce vroiam să știu, le spuneam și-mi spuneau. Așa a fost și cu milionarul care i-a umflat ochiul persoanei și a dat-o jos din mașină în plin câmp. M-am dus la el după noaptea aia pe care nu pot s-o uit. Să dai cu pumnul într-o femeie care face dintr-un bărbat un fel de dumnezeu al plăcerii, ca să fiu din nou pretențios, mi se părea o porcărie. S-a codit până să mă primească, am venit și a doua zi, și a treia zi, și m-a primit în picioare și cu mâinile în buzunarele hainei. Că ce se bagă poliția în chestiile lui cu femeile? Că de când poliția cheltuiește banii poporului pentru un ochi învinețit? Că mă reclamă la ministru. Că mă face șomer pe viață. Că așa și pe dincolo. La banii lui mi-a trântit și o înjurătură de mamă. Am înghițit, am făcut pe prostu', m-am bâțâit și am tremurat din picioare ca niciodată. L-am destabilizat, cum zic psihologii. M-a invitat să mă așez într-un fotoliu, s-a așezat și el și a cerut cafele. Am fumat amândoi câte un trabuc cubanez și m-a întrebat ce vreau să știu. Am început să am îndoieli în privința pumnului dat când mi-a zis

că, după ce se lăsase toată seara pipăita sub fustă, i-a făcut fițe în mașină și a râs de bărbăția lui. I se mai întâmplase cu femeile. Nu cred că vă amintiți de el, nu prea se arăta în ziare și la televiziune, nu mai era tânăr, avea burtă, bărbie dublă și fălcile căzute, mania scobitului în ureche și reputația că natura îl dăruise cu o bărbăție minusculă. Om de-al nostru, v-am mai spus parcă, îmbogățit sub ochii unora care nu-l mai înghițeau. Nu mă întrebați de ce, că nu pot să vă spun. Vă povestesc despre el în noaptea aia pentru că seamănă, fără pumn, cam cu ce s-a întâmplat la Predeal.

L-a costat scump să meargă mai departe decât pipăitul sub fustă. M-a văzut o dată, eram pe trotuar, păzeam intrarea la una din petrecerile ajunșilor. S-a oprit și mi-a zis așa, ca-ntre bărbați care-și povestesc la un pahar cu cine s-au mai încurcat, mi-a zis că Titica a meritat banii. Și că, de atunci, mă iertați, i-a crescut ce nu-i dăruise natura. A murit împușcat câteva luni mai târziu, nici azi nu se știe de cine și e mai bine așa. Titica a emigrat în Canada după moartea lui. Ziarele și revistele pe care nu le citiți au zis că Bucureștiul, România, bărbații, televiziunea nu i-au mai ajuns, că le-a epuizat posibilitățile. Că avea chef de schimbare, de aventură, de nou, că lumea era mare. Că în câțiva ani, dacă nu mai repede, o știristă mai tânără și mai apetisantă i-ar fi luat locul. Că tot ce fusese viața ei de vedetă, viața ei de femeie, de fapt, avea să se oprească brusc, ca într-o fotografie uitată pe undeva. Îngropată în arhivele televiziunii, ale ziarelor și revistelor și dezgropată din întâmplare, privită ca o curiozitate a anilor de început al dezmățului televizual într-o România încă năucită de brutală schimbare de istorie. Le citeam, mă stricam de râs și mai ales mă enervam, d-aia n-am uitat ce scriau despre ea. Băieții și fetele astea care câștigă o pâine cu scrisul bat câmpii cu atâta nerușinare, prostesc cu atâta inconștiență și iresponsabilitate că-mi vine uneori să le

propun șefilor să-i trimitem la săpat șanțuri, la dărâmat munții, la mutat Dunărea, la canal! Să facem cu ei o mică Revoluție culturală, cum a făcut Mao, că altfel n-ar fi ajuns azi China unde a ajuns.

Trebuie că știți, domnu' profesor, în întâmplări de genul ăsta lucrurile nu sunt niciodată simple. Titica ar fi rămas bine merci pe sticlă și ar mai fi nenorocit câțiva bărbătuși de-ai noștri cu buzunarele pline și azi dacă nu i s-ar fi dat de ales între a fi desfigurată și schilodită pe viață sau aruncată pe fereastră și a-și lua lumea-n cap unde crede ea. Înțelegeți că erau și ceva interese ale țării în joc, pentru că, știți cum sunt unii bărbați pe care-i ia apa regulatului, mai iertați, și se pomenesc povestind vrute și nevrute. Cum se zice, știa prea multe și ar fi cerut prea mult să-și țină gura. Cel puțin așa știu eu, s-ar putea chiar s-o fi apucat cu adevărat dorul de ducă, nu știi niciodată cu femeile, mai ales cu una ca ea, v-am mai spus, cred.

Va amintiți, la petrecerea din curtea vilei ca un vapor era și o rudă a proprietarilor. Unul Gigi, bucălat, trimis al destinului, cum se bătea cu pumnii în piept graseind. E la mititica românească pentru zece ani, a fost ideea canadienilor să-l păstrăm la noi la rece. Escrocherii, dosare false de emigrație și trafic de proaste de-ale noastre care să danseze la bară, pe masă și unde plătea clientul din Toronto și Montreal. Dacă nu s-ar fi sinucis una dintre ele și nu l-ar fi dat în gât și celelalte ne-ar mai fi lăsat și azi fără dansatoare în baruri. În fine, i-a căzut și lui cu tronc Titica. L-a ținut în amețeală până i-a făcut dosarul de emigrare, îl lăsa s-o pupe pe obraji și-și freca jucăuș sânii de pieptul lui. A călătorit cu ea până la Montreal, a însoțit-o la biroul de imigrare de la aeroport, a plătit taxiul și a culcat-o la el. Nevastă-sa, infirmieră, căloasă și emotivă, întreținea respectabilitatea casei și reputația afacerii. Biroul lui de

emigrare de la București era într-o garsonieră din apropierea ambasadei Canadei. La Montreal era într-un bloc de cabinete medicale dintr-un cartier sărac, două cămăruțe fără ferestre. Și la București, și la Montreal, pereții erau acoperiți de sus până jos cu fotografii în care el trona în compania zecilor, sutelor de-ai noștri emigranți. Eu n-am nimic personal împotriva emigranților noștri, fiecare face ce vrea cu viața lui, e democrație, e libertate! Observați că, din respect pentru uniforma pe care o port, am lăsat cetățeanul revoltat acasă. Tot ce-mi permit să spun e că, dacă i-ați fi văzut și dumneavoastră în fotografii..., fete schimonosite, urâțite, domnu' profesor de fericirea de a fi ajuns pe Pământul Făgăduinței! Și Gigi pus la patru ace, cu gura până la urechi că le-a vândut pe bani buni visul îmbogățirii! V-ar fi cuprins ca și pe mine, așa, un fel de milă, domnu' profesor, sunt convins.

Când a început anul trecut ancheta despre matrapazlâcurile lui Gigi, un șef de-al meu care mă apreciază din când în când m-a luat cu el la Montreal. Avea nevoie de o ordonanță care să-i ducă servieta și să-l trezească dimineața, iau și câteodată un caporal cu mine, așa e obiceiul. Șeful la clasa afaceri, eu cu poporul. Două zile drumul, două zile ancheta și o jumătate de zi de vizită. Era o poetă ambasadoare, îl cunoștea pe șef și era interesată de anchetă. A venit de la Ottawa, a mers cu noi în mașină și ne-a mai spus una, alta. Îmi mai sună în cap diferența de fusuri orare, dar cum camarazii mă rugaseră să le povestesc la întoarcere ce-am văzut am făcut fotografii, ca să nu uit. Poeta, ne-a dus mai întâi pe Mont-Royal, un deal, să avem o priveliște generală. Ne-a spus și o poezie de a ei în legătura cu ce vedeam, frumoasă. Stau cam prost cu limbile străine, dar suna frumos poezia. Era o zi limpede, se vedeau podurile peste fluviul Saint-Laurent. Pe urmă, cartierele bogate din vestul Montrealului, Outremont, Westmont, Côte-Saint-Luc, Hamsted.

Castele și căsoaie printre arbori, păduri, și nici urmă de oameni, numai mașini din când în când. Pe urmă, cartierele sărace din estul Montrealului. Case mai mici, bloculețe mizerabile, nimeni pe străzi, doar mașini. Stadionul olimpic, Gradina botanică. Village-ul homosexualilor. Se învârteau câțiva cu palmele înfipte în fundul celuilalt și niște muieri care se morfoleau mergând. Cartierul chinezesc. Chinezi ca la noi, la Europa lor. Cartierul latin, în centru. Aici, lume amestecată din cauza unei universități. Ca în Piața Romană și la Universitate. Ne-am așezat la o terasă minusculă, cu scânduri pe jos și un gard, să bem o cafea, ceva, să mâncam ceva, repede, ca să nu întârziem la aeroport. Treceau, se opreau cerșetori zăngănind mărunțișul în pahare de plastic. Alături de terasă, întins pe trotuar lângă un câine care moțăia, un tinerel drogat. Peste drum, un altul. N-am prea avut ce să le mai povestesc camarazilor. S-au uitat pe poze, o fi Montrealul în America, au zis, dar nu era ca la televizor. Așa îmi spusesem și eu, nu s-au supărat. Le-am adus niște nimicuri cu frunza de arțar a Canadei pe ele, iar pentru acasă am cumpărat o rață din lemn făcută de indienii lor, îi țin în rezerve, știați? Nevastă-mea a pus-o în sufragerie, s-o vadă invitații și să le povestesc despre Canada… Hai, trageți pe dreapta, să fumăm o țigară!

Vine iar iarna, domnu’ profesor! Nu mi-a plăcut niciodată, era frig în casă când eram mic și am rămas friguros. Acum, cu anii care trec, au început să mă doară și oasele. Uite-așa se duce viața!... Dar e frumos aici, e calm, tot să te uiți în gol peste câmpie și să nu-ți mai pese de nimic. Mă mai satur câteodată de nebunia și de gălăgia Bucureștiului, vă spun drept. Dar cum să trăiesc într-un loc ca ăsta când am copii la școală și nevastă care vine exact de la țară și de la privată în fundul curții? Nu mai poate fără bloc, apă caldă, bani aruncați și gură cască la mall, nu mai poate! Progresu’, domnu’ profesor, progresu’ e boala

lumii de azi, o să murim cu el în brațe, nu credeți? Înțelegeți unde bat, nu pot să spun mai mult din respect pentru uniformă. Mă gândeam într-o zi, când o să ies la pensie sau când o să mă facă civil vreo reorganizare, că m-au zăpăcit complet deghizările și o să uit ce-nseamnă să fii de-adevăratelea civil când ai o uniformă acasă, să-ncep să port și eu pălărie. Să arăt și eu ca un domn de pe vremuri. N-am purtat niciodată, nici măcar în joacă. O să puneți o vorbă bună pe lângă Emil Șoarec, să mă primească în Uniunea lui, sunt convins. Acum, să revenim la prezent, ce să facem, trăim în el până una, alta. Ne apropiem de Fetești, am un neam, nu l-am văzut de mult. Va aștept spre seară, când va întoarceți de la gara părăsită. Nu e treaba mea ce căutați acolo, dar treceți pe la primăria din sat, gara e în custodia ei. Să nu uit, când ajungem la București, îmi dați mapa șterpelită de Titica. Nu vreau să avem vorbe, mi-o dați și vă las în pace. Haideți să pornim, m-a luat cu frig!...

41

În dimineața când Titica se trezise la Montreal, nevasta căloasă și emotivă a lui Gigi o întrebase ce are de gând să facă în noua ei viață de imigrantă și ea îi răspunsese tot cu o întrebare: «S-au terminat bărbații pe aici?». Dansatoarele la bară, pe masă și unde vroia clientul erau specialitatea secretă a casei. Gazda a râs și, tot râzând, a avertizat-o să nu se atingă de bărbatul ei, mai încercaseră și altele și nu le căzuse bine. Tot în aceeași dimineață, în biroul lui fără ferestre, Gigi i-a arătat fotografiile de pe pereți. Fericirea de circumstanță a românilor imortalizați lângă binefăcătorul lor și mai fericit a înveselit-o. I-ar fi prins bine lui Gigi, pentru afacerile lui, o fotografie cu ea, știrista, vedeta de pe sticlă și din realitate săturată de mizeriile României, momeala ideală pentru candidații la imigrație care mai aveau îndoieli și pentru liniștea sufletească a celor care emigraseră. Gigi nu i-a înțeles refuzul nici după ce ea l-a sărutat fugar pe colțurile gurii și și-a lipit o clipă sânii de pieptul lui.

Seara, grăbită să se mute, își desfăcea valizele într-un apartament de două camere sumar mobilate, singurul pe care Gigi îl avea la dispoziție în acele zile de sfârșit de primăvara. De la una din ferestre se vedeau, nu prea departe, zidurile înalte ale unei închisori, stâlpii cu becuri puternice și gheretele suspendate ale paznicilor cu kalașnikovuri pe umăr. Proprietarul blocului de patru etaje fără ascensor și cu

balcoane mici și inutile era un avocat de origine vietnameză, micuț, agitat, curios și mereu in căutare de clădiri dărăpănate pe care le transforma în locuințe ieftine. Fiu de colonel saigonez, se refugiase cândva în Canada cu diamante încrustate în măsele. Se îmbogățise și mai mult pe seama conaționalilor ajunși mai târziu în *boat people*, îi înghesuise în apartamentele lui, îi împrumutase să-și deschidă mici magazine și făcuse din ei datornici pe viață. Avea o înțelegere mai veche cu Gigi și, pentru că a plăcut-o pe Titica, i-a montat gratuit un televizor și un prăjitor de pâine. Ea a găsit că era interesant ca experiență de viață. Dar era dezamăgitor, trist, grețos ca început de viață nouă într-o țară, o provincie și un oraș cunoscute din broșurile canadiene de racolare a imigranților și din poveștile entuziaste ale buclatului, serviabilului și aspirantului Gigi la ceva mai mult decât pupatul și jocul echivoc cu sânii. După ce, cu o plecăciune, avocatul i-a lăsat singuri, Gigi s-a învârtit mulțumit pe călcâie, s-a apropiat brusc de ea, i-a prins obrazul în palme și a încercat s-o sărute pe gură. L-a respins cu blândețe, avea nevoie de el, nu cunoștea pe nimeni altcineva la Montreal. I-a mângâiat buclele, i-a zis, da, Gigi, da, trimisul destinului, într-o zi poate, de ce nu?, nu-mi displaci ca bărbat, sunt aici, femeie singură, nu-mi prea îmi arde acum de îmbrățișări, o să ia timp până mă dezmeticesc unde mă aflu și cum voi trăi, fără tine nu știu ce m-aș face, hai să fim cuminți, buclatule, o să vină și vremea prostiilor, e o promisiune.

O săptămână, Titica a dormit, s-a plimbat gânditoare pe malul unui râu care curgea în apropiere, a asistat pioasă la câteva slujbe la biserica din cartier, a cumpărat fleacuri la talciocul improvizat în subsol și s-a uitat fără rost la toate canalele de televiziune. Cu toată franceza și engleza pe care o vorbea școlărește n-avea nicio șansă să se agațe undeva. Îi displăcea vecinătatea din bloc cu imigranți arabi, asiatici și, mai

ales, câțiva români gălăgioși aterizați cu neveste și copii, care o recunoscuseră și ar fi vrut să se întindă la vorba cu ea. Gigi apărea spre seară cu pâine proaspătă, carne de fripturi, brânză, altele de-ale gurii, o sticlă de vin, ziare, reviste și promisiunea unui apartament civilizat într-un cartier mai bun. Îl primea îmbrăcată lejer, bluze și pantaloni prin care i se vedeau sânii liberi și fesele dezgolite de tăietura invizibila a chilotului, iar mirosul fripturilor nu acoperea aroma persistentă a parfumului. Ceea ce-l făcea, însă, pe Gigi să se foiască pe scaun și, după câteva pahare, să devină guraliv, erau picioarele ei goale care lipăiau pe parchet. Dar nu mai încercă nicio apropiere, se resemnase să aștepte. La sfârșitul săptămânii, când a plecat la București, unde-l așteptau alți candidați la emigrație și alte viitoare dansatoare la bară, Titica știa aproape totul despre afacerile lui.

Cu micuțul avocat s-a culcat la mijlocul celei de a doua săptămâni. Un fel de a spune, fiindcă plecăciunile și gângăveala lui gâfâită în vietnameză îl secătuiseră înainte de a se întâmpla ceea ce ar fi trebuit să se întâmple. Dar el fusese mulțumit. Avea nevastă, avea doi copii mari, îi făcuse totuși, era bogat și, din când în când, în schimbul a nimica toată și a unor promisiuni vagi, câte o imigrantă deprimată de singurătate și de frica zilei de mâine îl primea în brațele ei ca pe un copilandru prea crud care se închipuia bărbat. Se înșelase, însă, în privința noii lui chiriașe. Plecăciunile și gângăveala lui gâfâită în vietnameză o dată pe săptămâna aveau un preț. L-a plătit cu aceeași mulțumire visătoare ce-i rămânea întipărită pe față când ieșea din baie îmbrăcat și pieptănat, când se încălța, refăcea meticulos nodul cravatei, se mai uita o dată în oglinda dulapului din perete și își lua rămas-bun cu palmele adunate în dreptul pieptului și cu o altă plecăciune.

Când Gigi a revenit la Montreal, Titica se mutase într-o altă

proprietate a micuțului avocat, în apropierea cartierului burgheziei francofone, Outremont. A înțeles și n-a mai vizitat-o decât ziua, după ce-i telefona, și nu mai venea decât cu o sticlă de vin. Ea nu l-a mai primit îmbrăcată lejer, dar el a continuat să se foiască pe scaun privindu-i picioarele desculțe și, după un pahar, două, să se laude cu afacerile lui. Ea îl alinta, într-o zi ai să lași România fără ingineri și fără târfe, buclatule, ai să te îmbogățești de pe urma lor și știi că mie mi-au plăcut totdeauna bogații, ai grijă să nu ajungi la pușcărie și să mă lași cu buzele umflate. El râdea cu lacrimi, îi plăcea să fie cu ea chiar și așa, platonic, îi plăcea s-o audă lătrându-și ca la televizor glumele pe seama lui și, când îi spunea buclatule, buclatule cu o șoaptă plină de echivocuri, închidea ochii gândindu-se ranchiunos la nevasta lui căloasă și emotivă. Nu mai era de mult femeie, nu fusese de fapt niciodată cu adevărat, dar era o complice desăvârșită. Fără ea, fără avariția și priceperea ei de fostă contabilă, fără îndârjirea ei n-ar fi îndrăznit nici să plece din țară, nici să deschidă birourile și nici să se lanseze în afacerile lor dubioase. Îl obosea, îl enerva, îl speria cu grija ei maternă și bătrânicioasă, dar era prea târziu, mult prea târziu să mai schimbe ceva. De fapt, nici nu putea și nici vroia. Dormeau de ani de zile în camere separate, se sărutau cel mult pe obraji, de obicei când pleca la București și când se întorcea. Singurele lor plăceri comune erau lungile discuții despre mersul afacerilor, banii câștigați, mesele copioase, paharele de votcă pentru apetit, câteva sticle de vin sau de bere pentru bună dispoziție și somnul reparator cu ușile deschise, să se audă sforăind și să se fluiere până ce se întorceau pe partea cealaltă. Le ajungeau. Sexul ei se atrofiase, el se culca din când în când cu una din târfulițele care se îngrămădeau la ușa biroului din București, nu risca prea mult, odată ajunse în Canada, nu mai existau pentru el și nici el pentru ele. Titica intrase pentru totdeauna în

memoria lui de bărbat în noaptea petrecerii din gradina vilei-vapor, când lăsase să-i cadă între sâni cartea lui de vizită. Femeie în fiecare atom al trupului, ea îl odihnea, îl liniștea, sărutările ei pe colțul gurii și frecatul sânilor pe piept la plecare erau promisiunea care nu se dezmințea, trebuia numai să aibă răbdare, și avea.

42

Micuțul avocat agitat a făcut un atac cerebral în patul ei. Când Gigi a ajuns, era încălțat, îmbrăcat, pieptănat, întins pe pat cu capul pe pernă și Titica, dușată, aranjată, parfumată, îi înnoda cravata. Sângele ei rece și un mic surâs de încântare după ce-a strâns nodul cravatei sub gulerul cămășii l-au înghețat. Micuțul mai mișca și mai spunea ceva în vietnameză. A rămas în viață, o legumă zâmbitoare. Titica l-a vizitat la spital, a recunoscut-o, mulțumirea visătoare ce-l pierduse i-a luminat o clipă obrazul de copilandru. A întors ochii spre soția lui, la fel de micuță, dar durdulie, și a scos câteva sunete. Ea i-a vorbit îndelung, el clipea, scotea câte un sunet ininteligibil și, când au terminat, Titica a aflat ce chirie va trebui să plătească la începutul lunii pentru apartament.

Gigi s-a oferit să-i găsească un alt apartament, mai ieftin, dar ea l-a refuzat. Îi plăcea cartierul. Cândva, fusese locuit numai de evrei. Cei mai mulți se mutaseră în vestul îndepărtat al insulei Montreal, bogații în Westmont, pe Mont-Royal. Cartierul se mai stricase de atunci, în blocurile de locuințe se instalaseră latino-americani, arabi, tamouli, pakistanezi, imigranți economici din fostele țări socialiste, cu obiceiurile și moravurile lor. Străzile tăiate printre vile somptuoase și arțari bătrânii erau largi și, atât de liniștite și de pustii, că Titia nu îndrăznise decât o singură dată să se plimbe. Evreii ortodocși

care mai locuiau purtau costume, pardesiuri și pălării negre, femeile rochii largi și peruci coafate de toate culorile, copiii costume negre și pantofi de bărbați. Sâmbătă dimineața plecau în familie la sinagogă, Titica îi vedea de la fereastră. Pe scara blocului de două etaje nu mai mirosea a mâncare, în fața ușilor nu mai erau baskeți scâlciați, dincolo de ele nu mai urla televizorul și singurul român, care locuia la parter, era un evreu tânăr și n-o cunoștea. Nu-i scotea pantalonii, nu-i ridica fusta și nu-i smulgea bluza cu privirea ca să și-o imagineze în pielea goală, când se încrucișau își cobora ochii și înclina puțin capul. Avea un băiețel, îl ducea dimineața la grădiniță și, când era grăbit, îl îndemna cu un accent de moldovean sadea: «Mișcă-te, boule!»

Ca toți imigranții economici care-și cumpărau rezidența, Titica venise cu câteva mii de dolari americani și nu cheltuise prea mult. În aceeași zi, după ce salvarea plecase cu micuțul avocat lovit de nenorocire și refuzase cu bruschețe invitația la masă a lui Gigi, a deschis ușa unuia din restaurantele din preajma televiziunii naționale francofone, Radio Canada. A pus romanul ei cu incestul pe colțul mesei, a comandat un sandwiș, o salată și un pahar de vin roșu și a privit în jur la vedetele și artizanii televiziunii care se înfruptau gălăgios. Lumea ei pierdută. Lumea ei din care fusese gonită. Gigi o avertizase, bărbații Quebecului care ar fi interesat-o erau prima generație școlită și ajunsă la prosperitate. Castrați de feministe, aveau o problemă freudiană cu părinții bigoți. Se războiau în cărți, în filme și în viața de zi cu zi cu genitorul și cu preoții care-i abuzaseră sexual. Se psihanalizau. Făceau experiențe homosexuale, se trezeau sau nu homosexuali sau bisexuali, dar dacă se hotărau să rămână doar bărbați femeile puteau face orice din ei. Până la bani. Banii îi scoteau din minți. Nu erau ca bărbații români când li se punea pata pentru o femeie, îi mai

spusese.

Într-o zi s-a așezat la masa ei un bărbos care făcea seriale pentru televiziune. Curios, înțelegător și sensibil la povestea ei de scriitoare româncă venită la Montreal ca să depună mărturie despre noua existență a miilor de compatrioți imigranți. Compătimitor cu soarta României, bărbosul. Dracula, Nadia Comăneci, Ceaușescu, era informat. Încântat și excitat de incestul din romanul îndelung răsfoit și amuzat de descoperirea că franceza și româna aveau aceleași rădăcini latine. Cu sau fără câteva pahare de vin, cu sau fără marihuană sau o linie, două de cocaină, dezamăgitor ca amant. A făcut un cancer la stomac după ce Titica l-a obligat să-i plătească chiria și cheltuielile. Prevăzătoare, ea avea deja un al doilea amant. Zece ani, cât a trăit la Montreal, le-a spus amanților aceeași poveste. Diferențele dintre primul și ultimul au fost neînsemnate. Frumusețea ei neobișnuită și senzualitatea ei răvășitoare cucereau fără cuvinte. Incestul ei a trezit în toți o paternitate refulată și nevoia bestială de a o poseda. Știa să și-i aleagă și știa să fie aleasă.

O lungă lista de amanți. Celibatari zdruncinați în condiția lor de masculi, soți neglijați, divorțați, o întreagă faună meticulos notată într-un caiet destinat zilei în care gustul de a scrie din nou i-ar fi revenit și, în dreptul fiecăruia, la fel de meticulos notată, nenorocirea care-i lovise: faliment, cerșește la Oratoriul Saint-Joseph; delir schizofrenic, internat la Institutul Pinel; bacteria mâncătoare de carne l-a lăsat fără un picior; doi ani de închisoare pentru evaziune fiscală; alcoolic incurabil; cocainoman cronic, legumă… Cineaști, profesori universitari, avocați, un editor, un jucător de hockey, un actor, afaceriști. Pentru o lună, două, o jumătate de an, nimic altceva decât o rutină când frenetică, când mecanică a coitului. Nu mai era decât un corp. O alcătuire de carne. Distinsă, inteligentă,

capricioasă, scumpă. Unul dintre amanți i-a obținut o bursă să scrie un scenariu despre incestul pe care-l trăise, altul a plimbat-o în Statele Unite, câțiva în Cuba, alții în Franța. Un profesor a înscris-o la cursul său de creație literară și ea a obținut o bursă și un împrumut. Între două amantlâcuri și-a tradus romanul. Și-a vizitat de câteva ori părinții, pe fugă. În afară de foștii colegi de la televiziune și de amanți nimeni nu-și mai amintea de ea. N-a muncit niciodată, a trăit oficial din ajutor social, s-a mutat de mai multe ori, și-a mobilat cu banii amanților apartamentele, și-a înghețat zâmbetul tot cu banii lor.

Gigi i-a urmărit tribulațiile sexuale cu un amestec de stupoare, de admirație și de resemnare. O întâlnea la răstimpuri, spre prânz, când se trezea, îi comanda și-i plătea un mic dejun copios și o privea afectuos cum înfulecă. Sfaturile lui nu mai foloseau la nimic. N-o mai întreba nimic. Din obișnuință, din lăudăroșenie, continua să-i vorbească despre afacerile lui fructuoase. Ea îi amintea că-i făcuse o promisiune și avea să se țină de cuvânt. El o credea și n-o mai credea, o dorea pătimaș și n-o mai dorea la fel de pătimaș. De la o operație estetică la alta sfârșise prin a nu-i mai recunoaște decât trupul subțire, ochii albaștri, gesturile care mai aveau în ele ceva copilăros, vocea puțin lătrată și dezinvoltura înșiruirii amanților avuți între timp, programați să-i aibă și să-i nenorocească. Zâmbetul ei înghețat îl scotea din sărite. «Suntem amândoi niște orduri», a spus el într-o zi și ea, râzând, i-a dat dreptate. Birourile de emigrație închise după o ultimă livrare de dansatoare, Gigi s-a consacrat exploatării celor cinci *chalets*[5] cumpărate în Laurentides cu banii românilor visători la paradisul canadian. În același an a dat o fugă în Thailanda și, pentru că descoperise voluptatea minorelor, și-a promis că se va reîntoarce. Soția lui căloasă și emotivă curăța, spăla, negocia

la sânge cu meșterii chemați să facă reparații, suporta mofturile chiriașilor, plătea facturile, încasa chiriile și întreținea respectabilitatea afacerii de proprietari imobiliari. Bine dispus după achiziționarea la un preț bun al unui al șaselea *chalet* confiscat de o bancă, sărutat pe colțurile gurii mai senzual ca altădată și lăsat câteva clipe să-și plimbe palmele peste sânii ei goi sub bluza transparentă, Gigi i-a plătit revizuirea romanului. Titica s-a culcat cu un editor depresiv care, după ce l-a părăsit, a încercat să-și otrăvească soția, romanul a apărut și câteva zeci de exemplare au zăcut trei săptămâni în librării; epuizat, stors, povestit și răspovestit în toate combinațiile posibile de ani de zile de literatorii canadieni, incestul nu se mai vindea ca altădată, iar ororile din fostele țări socialiste interesau și mai puțin. Într-una din dimineți, când Gigi o aștepta să-și înfulece micul dejun pe terasa minusculă a restaurantului de la parterul blocului unde locuia și să-i povestească îngrijorat despre sinuciderea uneia din ultimele dansatoare aduse de el, Titica a coborât, l-a pupat umed pe gură, l-a prins de mână și nu i-a dat drumul până au urcat în apartamentul ei; își vopsise părul în roșu cu meșe platinate. Era goală când Gigi i-a adunat lucrurile de pe jos, i le-a aruncat în brațe și i-a cerut să se îmbrace.

Niciodată în existența ei de femeie un bărbat nu-i refuzase corpul. Niciodată privirea unui bărbat nu alunecase peste obrazul și trupul ei cu atâta indiferență. De zece ani, dorința animalică a lui Gigi de a o poseda și resemnarea lui erau refugiul ei romantic. O iluzie. O mistificare căutată la răstimpuri ca o gură de aer proaspăt, cel mai adesea între un amant părăsit și un altul de sedus. Amintire neîntinată de scurgerea timpului și de circumstanțele triviale ale vieții, sărutările pe colțul gurii și frecatul jucăuș al sânilor de pieptul lui Gigi erau ale adolescentei cu acnee care fusese și care nu știa încă unde o vor purta pulsiunile haotice ale trupului. Dacă n-ar

fi umilit-o până în profunzimile sufletului și ale minții i s-ar fi dăruit cum nu se dăruise niciodată unui bărbat. El plecase de mult și ea era tot în fața oglinzii, goală, prostrată, plângând fără lacrimi de furie, de neputință, de silă și de frică.

S-ar fi sinucis dacă nu și-ar fi amintit de Emil Șoarec.

---

[5] În Canada, casă de la munte, din apropierea lacurilor și a râurilor. În franceză în text.

43

După moartea soției, Emil Șoarec vânduse casa din Outremont și se mutase într-un bloc din centrul Montrealului. Un apartament spațios, puțin întunecat, la etajul 23, de la fereastra căruia se vedeau acoperișurile netede ale blocurilor învecinate, fluviul Saint-Laurent, podurile Jacques Cartier și Champlain[6] și, când cerul era curat, undeva, departe, conturul șters al dealului Saint-Bruno. Vânduse, dăruise Armatei Salvării și bisericii din cartier tot ce-i amintea de soția pierdută și de anii deprimanți trăiți împreună. Păstrase tablourile de Grigorescu, de Aman și Luchian, icoanele aduse cândva din România, un Țuculescu cumpărat într-una din vizitele la *Clinica Aslan* și câteva obiecte care aparținuseră tatălui: un joben, un ceas de buzunar din aur, o tabacheră din argint, butoanele de aur de cămașă și pălăria de cow-boy primită cadou la o întâlnire de avocați în Texas. Își schimbase complet garderoba și colecția de pălării și lăsase în grija unei companii specializate mobilarea și decorarea apartamentului. Biroul era în apropiere, mergea pe jos, dar închiriase un Mercedes, avea uneori procese sau întâlniri la Ottawa și Toronto. Rutină. Mânca la restaurant, asculta muzică din filme și urmărea noutățile, se vizita cu sora soției, avansurile ei nu-i displăceau, glumeau amândoi pe seama unei posibile vieți împreună, dormea bine. Câștiga, pierdea, amâna, refuza procese, era suficient de bogat ca să mai

practice avocatura, ar fi putut să se oprească, dar în afara de călătoriile tot mai dese și mai lungi în România, din cauza proceselor, n-ar fi știut ce să facă altceva la Montreal. Puțin ciudat, soția îi lipsea. Chiar și după ce Titica a intrat în viața lui și fascinația pentru ea l-a transformat ca bărbat, îi mai resimțea din când în când lipsa.

Se întorcea de la birou, vara indiană[7] era pe sfârșite, pășea cu mâinile încleștate la spate și gândul îi fugea lejer când la soția pierdută, când la fascinanta Titica. Era o insolență, o bagatelizare a morții, o nerușinare această apropiere a două femei atât de diferite din existența lui de bărbat, dar îi făcea bine. Într-o iarnă, când era cu soția la soare, în Mexic, o pală de vânt îi smulsese pălăria de paie, o purtase cu salturi până în ocean și valurile o înhățaseră ca pe o pradă. Fugise după ea și o urmărise cu privirea, stupid, până ce oceanul a înghițit-o brusc. Se înfuriase, se supărase, era o pălărie la care ținea mult și pierderea ei îi stricase ultimele zile ale vacanței. Soția lui izbucnise în râs. Râdea atât de rar și de chinuit că era ca și cum l-ar fi pălmuit. Nu cunoștea durerea și umilința de a fi pălmuit, pentru că nu fusese niciodată pălmuit și nici măcar amenințat, dar și le putea imagina; erau insuportabile și de neiertat.

În după-amiaza plăcuta, trecător singuratec pe trotuarul îngust, cu hohotele de râs sunându-i din nou exasperant în urechi, apropiindu-se de locuință, își spuse că exagera considerând pierderea pălăriei mai însemnată decât pierderea soției, dar nu se putea stăpâni, era mai puternic decât el, să nu-i pară rău mai mult de pălărie. Își mai cumpărase câteva de atunci, ultima când se mutase, dar pălărie cum fusese cea înghițită de ocean n-avea să găsească decât în iarnă, când se oprise la Londra, în drum spre București, definitiv repatriat. Cumpărase și Titica o pălărie cu flori și legume și, înghesuiți ca doi adolescenți pe taburetul mobil, se fotografiaseră la un

automat din aeroport. Nu se îndoise niciodată în privința fascinației pentru Titica, dar fusese încântat până la lacrimi să-și descopere obrazul lipit de obrazul ei inundat de aceeași lumină pe care întreaga ei ființă o emana. Păstra fotografia în portofel și, deseori, când treceau câteva zile fără s-o fi văzut sau să fi vorbit cu Titica, o scotea și o privea visător și ranchiunos: pierduse nu numai pălăria de paie și soția, dar și mai mult de jumătate din viață fără să fi fost fascinat de o femeie; fusese, era o certitudine de nezdruncinat, victima nevinovată a unei mari și ireparabile nedreptăți.

Trecuseră trei săptămâni de când lumina ei îl încremenise în pragul rezervei unde zăcea colegul avocat care avusese un accident cerebral. Atât cât a putut să-și dea atunci seama din cauza profundei emoții și a răscolitoarei revelații și Titica fusese impresionată de apariția lui. Nu îndrăznea, nu putea, nu vroia să înainteze de frică să nu rupă vraja momentului care, presimțea, avea să facă, făcuse deja din el un alt bărbat. Când Titica i-a întins mâna, s-a smuls brusc din prag, s-a repezit, a aruncat pălăria pe patul bolnavului, s-a agățat cu amândouă mâinile de mâna ei și le-a dus ametit, înnebunit de fericire, la buze.

— Madame (n-a știut decât mai târziu că e româncă), avant de me présenter permettez-moi de vous faire un aveu. Quand mon père m'avait fait cadeau mon premier vrai chapeau d'homme, il m'a dit qu'un jour je rencontrerai la femme de mes rêves d'adolescent… une lumière éblouissante dans l'obscurité de la vie. Aies patience, a-t-il ajouté, ce jour viendra. J'en ai eu, Madame, beaucoup. Et je ne saurais pas vous dire le bonheur, la félicité, la plénitude de mon âme de vous avoir enfin rencontré… Emil Șoarec, avocat en droit international. Veuf.[8]

Cu pălăria recuperată și Titica lângă el, tăcută, a întârziat lângă patul de spital al colegului pe care doctorii îl îndopau cu

pilule și-l acomodau încetul cu încetul cu starea de legumă pentru cât îi mai rămânea de trăit. N-a trebuit să-i spună, nici n-ar fi putut de altfel, a înțeles din privirea lui rătăcită că Titica îi fusese amantă. N-a trebuit să-i spună nici Titica, a înțeles că nu se găsea la căpătâiul lui din dragoste sau din compasiune, ci pentru a se convinge că era terminat ca bărbat. Nu i-a trebuit mult timp să se convingă și și-a luat adio de la el cu o bruscă clătinare a capului, de parcă l-ar fi șters definitiv din memorie cu aceeași bruschețe.

— Je suis à vous, Monsieur Soarec[9], a spus.

A lui, pentru totdeauna! Încă un vis împlinit! Amintirea, atâta de proaspătă că părea să fi trăit cu doar câteva clipe înainte tandra și grațioasa alunecare a brațului ei sub brațul lui și abandonarea legumei care gemea neputincioasă, l-au făcut să izbucnească într-un hohot de râs gălăgios. Nu se mai întâlniseră decât o singură dată de când ieșiseră braț la braț din rezervă și din spital. Dosarul colegului preluat din prietenie și la cererea biroului îl obligase în aceeași zi să meargă la Ottawa. O invitase călduros, insistent, o implorase să-l acompanieze, se pierduse cu firea, tremurase, dar tot ceea ce obținuse fusese îngăduința de a-i telefona oricând, la orice oră, și promisiunea solemnă de a se revedea de îndată ce va fi pentru el posibil. Ca unui copil necăjit că nu i se împlinește imediat o dorință, ea i-a prins mâna între palmele ei și i-a mângâiat-o tandru:

— Votre exaltation et impatience me touchent beaucoup, Monsieur Soarec. Soyons sages, vous avez du travail et moi une vieille obligation à remplir avant d'être pour toujours la femme de votre rêve d'adolescent[10].

Îi telefonase în fiecare zi de la Ottawa, la cele mai neașteptate ore, ea îi reamintea promisiunea, el se liniștea pentru o vreme, îi telefona iarăși. La capătul a două săptămâni obținuse o amânare a procesului. Avea să fie, de altfel, ultimul

său proces în Canada. I-a telefonat pentru ultima oară în noaptea când a ajuns la Montreal, prea târziu pentru a se mai întâlni. A doua zi dimineață s-a instalat la o masă din micul restaurant și a așteptat răbdător ca ea să se trezească, să se dezmeticească și să coboare să mănânce micul dejun. I-a plăcut cum mânca, pofticioasă, și și-a amintit cu câtă silă mesteca și înghițea soția. A tăcut fericit că o poate privi din nou de atât de aproape și de a regăsi în ea aceeași lumină care-l fascinase. Nici mai târziu, la prânz, când restaurantul s-a umplut și apoi s-a golit, n-a vorbit, a ascultat-o povestindu-i nimicuri ca unui vechi prieten care avea vreme de pierdut, știa totul despre ea și-i făcea plăcere să fie împreună cu ea o vreme. De fapt, în afară de surpriza încântătoare că era româncă și puteau vorbi în românește, nu știa nimic altceva despre ea decât că fusese știristă, emigrase cum emigraseră atâția alți români, publicase un roman cu povestea unui incest asumat între un tată și fiica sa și fusese amanta colegului. Chiar după ce s-au repatriat, n-a știut și nici n-a ținut prea mult să știe; tot să fi știut, și într-o bună zi avea să știe, nimic nu i-ar fi alterat și nu-i alterase fascinația pentru ea.

A revenit în acea zi cu mașina la căderea serii, au mâncat în centru, au coborât în garaj și au urcat la etajul 23. Au petrecut noaptea așa cum o visase ca adolescent când primise în cadou jobenul și jucase în aceeași piesă cu viitoarea lui soție. Nu era ea în vis, ci profesoara de morală, mai plinuță, totdeauna zâmbitoare, purta tocuri înalte și joben, îi aluneca din brațe de fiecare dată când încerca s-o rețină și se îndepărta învăluită într-o lumină ce-l orbea pentru câteva clipe. Văzuse cu ani și ani mai târziu ecranizarea romanului *L'insoutenable légèreté de l'être*[11] de Kundera și găsise că în privința imaginației despre ce poate face cu un joben o femeie goală pușcă fusese un precursor la fel de inspirat. Un fantasm, un joc, o aiureală, o

nebunie inofensivă, Titica se strica de râs când i se smulgea din brațe și el, sobru, rătăcit în amintiri, o căuta iarăși în apartamentul cu toate luminile aprinse. .

Mai zâmbea când a împins ușa blocului. Ridicat în picioare când l-a văzut intrând, portarul, un anglofon subțire și vânjos, și-a închis grăbit nasturii uniformei, semn că vroia să-i înmâneze ceremonios corespondența sau să-l pună la curent cu vreo hotărâre a administrației. Nu avea cine să-i scrie la noua adresă, facturile pentru cărțile de credit le primea la birou, revistele de psihologie la care fusese abonată soția și buletinul Asociației nord-americane a depresivilor cronici continuau fără îndoială să fie expediate la vechea adresă și doar câțiva cunoscuți erau la curent cu schimbările din viața lui. Hotărârile administrației conțineau de obicei informații legate de funcționarea liftului, a aerului condiționat, a cablului de televiziune sau a conectării la internet. Nu era obișnuit să locuiască într-un bloc și privirea totdeauna în alertă a anglofonului nu-i plăcea; mătăhălos, cu părul negru adunat în cozi groase care-i atârnau pe umeri și pe spate, postat până târziu în dreptul ușii de sticlă de la intrare cu un baston și telefonul agățate la talie, să fie văzut și temut din stradă, portarul jamaican de noapte îi era mai simpatic.

Se apropie legănând pălăria și vag intrigat de privirea fixă a portarului. S-a întâmplat atunci un adevărat miracol. Încremenit cum încremenise în pragul rezervei de la spital, a resimțit deodată, cu întreaga ființă, ca un fel de renaștere, cu o bucurie pe care n-o bănuise niciodată, prezența *ei*; era atât de răvășit, de stupefiat, de fericit de ceea ce i se întâmpla că pentru câteva clipe i-a uitat numele. Titica n-a mai fost în acele clipe decât întruchiparea miraculoasă a femeii în sine care trezește un bărbat la viață; cum să uite vreodată ce-i datora?

Era la un pas de el când s-a răsucit. În lacrimi. Cu o batistă

apăsată pe gură ca să-și stăpânească hohotele ce-i scuturau umerii.

— A, nu, nu, nu, spuse Emil Șoarec și o prinse în brațe, nu se poate, nu se poate, cine ne-a supărat?

— Du-mă în România, Emil!

---

[6] Jacques Cartier, navigator francez, a luat în posesiune Canada în 1534 în numele regelui François I; Samuel Champlain, colonizator francez, a fondat orașul Québec în 1608.

[7] În toamnă, perioadă calduroasă care precede venirea cel mai adesea bruscă a iernii.

[8] Doamnă (…), îngăduiți-mi înainte de a mă prezenta să va fac o mărturisire. Când tata mi-a făcut cadou prima pălărie adevărata de bărbat, mi-a zis că voi întâlni într-o zi femeia visurilor mele de adolescent… o lumină strălucitoare în obscuritatea vieții. Ai răbdare, mi-a mai spus, această zi va veni. Am avut, doamnă, multă. Și n-aș știi să va spun bucuria, fericirea, plenitudinea sufletului meu de a va fi întâlnit în sfârșit… Emil Soarec , avocat în drept internațional. Văduv.

[9] Sunt a dumneavoastră, domnule Soarec .

[10] Exaltarea și nerăbdarea dumneavoastră mă tulbură mult, domnule Soarec. Să fim cuminți, sunteți ocupat și eu am o veche obligație de respectat înainte de a fi pentru totdeauna femeia viselor dumneavoastră de adolescent.

[11] Insuportabila lejeritate de a fi.

44

Dimineața, când pe ecranul televizorului încremenise poarta înaltă de aluminiu din stradă a vilei, Titica aruncase poșeta pe canapea și se trântise și ea picior peste picior fără să i se mai vadă chiloții roșii. Ceruse o cafea și, după ce-a băut o gură și și-a aprins o țigară, îl întrebase pe Timotei dacă mai avea mapa și dacă se uitase la ce era în ea. O mai avea, bineînțeles, dar se gândise că era mai bine să nu știe ce-i în ea. Mai bine, da, a spus Titica. Era nervoasă. Își mușca buzele umflate, zâmbetul înghețat îi dispărea și ceva din copila de altădată îi aluneca pe obraz. El se așezase tăcut lângă ea, nu știa ce-ar fi putut să-i spună sau s-o întrebe. O privise doar, tandru, cum o privea cândva. Ea s-a strâns brusc lângă el, și-a plecat fruntea și a înfundat-o în umărul lui, copila care fusese, și, dacă nu s-ar fi auzit soneria de la ușa de serviciu, ar mai fi rămas așa până ce-ar fi terminat să-i povestească isprăvile ei de femeie. S-o liniștești pe mama, i-a spus când Nicu a intrat în salon. Zâmbetul înghețat îi desfigura din nou obrazul. S-au sărutat pe obraji și ea a spus:

— Fără amenințări, Nicule, da?

— Mai, fato, mai, fato, a oftat Nicu.

— Atunci, eu vă las, a spus Timotei. Văd că aveți de vorbit și nu e treaba mea. Fac o plimbare mai lungă…

— Nu te superi, nene Timi.

Timotei a făcut un gest cu mâna. Chiar dacă ar fi vrut să se supere, n-ar fi știut pe cine. Poate pe el însuși, dar ar fi fost prea mult.

— Liniștește-o pe mama, a spus Titica.

S-a dus în birou și a sunat-o pe Maria-Eva, dar i-a răspuns poetul și a închis. Telefonul a sunat, cumnatul detestat a strigat: «Te destrăbălezi, faci de râs familia, dar o să plătești cu vârf...», a strigat și el: «Du-te-n mă-ta!» și a trântit receptorul. A scos mapa de unde o ascunsese, s-a gândit puțin, a trecut în salon și, în drum spre vestibul, a lăsat-o tăcut pe măsuța din fața canapelei. Titica și Nicu vorbeau șoptit, nu l-au auzit sau n-au vrut să-l audă. A îmbrăcat pardesiul, și-a luat pălăria și a ieșit.

Pierduse ocazia de a se vedea toată ziua la televizor urcându-se la volanul Jaguarului și demarând în trombă. O surpriză și pentru el această îndemânare și demonstrația de ostilitate față de ziariștii și cameramanii care păzeau intrarea în vilă. Până să-i sară în față maiorul la ieșirea din București și, chiar în timp ce-i vorbea lovind cu tălpile pantofilor în podeaua mașinii, avusese suficient timp să se întrebe când și cum va scăpa din hățișul încurcăturilor în care se trezise. Cum se lăsase prins cu o anumită plăcere și curiozitate, n-a știut ce să-și răspundă. Poate cu prea multă curiozitate, a admis. Dar cum viața nu-i oferise niciodată altceva pentru a-și descoperi calități ignorate care somnolau în el decât împrejurări de o crasă banalitate, ceea ce trăia de două zile era o adevărată aventură. Atât cât își imagina el că înseamnă o aventură. Atât cât își imagina el că participarea sa era însemnată și că, deocamdată, îi făcea onorabil față. Implicațiile politice și prezența feminină inevitabilă și fatală într-o astfel de situație îl depășeau, dar nu le găsea lipsite de interes. Simțea totuși ceva neverosimil în ceea ce se întâmplase, dar nu-și dădea seama exact ce. Era vorba probabil de prezența lui. Într-un film american, într-un

roman polițist de duzină, chiar și într-un roman serios, grav pe care nimeni nu-l citește despre lumea politică și luptele ei intestine, el ar fi jucat rolul principal, inocentul care ori plătește cu viața pentru a se fi amestecat acolo unde nu trebuia să se amestece niciodată unul ca el, ori face pe dracu'n patru să triumfe adevărul și femeia inevitabilă și fatală să-i cadă în brațe. În situația lui, cel puțin în privința inocenței, a figurației și a femeii inevitabilă și fatală, lucrurile erau atât de clare că nu-i rămânea decât să aștepte curios ce se va mai întâmpla.

Maiorul coborâse la Fetești, îi amintise că-l aștepta la ora 5 și că nu vroia să aibă discuții în privința recuperării mapei. Timotei îl privise cum se îndepărta țopăind și demarase din nou în trombă. Începuse să-i placă zgomotul lin al motorului ambalat, scrâșnetul cauciucurilor pe asfalt și el la volan în costum nou, cravată, pălărie de fetru și pardesiu întors cu căptușeala în afară pe bancheta din spate, erou neprihănit și curajos printre lichele, tembeli și o femeie inevitabilă și fatală care trebuia salvată. Îi lipsea un revolver.

Trecuse de miezul zilei când un polițist l-a oprit la intrarea în satul aflat la câțiva kilometri de gara părăsită. A coborât geamul și, așteptând ca polițistul să se apropie, și-a adus aminte că maiorul îi ceruse să treacă pe la primărie. Polițistul ocoli botul mașinii, se aplecă să fie văzut și bătu ușor în geam cu bastonul de circulație, să i se deschidă. Era încă tânăr, sergent, avea o fața îngustă, arsă de soare, bărbierită de mântuială, urechi clăpăuge, păr negru tuns scurt și ochi mici, veseli. Când se așeză lângă Timotei cu cascheta și bastonul pe genunchi spuse:

— Să trăiți! Dați-i bătaie, domnul primar vă așteaptă.

Doi puști s-au apropiat și și-au lipit timizi palmele pe capotă când Timotei a oprit în fața primăriei. Sergentul a coborât și a împins portiera ținând de ea cu amândouă mâinile, să n-o

pocnească. Timotei a luat pardesiul, l-a îndoit pe braț, a coborât, a apăsat pe un buton al cheii de contact și s-au auzit zăvoarele care se închideau. Din neatenție, a mai apăsat o dată, s-a auzit claxonul și puștii și-au retras o clipă, râzând, palmele de pe capotă. A tresărit și sergentul, l-a salutat și i-a arătat cu mâna întinsă intrarea primăriei. Peste drum, la mesele de afară ale *mini-market*-ului Florica, câțiva săteni care se cinsteau cu bere au întrerupt vorbăraia și și-au întors curioși privirile. Timotei i-a salutat cu pălăria ridicată și a rămas cu ea în mână, așteptând să i se răspundă. Sau nu i-au înțeles politețea, sau n-a văzut el prea bine, cei de peste drum nu l-au mai băgat în seama și el a urcat treptele primăriei cu pălăria agățată în vârful degetelor și cu pardesiul pe braț.

— Domnul maior m-a anunțat că ne faceți onoarea să treceți pe la noi, spuse primarul ieșit în pragul ușii. Sunteți leit ca la televizor, dom' profesor. Luați loc. Mulțumesc. Nu prea primim noi vizitatori ca dumneavoastră. Sat pierdut în câmpie, nici o mie de suflete, nu tu distracție, nu tu voturi, nu tu afaceri, doar praf, cine ce să caute pe la noi? L-am tot așteptat pe boierul care avea pământuri și un conac înainte de reforma agrară din '47 sau 48', nu prea țin eu bine minte anii, dar de pomană. Ziceam că pun americanii și pe aici, pe la noi, niște rachete, dar am rămas cu zisul. Tot cu zisul am rămas că vine domnul Becali să facă ceva, o biserică, să audă puțin lumea și de noi. Dați-mi pardesiul și pălăria, să le agăț. Faceți-vă comod. Mulțumesc. O cafea, o bere, o răcoritoare, un dulce? Sau n-ați mâncat? N-ați mâncat, ne aranjăm noi și cu asta…

Mirosea a bere. Primarul era îndesat, fălcos, transpirat, cămașa plesnea pe el, o curea lată îi ținea burta proeminentă să nu cadă și haina largă nu reușea probabil niciodată s-o închidă. Fusese polițist în sat, se pensionase și câștigase pentru a patra oară alegerile. Se așezase la birou, împins pe spate, să încapă,

și-și ridicase mâinile pe masă, ca să poată respira bine. Deasupra capului atârna strâmb, sub sticla pătată de muște, portretul oficial de președinte al lui Traian Basescu.

— Mi-a purtat noroc de două ori, a surprins primarul privirea lui Timotei și și-a smucit în sus capul fălcos.

— L-ați meritat, bănuiesc.

— Mă iubește lumea, dom' profesor și îi iubesc și eu. Dacă aș fi avut mai multă școală, acum eram în Parlament. Dar nu mă ajută memoria. Nu m-a ajutat niciodată. S-a împins și mai bine în scaun și a răsuflat adânc: Dar ce vânt vă aduce pe la noi? Domnul maior mi-a zis că v-ar interesa gara părăsită. Ați fost odată pe acolo fără autorizație.

— Trebuia?

— Trebuia! Vă explic de ce. După ce cefereul a închis-o și degeaba am protestat noi, s-a furat ce era de furat și după aia a cam rămas în proprietatea satului. A primăriei, adică. Știați că unul din Caroli, am uitat care și când, s-a oprit odată aici cu trenul regal ca să vâneze potârnichi și dropii?

— Nu știam.

— Acuma știți. Dar de ce vă interesează? Când ați fost cu o domnișoară s-au întâmplat niște fapte acolo. I-am spus și domnului maior, așa mi-a venit mie o idee, să facem ce-ați făcut atunci mai în grande. Dumneavoastră cu artistele, om mai găsi și-n sat, ne înțelegem la preț și vă dăm și o mână de ajutor. Cât ne pricepem și noi, să oprească iar trenurile, că dacă nu opresc nu suntem pe hartă și nu existăm. E ca la televizor. O punem poate și de niște vânătorie…

— A, nu, nu, râse Timotei, nici vorba de-a așa ceva!

— Atunci de ce vă interesează?

— Taică-meu a fost șeful gării la sfârșitul războiului.

— Domnul maior a neglijat să-mi spună. Dar care război, c-au fost mai multe? Astea le țin minte.

— Al Doilea.

— Și ?

— Mai trăiește vreo femeie în sat care avea pe atunci optișpe, nouășpe ani?

— Cam câți ani să aibă azi?

— Optzeci, nouăzeci…

— Sunt vreo două, poate trei, spuse primarul după ce se gândi îndelung. Dar nu cred că-și mai aduc aminte.

— Poate și-aduc.

— Dar de ce vă interesează?

— Taică-meu a iubit pe atunci o fată din sat.

— Ce ziceți?!? a izbit primarul cu palmele în birou. Cum o chema?

— Ileana.

— A cui?

— Asta nu mai știu. Era văduvă și s-a măritat mai târziu cu un impegat de mișcare…

— Ileana… Ileana… văduvă… văduvă…

Lovea cu palmele în birou și scormonea vădit în memoria puțină pe care o avea dacă auzise vreodată povestindu-se în sat despre o Ileana văduvă care s-a iubit cu un orășean la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial.

— Eu zic, dom' profesor, să gustăm mai întâi ceva, ca oamenii, și pe urmă dăm o raită-n sat. O întrebăm și pe nevastă-mea…

Era deja în picioare, cu pălăria și pardesiul lui Timotei în mână. A aruncat o privire scurtă și bănuitoare Jaguarului, băutorii de bere și sergentul l-au salutat cu un «Să trăiți !» călduros și el i-a amintit lui Timotei că lumea îl iubea. Locuia în apropierea primăriei, o casă nouă, cu etaj, balcon, acoperiș din țiglă și un cocoș din tablă în vârf pe care-l sufla vântul câmpiei. O Dacie de pe timpuri era în fața porții, o folosea când umbla

prin sat și prin împrejurimi, pe drumuri proaste. Pentru deplasările mai lungi, pe șosea, la oraș, avea o altă mașină, i-a arătat-o lui Timotei, o păstra în curte sub o prelată, să nu-i ardă soarele vopseaua. Gustarea era pusă în sufrageria cu dușumeaua din marmură, care schimba de nervuri în bucătăria deschisă. Găină bine rumenită la cuptor, mămăliguță, usturoi, o carafă cu vin, lui Timotei i s-a făcut deodată foame. O scară cu treptele tot din marmură ducea la etajul tăiat pe jumătate de o balustradă din fier forjat. Rezemată cu spatele de balustradă, o fetișcană cu părul tăiat scurt vorbea la telefon. La plasma de lângă șemineu, era un film latino-american cu lacrimi și suspine.

Durdulie, palme umede cu unghiile tăiate până la carne, rochie decoltată și strânsă cu o curea lată și lucioasă pe talie, sandale care lăsau să se vadă praful adunat între degetele manichiurate, coafată, rujată și parfumată pentru ocazie, deși s-ar fi putut să fie ținuta ei obișnuită, nevasta primarului sâsâia, ceea ce părea să-i procure o veselie permanentă. Îl văzuse și ea la televizor pe Timotei și, impresionată de vizită, a găsit că arată mai bine în realitate. A găsit, de asemenea, că domnișoara – rostise prima silabă de la amantă, cum auzise la televizor, dar o privire scurtă a primarului i-a tăiat elanul –, de care-și aducea aminte că prezenta odată știrile, nu se schimbase deloc și zâmbea mult mai frumos. Aici a intervenit primarul. Între două îmbucături, i-a tras un perdaf pretendentului la șefia guvernului. Avea nevastă și copil frumoși, dar era un neica nimeni ca politician.

— E păpușa unora, dom’ profesor, mi-a spus și domnul maior! Alții mai deștepți trag sforile. Să vă mai spun ceva. Eu nici nu cred c-a fost un accident. Am vorbit și cu oamenii din sat. Nici ei nu cred. Domnișoara dumneavoastră e o artistă, a jucat un rol, iar dumneavoastră v-ați purtat ca un domn, nimic

de zis, cum trebuia. Dar accidentul, spitalul, tămbălăul sunt o invenție a deșteptților, să frângă inima românului, că e milos românul, și să voteze păpușa lor! Eu n-o votez nici mort! Nici nevastă-mea! Nici satul! Și, așa, între noi, dom' profesor, ce atâtea alegeri? Ce atâta votat? N-am votat o dată? Ce atâta democrație?...

Întrebările lăsate să plutească în aer și încă un pahar de vin, primarul și-a pus brusc capul în piept, a închis ochii, a răsuflat adânc și a adormit. Un obicei, cinci, zece minute, să i se așeze mâncarea și băutura, a sâsâit înveselită nevastă-sa, s-a oprit din spălat vasele și s-a reașezat la masă cu mâinile în poală. Timotei i-a povestit despre Ileana pe care o căuta. Ar mai fi trăit o bătrână care lucrase cândva la barieră, în gară, dar cum tot satul o striga Ica s-ar fi putut să n-o cheme Ileana. Fusese frumoasă până târziu și zâmbea tot timpul cum zâmbea domnișoara lui Timotei. Că era văduvă de război, nu știa. Știa doar că bărbatul ei luat cu cununie la biserică era ceferist, că plecase într-o dimineață cu trenul și că nu s-a mai întors niciodată. Al doilea bărbat, președintele cooperativei agricole, luat fără cununie, murise după Revoluție, când sătenii au năvălit să-și ia înapoi vitele și pământul. S-a zis că-l lovise cineva cu un hârleț în cap. Primarul era pe atunci polițist, dar oricât a căutat să dea de cel care lovise nu l-a găsit și de arestat tot satul nu se putea. Așa a rămas că președintele s-a împiedicat și a căzut cu capul într-un hârleț. De atunci îl iubea lumea și-l vota, a mai sâsâit nevasta primarului cu veselia ei ciudată și a dat să se ridice. Timotei i-a adus aminte că nu terminase de povestit despre Ica. Ea și-a strâns iar mâinile în poală. De la primul bărbat, Ica avea trei băieți, și de la președinte o fată. Plecaseră care încotro. Mai venea câte unul s-o vadă, mai ales o nepoată frumoasă cum fusese ea în tinerețe. Își certa copiii, îi lovea cu bastonul, îi blestema, plângea, râdea tot satul. Pe urmă

le umplea mașina cu legume, cu ouă, cu câte o găina. Avea pensie de la cefere, nu mai vedea prea bine, se urâțise rău, era surdă, rea de gură și bisericoasă. Și se lăuda că nu l-a votat niciodată pe primar.

— Poate nici nu e ea Ileana pe care o căutați și vă stricați amintirea…

45

Sergentul nu mai era în fața primăriei și nici la mesele *mini-market*-ului Florica nu se mai afla nimeni. Nu se auzea niciun zgomot, nu mai mișca nimic și șoseaua se întindea pustie într-o parte și în alta. Cerul jos, întunecat, apăsător, adormise satul. Când Timotei plecase, primarul încă nu se trezise. Nevasta lui îl însoțise până la poartă, căscase pe furiș și se grăbise poate să se culce și ea lângă fetișcana lor adormită pe canapeaua din fața televizorului.

Cu pardesiul pe umeri și pălăria împinsă puțin pe spate, Timotei pășea fără grabă pe marginea șoselei. Nu-și auzea nici zgomotul tălpilor care striveau pietrișul. O liniște adâncă era și în sufletul lui. Să știe dacă bătrâna decrepită Ica fusese sau nu tânăra și frumoasa Ileana pe care Timotei senior o iubise nu-l mai interesa. Poate nu existase niciodată. Poate fusese doar un vis de bărbat singur într-o gară bătuta de vântul câmpiei. O nălucire pentru a suporta liniștea cumplită care cădea între două trenuri. O poveste a unui tată spusă prea târziu unui fiu care nu mai avea de mult vârsta poveștilor. Dacă nu cumva o inventase el, Timotei, din dragoste pentru tatăl dispărut înainte de a-și fi povestit unul altuia tot ce se putea povesti din viața lor.

Cerul coborî și mai jos, o pală rece de vânt îl lovi în obraz. Era aproape întuneric. Îl opri un zgomot îndepărtat, venit de

undeva, de departe, de pe drumul de pământ bătut din apropierea primăriei care ducea la gară, Timotei și-l amintea. Zgomotul creștea, devenea mai clar, și un nor subțire de praf se ridică, cum lăsase și el în urma mașinii. Și apoi, deodată, deslușì botul unui cal, picioarele din față care se ridicau ritmic și potcoavele care loveau pământul îndesat al drumului. Și căruța care sălta și se legăna. Și Timotei senior în uniformă și cu șapca lui de ceferist, ridicat în picioare în căruță, în mâna stângă hățurile întinse și în dreapta biciul pe care-l învârtea în aer. Un bărbat tânăr, în putere, grăbit să-și regăsească iubita, mustața tăiata exact la colțurile gurii cu buze subțiri adunate într-un surâs fericit, favoriți scurți și curbați ușor pe obrazul supt și frunte înaltă. Nu-l știuse niciodată așa luminos. Din acei ani, când el nu era încă născut, Timotei nu-și amintea că văzuse decât o singură fotografie sepia a unui un tânăr serios care încă nu se obișnuise cu viața de civil și cu mustața de bărbat lăsată în timpul serviciului militar la cavalerie și o mușca ușor cu colțul buzelor strânse. Semăna cu bărbatul tânăr care dădea bice calului și-l îndemna cu strigăte vesele, dar era un altul, bănuit din totdeauna și descoperit acum cu o bucurie sfâșietoare ce l-a făcut să lăcrimeze. S-a șters cu dosul mâinii și a ridicat pălăria, a agitat-o deasupra capului, a făcut câțiva pași, a strigat «Tată! Tată! Tăticule!...», dar cuvintele s-au pierdut sub zgomotul roților cu șină de metal ale căruței și ale potcoavelor care tropăiau pe asfaltul șoselei. L-a mai urmărit cu ochii în lacrimi pe tânărul fericit care învârtea biciul în aer până ce, departe, departe, a apărut, ca o nălucire, ieșită în poarta unei case, silueta unei femei îmbrăcată în negru și cu bocanci de bărbat în picioare, și atunci a știut că era ultima oară când și-a mai văzut tatăl.

Cerul s-a rupt deodată, furios, răzbunător, și ploaia deasă și rece l-a dezmeticit pe Timotei. Era în mașină, udat bine, când s-

a smuls din ceața ploii autobuzul care omorâse gara, cum îi povestise primarul. S-a oprit în fața *mini-market*-ului Florica. Atât cât să coboare un singur călător. O femeie tânără, înaltă și subțire cu o umbrela înflorată, un șal pe umeri, o poșetă în bandulieră și blugi. Și-a ferit cu umbrela obrazul de rafalele ploii și s-a topit încet în ceață pe tocurile ei ascuțite, dreaptă, neverosimilă.

Timotei și-a spus că visează din nou. Un vis cuminte, frumos, euforic, meritat, care l-a mai ținut o vreme cu mâinile agățate de volan și cu ochii închiși, hotărât să păstreze pentru totdeauna în memorie neverosimila apariție. A demarat și nu s-a mai oprit până la București. Ar fi putut să ia alt drum, dar și-ar fi stricat plăcerea și bucuria necunoscută de a îndrăzni. Nu s-ar fi crezut în stare de atâta îndrăzneală, dar îndrăznise totuși și era mulțumit. Apăsase pe accelerator și trecuse în viteză pe lângă maiorul care-l aștepta legănându-se pe trotuar sub umbrela ținută de un bărbat mai tânăr, ruda la care fusese probabil. Dacă văzuse bine în oglinda retrovizoare, îl și împroșcase cu balta adunată la rigolă. O plăcere, un curaj, o răutate și o bucurie care nu aveau cum să rămână fără consecințe, dar nu-i păsa, răsucise butonul radioului, căutase un post cu muzică și urlase tot drumul melodiile care se înșirau cu ritmuri îndrăcite una după alta.

Era un alt om, un alt Timotei, un alt bărbat când a ajuns. Strada era pustie. Ușa de la apartament era deschisă, lumina aprinsă în hol și o valiză mica era împinsă sub cuier. A agățat pardesiul și pălăria, și-a scos pantofii, și-a pus papucii, s-a căutat o clipă în oglindă, și-a aranjat cravata, și-a trecut degetele prin păr și s-a oprit brusc în pragul salonului. Prefăcut surprins s-o vadă pe Maria-Eva care se ridicase de pe canapea și-l privea mușcându-și buzele. A mai făcut un pas, parcă neconvins de prezența ei.

— Dacă nu mă vrei, plec, a spus Maria-Eva.

Timotei a mai făcut un pas, și-a lovit palmele cu un zâmbet de vădită mulțumire și apoi și-a deschis larg brațele:

— Femeie nebună, cuibărește-te, ce mai aștepți?

— O, Timotei! s-a repezit ea.

S-a împiedicat în covor, a căzut, s-a ridicat în capul oaselor, și-a tras fusta peste picioarele dezgolite, a râs stânjenită și i-a căutat nesigură privirea.

— Să-ți spun ceva, am citit nu de mult și mi-a plăcut, s-a așezat Timotei lângă ea, i-a cuprins umerii și a sărutat-o cast pe frunte. Adevăratul bărbat vrea din totdeauna două lucruri: pericolul și jocul. De aceea femeia este dorită de el ca jucăria cea mai periculoasă.[12] Dar totul în femeie este enigmă...

— E prea târziu să mai facem un copil[13], s-a strâns și mai tare Maria-Eva lângă el.

— Înfiem un chinez! a sărutat-o din nou Timotei pe frunte.

— Înfiem. Nu o chinezoaică, un chinez.

— Îl căutam aici sau mergem în China?

— Cum vrei tu.

— Îl luăm mai mărișor, să nu ne scoale noaptea.

— Mai mărișor, da.

— Ăsta nu e un motiv să plângi.

— Nu e, dar plâng fără să vreau.

— Dacă ai de ce, încearcă să vrei.

— Încerc.

Maria-Eva n-a plâns toată seara. Când au mâncat și au băut un pahar de vin, i-a povestit că și-a făcut valiza după ce a văzut-o la televizor pe Titica intrând în curtea vilei și pe el ieșind cu mașina în stradă, coborând geamul să-i salute cu o fluturare malițioasă a pălăriei pe ziariștii care se înghesuiau să-l filmeze și să-l întrebe de ce e singur și unde pleacă, și să demareze în viteză. I-a spus poetului adevărul și l-a prevenit că, dacă

Timotei n-o va primi, se reîntoarce și rămâne cu el până la sfârșitul vieții. Poetul a râs cu hohote, toate considerațiile binevoitoare sau catastrofale despre viață îl distrau de ani de zile teribil. Ea i-a amintit că, de când se mutaseră din blocul cu 14 etaje și-l scăpase de rușinea de încornorat, îi fusese fidelă și nu-i reproșase decât o singură dată infidelitățile. Când nu se găseau decât cu greu carne și fructe pe piață și el le cumpărase de câteva ori de la un magazin special al partidului unde l-a dus, generoasă, nora lui Maurer, aventura lui de atunci. Într-o zi de iarnă, furioasă, aruncase toată plasa pe fereastră, chiar și strugurii, care-i plăceau atât de mult. Poetul nu-și mai amintea. Refuza din ce în ce mai mult în ultima vreme să-și mai amintească de existența de huzur și de revoltă boemă de dinainte de schimbarea regimului, iar când își amintea avea lacrimi în ochi. Între două hohote de râs, i-a spus că Titica nu moștenise de la el sau de la tatăl incestuos altceva decât că un amant sau o amantă e numai o pierdere de timp agreabilă sau profitabilă, în care cel mai adesea iubirea e doar o minciună sinistră. Așa că, la vârsta ei și a amantului regăsit de la etajul 11, iubirea era vax, surogat, frecție la un picior de lemn, ulei de ricină pentru constipația sufletului. I-ar m-ai fi spus și altele la fel de răutăcioase, se disputau deseori pe chestia iubirii de care trăgeau amândoi în scris ca dintr-un gumilastic, dar ea a luat valiza și i-a spus la revedere. El a strigat să ia o cheie de la apartament și ea a luat-o. A căutat-o în poșetă și i-a arătat-o lui Timotei.

— Păstreaz-o ca amintire, a zis el.

Ea a mai ținut-o în palmă, l-a privit pe Timotei în față și îndoiala i-a crispat câteva clipe buzele. Timotei a mângâiat-o pe bărbie și ea a lăsat cheia să cadă în poșetă.

— O amintire printre altele, a murmurat.

— Ne aranjăm noi cu ele, a spus Timotei.

Când Maria-Eva a coborât din taxi, nu mai era niciun ziarist și nicio echipă de televiziune în fața vilei. Se grăbise să vină, dar în fața porții înaltă de aluminiu, care înlocuise poarta joasă de fier forjat niciodată zăvorâtă din anii tinereții, s-a întrebat cine-i va deschide. Uitase de Titica. La unul din butoanele soneriei mai era numele Agatei. I s-au muiat picioarele când a auzit în difuzorul interfonului vocea necunoscută a unui bărbat și abia și-a îngânat numele. S-a văzut deodată cum și unde era și a realizat tot grotescul femeii în toată firea dușată, împopoțonată și parfumată, a scriitoarei și a ziaristei cu un oarecare renume și al mamei cu principii care, într-un acces de nebunie, înghesuise într-o valiză câteva lucruri și se repezise nechemată să-și înlănțuie pentru totdeauna amantul din tinerețe cu iubirea ei vorace renăscută miraculos din cenușa anilor. Încremenise pe trotuar speriată de gândul că hohotele de râs ale poetului o vor răni de moarte, când poarta s-a deschis și un bărbat ce-i amintea vag de puștiul care bătea cândva mingea în curtea vilei i-a cerut valiza și a lăsat-o să treacă înainte. Pe scară și-a adus aminte de Titica și de zâmbetul ei înghețat. Și-a încleștat degetele pe balustradă și a continuat să urce. Mamă fără rușine și fiica ei amestecată într-un scandal sexual și politic, cu ce drept, în numele cărei morale și pentru ce i-ar mai fi făcut ea reproșuri? Era un hazard indulgent că, după ce viața și ceea ce credeau despre viață le despărțise, se regăseau datorită lui Timotei. În fața ușii deschisă, amintirea gropii la marginea căreia, ținând-o de mână pe Titica, să nu alunece, îl întâlnise, i s-a părut revelatoare pentru ceea ce îi rămânea de făcut ca mamă. A pășit în hol cu mâinile întinse, Titica i le-a prins, s-a agățat, și s-a ghemuit plângând la pieptul ei. A plâns și ea. Nu erau decât niște femei care iubeau fiecare în felul ei bărbații.

[12] Nietzsche, *Așa vorbea Zarathoustra.*

[13] Ibid. Timotei a inversat ordinea citatului. Formularea exactă este: «Totul în femeie este o enigmă și totul în femeie are o soluție: ea se numește așteptarea unui copil».

46

Nu s-a mai întâmplat nimic deosebit în acea noapte și nici a doua zi până seara târziu pentru că artizanii și vedetele televiziunii să se agite, iar în ziare, și nu în toate, erau doar câteva rânduri despre posibilul prim ministru care recupera rapid. O noapte și o zi fără niciun scandal politic, fără niciun anunț economic dăunător sau benefic pentru populație, fără niciun fapt divers scabros sau banal, fără nicio crimă și nicio ruptură sau aventură a vedetelor și târfelor cunoscute! De douăzeci și doi de ani nu se mai întâmplase așa ceva. O perplexitate, o îngrijorare și o confuzia s-au răspândit în toate straturile fragilei ale societăți românești. Cei mai slabi cu firea au acuzat dureri de cap, gospodinele amețeli și palpitații, tinerii stări de abulie, bătrânii care dormitau ziua întreagă în fața ecranelor au căzut în somn atât de greu că mulți nu s-au mai trezit niciodată, bărbații în putere ajunși spre seară acasă s-au îmbătat, și-au certat și bătut copiii și și-au chinuit nevestele în pat până la epuizare. Televiziunea a umplut timpul și ziarele, paginile cu emisiuni și rețete culinare, cu reportaje despre popoare primitive, cu filme muzicale și romantice, cu desene animate distractive, cu sfaturi cuminți pentru reușita în viață și în amor, cu fotografii și imagini de peisaje mirifice, cu muzică populară și concerte de valsuri și melodii pentru centrele comerciale și ascensoare. Totul invita la somnolență, la calm, la

liniște, la pace, la armonie, la renunțare și la resemnare.

O noapte și o zi mizerabile pentru sănătatea sufletească a nației și gradul ei de concentrare, avea să scrie în confesiunea sa săptămânală directorul publicației dilematice care ținuse cândva să o întâlnească pe Titica. Și-a ieșit din mutenie și Heidegger într-un text care deplora filozofic această pauză inexplicabilă și cu consecințe fără îndoială nefericite în evoluția democratică a țării și a purificării sale morale de tarele socialismului. Convins că starea de blegeală spirituală a compatrioților e un bun prilej de racolare ideologică, poetul care explicase într-un volumaș de ce iubește femeile și franja romantică și încă virgină a romăncelor îl îmbogățise, și-a reamintit în dimineața zile convingerile liberale. Din simpatie și conivență ideologică, *Evenimentul zilei* l-a publicat în ediția sa *on-line*. În aceeași ediție matinală, a apărut și a mia diatribă a lui Tismăneanu sosită de dincolo de ocean despre ororile comunismului și canaliile care l-au slujit. Un atac în regulă și fără menajamente împotriva cretinizării galopante a confraților de profesiune și, prin ricoșeu, a plebei, a semnat, tot virtual, editorialistul senior aflat în plină metamorfoză a obsesiei de a semăna cu statueta gânditorului de la Mangalia. În corespondența sa bilunară publicată de revista cu tiraj confidențial *Cultura*, cronicarul exilat și imparțial al întâmplărilor din acea toamnă a anului 201… constata că nici tinerii condeieri, din nou îmbătați cu vorbe, cu venin și cu ranchiuna de a se fi născut în România, și nici cei câțiva mai bătrâiori maeștri ai oportunismului politic de la o zi la alta și mai chercheliți cu iluzia nemuririi nu profitaseră de ocazie pentru a ieși din mahmureala lor culturală.

Coincidență sau nu, nimic scandalos, catastrofal sau incitant nu se petrecuse nici în restul lumii civilizate. Pentru câteva ore, diferența de fuse orare luată în calcul, nici vedetele și târfele

Europei și ale Statelor Unite nu se mai dăduseră în stambă și prostimea care le adora și le visa rămăsese cu buzele umflate. Observația îi aparținea lui Timotei. Tot el observase că nu mai fusese semnalat niciun mort, niciun rănit și niciun atentat terorist în Irak și în Afganistan. Era liniște și în Gaza. În China, un călugăr tibetan încercase să se imoleze, dar fusese împiedicat de poliție de îndată ce se stropise cu benzină, ceea ce era de fapt o veste bună. S-ar fi putut să fie liniște și în restul lumii, dar cum restul lumii nu interesa niciodată televiziunea și ziarele Timotei și-ar fi făcut inutil griji. N-avea oricum de gând să-și facă griji pentru nimic. De când se trezise, jubila. Plutea. Întinerise din nou. Nu mai era un chef simplu de viață care merita trăită, ci o bucurie fără margini de a trăi. Bucuria tânărului funcționar la primăria capitalei și a marei lui iubiri din ziua în care o întâlnise la referendumul pentru denuclearizarea planetei, a nopții petrecută pentru prima oară împreună și a dimineții când ea încă mai dormea. Frumoasă și binefăcătoare amintire!

Se bărbierise cântând. Aprinsese televizorul, ascultase știrile și privise puțin un documentar despre un trib care avea bețe în nas și dansa în jurul unui protector încropit din cârpe și ierburi. Se îmbrăcase epuizând și luând de la capăt puținele frânturi de melodii ținute minte. Cu voce scăzută, să n-o trezească pe Maria-Eva. Mâncase cele două felii obișnuite de pâine cu unt, băuse cafeaua și fumase prima țigară a dimineții cu aceeași exaltare juvenilă. Se înveselise și mai tare amintindu-și de supoziția lui Sașa că în ceea ce i se întâmpla lui se putea afla ce se va întâmpla în țară. Că era un fel de seismograf. Sașa glumise, dar și-a promis totuși să-i spună câte ceva lui Nicu, poate că avea cu adevărat acest dar și ar fi fost păcat să nu-l pună la dispoziția celor care se pricepeau să descifreze avertismentele unui oracol și să ia măsurile cuvenite.

Gratuit, din altruism și un oarecare interes pentru binele țării. Ar fi fost o postură mult mai convenabilă, chiar admirabilă, decât cea de amant și al fiicei și al mamei care ținuse să doarmă pentru prima oară cu el în camera de oaspeți; căutată, implorată, regăsită, smintita bucurie a simțurile din tinerețe o epuizase, n-avea să se trezească decât la prânz.

Plecase la cumpărături pe jos, fredonând și cu pași de dans. Nu se încrucișase cu nimeni pe stradă, dar în stațiile de autobuz pe lângă care trecuse și mai ales în apropierea pieței Dorobanți simțise privirile curioase ale trecătorilor și renunțase la pașii de dans. Se grăbise să cumpere pâine proaspătă, mezeluri, carne de gătit, legume, vin și țigări însoțit, strivit, torturat de aceleași priviri curioase, scrutătoare, obraznice, răutăcioase, malițioase. Îl stingherea, îl necăjea, îl sâcâia, îl enerva, îi strica bucuria această celebritate echivocă, această subită smulgere dintr-un anonimat de o viață devenit o a doua natură, dacă nu adevărata sa natură. Șușoteala, chicotele, cuvintele răzlețe care izbucneau în urma lui erau un reproș, o ciudă, o invidie, o furioasă dorință de a-l readuce printre ei, de a-l împinge din nou în magma vâscoasă a neputinței și a urii. Nu era sigur că ar fi resimțit aceeași nevoie asasină dacă ar fi fost în locul lor, dar nici indiferent n-ar fi putut rămâne în fața unei imposturi atât de flagrantă.

47

— Prețul celebrității, domnul meu!

Apărut din nou de niciunde, pălărie învârtită grațios în aer și repusă rapid pe cap, Emil Șoarec i se alătură cu firescul lui obișnuit, își potrivi pasul după pasul lui și întinse mâna după o plasă. Firesc pentru firesc, deloc surprins, de parcă i-ar fi conjurat prezența, Timotei îi cedă plasa din mâna dreaptă și ridică pălăria:

— Tot respectul! Să vă spun cinstit, nu-mi place deloc.

— Cunoașteți butada lui Andy Wharol, fiecare individ are dreptul în viață la cincisprezece minute de celebritate. Dar convingerea mea este că, dincolo de cincisprezece minute, deja prea mult, meritată sau nu, celebritatea presupune o doză serioasă de frivolitate. Nu e cazul nostru… Bănuiesc că nu aveți nimic împotrivă să vă însoțesc în drum spre casă.

— Vă rog.

— V-am văzut trecând prin piață și am rămas puțin la distanță ca să ascult, cum se zice, vocea poporului. Pentru o dată, domnul meu, i-am dat dreptate. Sunteți un impostor. Absolut întâmplător, să ne înțelegem, sunteți victima inocentă a unor împrejurări care-mi dau mult de gândit. În cazul ipotetic în care, în numele milioanelor de visători la bogăție și la celebritate, un excitat vă dă în judecată pentru impostură, puteți conta pe mine. Câștigăm sigur!

— Mulțumesc.

— Mi-am oferit serviciile și viitorului prim ministru, aștept răspunsul. Sunteți de acord cu mine, să călătorești cu Titica în același automobil comportă un risc asumat. Indiferent de natura relațiilor cu ea…

Erau lângă Arcul de Triumf și Emil Șoarec se opri brusc. Lăsă plasa la picioare, își îndreptă spatele, lipi tocurile pantofilor, ridică pălăria, o învârti în aer, o duse la piept și înclină capul. Oprit și el, Timotei ezită puțin înainte de a considera că reculegerea moștenitorului bucății de pământ pe care fusese ridicat monumentul eroilor țării era perfect îndreptățită cel puțin în privința străbunicului care o stăpânise sau nu cândva. Nu-și dădea seama ce-ar fi putut face cu bucata de pământ, dar cum era probabil o chestiune de principiu sau o nebunie care nu-l priveau, se mulțumi, din minimă solidaritate între purtători de pălării și de cunoștințe comune, să ridice pălăria și s-o ducă la piept.

— Apreciez gestul, se reculese Emil Șoarec, își acoperi capul și culese plasa. Mergem?

— Mergem. Îmi închipui că împrejurările recente v-au afectat într-o oarecare măsură.

— Puțin spus, enorm! Ca să zic așa, domnul meu, de două zile n-am închis ochii. Ce surpriză, ce uimire, ce descoperiri, ce coincidențe, ce tămbălău mediatic! Un adevărat film! Răsturnări spectaculoase de situații, personaje care-și pierd misterul, altele care se afundă în mister, politică, amoruri, infidelități, încerc să-mi revin și nu reușesc! Și liniștea suspectă de azi, neliniștea asta difuză. Mă-nfior, ard de nerăbdare să aflu ce va urma!

— Cred că ați înțeles natura relațiilor mele cu Titica.

— Am înțeles mult mai mult, domnul meu, mult mai mult!

Adusă cu mașina de Nicu când s-a întunecat – ocazie de un

lung schimb de impresii și de înțelegeri între avocați –, Titica a rămas peste noapte la el. Cum s-a întâmplat să fie după-amiaza răsfățului cu dama planturoasă care aștepta să-i moară soțul, jocul cu jobenul și alunecatul din brațe a fost amânat. Au mâncat și au băut un pahar de vin privind și ascultând noutățile de la televiziune: sub privirea soției iubitoare și a băiețelului lor drăgălaș, posibilul viitor prim ministru se hrănise pentru prima oară singur; președintele țării și prim-ministrul în funcțiune aveau opiniile lor personale despre evenimentele din ultimele două zile și urmau să se adreseze curând poporului, la ore și la canale de televiziune diferite; ancheta despre cauzele accidentului își urma cursul normal; Timotei Timotei, fostul funcționar la primăria capitalei și moștenitor al uneia din personalitățile sinistre ale comunismului, făcuse o vizită primarului din satul… din Bărăgan (masa bogată din bucătăria primarului, primarul, soția sa și invitatul lor fotografiați de sus, fără îndoială de la balconul interior al casei); în sfârșit, tânăra cu unghiile pătrate și ojate în maroniu și Titica cu mâna ridicată pe portiera mașinii lui Nicu, să i se vadă inelul cu diamant de pe degetul mic, spulberând toate acuzațiile, toate insinuările, toate fanteziile, toate prostiile, toate răutățile spuse și scrise despre ceea ce se întâmplase. Calmă, senină, prietenoasă, cu o voce caldă, cuceritoare, mai mult decât zâmbitoare, mai mult decât fericită, mai mult decât mulțumită că putea răspunde curiozității cât se poate de normală, de sănătoasă, de binefăcătoare a nației intrigată, îngrijorată, nerăbdătoare; Titica cunoștea și înțelegea această sete devorantă a compatrioților de adevăr și de detalii ale adevărului. Ce căuta la Sinaia? «Poate ai uitat, draga mea, nu mă supăr, sunt scriitoare și jurnalistă, iar viitorul țării mă interesează tot atât de mult cât te interesează și pe tine.» De ce a coborât din mașină la Predeal? «Pe domnul la brațul căruia am

fost văzută în hotel și la plecare, un bun prieten al familiei, l-am cunoscut când aveam patru ani și nu l-am mai văzut de atunci. N-ai și tu, draga mea, amintiri prețioase? Atât de prețioase că nimic nu te poate opri să le retrăiești câteva ore când hazardul ți le scoate în cale?» De ce a plâns la spital: «De durere și de furie! Doamne, Dumnezeule, un om atât de prețios! De inteligent! De cinstit! De carismatic! Un soț și un tată exemplar! Un vizionar! Un bărbat de Stat! O adevărată speranță pentru sărmana noastră țară! Am plâns de durere și pentru soția lui și mama băiețelului lor drăgălaș. Ce tragedie! Ai fi făcut la fel în locul meu, draga mea, să nu mă minți!» Și apoi, în timp ce tânăra cu unghii pătrate și ojate în maroniu s-a străduit să lăcrimeze de admirație pentru una din primele știriste care inventase lătratul la televizor, Titica a împins spre cameraman degetul mic pe care strălucea inelul cu diamant și și-a adunat buzele umflate într-un zâmbet triumfător: «Am și o veste bună, draga mea colegă atât de tânără. Poate nu e momentul cel mai potrivit, sunt egoistă, recunosc, mii de scuze, dar n-ar fi cinstit din partea mea… Mă mărit!» N-a mai răspuns la întrebarea cu cine, s-a urcat în mașină, nu i s-au mai văzut chiloții roșii, a tras portiera și Nicu a demarat.

— Va căsătoriți, înțelese Timotei.

— Probabil, spuse Emil Șoarec după ce se gândi puțin. Îmi repugnă în general fatalitatea destinului, dar s-ar putea ca de astă dată s-o accept. Nu vă ascund că anunțul ei m-a luat pe nepregătite. Dar cum a urmat o noapte a mărturisirilor… Un regal, domnul meu! își încetini pașii. O desfătare! Sunteți celibatar, vi s-a întâmplat desigur ca femeile pe care le-ați cunoscut să vă povestească viața… iubiri, rupturi, aventuri, dezamăgiri…

— Mi s-a întâmplat, recunoscu Timotei surâzător, dar n-am prea dat importanță. Ele cu trecutul lor, eu cu al meu.

— Eu n-am cunoscut cu adevărat nicio altă femeie decât soția, n-avea ce să-mi povestească, și nici eu ei. Aventuri n-am avut. Îmi permiteți să vă spun ca între bărbați, după ce-am pierdut-o, pentru higienă, am făcut de câteva ori apel în călătoriile de afaceri la escorte. Ele nu povestesc, își fâțâie fundul, beau șampanie și-și fac meseria. Chiriașa care așteaptă să-i moară soțul mai mult gângurește… Mai avem mult? Am cam obosit.

— După colțul străzii. Vă invit să urcați, bem o cafea, stăm de vorbă liniștiți.

— Cu plăcere. Și totuși, ce femeie, domnul meu, ce femeie! Câtă inteligență, ce sânge rece, cât geniu al mistificării și al viciului! O bună burgheză în realitate. Intratabilă în privința gusturilor și al alegerilor ei de viață, ipocrită, candidă, infantilă sau feroce după cum e cazul, o Doamnă cu majusculă! Quelle merveilleuse petite salope[14] ! O spun fără nicio răutate, fără niciun dram de dispreț. O spun cu cea mai sinceră admirație, cu o nedezmințită fascinație. Am ajuns?

— Am ajuns.

---

[14] Ce destrăbălată minunată.

48

I-a trebuit un sfert de oră lui Timotei până să dea la telefon de Nicu. Făcuse cafea și, cerându-și de câteva ori scuze lui Emil Șoarec, se închisese în birou. Era complet nedumerit și chiar puțin enervat. Treacă de la el că în urmă cu o seară singurele vești care-l priveau fuseseră amintirea modestului său trecut de funcționar la primăria capitalei și moștenirea unui satrap comunist, treaba lor de jigodii dacă vroiau să-l îngroape din nou pe Sașa și în același timp și pe el, dar rostul fotografiilor din bucătăria primarului din Bărăgan nu-l înțelegea deloc.

— N-am văzut, nene Timi, eram într-o discuție. Poate că au băgat și ei acolo, ceva, să nu uite românul că ești de-al lor și te-a lovit norocul…

— Tu glumești, dar când am trecut adineauri prin piață nu i-am căzut deloc bine românului. Ia să-ți mai spun ceva.

— Spune-mi, că vroiam și eu să-ți spun ceva. Ți-aș fi spus de aseară, dar am ajuns târziu.

— Dacă Titica se mărită, s-a terminat, nu? Nu mai sunt amantul ei și o să fiu lăsat în pace.

— În câteva zile, nene Timi, cel mult o săptămână.

— Cum, adică, de ce?

— Îți explic când o să știu și eu mai multe. Dar până atunci, te rog ceva, ca să dormi liniștit și să te ocupi cum trebuie de doamna matale. Nu mai ieși din casă și nu te mai uita la

televizor, să nu-ți faci sânge rău de pomană. Ai nevoie de ceva, vorbești cu nevastă-mea, cu femeia de serviciu…

— M-ai băgat în altă încurcătură.

— Nu eu, nene Timi, alții! Cel mult o săptămână, pentru binele și liniștea matale!

— Păi, eram bine și liniștit până…

— Nu te-am trimis eu la Predeal, nene Timi! Eu te-am scăpat de amantă și mama ei te-a lăsat în viață, i-a amintit Nicu, râzând.

A râs și el. Nu se putea supăra pe Nicu. Câteva zile, o săptămână, că ieșea sau nu din casă, că se uita sau nu la televizor, din încurcătura în care-l băgaseră *alții*, cine-or fi fost și ce interese urmăreau, tot Nicu avea să-l scoată. S-a liniștit brusc și buna dispoziție cu care se trezise i-a revenit. Înainte de a i se alătura lui Emil Șoarec în salon a crăpat ușa camerei de oaspeți. Maria-Eva s-a răsucit, a ridicat capul, l-a privit zâmbitoare printre pleoape și și-a înfundat din nou fruntea în pernă.

O oră sau mai mult după aceea îl asculta răbdător pe Emil Șoarec. Din politețe, desigur, și din curiozitate de bărbat care ascultase totdeauna neîncrezător poveștile femeilor, atât de pătruns era Emil Șoarec de ceea ce aflase de la Titica și de nevoia de a vorbi. Îl asculta cu un mic zâmbet de încurajare luând de mai multe ori de la capăt revelațiile serii și ale nopții de mărturisiri. Deloc preocupat dacă e înțeles sau nu, crezut sau nu. După cum ridica din când în când mâna și balansa în fața ochilor degetul mic care purta inelul cu diamant, Timotei îi era suficient doar ca martor care să-l asculte repetându-și de fapt sieși, obstinat, cu voce tare, aceeași poveste, ca să se convingă, fără îndoială, că i se întâmplase lui și nu altuia; intuise că Timotei era un excelent martor. După o oră sau mai mult – timpul trecuse repede și niciunul nu privise ceasul – se

ridică, în sfârșit, convins.

— Domnul meu, îi prinse mâinile lui Timotei și i le scutură ușor, nici nu bănuiți cât de bine mi-a prins această dovadă de amiciție! I le mai prinse o dată, scurt, în fața porții, unde Timotei îl însoțise, înainte de a-și lua rămas-bun cu o fluturare grațioasă a pălăriei. Se opri, însă, după câțiva pași, ridică din nou pălăria și reveni în fața lui Timotei: Nu puteam să nu vă spun, frumoasă moștenire. Nu mi-aș fi imaginat niciodată, dacă m-ar fi preocupat chestiunea, că servitorii sus-puși ai defunctului regim erau atât de înstăriți și aveau și bun gust.

— O excepție, spuse Timotei ca să spună ceva.

— Frumoasă excepție, admise Emil Șoarece nu prea convins. În cazul în care vă hotărâți într-o zi sa vă depărtați de anumite tablouri sau sculpturi, aș fi interesat. A, încă ceva, își repuse pălăria pe cap, cred că împrejurările sunt mult mai mult decât prielnice pentru a discuta în Comitetul director accesul femeilor în Uniune. Săptămâna viitoare, ce ziceți?

— Săptămâna viitoare, da, zâmbi Timotei.

Era încă în fața porții, Emil Șoarec își încetinise pașii, ezitând vizibil între a se reîntoarce și a-i mai spune ceva și a-și continua drumul, când un automobil se opri pe cealaltă parte a străzii și doi bărbați tineri, negricioși, cu fălci pronunțate, tunși scurt, în costume gri cu aceeași croială, păreau gemeni, au coborât aproape în aceeași clipă, unul pe partea trotuarului, celălalt în stradă. De îndată ce s-au găsit amândoi pe trotuar, s-au apropiat de Timotei cu un pas alert și asemănător. La câțiva metri distanță, încă ezitând, pe jumătate întors și din nou cu pălăria în mâna, Emil Șoarec se răsuci complet pe călcâie și așteptă să vadă ce se întâmpla. Când, cu o precizie bine plănuită, au apărut și două mașini de la două canale de televiziune și din ele au sărit artizanii știrilor care aveau să fie difuzate la începutul serii, cei doi bărbați tineri erau în fața

porții, Timotei despăturea o foaie de hârtie și Emil Șoarec se hotăra în sfârșit să-și vadă grăbit de drum.

Seara, la televizor, când țara și lumea întreagă a recăzut iarăși, brusc, în agitație și în decrepitudine, s-a văzut îndelung momentul în care dispăreau în curte cei doi polițiști urmați de Timotei, și cel al porții de aluminiu care se închidea zgomotos ca poarta unei închisori. Percheziția în căutarea unor documente importante pentru siguranța și viitorul țării intrate fraudulos în posesia fostului funcționar la primăria capitalei și moștenitor al unuia dintre personajele cele mai sinistre ale comunismului – formularea, reluată în cor de toate ziarele și de toți comentatorii, conținea o doză egală de invidie și de indignare – a fost relatată pe tonul cuvenit gravei infracțiuni și pusă în discuția invitaților obișnuiți pentru astfel de situații.

Documentele n-au fost găsite sau nu s-a considerat necesar să fie știut, dar Timotei a devenit peste noapte un individ lăsat provizoriu în libertate pentru a alimenta cu un subiect serios și grav cronica cotidiană a faptelor diverse sordide, a convulsiilor politice autohtone, a catastrofelor naturale și a războaielor neterminate sau care se pregăteau. Lumea românească, lumea în general, își continua cursa nebună spre niciunde – cel puțin așa i-a spus Timotei Mariei-Eva sărutând-o cast pe tâmplă.

— Ceea ce avem de făcut, a sărutat-o din nou pe tâmplă, este să nu ne pierdem răbdarea.

Nu și-au pierdut-o. Maria-Eva n-a ieșit ziua deloc din casă, era ca o fetișcană care a descoperit iubirea și înțelegea s-o trăiască pasional, fără nicio jenă. Dormea mult, epuizată, dar când se trezea era numai bucurie și emoții. În săptămâna care urmase, filmat, fotografiat, asaltat de întrebări de îndată ce punea piciorul în stradă – pentru că nu mai conta, ca și privitul curios la televizor –, cu aerul lui de abisală stupoare și cu încăpățânarea lui de a bagateliza gravitatea acuzațiilor care i se

aduceau – impostura moștenirii putea fi, la limită, scuzabilă, dar cu securitatea și cu viitorul țării nu se glumea –, Timotei a trezit deopotrivă milă, haz, enervare și revoltă. Rămânea de neînțeles pentru comentatori de ce ostracizarea publică nu-l rușina și nu-l deranja, de ce continua s-o caute, de ce continua să meargă pe jos în fiecare zi la cumpărături și să suporte privirile și comentariile răutăcioase ale vânzătorilor și trecătorilor, de ce-i făcea o plăcere deosebită, o bucurie infantilă să fie filmat, fotografiat și iscodit de jurnaliști. Se distra, neîndoielnic. Trăia cu o poftă nebună, cu o voracitate de nestăpânit bucuria de a sfida, de a-și bate joc cu buna lui dispoziție de împrejurările mizerabile în care se trezise târât, prizonier inocent al unor interese pe care n-avea să le cunoască niciodată și nu i-ar fi folosit poate la nimic să le cunoască. Curiozitatea bolnăvicioasă, răutățile, ura, disprețul, scârba celor care se țineau după el, care îi tăiau calea, care îl opreau și-i suflau veninul în obraz îl hrăneau, îi sporeau bucuria, îi umpleau sufletul de plăcere, era ca un copil care se prostea și cei mari nu înțelegeau de ce. Când era filmat sau fotografiat își alegea pozițiile, își oferea cel mai adesea profilul, păstra de obicei stânga în buzunarul hainei, degetul mare la vedere, nu și-ar fi scos pălăria pentru nimic în lume și făcea pe miratul, de-a dreptul pe prostul când i se cerea să răspundă la aceleași și aceleași întrebări și dădea pentru a zecea, a suta oară aceleași răspunsuri sibiline, cu același aer de stupoare abisală. Da, fusese funcționar la primăria capitalei cu o pernuță sub fund într-un birou cu o fereastră care dădea spre o altă fereastră și cu un coleg care citea *Evenimentul zilei* și un altul care spunea bancuri obscene. Nu trebuia să se supere nimeni, dar de când dispăruse *Scânteia* la care-l abona automat secretarul de partid, coleg și prieten mort de inimă rea după ce-a fost împușcat Ceaușescu, el nu mai citea ziare, televizorul îi ajungea, era chiar

prea mult. Da, moștenise vila, un Jaguar și niște bani, ar fi fost frumos și elegant să refuze, ar fi devenit un fel de erou pe dos al vremurilor, dar nu fusese în stare și nu-i prea părea rău. De unde să știe el, ignorant desăvârșit, idiot etern în chestiunile politice, care nu mai votase de la referendumul despre denuclearizarea planetei din 1981, ce documente importante pentru viitorul și securitatea țării căutase poliția când percheziționase apartamentul? Cum să fi ajuns așa ceva la el? Și dacă, prin cine știe ce împrejurare, ar fi ajuns, ce să facă el cu ele? Să le fi citit de la un capăt la altul cu creionul în mână și tot n-ar fi priceput nimic și nu i-ar fi servit la nimic, pentru că securitatea și viitorul țării erau lucruri prea serioase și complicate pentru un om simplu ca el. Dar dacă insistați, vă spune omul simplu ce i-ar trebui României: o dictatură, un Carol al doilea fără amantă sau un Ceaușescu cu mintea întreagă și o nevastă gospodină, uniforme școlare și bilete gratuite în stațiunile de odihnă pentru sindicaliștii cu cotizația la zi! Da, nu fusese niciodată însurat, dar dacă cei care își făceau griji pentru el insistau, se va însura, cunoștea de mult o femeie capabilă să-i suporte hachițele. Da, locuise în două camere la etajul 11 și unul din vecini era tâmplar de sicrie, vă dau adresa lui, nu se știe niciodată și are prețuri bune. Da, știa cine fusese Sașa, bărbatul unei mătuși iubite, dar cu ce se ocupase în realitate înainte și după Revoluție nu-l interesase niciodată să afle, nu intra în treburile lui de la primărie și în restul timpului avusese totdeauna altceva de făcut: să-și gătească, să-și spele, să calce, să dea cu aspiratorul, să se plimbe pe Calea Victoriei pentru că-i plăcea la nebunie să se plimbe, întâlnea tot felul de persoane, dar aproape niciodată bărbați care purtau pălărie. Făcuse Sașa rău românilor de când venise în țară pe un tanc cu trupele sovietice și până să fie îngropat cu onoruri militare? Nu avea de unde să știe, nu-i citise cărțile și

nici cuvântările, el citea numai literatură și tot ce putea să spună era că la primăria capitalei, în biroul cu o fereastră care dădea spre o altă fereastră, nu auzise niciodată de așa ceva... Numai o minimă prudență și politețea lui naturală îl rețineau să nu le râdă în nas, să nu-i ia peste picior, să nu-i îngroape definitiv cu jovialitatea lui enigmatică.

49

Dacă ura pentru Saşa nu i-ar fi înnebunit, dacă nu şi-ar fi mâncat ficaţii din cauza invidiei că unul ca el, un *nimeni*, îl moştenise, le-ar fi spus că pentru el Saşa nu fusese niciodată altceva decât bărbatul Agatei. Era muribund când, într-o zi, chemat de Agata, şi ea suferindă, Saşa i-a prins mâna, şi-a înfipt unghiile în ea şi i-a cerut să se aşeze pe marginea patului ca să-i vorbească despre viaţa lui ascunsă. Nu mai avea cui altcuiva să-i mărturisească fără teamă ce însemna să fi trăit cum trăise el acolo unde orgoliile, vanităţile, demnitatea, umilinţa, trădările, linguşirile, puterea, frica îmbâcseau aerul, schimonoseau feţele, paralizau gesturile, ucideau încetul cu încetul tot ce era omenesc într-o fiinţă. Omorâse în Spania, era război, dar în România nu omorâse pe nimeni şi nu trimisese pe nimeni la închisoare. Dar umilise, batjocorise, distrusese vieţi pentru a rămâne el în viaţă, pentru a-şi păstra puterea, apartamentul, maşina cu şofer, gloria, cât era, şi fusese, *poziţia*. Trăise printre hiene şi, la nevoie, ca să nu fie sfâşiat, fusese şi el o hienă. Puterea banilor şi puterea politică dau acelaşi vertij inuman, alterează în aceeaşi măsură sufletul şi judecata. Revoluţiile n-au fost făcute niciodată de copiii de suflet. Niciunde, niciodată, puterea politică n-a încăput pe mâna inocenţilor şi a celor cu scrupule morale. Dacă nu decăzuse complet ca om era din cauza Agatei. Nu mai avea nicio rudă în viaţă sau, dacă avea, nu

știau nimic despre el și el nimic despre ei. Tatăl îi murise tânăr, împușcat în timpul grevelor de la Lupeni din 1929, mama se recăsătorise cu un brutar când el era în Spania și murise curând după ce el revenise în țară. Îl așteptase atunci o lume nedreaptă de distrus și, pe ruinele ei, o alta de construit cu o violență politică și socială cum nu cunoscuse niciodată România în istoria ei. O Revoluție! Singura care putea fi numită Revoluție, fiindcă dacă ceea ce se întâmplase în decembrie 1989 n-ar fi fost o farsă, o mascaradă, ar fi putrezit în închisoare pentru tot restul vieții.

N-avea să fie lumea pentru care luptase și la care visase, dar era lumea în care trăise și-i plăcea prea mult viața bună, lipsită de griji, pentru a nu trișa și minți. Războiul pierdut din Spania îl învățase nu numai că moartea pentru un ideal e frumoasă când rămâi în viață doar cu două degete pierdute și steril, dar și că idealurile își pierd din fascinație când viața e mizerabilă. Știuse spre bătrânețe ce-ar fi fost pentru el fericirea deplină: un culcuș moale și călduros, condiția de parazit, la fel ca regii, reginele, prinții și prințesele lor cu tot ce-i poftea inima la îndemână, și dacă roata Istoriei nu s-ar fi întors invers și-ar fi împlinit dorința. Judecata de Apoi, când avea să vină, dacă avea să vină, n-ar fi fost decât o glumă proastă, judecata contemporanilor, dacă cumva îl luau în seamă și atâta vreme cât nu-i știrbeau nimic din existența privilegiată, nu-l afecta nici cât negrul sub unghie. Dar trăise cu frică, o frică oribilă, devastatoare. Frica îl învățase să trișeze și să mintă cu atâta liniște, cu atâta convingere și seninătate că nimeni nu l-ar fi putut bănui vreodată de trădare și de reacredință, și nimeni nu-l bănuise.

De la început, de când urcase scările spre apartament purtând-o în brațe, Sașa o ferise pe Agata să știe prea mult despre ceea ce și cum trăia el de îndată ce ieșea din casă. Ea era totdeauna la fereastră când el pleca, o privea pentru ultima

oară din stradă înainte de a se urca în mașină, ea rămânea în lumea ei liniștită, pașnică, ordonată, limpede, în care nu i se putea întâmpla nimic rău dacă nu i se întâmpla lui, el se pierdea pentru încă o zi, pentru toată viața în lumea lui vâscoasă. Vorbeau totuși mult, își bârfeau cunoștințele, se sfătuiau ce mai trebuia în casă, primeau, mergeau în vizite, colindau împreună atelierele pictorilor și sculptorilor și cumpărau sau nu după ce șușoteau îndelung într-un colț; gustul nepervertit al Agatei era infailibil. Cărțile lui rămâneau pentru ea un mister (sau prefera să rămână un mister), le adulmeca mirosul de cerneală când apăreau, le strângea la piept, le răsfoia, le aranja în bibliotecă alături de celelalte și-l îmbrățișa îmbujorată. Ea citea romanele de dinainte de război abandonate în bibliotecă de ultimii rejetoni ai aghiotantului galonat al lui Carol al II-lea când fuseseră expulzați din apartament, și romanele primite de Sașa cu dedicații amețitoare de la scriitorii care-i cerșeau favoruri.

Își vorbise atunci, de fapt, mai mult sieși, tăcerea lui Timotei îi întorcea cuvintele ca un ecou. Simțea suflul morții, îl respira cu fiecare cuvânt întors de ecou. S-a împins de mai multe ori mai bine în pernele adunate la spate, înghițea o pilulă, două, răsufla adânc, aprindea o țigară, căuta mâna lui Timotei, o strângea o clipă cu cele trei degete reci și descărnate și-și relua confesiunea. Spunea sau nu adevărul, trișa sau nu din nou cu viața lui, căuta sau nu iertarea și izbăvirea, Timotei nu știa și nu credea că avea rost să-l întrebe. El nu fusese niciodată altceva pentru Sașa decât nepotul Agatei, un străin. El nu-i ceruse niciodată nimic. Lumea în care trăia Sașa îi erau complet străine măruntului funcționar de la primăria capitalei. Era bărbat, îl ascultase fără să-l judece, înțelesese că apropierea morții îl îngrozea și că prezența lui tăcută îl ajuta să se agațe cu ultimele puteri de viață…

— A murit cu unghiile înfipte în mâna mea, mai spuse Timotei și Maria-Eva își retrase brusc mâna din mâna lui.

50

A fost nevoie de două zile și de ajutorul femeii de serviciu a lui Nicu pentru a repune în ordine apartamentul răscolit minuțios și inutil de tinerii polițiști. Imediat după plecarea lor, cu firescul gospodinei care-l locuise din totdeauna și asistase îngrozită cum e vandalizat legal, Maria-Eva îl luase în stăpânire. Timotei nu și-a dat seama de schimbări decât spre sfârșitul săptămânii, când a început să apară din ce în ce mai rar la televiziune, și găsise regretabil că nu i se mai oferă prilejul de a râde în hohote. Câteva zile la rând, seara, când nu mai era nimic de răscolit, de arătat și de comentat la televiziune și trimișii ziarelor își goliseră bila de venin, și când strada își regăsea liniștea de altădată, a mers cu Maria-Eva să-și aducă lucrurile și cărțile. A așteptat-o în mașină, la volan, și a privit drept înainte, tăcut și țeapăn, când, recitând batjocoritor versuri de dragoste din propria creație, poetul trântea pe bancheta din spate garderoba strânsă în cearceafuri. O aromă de parfum cunoscut, amețitor, se răspândea în mașină și el se simțea puțin vinovat că l-a deposedat pe poet de nevastă. La ultimul transport, poetul s-a aplecat, a intrat pe jumătate în mașină și i-a apucat umărul:

— Să ai grijă de ea!

O mai iubea, neghiobul! Altminteri, demn, civilizat, domn. Maria-Eva și-a luat adio de la el cu un sărut pe obraz; în aer,

totuși. El a fost tentat să fie și mai generos, a ridicat brațele, s-o îmbrățișeze, dar ea i le-a îndepărtat ușor, cu un scurt hohot stânjenitor de râs și s-a urcat în mașină. «Atunci, duceți-vă-n… mamelor voastre!», a urlat el. Avea să se consoleze destul de repede, l-a asigurat Maria-Eva pe Timotei, era prea ocupat să-și facă un loc în posteritate sacrificându-se câteva ore pe zi să salveze literatura română care nu mai înspăimânta ca altădată regimul și nu mai impresiona pe nimeni; nici bețiile și nici nudismul, de altfel.

Spre sfârșitul săptămânii, când crucificarea lui Timotei la stâlpul infamiei era pe terminate, a dat semne de viață și familia. Indirect, dar inconfundabil. Fiul tristei și resemnatei surori Adela și al cumnatului inginer detestat din adâncul sufletului, nepotul, soțul nostimei Manuela, premiat pentru filmulețul lui care denunța comunismul, recidiva cu un portret devastator, ucigaș, al personajului sinistru care se îmbogățise pe seama poporului truditor și-l îmbogățise și pe Timotei pe seama aceluiași popor. Cotrobăise, nesimțitul, cu dușmănia lui taică-sau în arhivele televiziunii și ale fostului studio cinematografic de filme documentare! Montase tot ce adunase – Sașa la conferințe, Sașa la congrese, Sașa la demonstrații, Sașa ca o umbra protectoare a lui Ceaușescu, extrase compromițătoare din cuvântări, copertele edificatoare ale cărților… – și umpluse restul cu intrarea trupelor sovietice în București în august 1944, cu Gheorghiu-Dej, canalul Dunărea-Marea Neagră și închisorile, cu dictatorul Ceaușescu, cu mizeriile anilor ’80 și cu revoluția.

Comentase el însuși, măgarul, monton dar vehement, existența de huzur, infamă, a lui Sașa, răul imens făcut românilor până când a murit, ticălosul, în vila și în patul lui, și a fost îngropat, insultă supremă! cu onoruri militare. Niciun cuvânt despre Timotei, nicio imagine, dar cine urmărise delirul

televiziunii – și cine nu urmărise? –, fără a mai pune la socoteală cititorii de ziare, n-avea cum să nu-și amintească și să nu înțeleagă imediat unde și în cine bătea filmul, cui i se cerea dacă nu capul, cel puțin moștenirea nemeritată.

— Dacă o ține tot așa, a spus Timotei bine dispus și a aranjat mai bine capul Mariei-Eva pe umărul lui, nepotul ăsta al meu ajunge departe. Nu știu cât e de talentat în filme, am să-l întreb pe Șoarec, dar la linșaj se pricepe. Eh, de-ale familiei… N-am știut niciodată, tu ai neamuri?

— Nu știi pentru că n-ai avut niciodată timp să mă întrebi, s-a strâns ea mai bine lângă el. Ai mei au murit, dar am o soră, un frate, niște nepoți și verișori. Ne-am văzut mai puțin în ultimii ani. Nu prea mai aveam ce să ne spunem și cu lamentările stau mai bine decât mine. S-a îndepărtat puțin de el și a râs scurt: Eu nu prea cred că Șoarec o ia de nevastă pe Titica. E un aranjament de-al ilegalistului să-l scoată basma curată pe tembelul ăla…

— E și asta, dar un alt bărbat ca el n-o să mai găsească niciodată Titica și nici el o femeie ca ea, facem rămășag. Sunt făcuți unul pentru altul… Ca și noi doi.

— Mare parșiv ești!

51

Ordinul e că Timotei n-a existat niciodată pentru mine și poate nici pentru alții. Că unul ca el care să fi moștenit un satrap comunist n-a existat în țară. Ordinul mai era că n-au existat nici Emil Șoarec, nici Titica, nici personajul de sex masculin care a ajuns în spital, și nu-i mai înșir pe ceilalți, fiindcă oricum n-au existat nici ei și nici ce-au făcut ei. Cu atâtea accidente în țară, că ziarele și televiziunea au bătut după obiceiul lor câmpii, au distrat populația, au adormit-o, au excitat-o, i-au dat de rontăit, la derută, cum se zicea pe vremuri. Că toți și tot ce s-a întâmplat au fost o fantezie a mea, o închipuire a mea, năluci pe care trebuia să le uit cât mai repede. Sunt bătrân în meserie și uns cu toate alifiile, eram pe cale să execut ordinul când eu i-am văzut cu ochii mei în carne și oase pe Timotei, pe Emil Șoarec, pe Titica și pe Maria-Eva urcând treptele *Marei Patiserii*[15]. Le-au urcat fără să mă vadă, orbeau cu toții, nu numai ei, când se apropiau de intrare. Le-ar fi stricat apetitul și digestia. M-am obișnuit, face și asta parte din datorie, din ordin, iar un ordin nu se discută, se execută. Când pleacă, moleșiți de bunătăți și de mulțumirea de a se fi găsit între ei, forțele vii ale țării, cum se zice în discursuri, hoții, lichelele, jigodiile, cum zic nevoiașii, le fuge ochiul spre mine și-mi aruncă în pălărie câțiva lei. Chicotele de greață și suspinele de milă ale damelor când descoperă rana purulentă de pe picior

mă înveselesc, e momentul cel mai plăcut al datoriei. Ocupația îmi interzice să spun ce gândește civilul despre ei, iar câștigul zilei sau al serii îl depun cu chitanță la camaradul din duba de după colț unde mă schimb dimineața sau după-amiaza când vin și plec spre casă.

Nu m-au văzut nici când au plecat. Maria-Eva îl ținea strâns de braț pe Timotei, nu se simțea bine, camarazii mi-au spus că ar fi bolnavă. Nu m-au văzut nici Emil Șoarec și nici Titica. N-am intrat niciodată în patiserie, dar camarazii mi-au spus că de câteva zile are și Emil Șoarec fotografie pe zidul cu fotografii ale puternicilor și bogaților nației[16] și ale câtorva străini de vază care au trecut prin țară. Sărbătoriseră evenimentul și Emil Șoarec o ceruse oficial în căsătorie pe Titica, erau puțin chercheliți. Nu era treaba mea să știu dacă Timotei și Maria-Eva erau fericiți sau dacă Titica și Emil Șoarec sunt sau nu cu adevărat îndrăgostiți, dar era ca și cum. Când un fotograf de la *Cancan* sau *VIP*, că nu se deosebesc unul de altul, s-au repezit, nu și-au mai încăput în piele de fudulie, ai fi zis că sunt singurii fericiți și iubăreți din București care se morfolesc de față cu alții, ca să folosesc un cuvânt popular. Atât cât mă pricep eu la eleganță, erau toți patru eleganți, pardesie, costume, cravate, taioare, tocuri înalte, poșete strânse sub cot, pălării. Miroseau frumos, mi-a ajuns la nări parfumul când Titica și-a aranjat pălăria cu fructe și legume ca să iasă bine la gazetă. Atunci Emil Șoarec a ridicat și el pălăria, a învârtit-o în aer, a repus-o pe cap și a zis: «Doamnele mele, domnul meu, m-am gândit bine, nu există nicio îndoială, viața e o plimbare cu pălăria pe cap!» N-am auzit dacă i-au dat sau nu dreptate, se îndepărtaseră. Dar am râs chinuit de unul singur, ca prostul.

Pe mine Timotei mă interesează, a existat, n-a existat, e o chestiune personală între noi doi. Acum îmi spun că dacă m-ar fi văzut, nu i-aș mai fi dat cu «domnu' profesor», nu mai avea

rost să ne jucăm de-a cine cred alții că suntem și noi să zicem că suntem. Eram amândoi, ca să fiu pretențios, ceea ce viața ne făcuse pe fiecare să fim și de schimbat nu se punea problema. Cu singura deosebire că amărâtul de funcționar de la primăria capitalei moștenise o secătură de comunist, ceea ce nu va fi niciodată cazul meu nici măcar în vis. L-aș fi tutuit, mai păstrasem pentru el o brumă de simpatie, am și eu sensibilitățile și slăbiciunile mele, îi dădusem ocazia să se convingă. Cred că n-ar fi avut nimic împotrivă, și nici eu, să mă tutuiască. Eram de mai bine de două săptămâni în misiune și s-a întâmplat să fiu eu lângă trepte, am presimțit deodată că va veni și a venit. Presimțirile astea m-au ajutat mult în carieră, șefii zic că n-au mai văzut așa ceva, dar nu-i cred, vor doar să mă mobilizeze. Când m-am așezat prima dată lângă trepte, mobilizarea, ca zic așa, îmi ieșea pe nări. Împart de atunci misiunea cu o camaradă, când eu, când ea dimineața de la ora 9, când se deschide patiseria, până la ora 17, când ea, când eu de la ora 17 până la miezul nopții. Vremea frumoasă mai ține cu noi, dar a fost prevăzut totul dacă se strică, e o misiune importantă. Îmbrăcată de mântuială în negru, cu părul vraiște, ea stă în picioare, tremură cu mâna întinsă din creștet până în tălpi și îndrugă o rugăciune când vede un client. E tânără, abia a terminat școala, și se plânge că o să facă varice, dar ordinele nu se discută, se execută. Cum se vede, eu stau pe scăunelul ăsta cu un picior îndoit, dreptul sau stângul, nimeni nu bagă de seamă, și cu celălalt întins și dezvelit până la genunchi să se vadă rana asta neagră și purulentă. Dacă-l bâțâi în draci pe ăsta întins e ca să-l împiedic pe celalalt să se bâțâie, altfel mă răstorn cu scăunelul. M-am sculat cu noaptea-n cap în primele zile și alergam la sediu să picteze rana specialistul nostru în machiaje, dar l-am rugat să-i arate nevesti-mii cum se face și pe urmă s-a ocupat ea la fel de bine. Dorm dimineața o oră mai mult și nu-

mi mai rămâne decât să ajung la timp să mă îmbrac în zdrențe în duba parcată după colț și să mă târăsc cu scăunelul până la trepte. Mă mai împiedic în cârje, dar face parte din dotare și decor, n-am cum să renunț la ele. Nu știu cum se întâmplă că mai uităm care picior e la rând la machiaj și bâțâit, că altfel amețesc pe scăunel dacă e același în fiecare zi, și ne prăpădim de râs eu și nevastă-mea.

Dacă i-am văzut în carne și oase, n-am mai putut să-i uit nici pe Timotei, nici pe Emil Șoarec, nici pe Titica și pe Maria-Eva. Am făcut raport, șefii s-au mirat că am iar năluciri, dar mi-au mai dat un răgaz cu uitatul. Ultimul. Mă concentrez de atunci la misiune și parcă-i uit. Grangurii, când ies, mai întârzie pe trotuar, în apropiere, să se înțeleagă între ei fără să-i audă nimeni și fără să le mai fie teamă că sunt înregistrați de camarazii din patiserie. Nu le pasă de mine, schilodul de pe scăunel, o epavă umană, o rușine, cum a zis unul într-o seară, dar eu îi aud și camaradul din dubă îi înregistrează. Nu pot să spun pe cine și de ce urmărim, n-am dreptul, dar șefii au știut ce fac când ne-au trimis aici. Ei știu totdeauna. Dacă n-aș fi fost urcat o dată în tinerețe în al șaptelea cer de Titica și nu m-aș fi căpătuit cu bâțâitul picioarelor, dar nu-mi pare rău, azi aș fi stat și eu la căldură și la aer condiționat într-un birou și aș fi dat ordine. Mă consolez cu amintirea asta. În plus, sunt și puțin sentimental.

Timotei mi-a rămas în cap. N-am scris în raportul despre mapa cu documente ce s-a întâmplat la Fetești, când a trecut dinadins cu Jaguarul într-o baltă și m-a umplut de noroi de sus până jos. Am zis că e o chestie personală între mine și el. Ceea ce și era și este. Mă vedea pentru prima oară în uniformă, îi sărisem în fața mașinii și nu oricine își păstrează sângele rece când se trezește cu un maior de poliție în uniformă în mașină, pe scaunul de alături. Nu zic că fac cine știe ce impresie când

sunt în uniformă, dar nici rău nu-mi vine, știu s-o port și se vede ce reprezintă purtătorul. Dacă n-ar fi fost și problema mapei ajunsă la el, s-ar fi pierdut poate mai puțin cu firea, dar nu și l-a păstrat sângele rece și era exact la ce mă așteptam. Recunosc, însă, că nu mă așteptam deloc să mă împroaște cu noroi. Psihologii noștri ne-au prelucrat despre tulburările astea de personalitate, șocuri emoționale și instabilități ale identității. Eu zic că atunci când m-a văzut de departe cum eram pe trotuar tot în uniformă, și a văzut și balta, a explodat în capul lui ideea că există și e un altul, cineva, un șef, unul care poate să-și bată joc de unul ca mine care se ținea după el de câteva săptămâni și-l lua la întrebări. Din informațiile mele, el nu prea a avut în viață tulburări din astea de personalitate, impulsivități din astea acute. N-a fost omul și i-au lipsit și ocaziile sau ocaziile s-au ferit de el. Am considerat în consecință că a fost o chestie personală între noi doi și n-am trecut-o în raport. Dar până la un punct. Pentru că nevastă-mea a frecat două zile la uniformă, s-a curățat, arăta ca nouă, dar puțea a ceva, dracu' știe ce era în balta aia. A dat-o și la spălătorie, dar tot puțea. Așa că Timotei îmi datorează o uniformă. Nici nu mă gândesc ce s-ar fi întâmplat dacă mă vedea și mă recunoștea când a intrat în patiserie sau la plecare. De când mă tot deghizez și cu cât timpul trece, am și eu tulburările mele de personalitate, uneori nu mai știu ce sunt în realitate, cerșetor sau maior în misiune? Până și nevastă-mea, tot pictând rana, a început să aibă îndoieli. Dar chestia cu uniforma împuțită mă cam obsedează, pentru că mă stimez mult și am și de ce. Am avut noroc cu orarul misiunii și că generalul sau ministrul nostru nu ne-au făcut o vizită și n-a trebuit să fiu prezent și să le dau onorul.

Eu stau în general cam prost și cu timpul și cu răbdarea, dar în misiunea asta m-am mai ameliorat. Clienții care interesează se arată mai ales spre seară și nu mă ridic de pe scăunel decât o

singură dată, așa e ordinul, să mă ușurez în closetul cu chimicale din parcul de partea cealaltă a bulevardului. Așa că am avut și am timp și răbdare să mă gândesc și la circumstanțe. Mapa luată de Titica, un gest între ea și persoana de sex masculin de la volan, că ocupația nu-mi dă dreptul să mă pronunț politic, n-ar fi trebuit să ajungă la Timotei, dar a ajuns. Circumstanțele, ca să fiu din nou puțin prețios, joacă deseori feste cu urmări neprevăzute chiar și celor mai deștepte și mai prevăzătore persoane, ca să nu mai vorbesc de femei. Că erau în ea documente importante pentru siguranța și viitorul țării, hârtie igienică, cum a zis un camarad pe care nu-l văd bine dacă nu-și ține gura, sau nimic, nu intra în datoriile mele să știu. Șefii vroiau mapa cu ce era sau nu era în ea, persoana de sex masculin și prietenii lui vroiau mapa cu ce era sau nu era în ea! Timotei intra în datoriile mele de serviciu și ordinul era să pun eu mâna pe mapă cu ce era sau nu era în ea. Fără scandal, fără violență, fără percheziții, așa, la bună înțelegere, nici să nu se știe până la momentul potrivit unde mai e, și s-o duc șefilor. Timotei trebuia să mi-o dea cum ajungeam la București, dar au intervenit iar circumstanțele. Eu eram, adică, la Fetești cu uniforma noroită. A trebuit să mă întorc la nepot și să mă schimb cu niște haine de-ale lui, tinerești, dar cum eram obișnuit cu deghizatul n-aveam de ales și nici n-am făcut mofturi. S-au uitat unii la mine mai chiorâș în autobuz, iar nevastă-mea, când am ajuns pe la 11 noaptea, frânt de oboseală și furios, s-a pus pe râs și s-a dat la mine, noroc că dormeau copiii. Camarazii mi-au confirmat, a fost o noapte, în care persoanele implicate în circumstanțe, cu excepția persoanei de sex masculin aflată în spital și neputincioasă, s-au giugiulit, ca să zic așa cu un eufemism. Unul dintre ei mi-a spus chiar că, din sinteza rapoartelor despre întâmplările de peste noapte prezentate dimineața șefilor, reieșea că a fost o giugiuleală

națională generală care s-ar fi prelungit și a doua zi, dar eu nu mi-am dat seama, eram în misiune. O giugiuleală inexplicabilă. Specialiștii noștri ar căuta de atunci un răspuns la întrebarea de ce a crescut așa, în noaptea aia, brusc, libidoul națiunii și ce consecințe ar putea să aibă. Că până și cei care ascultau și supravegheau și au avut norocul să fie echipe mixte ar fi făcut-o. Iar că ceilalți ar fi fost serviți de camarazii de la moravuri și că în difuzoare nu se auzeau decât suspine, gemete de plăcere și declarații de iubire. N-am văzut fotografiile și nici filmele, nu sunt de resortul meu, dar camaradul responsabil zicea că ar merita să fie arătate națiunii când o apucă disperarea. S-ar mai fi întâmplat așa ceva la Revoluție, când a venit libertatea, și se știe că între libertate și libidou există o legătura, ni s-a prelucrat acest aspect. N-a fost cazul de libertate în noaptea aia. A fost altceva, dar nu se știe ce. S-ar putea totuși să se știe, dar e mai bine și mai sănătos să nu știu și eu, ca să nu mai vorbesc de restul nației. Am o părere, bineînțeles, nu se pune însă problema s-o cunoască și alții.

Ordinul să fac pe cerșetorul lângă treptele *Marei Patiserii* l-am primit a doua zi dimineața și de atunci sunt aici. Nu s-au mai văzut cerșetori la intrare de acum doi ani, când au fost împușcați câțiva, mai e o urmă de glonț în zid deasupra capului meu, dar n-am de ce să-mi fie frică, șefii știu ce fac. Mi-au mai ordonat, cum ziceam, să uit de Timotei și de ceilalți, n-au existat pentru mine niciodată, înțeles? Înțeles, i-am uitat, ordonați! Și dacă s-ar întâmpla cumva să vorbesc cu unul cu altul dintre camarazi despre ei, să le spun că au fost o fantezie a mea, o invenție a mea, năluciri de-ale mele pe care ziarele și televiziunea le-au folosit fără să mă întrebe ca să facă bani și *rating*, ei știau că am ceva imaginație și specialiștii noștri o analizează. Dar e pentru ultima oară, că poliția are altă treabă, iar eu s-o las mai moale sau chiar deloc cu ficțiunile dacă nu

vreau să mă trezesc într-o dimineață și pentru totdeauna civil și fără pistolul din dotare. Cu mapa se rezolvase și fără mine, era acolo unde trebuia să fie, nu mi-au spus cum și nici unde, de la colonel în sus se știa. Despre percheziția în vilă din dimineața aia mi-a povestit nevasta, dar nu e treaba mea să înțeleg de ce s-a făcut, s-or fi încurcat probabil niște ordine, pe undeva, s-a mai întâmplat. Mi-a trecut prin cap să raportez șefilor despre ultragiul uniformei. Chiar dacă nu existase niciodată pentru mine, Timotei s-ar fi ales cu un an, doi de închisoare, iar eu cu o mustrare pentru un raport cu întârziere, dar m-a apucat un fel de admirație pentru curajul lui prostesc și un fel de milă și am tăcut. Uite, domnule de ce poate fi în stare un Timotei, un *nimeni*, când are tulburări de personalitate! Îmi datorează și azi o uniformă. A trecut ceva timp de când l-am văzut. Clienții statornici s-au obișnuit cu mine și lasă mai des și mai mult mărunțiș în pălărie, nu știu cum o să fie la iarnă, dar s-a prevăzut totul. Nu mai număr zilele, misiunea s-a prelungit și în situații din astea speciale timpul nu mai contează. Ca să fiu cinstit, și asta civilul din mine poate s-o spună, a început să-mi placă să stau aici, pe scăunel, cu pălăria alături și cârjele rezemate de perete. Parcă stau pe scăunel de-o viață sau de când curge puroi pictat din piciorul drept sau stâng, nimeni nu bagă de seamă că-l schimb de la o zi la alta. Generalul nostru și ministrul au mai trecut pe la unitate, dar n-am mai primit ordin să mă prezint în uniformă și să le dau onorul. Așa că uit mai des că sunt ce sunt în realitate decât că sunt cerșetor. Camaradul cu gura slobodă mi-a spus că Emil Șoarec și Titica au petrecut iarna în Tenerife, la soare și la căldură, că Maria-Eva e bolnavă și că Timotei nu prea mai iese din casă. Eu l-am întrebat cine-s ăștia și el a zis că i-a inventat el din plictiseală când a avut ultima permisie. Presimt, însă, că într-o zi Timotei va urca iar treptele patiseriei și atunci n-am să mă pot stăpâni, am să-l

apuc de mânecă, îi bag o cârjă între picioare, și am să-i cer să-mi plătească o uniformă nouă. E o chestiune personală între noi doi. Îl aștept, am și timp și răbdare.

---

[15] Constantin Stoiciu, *Patiseria*, Tritonic, 2011.

[16] Ibidem.

52

Pe măsură ce zilele trecuseră, Timotei observase că, atunci când ieșea la cumpărături, trezea mai puțină curiozitate bolnăvicioasă, comentariile dezagreabile erau mai puțin numeroase, iar privirile urâte își pierduseră din intensitate. Ziarele și televiziunea scriseseră și trăncăniseră tot ce aveau de scris și de trăncănit despre el și moștenirea lui rușinoasă. Anunțată în câteva rânduri ca iminentă, arestarea lui și motivele percheziției fuseseră pur și simplu uitate. În contextul unei dezbateri mai largi despre bagatelizarea ororilor și simbolurilor comuniste publicată în *Observatorul cultural*, poetul își înjura copios și elegant nevasta cândva cunoscută ca jurnalistă și scriitoare cu gura mare, dar și dezbaterea și înjurătura au rămas fără urmări. Ancheta despre accidentul de la Predeal nu se terminase, se mai căuta și avea fără îndoiala să fie găsită o explicație plauzibilă care să-i redea viitorului posibil prim ministru nu numai credibilitatea de a conduce un guvern, ci și un simplu automobil. Se însănătoșea repede, de altfel, făcea primele exerciții de mers în fotoliu rulant, iar în privința infidelității anunțul căsătoriei lui Emil Șoarec, un respectabil și prosper român-canadian, cu Titica, mai închisese câteva guri clevetitoare. Soția lui iubitoare și devotată mai fusese invitată la câteva emisiuni dedicate mărturisirilor din existența tumultoasă a cuplurilor, venise de fiecare dată cu băiețelul

drăgălaș de doi ani și demonstrase convingător ce înseamnă o adevărată familie fericită.

Timotei a aflat abia după câteva zile că, în dimineața percheziției, la câteva ore după ce se despărțise de el, Emil Șoarec a închiriat o mașină și a plecat cu Titica în Banat, la moșie. Fugeau să se dezmeticească de ce li se întâmpla sau înțelegerea lor cu Nicu prevedea și această izolare temporară, n-avea niciun rost să-și bată capul și nu și l-a bătut. Titica i-a telefonat maică-sii și i-a povestit călătoria. Când au ieșit din București, cu palma ei pe pulpa lui și, din când în când, la o legănare mai pronunțată a mașinii, palpându-i delicat bărbăția, Emil Șoarec i-a promis că va împărți cu ea nu numai patul, ci și tot ce posedă, și înțelegea ca ea să-i facă aceeași promisiune. Titica s-a aplecat și l-a sărutat pe colțul gurii, un jurământ. Emoționat, el a adăugat că era cât se poate de normal ca o femeie și un bărbat care urmau să se unească pentru viață, la bine și la rău, cu binecuvântarea lui Dumnezeu și în fața unui funcționar al legii cu eșarfă tricoloră pe burtă, să împartă totul. La fel procedase și cu soția depresivă și pierdută, iubire sau nu, câteva mari și sănătoase principii în viață se cuveneau neapărat respectate. Titica i-a dat perfectă dreptate și a întârziat mai mult cu mâna între pulpele lui.

Maria-Eva rezuma frumos conversațiile ei telefonice zilnice cu Titica. Ce și cum făceau Emil Șoarec și Titica la moșie îl interesa mai puțin pe Timotei, lui îi plăcea s-o știe lângă el, să-i mângâie fruntea la răstimpuri, s-o ia brusc în brațe și să-i adulmece aroma trupului mulțumit, era ca atunci când, la etajul 14, ea îi punea în mână o carte și-i șoptea că-i va bucura sufletul. O asculta. Ea îi povestea că Emil Șoarec nu redobândise decât conacul și se mai judeca pentru câteva sute de hectare de pământ arabil, o pășune, coasta unui deal și o pădure, el o privea neîncrezător pe sub pleoape și zicea: doar atât? Când ea

i-a povestit că la sfârșitul războiului, după reforma agrară, țăranii furioși contra boierului Șoarec au devalizat conacul, Timotei a clătinat din cap înțelegător. Confiscat, conacul fusese transformat în depozit al cotelor obligatorii, dar Timotei uitase episodul istoric al cotelor și și-a aprins o țigară. Și-a făcut din conac sediu, peste câțiva ani, stațiunea de mașini și tractoare, iar peste alți ani cooperativa agricolă. Timotei a stins țigara, a mângâiat-o pe frunte pe Maria-Eva și a zis trecut, istorie… Ea i-a ținut o clipă mâna și i-a mai povestit că, la Revoluție, țăranii furioși au devastat iar conacul. Timotei a observat că nu se știe nici azi și nu se va ști niciodată ce gândesc cu adevărat țăranii. Și n-a mai spus apoi nimic.

Dacă Emil Șoarec n-ar fi avut hârtii care dovedeau că aparținuse familiei și n-ar fi câștigat ca moștenitor procesul mânjind în stânga și în dreapta, n-ar mai fi rămas din conac decât fundația. Găsise în cele din urmă meșteri care au amenajat bucătăria și baia cu apă pompată din puțul din curte și două camere, sufrageria și un dormitor. Locul era pitoresc și, nu departe, prințul Charles, moștenitorul tronului Angliei, avea și el un fel de conac și venea deseori în vizită. Lipsea în cele două săptămâni petrecute de Titica și Emil Șoarec ca niște tinerei îndrăgostiți care se găsesc pentru prima oară singuri. Nevasta unuia din meșterii care nu mai terminau cu reparațiile s-a ocupat de bucătărie și de curățenie, dar de a doua zi toată comuna a fost la curent că fosta vedetă de la televiziune se află la conac cu viitorul ei soț, fiul și moștenitorul canadian al boierului de care nu-și mai amintea nimeni. La rugămintea primarului, care se lăsase convins să găsească documente în absența cărora conacul n-ar fi fost redobândit niciodată, boierul și boieroaica au făcut o scurtă apariție și au dansat un vals la discoteca improvizată în fostul cămin cultural. Atent, boierul a oferit câteva sticle de palincă pentru bărbați și vin spumos

pentru femei și, într-un scurt și simțit discurs, a promis că va transforma o parte din conac într-o casă de oaspeți pentru prietenii, colegii, cunoscuții și toți canadienii dornici să descopere frumusețea locurilor și ospitalitatea sătenilor.

— Dacă prințul Charles și ducesa Camille pot, de ce n-ar putea și Emil și Titica? s-a ambalat el. Vă promit și un cinematograf!

Făcute de tânărul învățător din sat, care-i ceruse și un autograf Titicăi, retușate pentru a căpăta lumină și culori vii, fotografiile aveau să apară în *Click* și *Cancan* însoțite de comentarii echivoce. Ieșit la cumpărături, Timotei a cumpărat ziarele pentru Maria-Eva. A privit peste umărul ei fotografiile și a observat că Titica slăbise și că zâmbetul ei înghețat avea ceva trist în el. Îi prieste, a zis misterios. Reîntorși la București, Emil Șoarec a petrecut trei zile la rând cu fotograful oficial al *Marei Patiserii* și s-a consultat îndelung cu Titica în privința portretului care urma să facă parte din galeria fotografiilor de pe celebrul perete. În seara când a sărbătorit această întronare printre forțele vii ale țării, Timotei a descoperit imediat că era singurul care purta pălărie, ceea ce-i conferea avantajul de neprețuit de a fi primul privit. Un text plasat sub fotografie îi atribuia meritul incontestabil al descendenței dintr-o mare familie care contribuise la progresul și la intrarea României în modernitate, cel al unor inestimabile experiențe și expertize canadiene în varii domenii și al câtorva proiecte majore în curs, printre care un cinematograf de repertoriu dedicat filmelor cu personaje principale purtând pălării. Emil Șoarec a lăudat spiritul de observație al lui Timotei și a recunoscut că, atât portretul cât și textul, fuseseră ideea Titicăi; galant, i-a prins mâna și i-a sărutat-o cu un mic plescăit de admirație. Erau abia așezați când el s-a ridicat brusc, și-a agățat degetele de spătarul scaunului, și-a dres vocea și, emoționat și solemn, i-a cerut

Mariei-Eva îngăduința și binecuvântarea de a se căsători cu Titica. După câteva momente de ezitare, la fel de emoționat și de solemn, a cerut aceeași îngăduință și binecuvântare și lui Timotei. Pregătise totul, un chelner a făcut să sară dopul unei sticle de șampanie înainte ca Maria-Eva și Timotei să poată spună ceva, dar nu s-au mai formalizat, au ciocnit, au băut și s-au îmbrățișat. Cei de la mesele apropiate au auzit și urmărit scena și au aplaudat.

— Doamnele mele, domnii mei, și-a răsucit Emil Șoarec capul spre cei care aplaudaseră, sunt extrem de rare și de fericite momentele în viața unui bărbat, și nu văd de ce nu ați fi de acord cu mine, când fascinația pentru o femeie îl salvează de la mediocritate sentimentală și, permiteți mărturisirea intimă, de la cea trupească. A căutat mâna Titicai, a dus-o la buze, ea s-a ridicat și a făcut o mică plecăciune. E cazul nostru, a mai spus Emil Șoarec, și au mai rămas amândoi în picioare să guste noile aplauze.

Timotei nu auzise de existența patiseriei. Dacă Titica și Maria-Eva n-ar fi insistat, ar fi refuzat politicos invitația. Văzuse un cerșetor ghemuit lângă trepte, când le urcase, dar întorsese stânjenit capul. Peretele acoperit cu fotografii l-a impresionat. A recunoscut invitații de la petrecerea lui Nicu, era și el fotografiat, și câteva figuri văzute la televizor, dar pe ceilalți nu-i cunoștea. Avea acum o idee mai clară despre cum arătau, nu prea frumoși, nu prea ciopliți, dar plini de viață, de încredere și de mândrie, bogații și puternicii țării; nu simțise niciodată dorința să știe, dar nu-i strica, făcea oarecum parte dintre ei. A râs în sine când Emil Șoarec i-a cerut mâna Titicai – exagera pentru a da mai multă solemnitate momentului sau, din cauza emoției, uitase detaliile relației lui Maria-Eva –, dar era un pretendent serios și Titica avea toate calitățile să-i toace banii și proprietățile. Cu toate că n-a mai fost nevoie după golirea

paharelor de șampanie, i-a încredințat-o bucuros pe Titica și i-a binecuvântat pe amândoi; poetul care nu fusese niciodată sigur de paternitatea lui și tatăl incestuos din romanul Titicăi ar fi procedat la fel. A mâncat cu poftă fără să știe prea bine ce mănâncă (comandase Emil Șoarec) și a băut mai mult ca de obicei. Vinul a fost excelent, poveștile de moștenitor ale lui Emil Șoarec distractive, chiar puțin trist, zâmbetul înghețat al Titicăi era un mesaj pentru eternitate al mulțumirii și bunei dispoziții generale care domnea în patiserie, Maria-Eva era fericită și l-a ținut de mână sub masă, iar chelnerul onctuos i-a amintit de cheful din Cișmigiu când luase primul salariu ca funcționar al primăriei și se trezise dimineața în patul șleampetei. Erau toți puțin amețiți când au plecat, Maria-Eva îl ținea strâns de braț, agitația serii o obosise și se alinta. Privirea îi alunecase peste cerșetorul ghemuit lângă trepte și-și strecurase mâna în buzunarul hainei, să scoată portofelul, dar în aceeași clipă niște băiețandrii declanșaseră aparatele de fotografiat, apoi Emil Șoarec declarase ritos că viața e o plimbare cu pălăria pe cap și uitase ce căuta în buzunar.

53

Titica și Emil Șoarec s-au căsătorit la începutul lui decembrie. Invitația purta mențiunea «preferabil pălării» și a fost exact înțeleasă de cei care au trecut după-amiaza pragul mănăstirii *Cașin* și apoi al restaurantului *Iosif* – toată lumea, bărbați, femei și copii purtau pălării. Televiziunea și ziarele au luat notă cu un amuzament nedisimulat, dar spectacolul atâtor pălării laolaltă, de toate modelele și culorile, cu precădere cele feminine, a stârnit un interes real și a plăcut mult mai ales vârstnicilor, tinerilor funcționari la bănci care se visau *traderi* la Londra și martorilor lui Jehova. La altar, Titica a fost condusă de poet, primul vals, după cel dansat cu Emil Șoarec, i l-a acordat tatălui incestuos din roman, iar pe Timotei, prost dansator, l-a așezat la dreapta ei la masă. Ca nou avocat al proceselor lui Emil Șoarec de redobândire în curs, Nicu și soția sa, Silvia au fost nași. Toți cei care fuseseră la petrecerea din gradina vilei au ținut să-l felicite și pe Timotei, și el și-a spus că poate își amintiseră cum somnolase în fotoliul de răchită, ascultându-le pălăvrăgeala, dar mai târziu și-a dat seama că o făcuseră ca să le dea cu tifla poetului și tatălui incestuos care-i tratau din când în când în revistele lor confidențiale de hoți și de canalii. Membrilor comitetului director al *Uniunii Purtătorilor de Pălării* și moștenitorilor valizi ai bogaților de altădată li s-au rezervat o masă împodobită cu drapelele în

miniatură ale țărilor unde părinții sau bunicii trăiseră așteptând ca roata Istoriei să se învârtească invers; se învârtise. Un moment de panică s-a produs când cățelușul isteric al nepoatei lui Dumitru Mociorniță a scăpat din brațe și s-a strecurat printre picioarele dansatorilor. Întâmplarea a făcut ca Timotei să fie cel care și-a înfipt degetele în ceafa lui și l-a depus în brațele nepoatei. Ar fi fost prilejul de mult așteptat să-i spună că Timotei senior purtase în Transnistria bocanci cu talpă de talpă și nu de carton, dar zâmbetul ei îndepărtat, de parcă l-ar fi adresat nimănui, l-a făcut să tacă; chiar dacă i-ar fi spus, n-ar fi servit la nimic, nu cei ca el rescriau istoria. Surpriza de proporții a nunții a fost sosirea viitorului posibil prim ministru în fotoliu rulant împins cu grație senzuală (i-a șoptit Timotei Mariei-Eva și ea l-a certat cu privirea) de devotată și iubitoarea sa soție. Filmate și îndelung fotografiate, îmbrățișarea ei cu Titica și pupăturile Titicăi pe obrajii soțului cuprins brusc de un mărunt tremur au îngropat pentru totdeauna – mai era încă nevoie – și cele din urmă speculații răuvoitoare despre ceea ce se întâmplase cândva la Predeal.

Nunta s-a terminat în zorii zilei, mirele și mireasa plecaseră după miezul nopții, dimineața aveau avion spre Madrid și apoi Tenerife, luna de miere se anunța fastuoasă. Riscase să le-o strice avocații unui spital revendicat de Emil Șoarec, care descoperiseră că actul de proprietate fusese măsluit, dar Nicu a avut grijă să le conteste întâmpinarea și să-i redea vechiului document autenticitatea. Era posibil ca și alte acte pe baza cărora Emil Șoarec revendicase și câștigase ca moștenitor blocuri, vile, terenuri și conacul să fi fost măsluite – ceea ce ar fi făcut din el un escroc de mare clasă – dar renumele lui de româno-canadian prosper, eleganța lui, indiscutabila lui descendență dintr-o familie ilustră de boieri autohtoni, repatrierea, fondarea *Uniunii Purtătorilor de Pălării* și căsătoria

cu Titica născută de nepotul ilegalistului comunist l-au salvat și l-au păstrat printre personalitățile de vază și de referință ale țării. Titica n-a mai făcut televiziune și televiziunea a uitat-o. Deplora din când în când în revistele tipărite pe hârtie lucioasă și mirosind a dezodorante intime degringolada morală și sexuală a tinerelor generații, dar cum n-o lua nimeni în serios și câțiva mai curioși răscoliseră în trecutul ei aventuros, a refuzat să mai dea interviuri. S-a pasionat o vreme pentru un atelier și un magazin de pălării și accesorii feminine și s-a ocupat fără prea mare succes de recrutarea de membre în Uniunea ținută cu vigoare în viață de un Emil Șoarec care și-a triplat colecția de pălării și cea de filme cu personaje principale purtând accesoriul vestimentar celebrat. Jocul de-a prinsul și de-a alunecatul din brațele lui, joben și goală pușcă, n-a rămas fără urmări. La un an după căsătorie a născut gemeni, o fetiță și un băiat. Zâmbetul ei etern și înghețat a devenit și mai trist, dar în ochii ei albaștri luceau adesea o bucurie și o mulțumire fără margini.

54

Maria-Eva s-a îmbolnăvit la începutul iernii și a vrut să zacă în patul din camera de oaspeți. Analizele nu arătau nimic grav, doctorii s-au întrecut în presupuneri, au ridicat din umeri, au ajuns cu toții la concluzia că este obosită, epuizată, stoarsă, și i-au prescris vitamine și calmante. Le lua din când în când. Un psiholog care-i citise cândva cărțile a ajuns la aceeași concluzie și i-a șoptit lui Timotei, la plecare, ca între bărbați, când l-a plătit atât cât a cerut, că o posibilă cauză ar putea fi schimbarea brusca de viață, frica de a nu-l dezamăgi și de a nu fi dezamăgită de el. E complicat cu femeile când fac gesturi din astea brutale la o anumită vârstă, aveți grijă, l-a mai sfătuit psihologul tot ca între bărbați. A fost prima și ultima oară când Maria-Eva a vrut să mai fie consultată de un doctor. Stătea în pat ridicată în capul oaselor, rezemată pe două perne, încerca să citească sau să scrie, dar după câteva rânduri se oprea, obosită, literele îi jucau sub ochi, nu-și mai găsea cuvintele, cartea și stiloul îi alunecau din mână și atunci privea pierdută pe fereastră. Vedea un dud sau un salcâm, un arbore din curtea de peste drum și număra ultimele frunze care cădeau. Au mai căzut șaisprezece, au mai căzut două, îl anunța la răstimpuri pe Timotei și se culca. Dormea mult. N-o durea nimic, nu se plângea de nimic, dar ofta sfâșietor și ameța când cobora din pat. Se agăța de Timotei cu amândouă brațele, scâncea și râdea,

râdea și scâncea și-l strângea și mai tare în brațe, ar fi rămas așa toată viața, spunea. Dacă am să mor, mai spunea, am să mor de fericire.

Timotei n-a mai ieșit la cumpărături, le făcea femeia de serviciu a lui Nicu. Se învârtea prin apartament, gătea câte ceva, se așeza pe canapeaua din salon, aprindea televizorul, îl stingea, lua o carte, o deschidea la întâmplare, privea pagina prostrat și pândea cel mai mic zgomot din camera de oaspeți. O auzea pe Maria-Eva oftând, respirând greu în somn, răsucindu-se în pat, negăsindu-și locul și liniștea, și strângea din dinți să nu izbucnească în plâns. Când îl chema să-i spună câte frunze au mai căzut, când îi aducea să mănânce, când se ridica deodată brusc de pe canapea, speriat că nu mai aude niciun zgomot, se așeza pe marginea patului și-i mângâia tăcut și neputincios mâinile. Câteodată, fără să-l privească, ea îl întreba dacă o iartă că se îmbolnăvise și el zicea spui prostii, nu înțeleg, pentru ce să te iert? Sau altădată, râzând cât mai putea să râdă, căutându-i ochii, ea se lăuda că făcuse ce făcuse și-i stricase viața de holtei. Exact când, plin de bani, mai zicea sufocându-se de râs, și-ar fi putut cumpăra toate parașutele la care ar fi râvnit. Te-a avut Timotei, dragule, ce te-a mai avut o muiere trecută ca mine! Ce ți-ar mai fi tocat ea banii dacă n-ar fi pedepsit-o Dumnezeu? Cum de-ai crezut tu în iubirea ei dezgropată după atâția ani de zile, unde ți-a fost capul? O duceai prost cu femeile? Nu era mai bine pentru tine să se fâțâie acum prin casă o gâsculiță cu picioare lungi și cu fundul gol plesnind de sănătate decât să te îngrijești de mine? Recunoaște, Timotei, nu mă supăr. Am revenit așa târziu în viața ta că, proasta de mine, a căzut la pat și ți-a stricat-o. Nu mă supăr nici dacă mă dai afară, poetul meu mă primește, mă așteaptă, îi lipsesc, suferă, urlă, nu se mai trezește din beție, cândva am hotărât să trăim împreună până la moarte. Și dacă

nu mă primește el, îl am pe celalalt, o am și pe Titica, mă duc la mănăstire, numai dă-mă tu afară când te saturi să mă duci în brațe la baie și n-am să mă supăr.

În ziua când n-a mai căzut nicio frunză, cu ochii închiși, zgâriind cu unghiile în așternut, i-a spus printre scâncete ce te mai iubesc, dragule, ce te mai iubesc, mă doare inima de atâta iubire, mă doare și aș vrea să mă doară și mai tare! E ca prima oară când, copilă, așteptam, vroiam să iubesc, și m-am pomenit deodată iubind. Un student care făcea practică la liceu. N-a știut niciodată cât l-am iubit. Eram în prima bancă, stăteam cu capul pe brațe și mă uitam la el și simțeam cum crește în mine iubirea ca un torent, ca o vijelie, ca un vârtej, ca un balsam, și mă durea inima cum mă doare acum, dragule drag! Omul meu! Bărbați am avut, om n-am avut până la tine. Acum te am și am să te păstrez până la sfârșitul vieții, Timotei al meu. Tăcutul meu om. Să nu-mi spui că mă iubești, nu mai am nevoie de cuvinte. Urăsc cuvintele, am mințit cu ele, am înșelat cu ele, am trădat cu ele, m-am culcat cu ele în toate chipurile ca o târfă plătită înainte. Când am spus, când am scris, o, Doamne, atât de rar!, ceea ce simțeam și gândeam cu adevărat nu m-a mai crezut nimeni. Dacă îți vorbesc, dacă îți spun adevărul, este pentru că tăcerea ta mi-ajunge. Ție ți-a fost totdeauna frică de cuvinte. Ai fost mai înțelept decât mine. Totdeauna ai fost mai înțelept decât mine în privința cuvintelor și te-am crezut de fiecare dată când îmi spuneai că sunt singura femeie pe care o visai. Nu mi-ai spus niciodată cum mă visezi, și nici eu nu te întrebam, îți sărutam mâna recunoscătoare, chicoteam flatată, femeie nătângă. Acum știu de ce nu-mi spuneai, ca să mă lași să mă strecor mereu la fel în visul tău, iubitoare și smintită. Îmi face bine tăcerea ta. Simt mai puternic că te doare inima cum mă doare și pe mine și ai vrea să te doară și mai tare. N-ai iubit niciodată cum mă iubești, te simt, nu te-ai fi crezut niciodată în

stare de atâta iubire. Era acolo în tine, mocnea, mă aștepta. N-am fost niciodată iubită cum mă iubești și nici eu n-am iubit niciodată cum te iubesc. În locul sângelui tău, în venele tale curge iubirea mea. În locul sângelui meu, în venele mele curgea iubirea ta. Trupul meu e trupul tău, trupul tău e trupul meu. Gândurile tale sunt gândurile mele, gândurile mele sunt gândurile tale. Iubirea a făcut din noi o singură ființă. Acum tac și eu.

A murit când a căzut prima zăpadă. A mai apucat să spună că a văzut primii fulgi mari și pufoși, cum nu mai văzuse din copilărie. După înmormântare, Timotei s-a gândit să arunce tot ce era în camera de oaspeți, s-o curețe, să schimbe culoarea pastel a pereților, să înlocuiască draperiile și parchetul, s-o transforme într-o încăpere oarecare, fără alt trecut decât cel al zidurilor. Chiar s-o închidă definitiv, să ridice un perete în locul ușii, să zidească fereastra care dădea în stradă, să nu mai existe decât în cartea Marie-Eva și în amintirea lui, și apoi numai în cartea ei, în cuvintele ei adevărate. A golit-o doar de mobile, a zăvorât ușa și a aruncat cheia la gunoi. Lunile de miere întrerupte o săptămână, Titica și Emil Șoarec au încercat să-l convingă să-i însoțească în insula însorită, dar n-au reușit. După plecarea lor, s-a reîntors în apartamentul de două camere din Iancului. Sile, care-și dăduse toată silința și priceperea lui de tâmplar ca sicriul să nu semene cu un altul, a început din nou să sune la ușă, la orice oră, când îl mira ceva din mersul haotic al lumii și al semenilor și căuta liniștea și înțelegerea de altădată, vânzătoarea cu bigudiuri îi zâmbea galeșă când își cumpăra țigări și vecinii îl salutau iar cu «domn' profesor» și-l opreau în holul de la intrare sau pe scară să-i povestească despre isprăvile tinerilor din cartier. Nu aflaseră, uitaseră, nu mai vroiau să-și aducă aminte ce văzuseră, citiseră și auziseră despre el la sfârșitul verii și în toamnă, îl bârfeau între ei, lui

Timotei nu-i păsa. Ieșea rar, cumpăra ce avea de cumpărat, dacă nu era prea frig se încumeta să facă o mică plimbare în cartier, la sfârșitul fiecărei săptămâni mergea la cimitir și lăsa un buchet de flori pe mormânt; lăcrima amintindu-și că nu-i dăduse decât o singură dată flori Mariei-Eva cât trăise. Citea, se învârtea fără rost în micul apartament, asculta muzică, privea fără gânduri tavanul, privea fără gânduri agitația străzii, timpul trecea încet, chinuitor, dureros, dar trecea. Nu răspundea la telefon, nu-l suna de fapt nimeni în afara de Titica și Nicu, făcuse o înțelegere cu amândoi, să-i recunoască, și el nu suna pe nimeni.

Spre sfârșitul iernii, a vândut apartamentul de la Arcul de Triumf cu tot ce era în el lui Nicu. Când vremea s-a mai încălzit, s-a urcat la volanul Jaguarului și nu s-a oprit decât în piațeta din spatele gării părăsite. A făcut câțiva pași pe peron, două trenuri s-au încrucișat, unul din mecanici a tras sirena și el și-a ridicat pălăria și a salutat la întâmplare. Lăzile dispăruseră, dar sub masa șubredă rezemată de zid și cu picioarele proptite cu pietre mai era sticla goală de vin alb băuta cu nostima nepoată prin alianță, Manuela. Nu mai știa nimic nici despre ea, nici despre ceilalți din familie, și probabil că așa era mai bine. A urcat la etaj pe scara care se clătina, s-a învârtit prin bucătărie, prin cele două camere și prin baie devastate și a contemplat îndelung prin golul lăsat de ferestrele furate câmpia cenușie ce se întindea dincolo de calea ferată. Liniștea, pe care n-o simțise până atunci, s-a revărsat deodată în el cu atâta violență că a trebuit să se sprijine de zid, ametit. Când s-a ținut iar pe picioare, a respirat aerul rece și pur, a închis ochii și a ascultat liniștea câmpiei. Semăna cu tăcerea care se lăsase în casă după ce Maria-Eva văzuse ultimele frunze cazând.

Epilog

Nu i-a fost deloc ușor lui Timotei să cumpere gara părăsită, nu se mai auzise așa ceva în țară. Cum entuziasmul capitalist al guvernanților care vânduseră aproape tot ce aparținea statului, poporului cândva, nu slăbise, Nicu a găsit o chichiță avocățească, a uns unde trebuia să ungă și Timotei a devenit proprietar cu acte în regulă. Supărarea primarului din sat pentru că aranjamentul se făcuse fără știrea lui a ținut puțin. La începutul primăverii, meșteri aduși de la București au făcut gara ca nouă, au renovat locuința de la etaj, au restabilit curentul electric, au curățat fântâna și au instalat pe fundul ei un hidrofor, au dărâmat vechiul closet, au săpat o fosă septică și au refăcut peronul. La căderea nopții, un automat aprindea luminile la stâlpii înșirați până dincolo de fosta clădire a impegaților de mișcare în locul căreia au fost plantați cireși, pruni, nuci și caiși și s-au tăiat câteva brazde pentru grădinărit, dacă Timotei ar fi avut vreodată chef să se apuce. Un garaj a fost construit în marginea piațetei din spatele gării, Încântat de schimbări, prietenos și visând la vânătorii de potârnichi și dropii care aveau să poposească peste noapte în sala de așteptare a gării prevăzută, la rugămințile și insistențele lui, cu tot ce trebuia, primarul a trimis mai multe camioane cu balast să acopere găurile și să netezească puțin drumul care ducea în sat. Cum trenurile continuau să nu oprească, altceva decât gara

nu era de văzut și nu se întâmpla nimic deosebit, pelerinajul și mirarea sătenilor au ținut câteva săptămâni, la fel și curiozitatea mai multor publicații și a televiziunii naționale. Concluzia generală a fost că numai un nebun care se întâmplase să aibă bani dintr-o moștenire discutabilă putea face așa ceva. Nu s-a mai revenit, însă, decât în treacăt și superficial asupra naturii moștenirii; de fapt, nu mai interesa pe nimeni.

Timotei s-a mutat definitiv după ce s-a convins că nu va mai călca nimeni la gară decât din greșeală sau dintr-o curiozitate bolnăvicioasă. A mai păstrat o mică teamă legată de vânătorii de potârnichi și de dropii, dar pesemne obiceiul regal și boieresc se pierduse, fiindcă n-au apărut nici în acea vară și nici în verile care au urmat. Primarul a încercat în câteva rânduri să-l convingă să lase una din fetele cu nuri din sat să-și arate goliciunea când treceau trenurile de călători, doar, doar va opri unul, se va duce vestea în țară, cefereul se va răzgândi și vor opri și celelalte trenuri să vadă călătorii panarama de aproape și să dea o raită prin sat, dar Timotei a surâs stânjenit și a clătinat din cap în semn că nici vorbă de așa ceva. Încăpățânat, înainte de a renunța și a regreta camioanele cu balast, primarul a venit într-o zi cu o ladă de bere rece și cu o muierușcă pe care a lăsat-o în mașină. Timotei i-a mulțumit pentru bere și a băut o sticlă. Când primarul era la a treia sticlă, muierușca și-a făcut apariția goală pușcă, legănându-și șoldurile și ridicându-și sânii cu dosul palmelor. A trecut un tren, mecanicul a tras sirena, călătorii spânzurați la ferestre au strigat și au fluturat din mâini și Timotei i-a amintit politicos primarului că gara este proprietatea lui, că n-a cumpărat-o ca să oprească trenurile și că-i înțelege ambiția de a face cunoscut țării satul lui prăpădit, dar el nu-l poate ajuta, cu atât mai puțin plimbând domnișoare despuiate pe peron. Primarului i-a plăcut

că a folosit cuvântul domnișoare, a mai băut o sticlă de bere și i-a propus s-o cheme din când în când pe muierușcă să-i gătească, să dea cu aspiratorul, să spele, să mături peronul. Vă mai clătiți ochii cu tinerețea ei și câștigă și ea un ban cinstit, a spus, iar Timotei a fost de acord, avea oricum nevoie de el. O lua cu el în mașină până la Fetești, când își făcea cumpărăturile, cam o dată pe lună. Era cam proastă, îi amintea de șleampăta de la subsolul primăriei, dar îi plăcea s-o vadă îmbrăcată cu ce avea ea mai bun, cum se topea de bucurie când se cuibărea în moliciune catifelată a scaunului și cum nu scotea o vorbă și stătea tot drumul cu ochii închiși, să nu-și strice visul.

Într-o zi, între două trenuri, când era în biroul de jos, la umbră, cu picioarele ridicate pe masă și privea din când în când câmpia, prin ușa deschisă, dincolo de șinele de cale ferată, a auzit deodată pași, a văzut o umbră șovăitoare și apoi, oprită în prag, siluetă învăluită de lumina puternică a soarelui, pe Manuela. Bronzată, cu părul roșcat strâns în coadă de cal, cu fusta largă și înflorată, bluză galbenă cu mânecile suflecate și bocanci, era la fel de nostimă ca atunci când o văzuse prima oară. L-a îmbrățișat ca pe un unchi drag și ciudat, a îmbrățișat-o și el ca pe o nepoată prin alianță dragă, mirosea amețitor a câmpie prăfuită, ea l-a rugat s-o ierte că dispăruse, el a iertat-o și ea i-a dat vești despre familie. După povestea cu el de la televiziune și din ziare niște verișori din provincie se interesaseră dacă n-aveau și ei dreptul la o parte din moștenire. Se sfătuiseră îndelung cu bărbatul Adelei, pregătiseră un dosar, împărțiseră ce credeau ei că li s-ar fi cuvenit și erau gata să facă un proces comisiei medicale care-l găsise în toate mințile când căzuse vestea delirantă a achiziționării gării. Se hotărâseră sau nu până la urmă să dea comisia în judecată, nu mai știa. Nepotul făcuse un film despre sechelele comunismului în care nu se întâmpla nimic, câștigase un premiu prin Australia, i se

urcase la cap și ea îl părăsise. A vrut să vadă cum se instalase, el a însoțit-o peste tot cum o însoțise prima oară în apartamentul Agatei, dar acum nu mai era decât o tânără care-și amintise de un bătrânel, ea a găsit că nu era deloc rău, se putea trăi, și s-a mirat că el vorbește atât de puțin. Când au fost din nou în birou, a băut un pahar cu apă, n-a mai lăsat urme de ruj pentru că nu era rujată și i-a spus că-l înțelege. Dacă n-ai cui, să-mi lași mie moștenire gara asta, să am unde fugi și eu într-o zi de lume, i-a mai spus înainte de a i se alătura unui tânăr cu bocanci, rucsac și pălărie de paie și de a porni amândoi pe drumul care ducea în sat.

Așa a început și așa a continuat viața lui Timotei în gara părăsită.

Montreal, 16 februarie 2013
București, 25 martie 2013